

**T.C.
BAŞBAKANLIK
DEVLET PLANLAMA TEŞKİLATI MÜSTEŞARLIĞI**

Avrupa Birliği bütçesi - fonları

ve

Türkiye'nin tam üyeliği

Avrupa Birliği ile İlişkiler Genel Müdürlüğü

Ağustos 1998

İÇİNDEKİLER

	<i>SAYFA NO</i>
KISALTMALAR	iii
TABLolar DİZİNİ	iv
GİRİŞ	i
BİRİNCİ BÖLÜM	6
AVRUPA BİRLİĞİ BÜTÇESİ	6
I. TARİHÇE	6
1. AVRUPA KÖMÜR VE ÇELİK TOPLULUĞU BÜTÇESİ.....	6
2. AVRUPA ATOM ENERJİSİ TOPLULUĞU BÜTÇESİ.....	6
3. AVRUPA EKONOMİK TOPLULUĞU BÜTÇESİ.....	7
4. TEK BÜTÇE - AVRUPA BİRLİĞİ BÜTÇESİ.....	7
II. BÜTÇENİN GELİR KALEMLERİ	9
1. GÜMRÜK VERGİLERİ	9
2. TARIM ÜRÜNLERİ İTHALATINDAN ALINAN VERGİLER	10
3. ŞEKER VE GLİKOZ VERGİLERİ.....	10
4. KATMA DEĞER VERGİSİ	12
5. GAYRI SAFİ MİLLİ HASILA KATKISI	13
III. BÜTÇENİN GİDER KALEMLERİ	17
IV. BÜTÇENİN HAZIRLANMASI	26
İKİNCİ BÖLÜM	28
AVRUPA BİRLİĞİNDE FONLAR	28
I. AVRUPA TARIMSAL YÖNVERME VE GARANTİ FONU - GARANTİ BÖLÜMÜ	28
II. YAPISAL FONLAR	39
1. GENEL OLARAK.....	39
a) <i>Kriter 1 : Az Gelişmiş Bölgeler</i>	40
b) <i>Kriter 2 : Gerileyen Sanayi Bölgeleri ve Alanları</i>	43
c) <i>Kriter 3, 4 ve 5a</i>	45
d) <i>Kriter 5b : Kırsal Kesim</i>	47
e) <i>Kriter 6 : Çok Düşük Nüfus Yoğunluğu Olan Bölgeler</i>	48
2. TOPLULUK İNİSİYATİFİ.....	51
3. YAPISAL FONLARA SAĞLANAN MALİ İMKÂNLAR	56
4. YAPISAL FONLARDA YAPILMASI DÜŞÜNÜLEN DEĞİŞİKLİKLER	61
a) <i>Yeni Kriter 1 : Topluluğun En Fakir Bölgeleri</i>	61
b) <i>Yeni Kriter 2 : Kırsal Gelişme ve Kötüye Giden Sanayi Bölgeleri</i>	61
c) <i>Yeni Kriter 3 : İnsan Kaynakları</i>	62
5. AVRUPA TARIMSAL YÖNVERME VE GARANTİ FONU - YÖNVERME BÖLÜMÜ.....	62
6. ATYGF - YÖNVERME BÖLÜMÜ HARCAMALARI.....	66
7. AVRUPA BÖLGESEL KALKINMA FONU	69
8. AVRUPA SOSYAL FONU	73
9. UYUM FONU.....	83

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM	89
TÜRKİYE' NİN ÜYELİĞİNİN AB BÜTÇESİNE ETKİSİ	89
I. TÜRKİYE' NİN AB BÜTÇESİNE KATKISI.....	89
1. GÜMRÜK VERGİLERİ	89
2. TARIM ÜRÜNLERİ İTHALATINDAN ALINAN VERGİLER	91
4. KATMA DEĞER VERGİSİ	95
5. GAYRI SAFI MİLLİ HASILA KATKISI	96
II. TÜRKİYE' NİN AB BÜTÇESİNDEN YARARLANMA İMKÂN LARI.....	98
1. AVRUPA TARIMSAL YÖNVERME VE GARANTI FONU-GARANTI BÖLÜMÜ	98
2. YAPISAL FONLAR	106
a) <i>Avrupa Tarımsal Yönerme ve Garanti Fonu - Yönerme Bölümü</i>	110
b) <i>Avrupa Bölgesel Kalkınma Fonu</i>	112
c) <i>Avrupa Sosyal Fonu</i>	114
d) <i>Uyum Fonu</i>	116
SONUÇ	118
EKLER	122
KAYNAKÇA :	135

KISALTMALAR:

AAET	Avrupa Atom Enerjisi Topluluğu
AB	Avrupa Birliği
ABD	Amerika Birleşik Devletleri
ABKF	Avrupa Bölgesel Kalkınma Fonu
AET	Avrupa Ekonomik Topluluğu
AKÇT	Avrupa Kömür ve Çelik Topluluğu
AP	Avrupa Parlamentosu
ASF	Avrupa Sosyal Fonu
AT	Avrupa Topluluğu
ATYGF	Avrupa Tarımsal Yönverme ve Garanti Fonu
ATYGF-GB	Avrupa Tarımsal Yönverme ve Garanti Fonu-Garanti Bölümü
ATYGF-YB	Avrupa Tarımsal Yönverme ve Garanti Fonu-Yönverme Bölümü
AYB	Avrupa Yatırım Bankası
BAB	Batı Avrupa Birliği
BSMA	Balıkçılık Sektörü için Mali Araçlar
CECA	Communaute Europeenne du Charbon et d'Acier
ECU	European Currency Unit
EEC	European Economic Community
EFTA	Avrupa Serbest Ticaret Anlaşması
ERDF	European Regional Development Fund
ESF	European Social Fund
EURATOM	European Atomic Community
FIFG	Financial Instrument for Fisheries Guidance
GATT	General Agreement on Trade and Tariff
GSMH	Gayri Safi Milli Hasıla
GSYİH	Gayri Safi Yurt İçi Hasıla
KDV	Katma Değer Vergisi
KOBİ	Küçük ve Orta Boy İşletmeler
LEADER	Liaisons Entre Actions de Development del'Économie Rurale
MECU	Milyar ECU
NATO	Kuzey Atlantik Antlaşması Teşkilatı
NET	Trans-European Transport Network
NUTS	Nomenclature of Territorial Units for Statistics
OECD	Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Teşkilatı
OGT	Ortak Gümrük Tarifesi
OJ	Official Journal
OTP	Ortak Tarım Politikası
PHARE	Pologna/Hungrie: Assistance à la Reconstruction des Economies
SITC	Standartd International Trade Clasification
SSCB	Sovyet Sosyalist Cumhuriyetleri Birliği
Tİ	Topluluk İnisiyatifi
TPDYM	Tarımsal Piyasaları Düzenlemeye Yönelik Müdahaleler

TABLolar DİZİNİ :**SAYFA NO**

Tablo : 1 - Gümrük Vergisi Gelirlerinin Üye Ülkeler İtibarıyla Dağılımı	10
Tablo : 2 - Tarımsal Vergi Gelirlerinin Üye Ülkeler İtibarıyla Dağılımı	11
Tablo : 3 - Şeker Vergisi Gelirlerinin Üye Ülkeler İtibarıyla Dağılımı	11
Tablo : 4 - Katma Değer Vergisi Gelirlerinin Üye Ülkeler İtibarıyla Dağılımı	12
Tablo : 5 - Gayri Safi Milli Hasıla (GSMH) Katkısının Üye Ülkeler İtibarıyla Dağılımı .	13
Tablo : 6 - Bütçe Gelirlerinin Üye Ülkeler İtibarıyla Dağılımı	15
Tablo : 7 - Bütçe Gelirlerinin Üye Ülkeler İtibarıyla Yüzde Dağılımı	16
Tablo : 8 - Avrupa Birliği Harcamalarının Sektörel Dağılımı	18
Tablo : 9 - Avrupa Birliği Harcamalarının Sektörel Dağılımı (Yüzde)	19
Tablo : 10 - AB Bütçesinden Üye Ülkelere Yapılan Ödemeler	22
Tablo : 11 - Üye Ülkelerin Topluluk Bütçesine Net Katkıları	23
Tablo : 12 - AB Bütçesi ve ATYGF-Garanti Bölümü Harcamaları	30
Tablo : 13 - Avrupa Tarımsal Yönverme ve Garanti Fonu-Garanti Bölümü Harcamalarının Ülkeler İtibarıyla Dağılımı	33
Tablo : 14 - Avrupa Tarımsal Yönverme ve Garanti Fonu-Garanti Bölümü Harcamalarının Ülkeler İtibarıyla Yüzde Dağılımı (1982-1996)	34
Tablo : 15 - Ortak Tarım Politikasına Bütçeden Yapılan Harcamalar	36
Tablo : 16 - Yapısal Fonların Tabi Olduğu Kriterler	37
Tablo : 17 - Ülkeler İtibarıyla Azgelişmiş Bölgelerin Nüfusu	39
Tablo : 18 - Kriter 1 Kapsamında Yapılan Yardımlar (1994-1995) (Ülkeler ve Fonlar İtibarıyla Dağılımı)	40
Tablo : 19 - Gerileyen Sanayi Bölgeleri ve Alanlarında Yaşayan Nüfus	41
Tablo : 20 - Kriter 2 Kapsamında Yapılan Yardımlar (1994-95)	42
Tablo : 21 - Kriter 3 Kapsamında Yapılan Yardımlar (1994-95)	43
Tablo : 22 - Kriter 4 Kapsamında Yapılan Yardımlar (1994-95)	44
Tablo : 23 - Kriter 5a Kapsamında Yapılan Yardımlar (Tarım) (1994-95)	44
Tablo : 24 - Kriter 5a Kapsamında Yapılan Yardımlar (Balıkçılık) (1994-95)	45
Tablo : 25 - Kriter 5b Kapsamındaki Kırsal Bölgelerde Yaşayan Nüfus	46
Tablo : 26 - Kriter 5b Kapsamında Yapılan Ödemeler (1994-95)	47
Tablo : 27 - Kriter 6 Kapsamında Kalan Bölgelerde Yaşayan Nüfus	48
Tablo : 28 - Kriter 6 Kapsamında Yapılan Ödemeler (1994-95)	48
Tablo : 29 - Topluluk İnisyatifleri Çerçevesinde Üye Ülkelere Sağlanan Mali İmkanlar	55
Tablo : 30 -Yapısal Fonlara Ayrılan Ödenek (1994-1999)	56
Tablo : 31 -Yapısal Fonlardan Ülkelere Ayrılan Ödenek (1994-99)	57
Tablo : 32 -Avrupa Tarımsal Yönverme ve Garanti Fonu-Yönverme Bölümü Harcamalarının Ülkeler İtibarıyla Dağılımı	65
Tablo : 33 -Avrupa Tarımsal Yönverme ve Garanti Fonu-Yönverme Bölümü Harcamalarının Ülkeler İtibarıyla Yüzde Dağılımı	66
Tablo : 34 -Avrupa Bölgesel Kalkınma Fonu Harcamalarının Ülkeler İtibarıyla Dağılımı	72
Tablo : 35 -Avrupa Bölgesel Kalkınma Fonu Harcamalarının Ülkeler İtibarıyla Yüzde Dağılımı	73
Tablo : 36 - Avrupa Sosyal Fonu Harcamalarının Ülkeler İtibarıyla Dağılımı	79
Tablo : 37 - Avrupa Sosyal Fonu Harcamalarının Ülkeler İtibarıyla Yüzde Dağılımı	80
Tablo : 38 - Uyum Fonu kaynaklarının Ülkeler ve Sektörel Dağılımı	84
Tablo : 39 - AB Üyesi Ülkelerin Üçüncü Ülkelerden İthalatı	88
Tablo : 40 - AB Üyesi Ülkelerin Üçüncü Ülkelerden Tarım Ürünleri İthalatı	90
Tablo : 41 - AB Ülkelerinin Şeker Üretimleri ve Bütçeye Ödedikleri Şeker Vergileri.....	92
Tablo : 42 -Bütçenin Özkaynaklarından KDV' ve GSMH Katkısının Hesaplanması	95
Tablo : 43a -Avrupa Tarımsal Yönverme ve Garanti Fonu-Garanti Bölümü Harcamalarının Ürünler İtibarıyla Dağılımı (1990-1993)	99
Tablo : 43b -Avrupa Tarımsal Yönverme ve Garanti Fonu-Garanti Bölümü	

Harcamalarının Ürünler İtibarıyla Dağılımı (1994-1997)	100
Tablo : 44a - Bazı Ülkelerin OTP Kapsamındaki Tarım Ürünleri İhracatları (1995)	101
Tablo : 44b - Bazı Ülkelerin OTP Kapsamındaki Tarım Ürünleri İhracatları (1996)	102
Tablo : 44c - SITC Kodlarına Göre Türkiye'nin OTP Kapsamındaki Tarım Ürünleri İhracatı	103
Tablo : 45 - Temel Ekonomik Göstergeler	105
Tablo : 46 - Türkiye'nin Tam Üyeliğinin AB Bütçesine Etkileri	118
EK TABLO 1a : - Fransa'nın OTP Kapsamına Dahil Ürünler Üretimi (Bin Ton)	120
EK TABLO 1b : - İtalya'nın OTP Kapsamına Dahil Ürünler Üretimi (Bin Ton)	121
EK TABLO 1c : - İspanya'nın OTP Kapsamına Dahil Ürünler Üretimi (Bin Ton)	122
EK TABLO 1d : - Portekiz'in OTP Kapsamına Dahil Ürünler Üretimi (Bin Ton)	123
EK TABLO 1e : - Yunanistan'ın OTP Kapsamına Dahil Ürünler Üretimi (Bin Ton)...	124
EK TABLO 1f : - Hollanda'nın OTP Kapsamına Dahil Ürünler Üretimi (Bin Ton)	125
EK TABLO 1g : - Türkiye'nin OTP Kapsamına Dahil Ürünler Üretimi (Bin Ton) ...	126
EK TABLO 2a : - Seçilmiş Bazı Ülkelerin OTP Kapsamında Desteklemeye Tabi Ürünler Üretimi (1990)	127
EK TABLO 2b : - Seçilmiş Bazı Ülkelerin OTP Kapsamında Desteklemeye Tabi Ürünler Üretimi (1991)	128
EK TABLO 2c : - Seçilmiş Bazı Ülkelerin OTP Kapsamında Desteklemeye Tabi Ürünler Üretimi (1992)	129
EK TABLO 2d : - Seçilmiş Bazı Ülkelerin OTP Kapsamında Desteklemeye Tabi Ürünler Üretimi (1993)	130
EK TABLO 2e : - Seçilmiş Bazı Ülkelerin OTP Kapsamında Desteklemeye Tabi Ürünler Üretimi (1994)	131
EK TABLO 2f : - Seçilmiş Bazı Ülkelerin OTP Kapsamında Desteklemeye Tabi Ürünler Üretimi (1995)	132
EK TABLO 2g : -Seçilmiş Bazı Ülkelerin OTP Kapsamında Desteklemeye Tabi Ürünler Üretimi (1996)	133

GİRİŞ

Avrupa'da Birleşik bir devlet kurma fikrinin kökenleri, günümüzden çok eski tarihlere *Napolyon* ve *Viktor Hugo*'ya kadar uzanmaktadır. *Hugo*'da düşünce, *Napolyon*'da ise eylem şeklinde kendini gösteren birlik fikri, önce siyasî ve askerî birliğin ve onun icap ettirdiği müesseselerin kurulmasını ve ardından ekonomik, sosyal ve kültürel birliğin sağlanmasını metot olarak kabullenmiştir.

Hitler'de de izlerine raslanan tepeden inmeci birlik sağlama metodu ile sonuca ulaşamadığı gibi, çıkan çatışma ve savaşlar Avrupa'da büyük yaralar açmıştır.

Avrupa'da bir yandan askeri güce dayanan ve bir milletin hegemonyasında birlik sağlama çalışmaları sürerken, diğer yandan, özellikle Birinci Dünya Savaşından sonra, barışçı yollarla ve devletlerin eşitliği ilkesini temel alan birleşme çabaları ve fikirleri de gelişmeye ve yaygınlaşmaya başlamıştır.

1923 yılında Pan-Avrupa hareketinin lideri Avusturyalı *Kont KALERGI* İsviçre'yi, Alman Birliğini ve Amerika Birleşik Devletleri'ni (ABD) örnek göstererek Avrupa Birleşik Devletlerinin kurulması çağrısında bulunmuştur. Bu çağrısı, 29 Eylül 1929'da Cenevre'de çalışmalarına başlayan Milletler Cemiyeti toplantısından önce Almanya ve Fransa dışişleri bakanları tarafından yapılan bir "Avrupa Birliği" kurulması teklifi izlemiştir. Bakanlar, tekliflerinde, öncelikle Avrupa devletleri arasındaki işbirliğinin artırılmasını sağlayacak politikaların teşvik edilmesini önermişlerdir.

Avrupa'daki bu ve benzeri hareketler, emperyalist ve milliyetçi duygulara yenik düşmüştür. Bir yanda, hızla büyüyen ve dünyada kendisine yeni pazarlar arayan Almanya, diğer yanda ise, İngiliz ve Fransız sömürge imparatorlukları karşı karşıya gelmişlerdir. Menfaat çekişmeleri barışçı yollarla çözülemeyince, iş, her zaman olduğu gibi güç ve silaha düşmüştür.

Savaş, Avrupa'yı baştan başa yıkmış, iki büyük sömürge imparatorluğu, İngiltere ve Fransa, çökmüştür. Bu felaketler, Avrupalıları, yeniden barışçı yollardan birleşme çabalarına yöneltmiştir. Savaş sonrası, Avrupa devletlerinin tamamı zayıflamış ve dünyanın merkezi konumundaki Avrupa bu özelliğini kaybetmiştir. Amerika Birleşik Devletleri ile Sovyetler Birliği birer süper güç olarak ortaya çıkmış ve kıtayı ekonomik, askeri ve politik olarak ikiye bölmüşlerdir. Savaş aynı zamanda, Avrupalılara, zorla bir birliğin gerçekleştirilemeyeceğine olan inançlarını pekiştirme imkânını sağlamıştır. Buna paralel bir gelişme de uluslararası ilişkilerde kendini göstermiş ve tüm dünyada işbirliği fikri giderek yaygınlık kazanmıştır.

Bütün bu gelişmeler Avrupalıları birbirlerine yaklaştırmaya başlamıştır. Nitekim 1948 yılında Avrupa Ekonomik İşbirliği Teşkilatı kurulmuştur. Teşkilata 1960 yılında ABD ve Kanada katılmış ve ismi de Ekonmik İşbirliği ve Kalkınma Teşkilatı (OECD) olarak değiştirilmiştir.

Bu hareketi, 1949'da askeri alanda işbirliğini geliştirmeye yönelik olarak kurulan Kuzey Atlantik Antlaşması Teşkilatının (NATO) kurulması izlemiştir. Yine aynı yıl geniş kapsamlı işbirliğini geliştirmeye yönelik olarak, belli başlı amaçları arasında kişi özgürlüklerinin ve haklarının savunulması olan "AVRUPA KONSEYİ" kurulmuştur.

Bir başka gelişme de, 1954'de İngiltere, Fransa, Almanya, İtalya, Belçika, Lüksemburg ve Hollanda arasında "Batı Avrupa Birliği" (BAB)'nin kurulmasıdır. BAB 1984 yılına kadar herhangi bir varlık gösterememiştir. Birliği etkin hâle getirmek amacıyla başlatılan çalışmalar, 27 Ekim 1984' de yapılan bir anlaşma ile sonuçlanmıştır. Söz konusu anlaşma ile, güvenlik ve savunma alanlarında Avrupa fikrinin yaratılması konusunda görüş birliğine varılmıştır. BAB, özellikle Sovyetler Birliği'nin (SSCB) dağılmasından sonra ön plana çıkmaya başlamıştır.

Avrupa'da bir yandan böylesine gevşek yapıda işbirliği teşkilatları oluşurken, öbür yandan da, Avrupa'daki en önemli çatışma nedenlerinden biri olan ve iki büyük devletin, Almanya ve Fransa'nın, sık sık çatışmasına neden olan kömür ve çelik sektörlerinde işbirliğini sağlamaya yönelik çalışmalar, özellikle de Fransa dışişleri bakanı Schuman'nın büyük çabaları, bugünkü Avrupa Birliğinin doğmasına yol açmıştır.

Birliğin temelleri, 1951 yılında Paris Antlaşması ile kurulan Avrupa Kömür ve Çelik Topluluğu (AKÇT) ile atılmıştır. Antlaşma ile başta iki ezeli düşman Almanya ve Fransa olmak üzere, Belçika, Lüksemburg, Hollanda ve İtalya, aralarındaki çatışmanın en önemli nedenlerinden biri olan kömür ve çelik kaynaklarını, milli sınırların ötesinde ortak bir pazar içinde bir araya getirmişler ve kontrolü uluslararası bir organa devretmişlerdir.

Bu hareketi, aynı altı ülkenin 1957 yılında imzalanan iki ayrı Roma Antlaşması ile Avrupa Ekonomik Topluluğu (AET) ve Avrupa Atom Enerjisi Topluluğunu (AAET) kurmaları izlemiştir.

Avrupa Ekonomik Topluluğu ile üye ülkeler, toplam ekonomik kaynaklarını ortak bir pazar içinde bir araya getirmektedirler. Bu amaçla mal, işgücü, hizmet ve sermayenin serbest dolaşımı sağlanacak, dış ticaret ve tarım gibi konularda ortak politikalar, milli politikaların yerini alacaktır.

Avrupa Atom Enerjisi Topluluğu ise, nükleer enerjinin barış ve güvenlik içinde kullanılmasına yönelik olarak, ülkelerin nükleer enerjiye sahip olmalarını amaçlamaktadır.

Başlangıçta ayrı ayrı organlara sahip olan bu üç Topluluk, 1957 ve 1965 yıllarında imzalanan iki anlaşma ile gerçekleştirilen "Füzyon Hareketi" sonunda asli-yapısal organlarını birleştirmiş ve bu tarihten itibaren Avrupa Toplulukları diye de anılmaya başlamıştır.

Savaş sonrası Avrupa'da meydana gelen bu bütünleşme hareketine başlangıçta soğuk duran İngiltere ile İrlanda ve Danimarka'nın 1973, Yunanistan'ın 1981, İspanya

ve Portekiz'in 1986 ve nihayet Avusturya, İsveç ve Finlandiya'nın ise 1995 yıllarında tam üye olmaları ile Topluluğun üye sayısı 15'e yükselmiştir.

AT, bir yandan yeni ülkelerin katılması ile genişlerken, diğer yandan bütünleşmenin içeriğini güçlendirmeye yönelik faaliyetler gerçekleştirmiştir. Bu alandaki en önemli adımlardan bir tanesi, 1985 yılında kabul edilen **Avrupa Tek Senedi (The Single European Act)** ile atılmış ve Roma Antlaşmasında önemli değişiklikler yapılmıştır. Tek Senet ile ;

- Malların serbest dolaşımının sağlanması için sınırların kaldırılması,
- Yönetimle ilgili sınır kısıtlamalarının kaldırılması,
- Teknik ve mali engellerin kaldırılması,
- Tüm Topluluk ülkelerinin hukukunu entegrasyon yönünde etkileyecek hukuki düzenlemelerin AT tarafından yapılması,
- Avrupa markalarının tespit edilmesi,
- Sermayenin serbest dolaşımının sağlanması,
- Ulaştırma sektörünün geliştirilmesi,
- Avrupa Parlamentosunun yetkilerinin artırılması,
- Karar alma mekanizmasının değiştirilmesi kararlaştırılmıştır.

Roma Antlaşmasında bu güne kadar yapılan en kapsamlı değişiklikler ise 7 Şubat 1992 tarihinde imzalanan **Maastrich Antlaşması** ile gerçekleştirilmiştir. Resmî adı Avrupa Birliği Antlaşması olup, Avrupa Ekonomik Topluluğu adını, Avrupa Topluluğu olarak değiştirmiştir. 1992 yılı sonunda yürürlüğe girmesi kararlaştırılmasına rağmen, İngiltere'nin itirazları ve Danimarka'da yapılan halk oylamasında Antlaşmanın reddedilmesi nedeniyle, Antlaşma, ancak 1 Kasım 1993'de yürürlüğe girebilmiştir.

Antlaşma sosyal ve ekonomik ilerlemeyi hızlandıran ve güçlendiren üç temel ilke üzerine oturtulmuştur. Bunlar;

- Rekabet ilkesine dayanan serbest piyasa ekonomisi,
- Kamu maliyesinin sağlıklı bir şekilde yönetilmesi,
- İkame etme ilkesi. Bu ilke genelde Topluluk müdahalesinin sınırlandırılmasını ve bazı alanlardaki yetki ve sorumlulukların üye ülkelere bırakılmasını öngörmektedir.

Antlaşma kademeli olarak gerçekleştirilmesi öngörülen üç önemli yenilik içermektedir. Bu yenilikler;

a) Ekonomik ve Parasal Birlik: Ekonomi politikalarının yaklaştırılmasını ve 1999 yılında Avrupa Merkez Bankasının ve Tek Paranın gerçekleştirilmesini öngörmektedir.

b) Avrupa Vatandaşlığı: AT vatandaşlarına yaşamakta olduğu ülkede yapılan Avrupa Parlamentosu ve mahalli seçimlerinde seçme ve seçilme hakkı ile diğer bazı haklar tanınmaktadır.

c) Ortak Güvenlik ve Dış Politika : Topluluğun gerek kendi içinde, gerekse üçüncü ülkelere karşı işbirliğini geliştirmesi öngörülmektedir.

d) Adalet Mekanizması ve Polisiye Olaylar: Topluluk, adalet mekanizmalarının işleyişinde ve polisiye olaylar karşısında ortak hareket edilmesi öngörülmektedir.

Maastrich Antlaşması ile Topluluğun fakir ülkelere yeni bir yardımın yapılması da kabul edilmiş ve bu amaçla **Uyum Fonu** adı altında yeni bir fon kurulması kararlaştırılmıştır. Fona 1993- 1999 döneminde 15.150 milyon ECU tahsis edilmesi kabul edilmiştir. Aynı zamanda Fondan; İspanya'nın yüzde 52.58, Yunanistan ve Portekiz'in yüzde 16-20 ve İrlanda'nın yüzde 7-10 oranında yararlandırılması benimsenmiştir.

Antlaşma ile, ayrıca Eğitim, Mesleki Eğitim ve Geçlik, Sanayi, Araştırma ve Teknolojik Gelişmeler, Çevre, Kalkınma İçin İşbirliği, Hukuk ve İçişleri Alanında İşbirliği, Sosyal Politika, Bölgeler Komitesi, Bütünleşme ve Genişleme alanlarında yeni düzenlemeler yapılmaktadır.

Avrupa Birliğine (AB) 14 Nisan 1987 tarihinde tam üyelik başvurusunda bulunan Türkiye'den başka, 3 Temmuz 1990'da Kıbrıs Rum Kesimi, 16 Temmuz 1990'da Malta, 20 Mayıs 1992'de İsviçre, 25 Kasım 1992'de Norveç, 31 Mart 1994'de Macaristan 5 Nisan 1994'de Polonya, 22 Haziran 1995'de Romanya, 27 Haziran 1995'de Slovakya, 13 Ekim 1995'de Letonya, 24 Kasım 1995'de Estonya, 8 Aralık 1995'de Litvanya, 14 Aralık 1995'de Bulgaristan 17 Ocak 1996'da Çek Cumhuriyeti, ve son olarak 10 Haziran 1996 tarihinde Slovenya tam üyelik başvurusunda bulunmuştur.

Bu ülkelerden Norveç ile tam üyelik müzakereleri sonuçlanmış, ancak, bu ülkede yapılan referandum sonucunda halk, Avrupa Birliğine hayır demiştir. İsviçre ise Avrupa Ekonomik Alanı ile ilgili olarak yapmış olduğu referandum sonucunda halkın hayır demesi üzerine, Avrupa Birliğine yapmış olduğu tam üyelik başvurusunu dondurmıştır. Yine tam üyelik müracaatında bulunan ülkelerden Malta, daha sonra bu talebini dondurmıştır.

Diğer taraftan, Avrupa Birliği, Kıta Avrupası ile olan ilişkilerini geliştirmek ve tüm kıtayı içine alacak bir pazarın yaratılması amacıyla, EFTA ülkeleri ile 1972 yılında Serbest Ticaret Anlaşmaları yapmıştır. Daha kapsamlı bir işbirliğine yönelik istekler sonucu 2 Mayıs 1992 tarihinde yapılan Avrupa Ekonomik Alanını Kuran Anlaşma ile EFTA ülkeleri ile olan ilişkiler daha da güçlendirilmiştir.

Anlaşma ile işgücünün, sermayenin, hizmetlerin ve malların serbest dolaşımına imkân sağlanmış, ayrıca, taraflar arasında ekonomik politikalar başta olmak üzere eğitim, çevre, araştırma-geliştirme ve tüketici politikaları gibi alanlarda ortak politikaların uygulanması kabul edilmiştir. Ancak, EFTA ülkelerinin önemli bir kısmının Avrupa Birliğine üye olmaları, bu Anlaşmanın önemini kısmen de olsa etkilemiştir.

Avrupa Birliği, özellikle Sovyetler Birliğinin dağılmasından sonra Doğu Blokunda meydana gelen gelişmeleri yakından takip etmiş ve Orta ve Doğu Avrupa ÷lkeleri ile işbirliğini geliştirmeye yönelik girişimlerini artırmıştır. Nitekim, yapılan görüşmeler sonunda Macaristan, Çekoslavakya ve Polonya ile 16 Aralık 1991 tarihinde **Avrupa Anlaşmaları** olarak adlandırılan Anlaşmalar imzalanmıştır.

Anlaşmalar;

- Politik diyalog,
- Taraflar arasındaki ticaretin serbestleştirilmesi,
- Ekonomik ve teknik işbirliği,
- Kültürel işbirliği,
- Mali işbirliği,
- Sermayenin serbest dolaşımı,
- İşgücünün serbest dolaşımı,
- Hizmetler,
- Rekabet kuralları,
- Ticarete ilişkin kurallar,
- Mevzuat,

gibi konuları kapsamaktadır.

AB, Akdeniz ÷lkeleri İlişkilerini, kurulduğu ilk yıllardan itibaren geliştirmeye önem vermiş ve 1972 yılına kadar birçok Akdeniz ÷lkesi ile ikili anlaşmalar yapmıştır. Bu dönemde, Yunanistan ve Türkiye ile tam yeliği hedefleyen, Malta ve Kıbrıs ile ise gümrük birliğini öngören ortaklık anlaşmaları yapılmıştır. Güney Akdeniz ÷lkeleriyle de 5 yıllık sreler için geçerli olan tercihli ticaret anlaşmaları imzalanmıştır.

1970'li yılların başında, Akdeniz Politikası genel bir çerçeveye oturtulmuş ve "Global Akdeniz Yaklaşımı" denilen bir politika benimsenmiştir. Bu politika çerçevesinde Akdeniz ÷lkeleri ile süresiz anlaşmalar yapılmış ve mali protokoller ile ilişkilerin geliştirilmesi desteklenmiştir. Global Akdeniz Yaklaşım ile ilişkiler, ticari boyutun yanı sıra, mali ve teknik işbirliğini de kapsayacak Şekilde genişletilmiştir.

Ticari anlaşmalarla başlayan AB-Akdeniz ÷lkeleri İlişkileri, günümüzde siyasi, ekonomik ve sosyal olmak üzere hemen hemen bütün alanları kapsayacak Şekilde genişletilmektedir. Topluluk, Akdeniz ÷lkeleri ile 2010 yılına kadar "Akdeniz Ekonomik Alanı" yaratılması amacıyla anlaşmalar yapılmasını kabul etmiş ve bu güne kadar Fas, Tunus, ve İsrail ile Serbest Ticaret Anlaşmaları imzalamıştır.

Avrupa Birliği, diğer taraftan tarihsel bağlarla bağlı olduğu ve eski sömürgelerden oluşan ÷lkelerin de dahil bulunduğu ÷lkeler grubu (Afrika, Karayip ve Pasifik ÷lkeleri) ile ekonomik bağlarını güçlendirmek amacıyla 1963 yılından itibaren bir dizi anlaşmalar yapmıştır. Anlaşmalarla Topluluk tek taraflı ticari tavizler vererek anılan ÷lkelere mali yardım yapmayı taahhüt etmiştir. Bugün, bu anlaşmalar çerçevesinde Avrupa Birliği ile altmışbeşin üstünde ÷lke ilişki halindedir.

BİRİNCİ BÖLÜM

AVRUPA BİRLİĞİ BÜTÇESİ

I. TARİHÇE

1. Avrupa Kömür ve Çelik Topluluğu Bütçesi

Bugünkü Avrupa Birliğine ulaşılmasını sağlayan hareketin ilk adımını teşkil eden Avrupa Kömür ve Çelik Topluluğu (AKÇT) Bütçesi, yalnızca Topluluğun idarî giderlerini karşılamaya yönelik olarak oluşturulmuştur. Bu amaçla, kömür ve çelik üretiminden elde edilen gelirin azami yüzde 1'lik kısmının AKÇT Bütçesine devredilmesi kabul edilmiştir.

Paris Antlaşmasının 26'ncı maddesine istinaden, 1954 yılından sonra AKÇT Bütçesinden, idarî giderlerin yanısıra, kömür ve çelik sanayiinde çalışanlara parasal ve mesleki yardım, konut kredileri ve işletmelere yatırım kredileri verilmesi kararlaştırılmıştır.

1 Temmuz 1967 tarihinde tamamlanan Füzyon hareketiyle üç Topluluğun organlarının birleşmesine kadar, AKÇT'nin yapmış olduğu toplam harcamaların tutarı 319,5 Milyon ECU olmuştur.

2. Avrupa Atom Enerjisi Topluluğu Bütçesi

Avrupa Ekonomik Topluluğu (AET) ve Avrupa Atom Enerjisi Topluluğu (AAET) Antlaşmaları ile kurulan mali sistem prensip ve prosedür açısından büyük ölçüde birbirine benzemektedir. Ancak, farklı fonksiyonları icra etmesi ve çalışma metodlarının farklı olması, bu iki Topluluğun mali sistemini birbirinden ayırmaktadır.

AAET Antlaşması, idare ve yatırım Bütçesi ve işletme Bütçesi olmak üzere iki ayrı Bütçe oluşturmuştur. 1958-1967 yılları arasında AAET Bütçesi harcamalarının toplam tutarı 643,2 milyon ECU olmuştur.

Antlaşmaya göre üye ülkelerin Bütçe giderlerine katkı payları farklı seviyelerde tespit edilmiştir. Buna göre işletme Bütçesine Lüksemburg, yüzde 0,2, Belçika ve Hollanda yüzde 7,9, Fransa, İtalya ve Almanya ise yüzde 28 oranında katkıda bulunurken, yatırım Bütçesinde bu oranlar Lüksemburg için yüzde 1, Hollanda için yüzde 7, Belçika için yüzde 9, İtalya için yüzde 23 ve diğer iki ülke Fransa ve Almanya için ise yüzde 30 olarak tespit edilmiştir.

AAET Antlaşmasının 173'üncü maddesi, ayrıca, üye ülkelerin Bütçeye katkılarını AKÇT Bütçesinde olduğu gibi, vergi gelirleri esasına göre düzenlenmesine imkân vermesine karşılık, bu yol kullanılmamış ve Bütçe, üye ülkelerin, Antlaşmada belirlenen doğrudan katkıları ile finanse edilmiştir.

3. Avrupa Ekonomik Topluluğu Bütçesi

Avrupa Ekonomik Topluluğunu Kuran Antlaşmanın mali hükümleri, gelir ve giderlerde tek Bütçe esasını kabul etmiştir. Ancak üye ülkelerin deniz aşırı eski sömürgeleri için oluşturulan Avrupa Kalkınma Fonu harcamaları, genel Bütçe dışında bırakılmıştır. Fon kaynaklarından 1975 yılından itibaren Karayip ve Pasifik ülkeleri de yararlanmaya başlamıştır. Fon, 1993 yılı genel Bütçe kayıtlarına dahil edilmesine karşılık, işlemleri Bütçedeki prosedürlere bağlı değildir. Gelirleri, üye ülkelerin doğrudan katkılarından meydana gelmekte ve özel işlemlere tâbi olarak özel bir komite (*steering committee*) tarafından idare edilmektedir.

AET Antlaşmasına göre, üye ülkelerin Bütçeye katkı payları ile yine Antlaşma ile kurulan Avrupa Sosyal Fonuna katkıları farklı oranlarda tespit edilmiştir. Roma Antlaşmasının 200'üncü maddesinde belirlenen oranlara göre, Bütçeye Lüksemburg yüzde 0,2, Belçika ve Hollanda yüzde 7,9 ve diğer üç ülke ise yüzde 28 oranında katkıda bulunacaklardır. Sosyal Fon harcamalarına ise Lüksemburg'un yüzde 0,2, Hollanda'nın yüzde 7, Belçika'nın yüzde 8,8, İtalya'nın yüzde 20 ve Fransa ile Almanya'nın ise yüzde 32 oranında katkıda bulunmaları hükme bağlanmıştır.

25 Nisan 1962 tarihinde yapılan düzenlemelerle temelleri atılan ve 1964 yılında uygulamaya konulan OTP'de AET Bütçesinden finansmanı ile Bütçe harcamaları bir hayli büyümüştür.

OTP'nin de yürürlüğe girmesi ile AET Bütçesinin bu şekilde büyümesi, Topluluk mali sisteminin yeniden düzenlenmesini gündeme getirmiştir. Komisyon tarafından 6 Nisan 1965 tarihinde, Bütçenin kendi kaynaklarına sahip olmasını öngören bir rapor hazırlanmasına rağmen, üç Topluluğun Konsey ve Komisyonlarının birleştirilmesini sağlayan Füzyon Antlaşmasının 1 Haziran 1967 tarihinde yürürlüğe girmesine kadar herhangi bir gelişme sağlanamamıştır¹.

4. Tek Bütçe - Avrupa Birliği Bütçesi

Üç Topluluğun organlarının birleştirilmesine ilişkin Antlaşmanın yürürlüğe girmesi ile, Antlaşmanın 20'nci maddesi gereği, üç Topluluğun idari harcamaları AET Bütçesi içerisinde birleştirilmiştir. AKÇT Bütçesinin işletme harcamalarının da ilave edilmesi sonucu oluşturulan Topluluk Bütçesinde, iki önemli kalem ortaya çıkmıştır:

- AET Bütçesi ile Üç Topluluğun İdari harcamaları, Sosyal Fon, Bölgesel Kalkınma Fonu, Avrupa Tarımsal Yönerme ve Garanti Fonu, AAET işletme ve yatırım harcamalarının yer aldığı kalem;
- AKÇT işletme harcamalarının yer aldığı kalem.

Üç Topluluğun Bütçelerinin bu şekilde birleştirilmesinin ardından, Roma Antlaşmasının 201'inci maddesinde belirtilen doğrultuda, Bütçenin kendi gelirlerine kavuşturulması ve Bütçe üzerinde Avrupa Parlamentosunun yetkilerinin artırılması konusunda sağlanan mutabakat üzerine başlayan görüşmeler, 1970 yılının Nisan ayında sonuçlanmıştır. 1 Ocak 1971 tarihinde yürürlüğe giren Lüksemburg Antlaşması

¹ Şahin, Ragıp, Avrupa Topluluklarında Bütçe ve Fon Akışları, Katılma Halinde Konunun Türkiye Açısından Değerlendirilmesi, Yayınlanmamış Uzmanlık Tezi, DPT, Ankara, 1983, s.5-9.

ile AAET işletme ve yatırım Bütçesi de, genel Bütçeye dahil edilmiştir. Böylece, Bütçe, genel ve AKÇT işletme Bütçesi olmak üzere iki ana kaleme indirgenmiştir. Yapılan bu düzenlemelerle, Bütçeye üye ülkelerin yapmış oldukları doğrudan katkılar, yerini Bütçenin öz kaynaklarına terketmiştir. Buna göre;

- Üye ülkelerin Şeker ve Glikoz üzerinden aldıkları vergiler ile tarım ürünleri ithalatında tahsil edilen Prelevmanlar, 1 Ocak 1971 tarihinden itibaren Bütçeye devredilecektir;

- Üye ülkelerin üçüncü ülkeler kaynaklı ithalattan aldıkları gümrük vergilerinin yüzde 50'si 1971, yüzde 62,5'i 1972, yüzde 75'i 1973, yüzde 87'si 1974 ve tamamı ise 1975 yılından itibaren Bütçeye aktarılacaktır;

- 1971-1974 döneminde üye ülkelerin Bütçeye yaptıkları doğrudan katkı payları ise yine aynı Antlaşma ile Lüksemburg için yüzde 0,2, Belçika için yüzde 6,8, Hollanda için yüzde 7,3, İtalya için yüzde 20,2, Fransa için yüzde 32,6 ve Almanya için ise yüzde 32,9 olarak yeniden düzenlenmiştir;

- Üye ülkelerin katkıları, yıldan yıla azami +% 1 ilâ -% 1,5 arasında değişebilecektir.

Topluluk Bütçesinin öz kaynaklarına kavuşturulmasına ilişkin bir başka düzenleme ise, 1977 yılında kabul edilen ancak, kurucu altı ülkede 1 Ocak 1979, birinci genişlemeyle Topluluğa katılan üç ülkede ise (İngiltere, Danimarka ve İrlanda) 10 Ocak 1980 tarihinde yürürlüğe giren Konsey kararıyla katma değer vergisinin (KDV) azami yüzde 1'lik kısmının Bütçeye devredilmesi ile yapılmıştır².

Avrupa Toplulukları Konseyi Bütçe ile ilgili olarak 7 Mayıs 1985 tarihinde kabul ettiği bir kararla (85/257/EEC, AAET), Bütçenin öz kaynaklarından biri olan KDV'nin yüzde 1'lik limitini yüzde 1,4'e yükseltmiştir.

Avrupa Tek Senedi, Topluluğun harcamalarının finansmanı için yeni imkânlar sağlamıştır. 1992 yılından itibaren tek pazarın gerçekleştirilmesini öngören Avrupa Tek Senedi, bir yandan, bu amaca ulaşılmasını temin edecek politikaların uygulanabilmesini teminen üye ülkelerin GSMH'lerinin (GSMH) belirli bir yüzdesine tekabül eden kaynağın Topluluk Bütçesine devredilmesine imkân sağlarken, diğer yandan Bütçe ile ilgili işlemlerde Avrupa Parlamentosunun yetkilerini artırmıştır.

AT Bütçesinin öz kaynaklarla finanse edilmesine yönelik önemli bir değişiklik de Konsey tarafından 24 Haziran 1988 tarihinde kabul edilen ve 15 Temmuz 1988 tarihli Topluluklar Resmi Gazetesinde yayınlanarak yürürlüğe giren (88/376/EEC, AAET) Konsey Kararı ile gerçekleştirilmiştir. Söz konusu Kararla Konsey, Bütçenin özkaynakları olarak;

- Gümrük Vergileri,

² Şahin, a.g.e. , s.10-12.

- OTP'nin uygulanmasından dolayı üçüncü ülkelerle yapılan tarım ürünleri ticaretinden alınan vergiler, telafi edici vergiler, ek vergiler ve primler,
- Şeker piyasasındaki ortak düzenlemeler çerçevesinde sağlanan gelirler,
- Topluluk tarafından belirlenen kurallar çerçevesinde tüm üye ülkelerde tek tip olarak tespit edilen (GSMH' nin azami yüzde 55) Katma Değer Vergisinin yüzde 1,4'ü,
- Topluluk tarafından belirlenen kurallar çerçevesinde tüm üye ülkelerde tek tip olarak hesaplamak GSMH'nin belirli bir yüzdesi³.

Konsey, ayrıca GSMH katkı payı olarak adlandırılan bu kalemden üye ülkelerin ödeyecekleri katkı paylarının aşağıda belirlenen oranlarda olmasını da kararlaştırmıştır:

-1988	yüzde 1,15
-1989	yüzde 1,17
-1990	yüzde 1,18
-1991	yüzde 1,19
-1992 ve takip eden yıllar	yüzde 1,20

Bunun yanısıra söz konusu Konsey Kararında, üye ülkelerin GSMH katkı payı olarak adlandırılan bu kalemden ödeyecekleri toplam tutarın Topluluk GSMH'sinin yüzde 1,20'sini aşamayacağı da hükme bağlanmıştır.

Avrupa Toplulukları Bütçesinin öz kaynaklarla finanse edilmesine yönelik son düzenleme ise, 12 Kasım 1994 tarihli Topluluklar Resmi Gazetesinde yayımlanan (94/728/EC, Euratom) Konsey Kararı ile gerçekleştirilmiştir. Yeni düzenleme ile Bütçenin gelir kalemleri bir öncekinde olduğu gibi aynen muhafaza edilmiş, ancak, KDV katkı payı oranı, kademeli olarak yüzde 1'e indirilirken, GSMH katkı payı yüzde 1,27'ye yükseltilmiştir⁴.

II. BÜTÇENİN GELİR KALEMLERİ

1. Gümrük Vergileri

Gümrük vergileri bilindiği üzere, üçüncü ülkelere yapılan ithalatta uygulanmakta olan Ortak Gümrük Tarifesinin (OGT) uygulanması ile elde edilen gelirler olup, 21 Nisan 1970 tarihinde kabul edilen ve 1 Ocak 1971 tarihinde yürürlüğe giren Konsey Kararı ile kademeli olarak Topluluk Bütçesine devredilmiş ve 1975 yılından itibaren Bütçenin öz kaynaklarından biri haline gelmiştir.

³ OJ, NO. L 185, 15.07.1988, s.24-28.

⁴ OJ, NO. L 293, 12.11.1994, s.1-18.

Gümrük vergilerinin Topluluk Bütçesindeki payı yıldan yıla farklılıklar göstermekle birlikte, Bütçenin yaklaşık yüzde 16'sını teşkil etmektedir. İthalattan alınması nedeniyle, gümrük vergisi gelirlerinde daha çok sanayileşmiş ülkelerin payı daha yüksektir (Tablo 1).

Tablo : 1 - Gümrük Vergisi Gelirlerinin Üye Ülkeler İtibarıyla Dağılımı (Milyon ECU)

Ülkeler	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997
Belçika	764,1	840,8	871,1	838,8	928,5	1.001,0	986,8	1.033,3
Danimarka	229,4	255,7	252,7	236,5	239,9	263,3	247,0	241,5
Almanya	6.416,5	3.998,7	3.896,5	3.807,4	3.729,5	3.821,7	3.377,1	3.312,8
Yunanistan	159,5	183,4	179,5	166,1	131,7	144,9	145,9	139,0
İspanya	511,2	583,9	621,2	503,5	516,7	609,0	598,6	527,0
Fransa	1.537,9	1.578,5	1476,9	1.485,0	1.408,9	1.476,9	1.326,0	1.432,0
İrlanda	148,4	153,0	159,0	190,2	229,3	238,3	215,2	253,7
İtalya	1.036,9	1.158,8	1.141,5	972,4	997,0	1.096,5	1.013,4	1.257,6
Lüksemburg	10,5	18,4	16,7	16,7	19,9	21,9	20,1	18,8
Hollanda	1.087,8	1.427,1	1.428,0	1.445,2	1.521,5	1.658,5	1.574,5	1.665,0
Avusturya						229,4	247,1	285,0
Portekiz	107,2	131,0	142,5	133,7	122,3	127,5	114,0	122,4
Finlandiya						136,2	148,9	215,0
İsveç						371,0	397,1	366,0
İngiltere	2.418,5	2.421,9	2.362,3	2.488,4	2.574,9	2.702,3	2.657,3	2.690,0
TOPLAM	14.427,9	12.751,2	12.547,9	12.283,9	12.420,1	13.898,4	13.069,0	13.559,1

KAYNAK : Annual Report Concerning the Financial Year 1991-1996;

The General Budget of the European Union for the Financial Year 1997.

2. Tarım Ürünleri İthalatından Alınan Vergiler

Başlangıçta bir gümrük vergisi niteliğinde ve tarımsal prelevmanlar adıyla uygulanmakta olan bu vergiler, GATT Uruguay Turu görüşmelerinin tarımda uygulanan değişken vergilerin kaldırılması ile sonuçlanması üzerine tarifeli vergilere dönüşmüştür. 1 Ocak 1971 tarihinden itibaren Bütçenin öz kaynaklarına dahil edilen tarım vergileri, OTP'nin uygulanmasından dolayı üçüncü ülkelerle yapılan tarım ürünleri ticaretinden alınan vergiler, telafi edici vergiler, ek vergiler ve primlerden oluşmaktadır.

Tarımsal vergilerin Topluluklar Bütçesindeki payı yaklaşık yüzde 1 civarında olup, tarım üreticisi olmayan ve daha ziyade tarım ürünleri ithalatı yapan ülkelerin Topluluk Bütçesine katkı payları daha yüksektir (Tablo 2).

3. Şeker ve Glikoz Vergileri

1 Ocak 1971 tarihinden itibaren Bütçenin öz kaynaklarına dahil edilen şeker vergileri ile ilgili olarak çeşitli tarihlerde düzenlemeler yapılmıştır. Bu alandaki en kapsamlı ve son düzenleme 30 Haziran 1981 tarihinde kabul edilen ve 133/94 sayılı Konsey Tüzüğü ile 1994 yılında değiştirilen şeker sektöründe ortak pazar düzenlemeleri yapılmasını öngören 1785/81/EEC sayılı Konsey Tüzüğü ile gerçekleştirilmiştir. Anılan Tüzükle⁵;

⁵ OJ, NO. L 22, 27.1.1994, s.7-11.

- şeker üreticilerinden pazar düzenlemelerini desteklemek amacıyla alınan şeker ve izoglikoz üretim vergileri,
 - şeker depolama vergileri adı altında vergi alınması,
- kararlaştırılmıştır.

Şeker vergilerinin Bütçedeki payı yüzde 1,7 civarında olup şeker üreticisi ülkelerin katkı payları daha yüksektir (Tablo 3).

Tablo : 2 - Tarımsal Vergi Gelirlerinin Üye Ülkeler İtibariyle Dağılımı (Milyon ECU)

Ülkeler	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997
Belçika	87,9	130,6	51,1	60,9	46,2	28,4	35,2	60,0
Danimarka	8,6	13,0	15,3	16,3	15,4	7,2	7,4	7,7
Almanya	175,4	180,7	173,0	180,0	161,9	104,6	179,6	128,3
Yunanistan	12,1	18,2	1,8	11,3	10,9	9,7	7,9	8,0
İspanya	146,8	228,2	198,8	117,3	73,2	137,9	35,8	135,0
Fransa	100,6	130,3	89,0	76,9	67,4	49,4	59,1	58,3
İrlanda	2,5	2,7	3,1	3,9	2,1	0,8	0,5	2,0
İtalya	308,0	404,5	220,2	167,0	136,1	91,0	44,6	80,4
Lüksemburg	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,1	0,2	0,2
Hollanda	105,0	154,5	119,4	107,1	98,0	95,9	133,6	77,0
Avusturya						7,0	12,3	17,0
Portekiz	62,1	104,7	91,4	75,3	102,6	100,6	36,3	50,0
Finlandiya						12,6	9,5	22,3
İsveç						11,3	6,5	37,7
İngiltere	164,2	253,7	243,6	212,9	208,4	187,7	241,4	189,5
TOPLAM	1.173,4	1.621,3	1.206,9	1.029,1	922,4	844,2	809,9	873,4

KAYNAK : Annual Report Concerning the Financial Year 1991-1996;

The General Budget of the European Union for the Financial Year 1997.

Tablo : 3 - Şeker Vergisi Gelirlerinin Üye Ülkeler İtibariyle Dağılımı (Milyon ECU)

Ülkeler	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997
Belçika	65,4	72,0	63,5	71,1	90,3	85,6	73,3	83,5
Danimarka	36,4	40,0	35,2	36,7	51,0	47,7	40,7	46,4
Almanya	212,8	350,7	296,0	339,2	411,6	384,7	332,4	376,4
Yunanistan	17,1	17,7	11,3	18,7	24,5	14,4	12,6	21,1
İspanya	46,5	60,6	41,2	43,3	68,6	61,0	57,4	55,0
Fransa	291,8	323,3	301,2	321,7	393,7	375,3	328,9	374,4
İrlanda	12,3	12,6	11,4	12,5	11,9	14,3	14,0	14,4
İtalya	109,2	117,2	102,9	121,1	150,4	130,3	105,9	145,9
Lüksemburg	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Hollanda	72,1	81,2	69,5	81,8	99,3	94,1	80,0	91,2
Avusturya						10,3	33,7	35,9
Portekiz	0,1	0,1	0,1	0,1	0,4	0,6	0,4	0,6
Finlandiya						3,6	10,3	10,0
İsveç						8,1	22,4	26,9
İngiltere	47,0	66,4	70,0	68,9	80,3	86,4	101,5	83,4
TOPLAM	910,7	1.141,8	1.002,3	1.115,1	1.382,0	1.316,4	1.213,5	1.365,1

KAYNAK : Annual Report Concerning the Financial Year 1991-1996;

The General Budget of the European Union for the Financial Year 1997.

4. Katma Değer Vergisi

1970 yılından itibaren Bütçenin özkaynakları arasına dahil edilen ve Topluluk tarafından belirlenen kurallar çerçevesinde tüm üye ülkelerde tek tip olarak tespit edilen (GSMH' nin azami yüzde 55'i) KDV'nin yüzde 1,4'ü Bütçenin özkaynakları olarak kabul edilmiş, ancak 12 Kasım 1994 tarihinde yapılan değişiklikle (94/728/EC, Euratom) GSMH hesabında kabul edilen yüzde 55'lik oran ile yüzde 1,4 olan katkı payı ise aşağıda belirtilen takvime bağlı olarak kademeli bir şekilde sırasıyla yüzde 50 ve yüzde 1'e indirilmiştir⁶.

YILLAR	GSMH ORANI (yüzde)	KDV ORANI (yüzde)
1995	54	1,32
1996	53	1,24
1997	52	1,16
1998	51	1,08
1999 ve takip eden yıllar	50	1,00

KDV nedeniyle Bütçeye en büyük katkı Tablo 4'de de görüleceği üzere, sanayileşmiş ülkeler tarafından yapılmaktadır. Bütçe gelirlerinin yaklaşık yüzde 42 lik kısmı KDV gelirlerinden oluşmakta ve halen KDV gelirleri Bütçenin en büyük payını teşkil etmektedir. Ancak bu oran her geçen yıl biraz daha azalmakta ve yerini GSMH katkısına bırakmaktadır.

Tablo : 4 - Katma Değer Vergisi Gelirlerinin Üye Ülkeler İtibarıyla Dağılımı (Milyon ECU)

Ülkeler	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997
Belçika	931,7	1.058,7	1.090,3	1.029,3	1.226,8	1.178,2	1.002,4	943,1
Danimarka	523,0	596,3	597,4	626,4	645,8	678,0	601,1	601,8
Almanya	6.904,8	9.386,2	10.880,4	10.565,2	11.956,3	12.146,3	10.697,9	10.443,2
Yunanistan	392,7	484,1	473,1	616,7	575,0	559,3	539,0	524,4
İspanya	3.009,4	3.192,8	3.381,5	3.304,7	2.732,8	2.562,7	2.227,0	2.413,2
Fransa	6.319,6	7.357,9	7.269,6	6.812,9	7.267,1	7.334,7	6.332,1	6.301,8
İrlanda	219,0	255,8	255,4	282,4	296,5	300,3	263,8	251,2
İtalya	4.682,7	5.742,8	5.354,8	6.247,2	4.234,3	4.175,8	4.196,6	3.773,2
Lüksemburg	64,4	79,3	90,8	114,3	102,4	104,2	85,6	83,2
Hollanda	1.473,9	1.715,3	1.711,7	1.813,5	1.801,1	1.886,6	1.610,6	1.600,7
Avusturya						1.105,6	960,3	960,0
Portekiz	347,4	425,1	529,0	527,7	733,6	580,4	478,8	470,6
Finlandiya						529,2	456,7	468,7
İsveç						891,3	798,3	845,2
İngiltere	4.099,3	1.111,9	3.025,3	2.549,4	1.708,1	5.616,2	5.426,9	4.907,3
TOPLAM	28.967,9	31.406,2	34.659,3	34.489,7	33.279,8	39.648,8	35.677,1	34.587,6

KAYNAK : Annual Report Concerning the Financial Year 1991-1996;

The General Budget of the European Union for the Financial Year 1997.

⁶ OJ, NO. L 293, 12.11.1994, s.1-18.

5. Gayri Safi Milli Hasıla Katkısı

11, 12 ve 13 Şubat 1988 tarihlerinde yapılan Avrupa Konseyi toplantısında Bütçenin mevcut kaynaklarının yetersiz olduğu kabul edilmiş ve hesaplanmasında üye ülkelerin GSMH'sini esas alan yeni bir kaynağın Topluluklar Bütçesinin öz kaynakları arasına dahil edilmesi benimsenmiştir. Anılan Karar gereğince; üye ülkelerin GSMH'lerinin 1988-1992 yılları arasında aşamalı olarak yüzde 1,20'si Bütçenin özkaynakları olarak kabul edilerek Bütçenin gelir kalemleri arasına dahil edilmiştir. Ancak, 31 Ekim 1994 tarih ve 94/728/EC, Euratom sayılı Konsey Kararı ile bu oranlar 1995 yılından başlamak üzere 1999 yılına kadar aşağıda gösterildiği gibi aşamalı bir şekilde yüzde 1,27 'ye yükseltilmiştir⁷.

- 1995	yüzde 1,21
- 1996	yüzde 1,22
- 1997	yüzde 1,24
- 1998	yüzde 1,26
- 1999	yüzde 1,27

Üye ülkelerin GSMH'lerine ilişkin verilerin birbirleriyle uyumlaştırılmaları ve böylece tespit edilecek ortak bir yöntemle katkı miktarlarının hesaplanması da ayrıca karara bağlanmıştır. GSMH katkılarının Topluluk Bütçesindeki payı her geçen yıl artmakta olup, 1997 yılında yüzde 40'lık payıyla ikinci kalemi oluşturmuştur (Tablo 5).

Tablo : 5 - Gayri Safi Milli Hasıla Katkısının Üye Ülkeler İtibariyle Dağılımı (Milyon ECU)

Ülkeler	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997
Belçika	6,4	219,6	261,7	491,9	636,8	463,1	656,3	100,6
Danimarka	5,0	159,3	164,6	319,6	374,7	291,3	411,4	639,7
Almanya	28,4	1.931,0	2.188,1	4.617,2	5.537,3	4.147,3	5.807,8	8.747,1
Yunanistan	1,2	80,7	82,2	217,9	267,0	190,9	295,6	467,8
İspanya	28,0	602,0	671,4	1.270,2	1.392,6	948,8	1.343,6	2.250,7
Fransa	32,5	1.415,2	1543,4	3.037,4	3.600,8	2.665,0	3.741,1	5.724,2
İrlanda	2,4	45,1	50,8	99,0	123,4	92,5	144,8	216,0
İtalya	106,4	1.444,5	1.606,9	2.883,4	2.370,1	1.845,6	2.994,9	4.428,1
Lüksemburg	0,5	12,8	17,5	37,5	44,8	32,1	44,3	68,8
Hollanda	2,9	325,1	367,1	746,3	898,0	665,5	940,9	1.485,7
Avusturya						398,7	564,0	843,2
Portekiz	2,6	76,2	99,7	193,6	279,2	178,9	262,7	404,8
Finlandiya						202,4	299,4	464,3
İsveç						377,9	558,8	869,0
İngiltere	68,3	1.156,7	1.268,8	2.584,0	2.132,1	1.942,1	3.019,5	4.179,2
TOPLAM	284,6	7.468,2	8.322,2	16.498,0	17.656,8	14.442,1	21.085,1	30.889,2

KAYNAK : Annual Report Concerning the Financial Year 1991-1996;

The General Budget of the European Union for the Financial Year 1997.

⁷ OJ, NO. L 293, 12.11.1994, s.11.

Tablo 6 ve Tablo 7'nin incelenmesinden de görüleceği üzere 1990-1997 döneminde Bütçeye en büyük katkı, Birliğin en gelişmiş ülkesi olan Almanya tarafından sağlanmaktadır. Bütçe gelirlerinin yaklaşık yüzde 30'u bu ülke tarafından sağlanmaktadır. Bu ülkeyi, diğer gelişmiş ülkeler Fransa (yüzde 18), İngiltere (yüzde 14), İtalya (yüzde 12) ve Hollanda (yüzde 6,5) izlemektedir.

Avrupa Birliği Bütçesine en az katkı ise, Birliğin küçük ve diğer ülkelerine kıyasla daha az gelişmiş üyeleri olan İrlanda, Yunanistan ve Portekiz ile Lüksemburg tarafından sağlanmaktadır.

Tablo : 6 - Bütçe Gelirlerinin Üye Ülkeler İtibarıyla Dağılımı**(Milyon ECU)**

Ülkeler	1982	1983	1984	1985	1986	1987	1988	1989	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997
Belçika	1.184,3	1.215,9	1.238,3	1.292,6	1.448,1	1.702,6	1.833,5	1.807,2	1.855,5	2.321,7	2.337,7	2.492,0	2.928,6	2.756,3	2.754,0	2.220,5
Danimarka	402,2	479,9	532,9	620,4	790,7	844,7	955,6	871,1	802,4	1.064,3	1.065,2	1.235,5	1.326,8	1.287,5	1.307,6	1.537,1
Almanya	5.698,5	6.472,1	7.052,4	7.504,3	8.730,2	9.384,6	11.534,8	11.110,4	13.737,9	15.847,3	17.434,0	19.509,0	21.796,6	20.604,6	20.394,8	23.007,8
Yunanistan	381,6	377,7	355,8	388,0	632,4	340,4	429,9	566,3	582,6	784,1	747,9	1.030,7	1.009,1	919,2	1.001,0	1.160,3
İspanya					2.320,6	1.708,7	2.678,0	3.575,1	3.741,9	4.667,5	4.914,1	5.239,0	4.783,9	4.319,4	4.262,4	5.380,9
Fransa	4.225,9	4.506,5	4.802,3	5.319,2	6.885,1	7.330,0	9.095,5	8.622,8	8.282,4	10.805,2	10.680,1	11.733,9	12.737,9	11.901,3	11.787,2	13.890,7
İrlanda	208,5	269,6	286,3	296,4	343,8	337,5	328,2	370,9	384,6	469,2	479,7	588,0	663,2	646,2	638,3	737,3
İtalya	2.487,2	2.998,7	3.443,4	3.629,5	4.718,2	5.191,6	5.426,8	7.605,9	6.243,2	8.867,8	8.426,3	10.391,1	7.887,9	7.339,2	8.355,4	9.685,2
Lüksemburg	30,1	43,9	51,3	50,7	65,8	73,5	81,5	72,8	75,6	110,7	125,2	168,7	167,3	158,3	150,2	171,0
Hollanda	1.466,4	1.564,9	1.687,8	1.889,4	2.232,0	2.366,2	2.795,5	2.700,5	2.741,7	3.703,2	3.695,7	4.193,9	4.417,9	4.400,6	4.339,6	4.919,6
Avusturya														1.751,0	1.817,4	2.141,1
Portekiz					278,6	341,8	399,9	458,3	519,4	737,1	862,7	930,4	1.238,1	988,0	892,2	1.048,4
Finlandiya														884,0	924,8	1.180,3
İsveç														1.659,6	1.783,1	2.144,8
İngiltere	5.115,5	5.084,4	5.429,5	5.090,3	4.825,2	5.727,5	5.324,0	6.568,1	6.797,3	5.010,6	6.970,0	7.903,6	6.703,8	10.534,7	11.446,6	12.049,4
TOPLAM	21.164,2	23.013,6	24.880,0	26.080,8	33.270,7	35.349,1	40.883,2	44.329,3	45.764,5	54.388,7	57.738,6	65.415,8	65.661,1	70.149,9	71.854,6	81.274,4

KAYNAK : The Community Budget: The Facts in Figures, 1993-1995.

Tablo : 7 - Bütçe Gelirlerinin Üye Ülkeler İtibarıyla Dağılımı**(Yüzde)**

Ülkeler	1982	1983	1984	1985	1986	1987	1988	1989	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997
Belçika	5,6	5,3	5,0	5,0	4,4	4,8	4,5	4,1	4,1	4,3	4,0	3,8	4,5	3,9	3,8	2,7
Danimarka	1,9	2,1	2,1	2,4	2,4	2,4	2,3	2,0	1,8	2,0	1,8	1,9	2,0	1,8	1,8	1,9
Almanya	26,9	28,1	28,3	28,8	26,2	26,5	28,2	25,1	30,0	29,1	30,2	29,8	33,2	29,4	28,4	28,3
Yunanistan	1,8	1,6	1,4	1,5	1,9	1,0	1,1	1,3	1,3	1,4	1,3	1,6	1,5	1,3	1,4	1,4
İspanya					7,0	4,8	6,6	8,1	8,2	8,6	8,5	8,0	7,3	6,2	5,9	6,6
Fransa	20,0	19,6	19,3	20,4	20,7	20,7	22,2	19,5	18,1	19,9	18,5	17,9	19,4	17,0	16,4	17,1
İrlanda	1,0	1,2	1,2	1,1	1,0	1,0	0,8	0,8	0,8	0,9	0,8	0,9	1,0	0,9	0,9	0,9
İtalya	11,8	13,0	13,8	13,9	14,2	14,7	13,3	17,2	13,6	16,3	14,6	15,9	12,0	10,5	11,6	11,9
Lüksemburg	0,1	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,3	0,3	0,2	0,2	0,2
Hollanda	6,9	6,8	6,8	7,2	6,7	6,7	6,8	6,1	6,0	6,8	6,4	6,4	6,7	6,3	6,0	6,1
Avusturya														2,5	2,5	2,6
Portekiz					0,8	1,0	1,0	1,0	1,1	1,4	1,5	1,4	1,9	1,4	1,2	1,3
Finlandiya														1,3	1,3	1,5
İsveç														2,4	2,5	2,6
İngiltere	24,2	22,1	21,8	19,5	14,5	16,2	13,0	14,8	14,9	9,2	12,1	12,1	10,2	15,0	15,9	14,8
TOPLAM	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

KAYNAK : Tablo 6'daki değerler esas alınarak tarafımızdan hesaplanmıştır.

III. BÜTÇENİN GİDER KALEMLERİ

Topluluk Bütçesinin giderleri 1968 yılından günümüze kadar hızlı bir genişleme göstermiştir. Bunda uygulamaya konan programların etkisi olduğu kadar, programların müesseriyyetinin artırılması, Topluluğun üye sayısının 6'dan 15'e çıkması gibi gelişmelerin de payının olduğu görülmektedir. 1968 yılında yaklaşık 1,5 Milyar ECU'lük bir hacme sahip olan Bütçe, 1980 yılında 15,9 Milyar ECU'lük, 1990 yılında ise 44,1 Milyar ECU'lük bir hacme ulaşmıştır. 1990 yılından 1997 yılına kadar geçen yedi yıllık bir dönemde ise, Bütçenin büyüklüğü yaklaşık bir kat artarak 82 milyar ECU'ye çıkmıştır (Tablo 8).

Avrupa Birliğinin Bütçesinin en büyük gider kalemini, başlangıçta ayrı ayrı Bütçelere sahip olan üç Topluluğun 1967 yılında yapılan Antlaşma ile organlarını birleştirmesi ve 1968 yılından itibaren tek Bütçenin oluşturulması ile tarıma yapılan destekleme harcamaları veya bir başka ifade ile, Avrupa Tarımsal Yönverme ve Garanti Fonunun (ATYGF) Garanti Bölümü harcamaları teşkil etmektedir. Tablo 8'in incelenmesinden de görüleceği üzere, 1968 yılında Garanti Bölümü harcamalarının toplam Bütçe harcamaları içindeki payı yüzde 84,7 iken bu oran, takip eden yıllarda daha da artarak yüzde 90'nın üzerine çıkmış ve Bütçe, adeta bir tarım destekleme Bütçesi haline gelmiştir.

21 Nisan 1970 tarihinde kabul edilen Kararla, (70/243/CECA, CEE, Euratom)⁸ Bütçenin kendi öz kaynaklarına sahip olması ve aynı yıl Araştırma Politikası ile Topluluk Balıkçılık Politikasını kabulü, 1971 yılında Avrupa Sosyal Fonunun yeniden düzenlenerek güçlendirilmesi ve 1975 yılında Avrupa Bölgesel Kalkınma Fonunun oluşturulması ile ATYGF-Garanti Bölümünün Bütçedeki payı, 1973 yılında yüzde 80'e, 1975 yılında 75'e, 1980 yılında yüzde 71'e inmiştir.

1970 ve 1980'li yıllarda uluslararası konjonktürde meydana gelen gelişmeler, Topluluğun önce kuzeye, daha sonra iki defa güneye doğru genişlemesi ve Topluluk harcamalarının hızla büyümesi; Topluluk harcamalarının disipline edilmesine yönelik çalışmaları gündeme getirmiştir. Bu çalışmalar sonucunda, öncelikle Bütçede çok önemli bir paya sahip olan tarım destekleme harcamalarının kısıtlanması ve zaman içinde Topluluk fiyatları ile dünya fiyatları arasındaki farkın azaltılması konusunda görüş birliğine varılmıştır. Meydana gelen bu gelişmeler sonucu ATYGF-Garanti bölümünün Bütçedeki payı 1990 yılına gelindiğinde yüzde 61,5'e gerilemiştir.

1992 yılında Avrupa Tek Senedinin kabul edilmesi ile Tek Pazarın gerçekleştirilmesine yönelik yeni politikalar uygulamaya konmuştur. 1994 yılında GATT Uruguay Turu görüşmelerinin anlaşma ile tamamlanması ile tarıma yönelik gerek iç, gerekse ihracatta uygulanan sübvansiyonların azaltılmasının kabul edilmesi ve Topluluğun yeniden kuzeye doğru genişlemesi sonucunda, Garanti bölümü harcamalarının Bütçedeki payı daha da azalmıştır. Nitekim, 1996 yılına gelindiğinde, Garanti bölümünün Bütçedeki payının yüzde 50'lere indiği görülmektedir (Tablo 8).

⁸ JO, No. L 94, 28.4.1970.

Tablo 8 : - Avrupa Birliği Harcamalarının Sektörel Dağılımı

(Milyon ECU)

	1968	1969	1970	1971	1972	1973	1974	1975	1976	1977	1978	1979	1980	1981
ATYGF- Garanti Bölümü	1.259,7	1.668,6	3.108,1	1.755,6	2.885,6	3.614,4	3.459,8	4.327,7	5.636,7	6.587,1	8.679,3	10.387,1	11.291,9	11.063,7
Yapısal Fonlar	58,5	70,8	95,4	118,0	136,9	259,1	281,8	375,3	623,8	685,5	1.388,7	1.515,5	1.808,5	3.566,8
ATYGF-Yönverme Bölümü	34,0	51,3	58,4	61,5	53,2	10,8	37,8	76,7	112,1	113,0	325,6	286,5	314,6	539,9
ABKF								150,0	300,0	400,0	525,0	699,0	793,4	2.406,5
ASF	24,5	19,5	37,0	56,5	83,7	248,3	244,0	148,6	211,7	172,5	538,1	530,0	700,5	620,4
Uyum Fonu														
BSMA														
Araştırma	73,4	59,2	63,4	64,9	76,3	70,1	110,3	115,9	127,2	180,8	266,9	267,6	364,2	311,6
Dış Faaliyetler	1,0	1,0	1,4	0,4	71,8	63,3	358,5	250,9	202,8	194,1	313,2	443,7	603,9	738,4
İdari Harcamalar	94,7	104,3	115,3	137,8	173,6	245,3	306,2	364,0	430,7	501,6	686,6	775,6	829,9	941,8
Geri Ödemeler ve Diğer	0,6	0,9	1,6	130,4	178,1	253,0	309,8	383,1	541,6	586,8	707,1	831,2	958,9	1.103,7
Toplam	1.487,9	1.904,8	3.385,2	2.207,1	3.122,3	4.505,2	4.826,4	5.816,9	7.562,8	8.735,9	12.041,8	14.220,7	15.857,3	17.726,0
AKF	106,5	115,0	145,6	154,4	131,5	157,8	172,0	76,0	248,6	244,7	401,0	465,3	481,9	663,7
AKÇT	32,4	45,7	45,6	49,8	51,0	40,5	58,0	208,5	84,2	95,5	67,3	87,5	115,6	139,7
Genel Toplam	1.626,8	2.065,5	3.576,4	2.411,3	3.304,8	4.703,5	5.056,4	6.101,4	7.895,6	9.076,1	12.510,1	14.773,5	16.454,8	18.529,4

	1983	1984	1985	1986	1987	1988	1989	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996
ATYGF- Garanti Bölümü	15.785,8	18.330,4	19.727,8	22.118,1	22.950,1	27.635,2	25.844,3	27.094,2	30.960,8	31.225,4	34.678,4	32.906,2	37.394,0	41.297,0
Yapısal Fonlar	4.081,3	3.220,0	3.702,9	5.664,7	5.859,6	6.419,3	7.945,1	9.591,4	13.971,0	18.298,3	20.478,5	16.261,8	23.731,3	26.304,5
ATYGF-Yönverme Bölümü	575,3	595,6	685,5	771,2	789,5	1.140,9	1.349,0	1.825,3	2.085,4	2.847,4	2.914,2	2.533,3	2.878,4	3.908,3
ABKF	2.306,6	1.412,5	1.610,0	2.456,7	2.560,1	2.979,8	3.920,0	4.554,1	6.306,8	8.553,8	9.545,6	6.331,2	9.627,2	10.798,0
ASF	1.199,4	1.211,9	1.407,4	2.436,8	2.510,0	2.298,6	2.676,1	3.212,0	4.030,0	4.303,7	5.382,6	4.333,4	5.642,1	6.108,0
Uyum Fonu											795,0	851,6	1.750,0	1.919,3
BSMA												395,0	518,1	552,0
Araştırma	1.345,5	1.660,0	677,9	775,4	964,4	1.129,5	1.517,5	1.790,3	1.706,3	1.903,2	2.240,8	2.486,5	2.819,2	3.104,0
Dış Faaliyetler	901,3	996,5	963,8	1.057,3	809,2	768,1	1.044,3	1.430,6	2.209,6	2.027,4	2.857,3	3.060,6	4.093,0	4.525,4
İdari Harcamalar	1.108,2	1.212,9	1.304,8	1.533,9	1.696,9	1.915,7	2.070,7	2.353,4	2.656,4	2.751,6	2.988,3	3.223,3	3.992,2	4.075,1
Geri Ödemeler ve Diğer	1.283,9	1.661,6	1.490,1	3.526,0	2.807,8	3.153,9	2.335,2	1.803,0	2.146,1	1.740,6	961,2	1.404,6	3.401,7	2.621,9
Toplam	24.506,0	27.081,4	27.867,3	34.675,4	35.088,0	41.021,7	40.757,1	44.062,9	53.650,2	57.946,5	64.204,5	59.343,0	75.431,4	81.927,9
AKF	718,8	703,0	698,0	846,7	837,9	1.196,3	1.297,1	1.256,5	1.191,3	1.941,7	1.353,6	1.781,6	1.837,0	2.379,0
AKÇT	207,7	255,2	267,9	298,1	308,9	277,2	229,9	288,6	314,3	412,2	596,4	424,0	331,0	241,0
Genel Toplam	25.432,5	28.039,6	28.833,2	35.820,2	36.234,8	42.495,2	42.284,1	45.608,0	55.155,8	60.300,4	66.154,5	61.548,6	77.599,4	84.547,9

Kaynak : The Community Budget: The Facts in Figures, 1993-1995.

Tablo 9 : - Avrupa Birliği Harcamalarının Sektörel Dağılımı**(Yüzde)**

	1968	1969	1970	1971	1972	1973	1974	1975	1976	1977	1978	1979	1980	1981	1982
ATYGF- Garanti Bölümü	84,7	87,6	91,8	79,5	92,4	80,2	71,7	74,4	74,5	75,4	72,1	73,0	71,2	62,4	59,9
Yapısal Fonlar	3,9	3,7	2,8	5,3	4,4	5,8	5,8	6,5	8,2	7,8	11,5	10,7	11,4	20,1	22,3
ATYGF-Yönverme Bölümü	2,3	2,7	1,7	2,8	1,7	0,2	0,8	1,3	1,5	1,3	2,7	2,0	2,0	3,0	3,2
ABKF	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	2,6	4,0	4,6	4,4	4,9	5,0	13,6	14,2
ASF	1,6	1,0	1,1	2,6	2,7	5,5	5,1	2,6	2,8	2,0	4,5	3,7	4,4	3,5	5,0
Uyum Fonu	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
BSMA	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Araştırma	4,9	3,1	1,9	2,9	2,4	1,6	2,3	2,0	1,7	2,1	2,2	1,9	2,3	1,8	2,1
Dış Faaliyetler	0,1	0,1	0,0	0,0	2,3	1,4	7,4	4,3	2,7	2,2	2,6	3,1	3,8	4,2	4,4
İdari Harcamalar	6,4	5,5	3,4	6,2	5,6	5,4	6,3	6,3	5,7	5,7	5,7	5,5	5,2	5,3	5,1
Geri Ödemeler ve Diğer	0,0	0,0	0,0	5,9	5,7	5,6	6,4	6,6	7,2	6,7	5,9	5,8	6,0	6,2	6,2
Genel Bütçe	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
G. Bütçenin G.Toplama Oranı	91,5	92,2	94,7	91,5	94,5	95,8	95,5	95,3	95,8	96,3	96,3	96,3	96,4	95,7	96,1
AKF	6,5	5,6	4,1	6,4	4,0	3,4	3,4	1,2	3,1	2,7	3,2	3,1	2,9	3,6	3,0
AKÇT	2,0	2,2	1,3	2,1	1,5	0,9	1,1	3,4	1,1	1,1	0,5	0,6	0,7	0,8	0,9
Genel Toplam	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

	1983	1984	1985	1986	1987	1988	1989	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	
ATYGF- Garanti Bölümü	64,4	67,7	70,8	63,8	65,4	67,4	63,4	61,5	57,7	53,9	54,0	55,5	49,6	50,4	
Yapısal Fonlar	16,7	11,9	13,3	16,3	16,7	15,6	19,5	21,8	26,0	31,6	31,9	27,4	31,5	32,1	
ATYGF-Yönverme Bölümü	2,3	2,2	2,5	2,2	2,3	2,8	3,3	4,1	3,9	4,9	4,5	4,3	3,8	4,8	
ABKF	9,4	5,2	5,8	7,1	7,3	7,3	9,6	10,3	11,8	14,8	14,9	10,7	12,8	13,2	
ASF	4,9	4,5	5,1	7,0	7,2	5,6	6,6	7,3	7,5	7,4	8,4	7,3	7,5	7,5	
Uyum Fonu	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	1,2	1,4	2,3	2,3	
BSMA	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,7	0,7	0,7	
Araştırma	5,5	6,1	2,4	2,2	2,7	2,8	3,7	4,1	3,2	3,3	3,5	4,2	3,7	3,8	
Dış Faaliyetler	3,7	3,7	3,5	3,0	2,3	1,9	2,6	3,2	4,1	3,5	4,5	5,2	5,4	5,5	
İdari Harcamalar	4,5	4,5	4,7	4,4	4,8	4,7	5,1	5,3	5,0	4,7	4,7	5,4	5,3	5,0	
Geri Ödemeler ve Diğer	5,2	6,1	5,3	10,2	8,0	7,7	5,7	4,1	4,0	3,0	1,5	2,4	4,5	3,2	
Genel Bütçe	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	
G. Bütçenin G.Toplama Oranı	96,4	96,6	96,7	96,8	96,8	96,5	96,4	96,6	97,3	96,1	97,1	96,4	97,2	96,9	
AKF	2,8	2,5	2,4	2,4	2,3	2,8	3,1	2,8	2,2	3,2	2,0	2,9	2,4	2,8	
AKÇT	0,8	0,9	0,9	0,8	0,9	0,7	0,5	0,6	0,6	0,7	0,9	0,7	0,4	0,3	
Genel Toplam	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	

KAYNAK : Tablo 8'deki değerler esas alınarak tarafımızdan hesaplanmıştır.

1968 yılında Bütçenin en önemli gider kalemleri arasında yüzde 6,4 ve yüzde 4,9 gibi bir payla yer alan idari harcamalar ve araştırma harcamalarının payı nispi olarak gerilemiş ve 1996 yılına gelindiğinde sırasıyla yüzde 5 ve yüzde 3,8'lik paylarla Bütçe giderleri içinde alt sıralarda yer almışlardır.

Diğer yandan, uygulamaya konulan ve zamanla geliştirilen Yapısal Fonların Bütçedeki payı hızla artmıştır. Nitekim, 1968 yılında Yapısal Fonların Bütçedeki payı, toplam harcamaların yüzde 3,9'unu teşkil ederken, bu oran 1975 yılında yüzde 6,5'e, 1980 yılında yüzde 11,4'e, 1990 yılında yüzde 21,8'e ve 1996 yılında ise yüzde 32,1'e yükselmiştir.

Yapısal Fonlar içinde yer alan ATYGF-Yönverme bölümü harcamaları 1968 yılından günümüze kadar giderek artan bir seyir takip etmiş ve Bütçedeki payı yaklaşık 2 kat artarak yüzde 2,3'den yüzde 4,8'e yükselmiştir.

Avrupa Sosyal Fonu harcamaları ise hızlı bir artış gösterip, payını yüzde 1,6'dan, yüzde 7,5 seviyesine çıkararak Bütçe harcamaları içinde en hızlı büyüyen kalemlerden birini teşkil etmiştir.

1975 yılında kurulan Avrupa Bölgesel Kalkınma Fonu ise, Sosyal Fon gibi hızla büyüyen bir özellik göstermiştir. Nitekim, kurulduğu yıl Bütçenin sadece yüzde 2,6'sını alırken, 1996 yılına gelindiğinde ATYGF-Garanti Bölümünden sonra Bütçenin ikinci büyük gider kalemi haline gelmiştir. 1996 yılında Bölgesel Fonun Bütçedeki payı yüzde 13,2'ye yükselmiştir.

Bunların dışında, 1990'lı yılların ortalarına doğru kurulan Balıkçılık Sektörü için Mali Araçlar ile Uyum Fonu, henüz Bütçede önemli bir paya sahip olmamakla birlikte, hitap ettiği ülkeler dikkate alındığında, bu Fonlar tarafından yapılan harcamaların önemi ortaya çıkmaktadır. Ayrıca, Topluluğun üçüncü ülkelere yönelik faaliyetlere ayırdığı kaynak da giderek önem kazanmaya başlamış olup, başlangıç yıllarında yüzde 1 gibi sembolik bir paya sahipken, son yıllara gelindiğinde, oranının yüzde 5'lere kadar yükseldiği görülmektedir. Bu gelişmede, şüphesiz Topluluğun gerek Akdeniz ülkelerine yönelik olarak uygulamaya koyduğu politikalar, gerekse başta Merkezi ve Doğu Avrupa ülkeleri olmak üzere gelişmekte olan ülkelere yönelik politikalarının büyük rolü olmuştur.

Tablo 10'un incelenmesinden görüleceği üzere, Fransa ve İspanya'nın Topluluk Bütçesinden en büyük payı aldığı, bu ülkeleri Almanya, İtalya ve İngiltere'nin takip ettiği görülmektedir. Topluluğun küçük ülkelerinin Bütçeden aldıkları pay ise daha küçüktür.

Topluluk Bütçesinin genel dağılımı böyle olmakla birlikte sanayileşmiş ülkelerin Bütçeye net verici oldukları, daha az gelişmiş üye ülkelerin net alıcı durumunda oldukları görülmektedir. Nitekim Bütçeden en büyük payı alan Fransa'nın Bütçeye katkısı, 1996 yılı dışında kalan tüm yıllarda Bütçeden aldığı meblağdan daha büyük olduğundan, anılan ülke Topluluğun kuruluşundan itibaren net verici bir ülke olmuştur.

Fransa'ya benzer özellikler gösteren bir başka ülke de Almanya'dır. Almanya, Topluluk Bütçesinin adeta finansörü konumundadır. Çünkü Bütçeye en büyük katkı hep bu ülke tarafından yapılmıştır. Bunda, Topluluğun en çok sanayileşen ülkesinin Almanya olmasının yanısıra, Topluluk üyesi Akdeniz ülkeleri gibi bir tarım ülkesi olmayışının da payı büyüktür. Almanya, başlangıçtan itibaren Bütçeye en büyük net katkıyı sağlayan ülke olup, bu özelliğini hâlâ muhafaza etmektedir.

Topluluk Bütçesine net katkı sağlayan bir başka ülke ise, Almanya gibi sanayileşmiş ve tarım alanında fazla bir iddiası olmayan İngiltere'dir. Nitekim, bu ülke de, Topluluğa üye olduğu tarihten itibaren net verici olmuştur. İngiltere, Bütçeye katkısının fazla olacağını bildiğinden, katılma müzakerelerinde Bütçeye yaptığı katkının bir kısmının iade edilmesini talep etmiş ve talebini kabul ettirmiştir.

Topluluğun bir başka büyük ülkesi konumunda olan İtalya ise, 1985 yılına kadar Bütçenin net alıcısı olan ülkelere olmuştur. Bu özelliğini 1987 ve 1988 yılında sürdürmüşse de 1989 yılından itibaren Bütçenin finansörleri arasına katılmıştır.

Hollanda ise İtalya'ya benzer bir gelişme göstermektedir. Nitekim, bu ülke de 1991 yılına kadar Bütçeden net alıcı durumda iken, bu tarihten itibaren net verici bir ülke haline gelmiştir. İtalya ve Hollanda'nın başlangıçta tarım ürünleri üretiminde önemli bir paya sahip olmaları ile özellikle İtalya'nın Topluluğun kurulduğu ilk yıllar ile 1970 ve 1980'li yıllarda nispeten diğer ülkelere göre daha az gelişmiş olması, bu ülkenin net alıcı durumunda olmasına yol açmıştır.

1981 yılında Topluluğa tam üye olarak katılan Yunanistan ile ilk kuzeye genişlemede tam üye olan Danimarka ve İrlanda ile 1986 yılında Topluluğa katılan İspanya ile Portekiz, tam üye oldukları tarihten bu yana hep net alıcı durumunda olmuşlardır. Bu ülkelerin ortak özelliği ise, Topluluğun en geri kalmış ülkeleri olmalarıdır. Ayrıca, Güney ülkeleri diye tanımlanan İspanya, Portekiz ve Yunanistan, birer tarım ülkesi olmaları nedeniyle, Bütçenin en büyük gider kalemini oluşturan ATYGF-Garanti Bölümü harcamalarından büyük ölçüde yararlanmaktadırlar.

Topluluğun son genişlemesi ile tam üye olan Avusturya, İsveç ve Finlandiya ise Bütçenin net vericileri olmuşlardır. Nihayet, kurucu ülkelere olan ve Topluluğun en küçük ülkesini teşkil eden Lüksemburg da bir kaç yıl dışında Bütçenin net vericileri arasında yer almıştır
(Tablo 10 ve 11).

Tablo : 10 - AB Bütçesinden Üye Ülkelere Yapılan Ödemeler**(Milyon ECU)**

Ülkeler	1982	1983	1984	1985	1986	1987	1988	1989	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996
Belçika	649,3	735,5	840,1	1.070,0	1.164,2	985,4	838,5	683,3	989,8	2.634,0	2.404,6	2.454,5	2.512,8	2.368,9	1.996,8
Danimarka	630,5	756,5	1.020,1	912,5	1.211,8	1.144,2	1.286,2	1.045,3	1.197,6	1.379,8	1.311,4	1.583,4	1.495,1	1.601,1	1.553,3
Almanya	2.526,8	3.825,3	4.019,3	4.185,0	4.988,4	4.541,8	5.427,7	4.579,8	4.807,1	6.597,4	7.299,9	7.246,1	7.729,2	7.893,1	9.872,0
Yunanistan	985,9	1.351,4	1.364,0	1.702,8	1.905,1	1.876,9	1.921,5	2.564,5	3.033,8	3.688,5	4.332,6	5.147,9	4.844,2	4.474,1	5.039,8
İspanya					2.415,5	1.984,8	4.012,3	3.544,4	5.382,7	6.874,8	7.567,6	8.263,0	7.834,7	10.863,3	10.511,1
Fransa	3.421,2	4.254,8	4.342,5	5.416,4	6.323,6	6.744,3	7.314,6	5.676,5	6.284,6	8.152,5	9.049,8	10.525,9	9.924,5	10.149,6	11.951,1
İrlanda	880,0	1.026,2	1.210,4	1.548,7	1.573,9	1.438,0	1.487,5	1.711,7	2.260,7	2.809,7	2.602,4	2.939,3	2.390,9	2.551,7	2.970,5
İtalya	3.398,6	3.775,0	4.962,4	4.480,3	4.523,3	5.256,2	5.551,0	6.177,1	5.681,0	7.311,2	7.775,6	8.739,6	5.219,2	5.799,6	7.532,9
Lüksemburg	5,8	5,6	11,2	8,5	6,5	12,0	14,2	8,2	14,5	268,5	287,5	356,6	419,1	122,8	83,9
Hollanda	1.553,3	1.860,5	2.122,6	2.231,9	2.449,5	2.890,2	3.945,6	3.829,9	2.983,6	2.999,8	2.705,0	2.704,0	2.416,0	2.344,9	1.988,9
Avusturya														857,8	1.600,4
Portekiz					497,8	731,4	914,8	945,5	1.103,2	2.228,2	2.978,0	3.418,0	3.042,6	3.246,0	3.680,4
Finlandiya														722,8	988,4
İsveç														721,0	1.204,9
İngiltere	3.961,9	4.083,6	4.092,5	3.107,4	3.386,8	3.121,5	3.253,9	3.214,3	3.147,4	4.069,5	4.314,6	4.500,8	5.258,6	4.531,4	5.951,1
Diğer	11,6	5,6	13,1	39,9	43,2	85,3	161,3	72,4	391,4	4.782,7	5.944,4	6.328,6	7.217,7	4.793,2	5.867,7
TOPLAM	18.024,9	21.680,0	23.998,2	27.703,4	30.489,6	38.812,0	36.129,1	34.052,9	37.277,5	53.796,6	58.573,4	64.207,6	60.304,8	63.041,3	72.793,3

KAYNAK : : □ Court of Auditors, Annual Report Concerning the Financial Year 1991-1996.

Tablo : 11 - Üye Ülkelerin Topluluk Bütçesine Net Katkıları**(Milyon ECU)**

Ülkeler	1982	1983	1984	1985	1986	1987	1988	1989	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996
Belçika	535,0	480,4	398,2	222,6	283,9	717,2	995,0	1.123,9	865,7	-312,3	-66,9	37,5	415,8	387,4	757,2
Danimarka	-228,3	-276,6	-487,2	-292,1	-421,1	-299,5	-330,6	-174,2	-395,2	-315,5	-246,2	-347,9	-168,3	-313,6	-245,7
Almanya	3.171,7	2.646,8	3.033,1	3.319,3	3.741,8	4.842,8	6.107,1	6.530,6	8.930,8	9.249,9	10.134,1	12.262,9	14.067,4	12.711,5	10.522,8
Yunanistan	-604,3	-973,7	-1.008,2	-1.314,8	-1.272,7	-1.536,5	-1.491,6	-1.998,2	-2.451,2	-2.904,4	-3.584,7	-4.117,2	-3.835,1	-3.554,9	-4.038,8
İspanya					-94,9	-276,1	-1.334,3	30,7	-1.640,8	-2.207,3	-2.653,5	-3.024,0	-3.050,8	-6.543,9	-6.248,7
Fransa	804,7	251,7	459,8	-97,2	561,5	585,7	1.780,9	2.946,3	1.997,8	2.652,7	1.630,3	1.208,0	2.813,4	1.751,7	-163,9
İrlanda	-671,5	-756,6	-924,1	-1.252,3	-1.230,1	-1.100,5	-1.159,3	-1.340,8	-1.876,1	-2.340,5	-2.122,7	-2.351,3	-1.727,7	-1.905,5	-2.332,2
İtalya	-911,4	-776,3	-1.519,0	-850,8	194,9	-64,6	-124,2	1.428,8	562,2	1.556,6	650,7	1.651,5	2.668,7	1.539,6	822,5
Lüksemburg	24,3	38,3	40,1	42,2	59,3	61,5	67,3	64,6	61,1	-157,8	-162,3	-187,9	-251,8	35,5	66,3
Hollanda	-86,9	-295,6	-434,8	-342,5	-217,5	-524,0	-1.150,1	-1.129,4	-241,9	703,4	990,7	1.489,9	2.001,9	2.055,7	2.350,7
Avusturya														893,2	217,0
Portekiz					-219,2	-389,6	-514,9	-487,2	-583,8	-1.491,1	-2.115,3	-2.487,6	-1.804,5	-2.258,0	-2.788,2
Finlandiya														161,2	-63,6
İsveç														938,6	578,2
İngiltere	1.153,6	1.000,8	1.337,0	1.982,9	1.438,4	2.606,0	2.070,1	3.353,8	3.649,9	941,1	2.655,4	3.402,8	1.445,2	6.003,3	5.495,5

KAYNAK : Tablo 6 ve Tablo 10 esas alınarak tarafımızca hesaplanmıştır.

IV. BÜTÇENİN HAZIRLANMASI

Topluluk Bütçesinin hazırlanmasında en büyük görev Komisyona düşmektedir. Komisyon her yıl Mart ayında bir sonraki yılın ihtiyaçlarını göz önünde tutarak bir belge hazırlar ve bu belgeyi kendi görüşleri ile birlikte Konseye ve Avrupa Parlamentosuna gönderir. Konsey ve Parlamento söz konusu belgeyi, inceleyerek görüşlerini Komisyona bildirirler.

Topluluğun çeşitli organları (Konsey, Parlamento, Adalet Divanı, Ekonomik ve Sosyal Komite, Sayıştay) bir sonraki yıla ilişkin harcama tahminlerini en geç Temmuz ayına kadar Komisyona iletirler. Komisyon, en geç 1 Eylül tarihine kadar kendisine intikal eden teklifleri de dikkate alarak Bütçe taslağını hazırlar ve Konseye sunar.

Konsey, Bütçe taslağını incedikten sonra Bütçe tasarısına dönüştürerek 5 Ekim tarihine kadar Parlamento'ya intikal ettirir. Parlamento 45 günlük bir süre zarfında Bütçe tasarısı üzerindeki incelemelerini tamamlamak zorundadır.

Parlamento, Bütçe tasarısını komisyonlar aracılığı ile inceler ve Bütçe raportörü, parlamenterlerin ve siyasi parti gruplarının da görüşlerini aldıktan sonra, hazırladığı raporu Parlamento'nun genel kuruluna sunar.

Parlamento, Bütçeyi Konseyden geldiği gibi kabul ederse, Bütçe kesinleşir. Parlamento, Bütçe üzerinde sadece zorunlu olmayan gider kalemlerinde değişiklikler yapmaya yetkili olup, Bütçenin bu kalemlerinde değişiklikler yapmışsa, Bütçe tasarısı yeniden Konseye gönderilir. Konsey, Parlamento'nun değişiklik önerilerini aynen benimserse Bütçe kabul edilmiş olur ve kesinleşir. Ancak, Konsey Parlamento'nun görüşlerini benimsemez ve tasarıda değişiklikler yaparsa, Bütçe tasarısı yeniden Parlamento'ya döner.

Parlamento kendisine ikinci defa gelen tasarı üzerindeki incelemelerini 15 gün içinde sonuçlandırmak zorundadır. Eğer Parlamento kendisine ikinci defa gelen Bütçeyi aynen kabul ederse Bütçe kesinleşir ve yürürlüğe girer. Eğer Parlamento gelen tasarıyı yine kabul etmezse konu karma bir komisyona havale edilir.

Parlamento ve Konsey arasında oluşturulan karma komisyonda anlaşma sağlanırsa, tasarı Parlamento'ya onaylanarak yürürlüğe girer. Aksi takdirde, yani karma komisyonda anlaşma sağlanamazsa tasarinın tümü Parlamento tarafından reddedilir. Bu durumda Konsey yeni bir Bütçe tasarısı hazırlar ve aynı prosedür tekrar işlemeye başlar⁹.

Avrupa Birliğinde Bütçe yılı takvim yılına paralellik arz etmekte ve 1 Ocak'ta başlayıp 31 Aralık tarihinde sona ermektedir. Bütçenin hazırlanışına ilişkin prosedür ve takvim Şema 1'de gösterilmiştir.

⁹ Şahin, a.g.e., s.29,30.

Şema : 1 - Avrupa Birliği Bütçesinin Hazırlanmasının Safhaları

Topluluğun çeşitli organlarının (Konsey, Parlamento, Adalet Divanı, Ekonomik ve Sosyal Komite, Sayıştay) harcamalarına ilişkin tahminlerini tespit etmeleri.	
↓	
Komisyonun gider tahminlerinin bildirilmesi	<u>1 Temmuz (en geç)</u>
↓	
Komisyonun ilk taslağı hazırlaması	Temmuz-Ağustos
↓	
Bütçe taslağının Konseye sunulması	1 Eylül (en geç)
↓	
Konsey tarafından Bütçe tasarısının hazırlanması	Eylül
↓	
Tasarının Parlamento'ya gönderilmesi	5 Ekim
↓	
Tasarının Parlamento tarafından incelenmesi	Azami 45 gün
↓	
Bütçede değişiklikler yapılmışsa	Parlamento Bütçeyi onaylamışsa, Bütçe kesinleşir,
↓	
Konseye ikinci inceleme için döner.	15 gün (azami)
↓	
Konsey Parlamentodaki değişiklikleri kabul etmemişse	Konsey Parlamentonun yaptığı değişiklikleri kabul ederse Bütçe kesinleşir.
↓	
Parlamento'ya ikinci defa gönderilir	Parlamento Bütçeyi kabul ederse, Bütçe kesinleşir,
↓	
Parlamento Konseyden gelen tasarımı kabul etmezse	Anlaşma sağlanırsa Bütçe kabul edilerek yürürlüğe girer.
↓	
Uzlaşma Prosedürü	Bütçe Parlamento tarafından reddilir
↓	
Konsey yeni Bütçe tasarısı hazırlar.	Prosedür yeniden başlar

İKİNCİ BÖLÜM

AVRUPA BİRLİĞİNDE FONLAR

I. AVRUPA TARIMSAL YÖNVERME VE GARANTİ FONU - GARANTİ BÖLÜMÜ

Avrupa Tarımsal Yönverme ve Garanti Fonu - Garanti Bölümü, Avrupa Birliğinin OTP'nin 1958 yılından beri en önemli uygulama aracı olmuştur. Fon, Avrupa Birliğinin belirlediği kurallar çerçevesinde, temel tarımsal ürünlerindeki piyasaların düzenlenmesinde katkılarda bulunmaktadır.

Avrupa Birliği, OTP çerçevesinde başlıca üç temel başlık altında toplanan alanlarda, piyasaların düzenlenmesine katkılarda bulunmaktadır. Bu harcama alanları;

a) Bitkisel Ürünler,

- Ekilen Ürünler,
- Şeker,
- Zeytin Yağı,
- Kurutulmuş Yemler ve Sebzeler,
- Lif Bitkileri ve İpekböceği,
- Meyve ve Sebzeler (muz dahil),
- Şarap,
- Tütün,
- Diğer Bitkisel Ürünler;

b) Hayvansal Ürünler,

- Süt ve Süt Ürünleri,
- Sığır ve Dana Eti,
- Koyun Eti ve Domuz Eti,
- Yumurta ve Kümes Hayvanları Eti,
- Diğer Hayvansal Ürünler,
- Balıkçılık;

c) Diğer Harcamalar,

- Gıda yardımı,
- Avrupa Birliğindeki Fakirler İçin Gıda Yardımı,
- Hilekarlığa Karşı Mücadele İçin Yardımlar,
- Bölgesel Kalkınma Projeleri ile İlgili Pazar Düzenlemeleri,
- Gelir Yardımları,
- Destekleme Yardımları olarak tespit edilmektedir.¹⁰

¹⁰ Commission of the European Communities, Grants and Loans From the European Union, Brussels, 1997, part one, chapter 3, s.2,3.

ATYGF-Garanti Bölümü, Topluluktaki tarım ürünleri fiyatlarında istikrar sağlamaya çalışmaktadır. Topluluk, bu amaçla, ithalat vergileri, iadeler diye adlandırılan ve tarım ürünleri ihracatında uygulanan ihracatta yardımlar ve fiyatların düşmesi halinde milli müdahale kurumları aracılığı ile ürünlerin depolanması veya satın alınması şeklinde fiyat destekleri sağlamak gibi mekanizmalar kullanmaktadır.

Bu mekanizmalar, üye ülke hükümetlerinin tarım ve balıkçılık ile ilgili bakanlıkları ve her sektör için oluşturulan destekleme kurumları tarafından idare edilmektedir.

ATYGF-Garanti Bölümü, OTP çerçevesinde 1965 yılından 1969 yılına kadar aşamalı bir şekilde gerçekleştirilen ortak piyasa düzenlemeleri ve fiyat politikalarının uygulanmasındaki en önemli ve etkili araçtır. 1962 yılında hububat, 1965 yılında süt ürünleri ve 1967 yılında bitkisel ve hayvansal yağlarda ortak piyasa organizasyonları kurulmuştur.

Topluluğun gümrük birliğini gerçekleştirdiği 1 Temmuz 1968 tarihine kadar ise şarap ve tütün dışındaki bütün ürünlerde ortak piyasa düzenleri işlemeye başlamıştır.¹¹

1975 yılından itibaren tarımsal ürünler için üye ülkeler tarafından yapılan yardımlar geniş ölçüde kaldırılmıştır. Bunun yerini Topluluk Bütçesinden sağlanan ATYGF-Garanti Bölümü yardımları almıştır. Ancak, Fon yardımları, yapılması gereken masrafların tamamını karşılamıyorsa, üye ülkelerin milli Bütçelerinden ek masraflar finanse edilmektedir.

ATYGF-Garanti Bölümü, kurulduğu ilk yıllardan itibaren Topluluk Bütçesinin en büyük gider kalemi olmuştur. 1965 yılında Bütçenin yüzde 37'si Fon tarafından kullanılırken, takip eden yıllarda Fonun payı hızla artarak 1970 yılında yaklaşık yüzde 92'lik bir payla tarihinin en yüksek seviyesine ulaşmıştır.

Topluluğun 1970'li yıllarda geliştirdiği diğer politikalar sonucu, Garanti Bölümünün Bütçedeki payı giderek azalmaya başlamış ve 1973 yılında Fonun Bütçedeki payı yüzde 80 gerilemiştir. 1970'li ve 80'li yıllarda da gerileme devam etmiş ilk defa 1974 yılında Garanti Bölümünün Bütçedeki payı yüzde 80'nin (%72), 1981 yılında ise yüzde 70'in (%65) altına düşmüştür.

ATYGF-Garanti Bölümü harcamalarının Bütçeden böylesine büyük bir pay alması, özellikle daha ziyade sanayileşmiş Topluluk ülkelerinin tepkisine neden olmuştur. Komisyon, artan bu tepkiler karşısında 1978 yılı Bütçesi teklifinde konuyu ele almış ve Garanti Bölümünün Bütçede neden büyük bir pay sahibi olduğunu açıklığa kavuşturmuştur. Buna göre;

- Topluluk fiyat ve pazar politikaları milli politikaların yerini almıştır.

¹¹ Ertuğrul, Dr. Cemil, Dünya Tarım Politikalarında Ortaya Çıkan Gelişmeler Karşısında Türk Tarımı, Yayınlanmamış Uzmanlık Tezi, DPT, Ankara, 1995, s.45.

- 1973 yılından itibaren uygulamaya konan yeni politikalar, Toplumun yardım türlerinin genişlemesine yol açmak suretiyle, Fonun genel olarak Bütçeden aldığı payın azalmasına sebep olmuştur.

- Fon tarafından yapılan harcamaların tamamı tarımdaki üreticilere gitmemektedir. Bu masraflardan üreticiler olduğu kadar tüketiciler de faydalanmaktadır. Çünkü; tüketiciler, tüketici fiyatları ile üretici fiyatları arasındaki farkın Fon tarafından finanse edilmesi nedeniyle önemli ölçüde fayda temin etmektedirler. İstikrarlı ve dengeli bir pazarın sağlanması ek masrafları gerekli kılmaktadır.

- Fon harcamaları, tarım sektörünün istihdam yapısı, yatırım kapasitesi ve satın alma gücü gibi karakteristik özellikleri nedeniyle fazla da azaltılamamaktadır.¹²

Komisyon tarafından hazırlanan bu rapora rağmen Fon hakkındaki eleştiriler uzun süre devam etmiştir. OTP'nin başlıca finans kaynağı olan Fon harcamalarının kısıtlanmasına yönelik tartışmalar, Komisyon tarafından 1985 yılında hazırlanan ve "OTP'nin Geleceği" diye adlandırılan yeşil kitabın yayınlanması ile bir reform aşamasına ulaşmıştır.¹³ Raporda, özetle;

OTP reformunda fiyat düzenlemelerinin kotalardan daha fazla etkili olacağı, harcamalara üreticilerin de katkısının sağlanması, uzun dönemde serbest piyasa ekonomisine geçişin temin edilmesi, küçük işletmelere doğrudan yardım yapılması ve uluslararası sorunlarda OTP'den kaynaklanan sorunların azaltılması gibi hususlara değinilmektedir.¹⁴

Aynı yıl yayınlanan bir başka rapor, "Avrupa Tarımı İçin Bir Gelecek¹⁵", ise OTP reformunun ilkelerini önemli ölçüde belirlemiştir. Buna göre;

- Aşırı ürün stoklarının olduğu ürünlerde üretim aşamalı olarak azaltılmalıdır,
- Ürün çeşitliliği artırılmalı ve ürün kalitesi yükseltilmelidir,
- Küçük aile işletmelerine fiyat destekleme yoluyla değil doğrudan yardımlar sağlanmalıdır,
- Tarım alanlarını doğrudan ve düzenli kullanan yöreler desteklenmelidir,
- Çevreye duyarlılık sağlanmalıdır,
- Tarım ürünleri işleyen sanayiler teşvik edilmeli ve ileri teknoloji kullanımı sağlanmalıdır.¹⁶

¹² Şahin, a.g.e. , s. 37,38.

¹³ Commission of the European Communities, The Perspectives for the Common Agricultural Policy: Green Paper, Brussels, 1985.

¹⁴ Ertuğrul, a.g.e. , s.61.

¹⁵ Commission of the European Communities, A Future for European Agriculture, Brussels, 1985.

¹⁶ Ertuğrul, a.g.e. , s.61,62.

Avrupa Toplulukları Konseyinin 17 Temmuz 1988 tarihinde Topluluklar Resmi Gazetesinde yayımlanan 88/377/EEC sayılı Bütçede disiplin sağlanması ile ilgili Konsey Kararı vasıtasıyla, tarım harcamalarına, Bütçede ilk defa ciddi bir şekilde kısıtlamalar getirilmiştir. Aynı tarihli Topluluklar Resmi Gazetesinde yayınlanan bir Anlaşma ile de Topluluğun Bütçe üzerinde etkili üç kuruluşu, Komisyon, Konsey ve Parlamento, 1988-1992 yılları arasında Bütçe harcamalarının kontrol altında tutulmasında izleyecekleri ortak sorumluluklarını ve işbirliği metotlarını belirlemişlerdir.¹⁷

Söz konusu Konsey Kararı ile, 1988-1992 yılları arasında ATYGF-Garanti Bölümü harcamalarına önemli kısıtlanmalar getirilmiştir. Buna göre;

- Aşırı derecede fazlalık gösteren mevcut tarımsal stokların değer kayıplarının telafisine yönelik masraflar, zamanla tarımsal yapının dışına çıkartılacaktır,

- Garanti Bölümü harcamalarının büyüme oranı, Topluluk Gayri Safi Yurt İçi Hasıla (GSYİH) büyüme oranının yüzde 74'ünden büyük olamayacaktır,

- Garanti Bölümü harcamalarının maksimum genişlemesi, ATYGF harcamalarının yüzde 80'nini aşamayacaktır,

- Garanti Bölümü harcamalarının kontrol altında tutulması için, Komisyon, bir erken uyarı sistemi oluşturacaktır; Komisyon her Bütçe yılı başında, Garanti bölümü harcamalarının her alt bölümü için son üç yılı dikkate alarak, aylık bir harcama takvimi hazırlayacaktır; Komisyon her ay düzenli olarak harcamaların seyrine ilişkin olarak hazırlayacağı bir raporu Konsey ve Parlamento'ya sunacaktır,

- Komisyon, Garanti Bölümü harcamalarında planlanan takvimin dışında bir harcama artışını tespit etmesi halinde, durumu düzelterek kararları derhal uygulamaya koyacaktır; Eğer, komisyonun yetkilerini aşan tedbirler gerekiyorsa, durumu derhal Konsey'e intikal ettirecektir; Konsey, kendisine intikal eden problemle ilgili olarak en geç iki ay içinde bir karar verecektir,

- Her yıl, ECU/Dolar kurunda beklenmeyen değişikliklerin etkisini düzenlemek amacıyla 1 milyar ECU'lük bir rezerv Topluluklar Bütçesine konacaktır.

OTP'de yapılan düzenlemeler ile Fon harcamalarının kısıtlanmasına yönelik çalışmalar büyük ölçüde başarılı olmuştur. Ancak, 1985 yılında İspanya ve Portekiz'in tam üyeliği, OTP'ye yapılan harcamalarda istenen düzeyde tasarruf sağlanmasını engellemiştir. Bütün bunların sonucunda, Garanti Bölümü harcamaları, değer olarak önemli ölçüde artmasına rağmen, bu harcamaların Bütçedeki payı her geçen yıl azalmıştır.

¹⁷ Council Decision of 24 June 1988 Concerning Budgetary Discipline (88/377/EEC) ,Official Journal of the European Communities, Brussels, NO. L 185, 15.7.1988, s.29-31.

Tablo : 12 - AB Bütçesi ve ATYGF-Garanti Bölümü Harcamaları (Milyon ECU)

YILLAR	AB BÜTÇESİ	ATYGF BÜTÇESİ	GARANTİ BÖLÜMÜ	ATYGF'nin Toplam Bütçeye Oranı (%)	Garanti Bölümünün Bütçeye Oranı (%)	Garanti Bölümünün ATYGF Bütçesine Oranı (%)
1965	76,6	28,7	28,7	37,5	37,5	100,0
1966	125,2	50,7	50,7	40,5	40,5	100,0
1967	476,1	340,0	340,0	71,4	71,4	100,0
1968	1.487,9	1.293,7	1.259,7	86,9	84,7	97,4
1969	1.904,8	1.719,9	1.668,6	90,3	87,6	97,0
1970	3.385,2	3.166,5	3.108,1	93,5	91,8	98,2
1971	2.207,1	1.817,1	1.755,6	82,3	79,5	96,6
1972	3.122,3	2.538,8	2.485,6	81,3	79,6	97,9
1973	4.505,2	3.625,2	3.614,4	80,5	80,2	99,7
1974	4.826,4	3.494,6	3.456,8	72,4	71,6	98,9
1975	5.816,9	4.404,4	4.327,7	75,7	74,4	98,3
1976	7.562,8	5.748,8	5.636,7	76,0	74,5	98,1
1977	8.735,9	6.700,1	6.587,1	76,7	75,4	98,3
1978	12.041,8	9.004,9	8.679,3	74,8	72,1	96,4
1979	14.220,7	10.673,6	10.387,1	75,1	73,0	97,3
1980	15.857,3	11.606,5	11.291,9	73,2	71,2	97,3
1981	17.726,0	11.603,6	11.063,7	65,5	62,4	95,3
1982	20.469,6	12.910,6	12.259,8	63,1	59,9	95,0
1983	24.506,0	16.361,1	15.785,8	66,8	64,4	96,5
1984	27.081,4	18.926,0	18.330,4	69,9	67,7	96,9
1985	27.867,3	20.413,3	19.727,8	73,3	70,8	96,6
1986	34.675,4	22.889,3	22.118,1	66,0	63,8	96,6
1987	35.088,0	23.739,6	22.950,1	67,7	65,4	96,7
1988	41.021,7	28.776,1	27.635,2	70,1	67,4	96,0
1989	40.757,1	27.193,3	25.844,3	66,7	63,4	95,0
1990	44.062,9	28.919,5	27.094,2	65,6	61,5	93,7
1991	53.650,2	33.046,2	30.960,8	61,6	57,7	93,7
1992	58.147,0	34.098,8	31.243,2	58,6	53,7	91,6
1993	65.522,6	38.505,8	35.052,0	58,8	53,5	91,0
1994	70.098,9	40.848,0	37.465,0	58,3	53,4	91,7
1995	75.438,4	40.272,4	37.394,0	53,4	49,6	92,9
1996	81.927,8	45.205,3	41.297,0	55,2	50,4	91,4
1997	82.365,6	45.259,1	41.233,0	59,9	50,1	91,1

KAYNAK : Annual Report Concerning the Financial Year 1991-1996;

The General Budget of the European Union for the Financial Year 1997.

1990 yılında 27.094 milyar ECU ile ATYGF- Garanti Bölümü harcamaları, toplam 44.063 milyar ECU olan AB Bütçesinin yaklaşık yüzde 62'sini, 1991 yılında ise, 30.961 milyar ECU ile 53.650 milyar ECU'lük Bütçenin yaklaşık yüzde 58'ini teşkil etmiştir.

1992 yılından itibaren OTP'de yapılan reformlarla birlikte, Garanti Bölümünün Bütçedeki payı giderek azalmaya başlamıştır. Nitekim, 1993 yılında yaklaşık 65 milyar ECU tutarındaki Bütçenin 35 milyar ECU'lük kısmı Garanti bölümüne kullanılmıştır. Bu miktar Bütçenin yüzde 54'lük kısmına tekabül etmektedir. Benzer göstergeler 1993 ve 1994 yıllarında da görülmektedir (Tablo 12).

1995 yılından itibaren Garanti Bölümünün Bütçeden aldığı pay daha da azalarak, tarihinde ilk defa yüzde 50'nin altına düşmüştür. 1995 yılında 75,438 milyar ECU ve 1996 yılında 82.015 milyar ECU olan Bütçenin yaklaşık yüzde 50'sine tekabül eden 36.894 ve 40.828 milyar ECU'lük kısımları Garanti Bölümüne kullanılmıştır.

1997 yılında ise Garanti Bölümü harcamaları, önceki yıllarla benzer özellikler göstermiş ve Bütçenin yaklaşık yüzde 50'si, yani 41 milyar ECU civarında gerçekleşmiştir.

Merkezi ve Doğu Avrupa Ülkelerine doğru meydana gelecek bir genişlemenin, Topluluğun Garanti Bölümü harcamalarında bir artışa neden olması beklenmektedir. Ancak, gerek OTP'de gerçekleştirilen düzenlemeler, gerekse Topluluğun kuzeye doğru genişlemesiyle üye ülkeler kompozisyonunda meydana gelen değişiklikler ile Topluluk tarafından geliştirilen diğer politikalar ve nihayet Uruguay Turu sonucunda tarım ürünleri ticaretinin de Anlaşma kapsamına alınması ile tarıma yapılan sübvansiyonlara getirilen kısıtlamalar sonucu, Topluluk Bütçesinden Garanti Bölümüne yapılan harcamaların, önümüzdeki yıllarda da nispi olarak azalmaya devam edeceği tahmin edilmektedir.

Garanti Bölümüne yapılan harcamalar, temelde iki ana başlık altında yapılmaktadır. Bunlardan birincisi tarım ürünleri ihracatında sağlanan teşvikler, ikincisi ise, destekleme alımları için yapılan harcamalardır.

Avrupa Tarımsal Yönverme ve Garanti Fonunun Garanti Bölümü harcamalarından, tarımsal ürünler üreten üye ülkelerin daha çok faydalandıkları görülmektedir.

Tablo 13 ve 14'ün incelenmesinden de görüleceği üzere ATYGF-Garanti Bölümü harcamalarından 1982 yılında en büyük payı 2.886 Milyon ECU ile Fransa alırken, bu ülkeyi 2.502 Milyon ECU ile İtalya ve 2.027 milyon ECU ile de Almanya izlemiştir. Fon harcamalarında en büyük payı, takip eden yıllarda da, Fransa almaya devam etmiştir. Nitekim, 1996 yılında toplam Fon harcamalarının yaklaşık dörtte birini, yani yüzde 24,5 ini bu ülke almıştır.

Fon harcamalarından 1982 -1996 yılları arasında en çok pay alan ülkeler sıralamasında Fransa'yı, Almanya ve İtalya izlemektedir. Bu ülkeler, anılan dönemde sırasıyla toplam 63.979 ve 56.674 milyon ECU yardım alarak Fon kaynaklarının yüzde 30'unu kullanmışlardır.

Fon harcamalarından büyük pay alan ülkelerden bir başkası ise, özellikle hayvansal ürünler üretiminde oldukça büyük bir gelişme gösteren ve hayvansal ürünler sektöründe adeta bir sanayi devi haline gelen Hollanda'dır. Bu ülkeyi İngiltere ile 1981 yılında Topluluğa katılan İspanya izlemektedir.

ATYGF- Garanti Bölümü harcamalarından en düşük payı ise, Topluluğun en küçük ülkesi olan Lüksemburg almaktadır

Fon harcamalarından büyük pay alan ülkeler, görüldüğü üzere, Topluluğun büyük ülkeleridir. Özellikle, ATYGF-Garanti Bölümü harcamalarının yapıldığı alanlar dikkate alındığında, bunu tâbii karşılamak gerekmektedir.

ATGYF-Garanti Bölümü, OTP çerçevesinde, tarım piyasalarının düzenlenmesine yönelik ortak organizasyonların harcamalarını finanse etmek suretiyle üye ülkelere mali yardımlar sağlamak ve bunu iki temel başlık altında gerçekleştirmektedir.

- a) Tarımsal Piyasaların Düzenlenmesine Yönelik Müdahaleler,
- b) Üçüncü Ülkelere Yapılan İhracatta Yapılan İadeler.

Topluluğun, OTP'nin uygulanmasında kullandığı en önemli mekanizmaların başında yer alan tarımsal piyasaların düzenlenmesine yönelik müdahaleleri;

- Telafi Edici Fiyat Mekanizmaları,
- Depolama Yardımları,
- Geri Alma ve
- Yardım Primleri başlıkları altında toplamak mümkündür.

Telafi edici fiyat mekanizmaları, bu dört müdahale mekanizması içinde en önemlisini teşkil etmektedir. Nitekim, tarımsal piyasaların düzenlenmesine yönelik müdahaleler kaleminden yapılan harcamalarda en büyük kalemi teşkil etmesi de bunun açık bir göstergesidir. Telafi edici fiyat mekanizmaları;

- Üreticiye doğrudan yardımlar,
- İşleme ve Pazarlama yardımlarından oluşmaktadır.

Ayrıca, OPT'de yapılan reformlar ve yeniden yapılanma çalışmalarının bir sonucu olarak ATYGF-Garanti Bölümü, Ege Adaları, Madeira ve Azores (Posemia), Fransa'nın Deniz Aşırı Bölgelerinin coğrafi durumları nedeniyle karşılaştıkları problemlerin halledilmesine yönelik olarak belirlenen kurallar çerçevesinde ödenen tazminatlar, kalitenin geliştirilmesine yönelik teşvikler, hilekârlıkla mücadele amacıyla yapılan düzenlemeler ve Avrupa Birliği dahilinde yaşayan yoksullara tarımsal ürünler dağıtımı şeklinde yapılan yardımlar gibi, tarım piyasalarının düzenlenmesi için bazı özel nitelikteki kriterlerin bazen tamamını, bazen de bir kısmını kullanmaktadır. Fon, OTP reformu ile bağlantılı olmak şartıyla, orman kaynaklarının kullanılmasının geliştirilmesi, ülkelerin dağlık sınır bölgeleri ve çevrenin korunması gibi spesifik alanlara da yardım sağlamaktadır.

Tablo : 13 - Avrupa Tarımsal Yönerme ve Garanti Fonu-Garanti Bölümü Harcamalarının Ülkeler İtibarıyla Dağılımı (Milyon ECU)

Ülkeler	1982	1983	1984	1985	1986	1987	1988	1989	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1982-96
BELÇİKA	535,1	611,9	686,4	916,3	978,4	821,3	715,0	546,0	846,8	1.459,4	1.378,2	1.298,7	1.170,4	1.622,1	1.152,8	14.738,8
DANİMARKA	556,7	680,7	879,6	829,3	1.063,2	1.057,4	1.170,1	977,0	1.098,8	1.215,6	1.168,8	1.334,7	1.278,4	1.389,4	1.358,4	16.058,1
ALMANYA	2.027,5	3.075,8	3.323,0	3.625,6	4.400,6	3.992,7	4.507,1	3.700,2	3.919,4	4.990,5	4.830,5	4.976,2	5.179,9	5.380,0	6.050,4	63.979,4
YUNANİSTAN	684,6	1.007,4	691,2	1.192,6	1.386,9	1.340,5	1.318,5	1.700,6	1.941,9	2.211,8	2.231,4	2.715,0	2.718,9	2.438,8	2.801,7	26.381,8
İSPANYA					271,4	601,6	1.780,2	1.849,6	2.017,2	3.300,3	3.578,1	4.175,7	4.408,3	4.562,3	4.054,6	30.599,3
FRANSA	2.866,2	3.566,6	3.592,0	4.633,3	5.440,3	5.657,0	6.012,6	4.606,2	5.026,5	6.332,7	6.916,5	8.184,8	8.001,2	8.376,6	9.572,1	88.784,6
İRLANDA	496,5	619,4	884,4	1.166,8	1.212,9	954,9	991,0	1.070,6	1.543,0	1.628,7	1.452,8	1.649,9	1.480,0	1.417,5	1.700,1	18.268,5
İTALYA	2.502,6	2.820,5	3.909,4	3.410,9	3.067,8	3.899,7	4.114,5	4.506,4	3.932,9	3.547,0	5.141,5	4.765,4	3.460,6	3.364,3	4.231,1	56.674,6
LÜKSEMBURG	2,6	4,2	3,6	4,8	2,1	1,5	2,8	1,8	5,2	2,8	1,1	7,3	12,1	14,0	20,0	85,9
HOLLANDA	1.416,7	1.707,8	1.964,2	2.047,4	2.276,5	2.727,8	3.769,3	3.469,2	2.643,1	2.469,8	2.389,8	2.328,1	1.916,0	1.929,7	1.536,2	34.591,6
AVUSTURYA														86,1	1.214,2	1.300,3
PORTEKİZ					30,4	146,6	156,7	174,3	213,8	316,4	423,8	478,1	708,4	705,7	646,0	4.000,2
FİNLANDIYA														61,9	649,3	711,2
İSVEÇ														75,1	624,1	699,2
İNGİLTERE	1.278,3	1.691,0	2.121,3	1.894,7	1.983,0	1.747,2	1.845,0	1.797,1	1.790,7	2.252,7	2.451,1	2.737,9	2.939,0	2.954,0	3.470,1	32.953,1
Tanımlanmamış	2,7	2,9	3,2	4,2	6,5	3,6	6,8	3,0	0,2	0,0						33,1
TOPLAM	12.369,5	15.788,2	18.328,3	19.725,9	22.120,0	22.951,8	26.389,8	24.403,0	24.979,5	31.527,8	32.107,5	34.748,2	33.412,2	34.502,7	39.081,1	392.435,5

KAYNAK : Annual Report Concerning the Financial Year, 1991-1996;

The General Budget of the European Union for the Financial Year 1997.

Tablo : 14 - Avrupa Tarımsal Yönerme ve Garanti Fonu-Garanti Bölümü Harcamalarının Ülkeler İtibarıyla Dağılımı

(Yüzde)

Ülkeler	1982	1983	1984	1985	1986	1987	1988	1989	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1982-96
BELÇİKA	4,3	3,9	3,7	4,6	4,4	3,6	2,7	2,2	3,4	4,6	4,3	3,7	3,5	4,7	2,9	3,8
DANİMARKA	4,5	4,3	4,8	4,2	4,8	4,6	4,4	4,0	4,4	3,9	3,6	3,8	3,8	4,0	3,5	4,1
ALMANYA	16,4	19,5	18,1	18,4	19,9	17,4	17,1	15,2	15,7	15,8	15,0	14,3	15,5	15,6	15,5	16,3
YUNANİSTAN	5,5	6,4	3,8	6,0	6,3	5,8	5,0	7,0	7,8	7,0	6,9	7,8	8,1	7,1	7,2	6,7
İSPANYA	-	-	-	-	1,2	2,6	6,7	7,6	8,1	10,5	11,1	12,0	13,2	13,2	10,4	7,8
FRANSA	23,2	22,6	19,6	23,5	24,6	24,6	22,8	18,9	20,1	20,1	21,5	23,6	23,9	24,3	24,5	22,6
İRLANDA	4,0	3,9	4,8	5,9	5,5	4,2	3,8	4,4	6,2	5,2	4,5	4,7	4,4	4,1	4,4	4,7
İTALYA	20,2	17,9	21,3	17,3	13,9	17,0	15,6	18,5	15,7	11,3	16,0	13,7	10,4	9,8	10,8	14,4
LÜKSEMBURG	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1	0,0
HOLLANDA	11,5	10,8	10,7	10,4	10,3	11,9	14,3	14,2	10,6	7,8	7,4	6,7	5,7	5,6	3,9	8,8
AVUSTURYA	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0,2	3,1	0,3
PORTEKİZ	-	-	-	-	0,1	0,6	0,6	0,7	0,9	1,0	1,3	1,4	2,1	2,0	1,7	1,0
FİNLANDİYA	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0,2	1,7	0,2
İSVEÇ	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0,2	1,6	0,2
İNGİLTERE	10,3	10,7	11,6	9,6	9,0	7,6	7,0	7,4	7,2	7,1	7,6	7,9	8,8	8,6	8,9	8,4
Tanımlanmamış	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
TOPLAM	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

KAYNAK : Tablo 13'teki değerler esas alınarak tarafımızdan hesaplanmıştır.

OTP'de 1988 yılından itibaren gerçekleştirilen reformlar sonucunda, depolama harcamalarının pazarların düzenlenmesine yönelik bölümünde önemli ölçüde düşüşler olmuş, buna karşılık, aynı şekilde OTP'de yapılan reformlar tarafından geliştirilen veya yardımların yeniden düzenlenmesi sonucu ortaya çıkan yeni düzenlemeler çerçevesinde iadelere, harcamaların büyük bir bölümü tahsis edilmeye başlanmıştır.

Nitekim, OTP'de reformların gerçekleştirilmeye başlandığı 1988 yılından itibaren depolama yardımlarına yapılan harcamalar giderek azalmaya başlamış ve 1994 yılında 1993 yılına oranla yapılan harcamalar yüzde 52 oranında azalmıştır. Azalma takip eden yıllarda da devam etmiş ve 1995 yılında yapılan harcamalar 1994 yılına göre yüzde 56 oranında gerileyerek 1.133,4 milyon ECU'den 501,6 milyon ECU'ye düşmüştür.

Bu olumlu gelişmede, öncelikle, OTP'de gerçekleştirilen reformlar çerçevesinde ortaya konan yeni ve etkili metotların etkisi vardır. Bunu yanısıra, satınalmalara getirilen kısıtlamalar ve stokların azaltılmasında ortaya çıkan uygun ortam gibi olumlu ekonomik gelişmelerin de katkısı olmuştur. Depolanma yardımlarından yararlanan bütün ürünlerin miktarlarında çok büyük düşüşler meydana gelmiştir. Özellikle;

- Tahıl stoklarında yüzde 49'lara varan oranlarda azalmalar olmuş, darı stokları ise tamamen eritilmiştir,
- Tereyağı ve yağsız süt tozu stokları yüzde 74 oranında azalmıştır,
- Stoklardaki en büyük düşüş yüzde 89 ile sığır eti stoklarında gerçekleşmiştir,
- Zeytin yağı ve alkol stokları ise yüzde 65 oranında azalmıştır¹⁸.

Avrupa Birliğinin OTP'de yapmış olduğu düzenlemeler çerçevesinde, ATYGF-Garanti Bölümü harcamaları da her geçen yıl nisbî olarak azalmaya devam etmektedir. Bu gelişme, Fonun Garanti Bölümünün Bütçe içindeki payına bakıldığında da açıkça görülmektedir. Nitekim, Tablo 15'in incelenmesinden de görüleceği üzere, Avrupa Birliğinin Bütçesi her geçen yıl bir öncekine göre artarken, Garanti Bölümü harcamaları da artış göstermektedir. Ancak, Garanti Bölümünün toplam Bütçedeki payı her geçen yıl azalmış ve 1996 yılında Bütçedeki payı yüzde 50'nin altına inmiştir.

Yine Tablonun bize verdiği bir başka önemli veri ise AB'nin tarıma ayırdığı payın da gerçek anlamda her geçen yıl azalmakta olduğudur. OTP'nin 1990 yılındaki maliyetinin Bütçedeki payı yüzde 59 iken, bu oran takip eden yıllarda sürekli bir gerileme göstermiş ve 1992'de yüzde 55'e, 1995 yılında ise 51'e gerilemiştir. 1996 yılında yeniden artış göstermiş olmakla birlikte Topluluk GSYİH içindeki payında ve harcamaların kişi başına payında önemli bir değişiklik olmamıştır (Tablo 15).

¹⁸ Financing of the CAP in 1996, <http://www.europa.eu.int/comm/dg06/fin/financing.htm>, İnternet belgesi.

Tablo : 15 - Ortak Tarım Politikasına Bütçeden Yapılan Harcamalar**(Milyar ECU)**

	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996
AB BÜTÇESİ	44.378,9	53.823,1	58.857,0	65.268,5	59.909,1	75.438,4	82.015,2
ATYGF GARANTİ BÖLÜMÜ	26.453,5	32.385,9	32.107,5	34.748,1	32.970,4	36.894,0	40.828,0
Bitkisel Ürünleri	14648	18.030,5	19.043,2	20.989,0	21.852,8	22.854,0	26.450,0
Hayvansal Ürünler	9.690,4	12.194,3	10.542,7	11.657,0	9.803,9	11.454,0	11.537,0
Zorunlu Harcamalar	733,2	1.286,9	1.574,5	1.417,9	793,6	499,5	567,0
Alan Sınırlaması ve Doğrudan Ödemeler	21,2	76,9	147,6	462,6	30,0	45,5	20,0
Tamamlayıcı Önlemler				221,7	490,1	2.041,0	2.254,0
Para Rezervleri	1.000,0	1.000,0	1.000,0	1.000,0	1.000,0	500,0	500,0
Stok Aşınması ve Tereyağının İmhası	1.360,7	797,3	799,5	:	:	:	:
ATYGF Garanti Bölümün Payı (%)	59,6	60,2	54,6	53,2	55,0	48,9	49,8
ATYGF YÖNVERME BÖLÜMÜ	1.864,5	2.127,9	2.715,4	3.386,0	2.585,6	2.953,0	3.933,4
DİĞER TARIMSAL HARCAMALAR	102,1	126,7	157,8	111,6	126,5	121,1	141,1
TOPLAM TARIMSAL HARCAMALAR	28.402,1	34.640,5	34.980,7	38.245,7	35.682,5	39.968,1	44.902,6
OTP KAPSAMINDAKİ DEĞİŞİKLİKLER	2.084,0	2.763,0	2.209,2	2.144,3	2.304,5	2.182,0	2.150,5
Olağan Vergiler	1.173,4	1.621,2	1.206,8	1.029,1	922,4	946,2	864,0
Şeker Vergisi	910,6	1.141,8	1.002,4	1.115,2	1.382,1	1.235,8	1.286,5
OTP'NİN NET MALİYETİ	26.318,1	31.877,5	32.771,5	36.101,4	33.378,0	37.786,1	42.752,1
GSYİH'NİN YÜZDESİ OLARAK	0,7	0,8	0,6	0,6	0,5	0,5	
TOPLULUKTA KİŞİ BAŞINA	76,6	92,4	94,7	104,6	95,9	93,9	

KAYNAK : The Community Budget: The Facts in Figures, 1992-1996.

II. YAPISAL FONLAR

1. Genel Olarak

Avrupa Birliği, kuruluşundan itibaren, üye ülkeler arasında ve üye ülkelerin bölgeleri arasında ekonomik ve sosyal gelişmişlik farklarını azaltmaya yönelik olarak tedbirler almaya ve bu amaçla harcamalar yapmaya başlamıştır. Nitekim, Topluluğu kuran Roma Antlaşması ile Sosyal Fonun kurulmasına karar verilmiştir. Bunu 1962 yılında kurulan Avrupa Tarımsal Yönverme ve Garanti Fonu -Yönverme Bölümü ve 1975 yılında kurulan Avrupa Bölgesel Kalkınma Fonu izlemiştir.

Farklı tarihlerde farklı amaçlarla kurulan ve Yapısal Fonlar olarak adlandırılan bu ve benzeri Fonlar, başlangıçta birbirlerinden bağımsız ve kopuk olarak faaliyetlerini devam ettirmişlerdir. Ancak, bu şekilde çalışan Fonların, istenen sonuca ulaşılmasını zorlaştırdığı gibi, zaman zaman da kaynak israfına neden olduğu ortaya çıkmıştır.

Topluluk, ortaya çıkan bu dağınıklığı önlemek üzere, 1989 yılında Yapısal Fon faaliyetlerinin birbirleri ile ilişkilendirilmesini kararlaştırmıştır. Nitekim, 1994 yılından itibaren Yapısal Fonların tâbi olacağı ana kriterler ortaya konmak suretiyle bu alanda tamamen yeni bir yapı oluşturulmuştur.

Topluluk, Yapısal Fonlar tarafından finanse edilecek ve desteklenecek projelerin tespitinde objektif kurallar ortaya koymuştur. Bu kurallar 1994-1999 yılları arasında uygulanmak üzere, altı ana kriter (objective) altında toplanmıştır. Topluluk Yapısal Fonlarını incelemeye geçmeden önce bu kriterlerin açıklanması, konunun daha iyi bir şekilde anlaşılmasını sağlayacaktır.

Bu kriterlerden, aşağıda açıklanacağı üzere, 1, 2 ve 5b bölgesel özellikler taşımakta olup, 3, 4 ve 5a ise tüm Topluluğu kapsayacak özelliklere sahiptir. Yapısal Fonlardan hangisinin hangi kritere tâbi olduğu Tablo 16'da gösterilmektedir.

Tablo : 16 - Yapısal Fonların Tâbi Olduğu Kriterler

Kriter 1	ABKF	ASF	ATYGF-yönverme	
Kriter 2	ABKF	ASF		
Kriter 3		ASF		
Kriter 4		ASF		
Kriter 5a			ATYGF-yönverme	BSMA
Kriter 5b	ABKF	ASF	ATYGF-yönverme	
Kriter 6	ABKF	ASF	ATYGF-yönverme	

a) Kriter 1 : Az Gelişmiş Bölgeler

Son üç yılın GSYİH ortalaması, Topluluk ortalamasının %75'inden daha düşük olan az gelişmiş bölgeleri kapsamaktadır.

Kriter 1 kapsamında Yapısal Fonlardan yardım alabilecek bölgeler ise üye ülkeler itibarıyla aşağıdaki gibidir:

- **Yunanistan** : Tamamı;
- **Portekiz** : Tamamı;
- **İrlanda** : Tamamı;
- **Belçika** : Hainaut idari bölgesi;
- **Almanya** : Beş yeni eyalet (Branderburg, Saxsony, Saxsony-Anhalt, Mecklenburg- Vorpommern ve Thüringen) ve Doğu Berlin;
- **İspanya** : Andalucia, Asturias, Cantabria, Castillaa y Leon, Castilla-La Mancha, Ceuta y Melilla, Comunidad Valenciana, Extremadura, Galicia, Kanarya Adaları ve Murcia;
- **Fransa** : Fransanın deniz aşırı bölgeleri, Korsika ve Valanciennes'in çevresi, Douai ve Avesnes (Belçika'daki Hainaut bölgesinin yakınları);
- **İtalya** : Abruzzo, Basilicata, Calabria, Campania, Molise, Apuglia, Sardunya ve Sicilya;
- **Hollanda** : Flevoland;
- **İngiltere** : Kuzey İrlanda, Merseyside ve Dağlık Bölgeler ve Adaların Yatırım Alanları;
- **Avusturya** : Burgenland idari bölgesi.¹⁹

Kriter 1 çerçevesinde kalan az gelişmiş bölgelerin nüfusu ise Tablo 17'de gösterilmiştir. Tablonun incelenmesinden de görüleceği üzere, kriter 1 kapsamında kalan bölgelerde toplam Topluluk nüfusunun yüzde 25'i yaşamaktadır; Yunanistan, Portekiz ve İrlanda'nın tüm nüfusu ile İspanya nüfusunun yüzde 58'inden ve İtalya nüfusunun yüzde 36'sından fazlası, kriter 1 kapsamında, Topluluğun Yapısal Fonlarından faydalanmaktadır.

Diğer yandan, Topluluğun gelişmiş ülkelere Hollanda nüfusunun yüzde 1,5'i, Avusturya nüfusunun yüzde 3,5'i, Fransa nüfusunun yüzde 4,4'ü ve İngiltere nüfusunun yüzde 6'sı Kriter 1 kapsamında Yapısal Fon kaynaklarından faydalanmakta olup, bu ülkeler anılan kriter çerçevesinde diğer Topluluk ülkelerine oranla Fonlardan daha az faydalanmaktadır.

Topluluğun iki yeni üyesi Finlandiya ve İsveç ile kurucu ülkelerden Lüksemburg ve ilk genişlemede tam üye olan Danimarka'nın hiçbir bölgesinin GSYİH'sı Topluluk GSYİH'nın yüzde 75'inden daha düşük GSYİH'ya sahip olmadığından, bu ülkeler, Kriter 1 çerçevesinde Yapısal Fonların hiç birisinden faydalanmamaktadır.

¹⁹ Structural Funds and Cohesion Fund 1994-99, European Commission, Luxembourg, 1996, s.11-12.

Tablo : 17 - Ülkeler İtibarıyla Azgelişmiş Bölgelerin Nüfusu

Ülkeler	Nüfus (Milyon Kişi)	Toplam Nüfusa Oranı (%)
Belçika	1.279	12,8
Almanya	16.447	20,7
Yunanistan	10.209	100,0
İspanya	23.269	58,2
Fransa	2.546	4,4,
İrlanda	3.500	100,0
İtalya	21.133	36,6
Hollanda	0.217	1,45
Portekiz	9.868	100,0
İngiltere	3.414	6,0
Avusturya	0.269	3,5
Toplam	92.151	25,0

Kaynak : Structural Funds and Cohesion Fund 1994-99, European Commission, Luxembourg, 1996, s.12.

Kriter 1 kapsamında Yapısal Fonlardan 1994-95 yıllarında en çok yardımı 5,5 milyar ECU ile İspanya almıştır. İspanya bu yardımın 3,5 milyar ECU'sünü Avrupa Bölgesel Kalkınma Fonundan (ABKF) sağlamıştır. Geri kalan yardımın 1,1 milyar ECU'sünü Avrupa Sosyal Fonundan (ASF), 691 milyon ECU'sünü Avrupa Tarımsal Yönerme ve Garanti Fonunun Yönerme Bölümünden (ATYGF-YB) ve 109 milyon ECU'sünü ise Balıkçılık Sektörü için Mali Araçlardan (BSMA) almıştır.

Topluluğun en çok yardım alan ikinci ülkesi ise Portekiz olmuştur (3,2 milyar ECU). Portekiz, bu yardımın 1,2 milyar ECU'sünü İspanya gibi ABKF kaynaklarından alırken, ASF'den 650, ATYGF-Yönerme Bölümünden 420 ve BSMA'dan 33 milyon ECU almıştır.

Yapısal Fonlardan bu kriter kapsamında en çok yardım alan üçüncü ülke ise 2,8 milyar ECU ile Yunanistan olmuştur. Yunanistan da İspanya ve Portekiz gibi en çok yardımı ABKF'dan (1,8 milyar ECU) almıştır. Bu Fonu ASF ve ATYGF-YB izlemektedir.

Almanya, Belçika, İrlanda ve İtalya Yapısal Fonlardan önemli ölçüde faydalanan diğer ülkeler olmuştur. Kriter 1 kapsamında bütün ülkeler en çok ABKF'dan yardım almışlardır. Bu Fonu, ASF ve ATYGF-YB takip etmektedir.

Üye ülkelerin aldıkları yardımlarla bu ülkelerin Kriter 1 kapsamında kalan nüfusları arasında bir ilişki olduğu Tablo 17 ve Tablo 18 birlikte incelendiğinde açıkça görülmektedir. Ancak, aldıkları yardımı sadece nüfusla izah etmek mümkün değildir. Ayrıca bu ülkelerin anılan bölgelerinin GSYİH'lerinin da önemli olduğu anlaşılmaktadır. Mamafih, anılan kriter kapsamında ikinci büyük nüfusa sahip olan ülke İtalya olmasına karşılık, bu ülke, Yapısal Fonlardan yararlanma sıralamasında daha alt sıralarda yer almaktadır. Yunanistan'ın ise kriter kapsamında kalan nüfusu, İtalya'ya oranla daha az olmasına rağmen, Fonlardan almış olduğu yardım miktarı daha fazladır.

Tablo : 18 - Kriter 1 Kapsamında Yapılan Yardımlar (1994-1995)

(Milyon ECU)

Üye Ülkeler	Fon Çeşidi	Ayrılan Ödenek		Ödemeler	
		1	2	1	2
BELÇİKA	ABKF	67,93	67,93	53,75	53,75
	ASF	24,70	24,70	12,35	19,76
	ATYGF	14,00	14,00	6,08	6,08
	BSMA	0,37	0,37	0,19	0,19
	TOPLAM	107,00	107,00	72,36	79,77
ALMANYA	ABKF	1.844,97	1.844,97	1.027,06	1.027,06
	ASF	1.166,51	1.166,51	852,73	852,73
	ATYGF	861,60	861,60	578,67	578,67
	BSMA	19,00	19,00	11,60	11,60
	TOPLAM	3.892,08	3.892,08	2.740,05	2.740,05
YUNANİSTAN	ABKF	3.151,22	3.151,22	1.847,77	1.847,77
	ASF	684,71	684,71	411,53	411,53
	ATYGF	699,19	699,19	518,12	518,12
	BSMA	37,10	37,10	14,24	14,24
	TOPLAM	4.572,22	4.572,22	2.791,66	2.791,66
İSPANYA	ABKF	5367,19	5.367,19	3.582,35	3.582,35
	ASF	1.666,10	1.666,10	1.166,94	1.166,94
	ATYGF	979,67	979,67	668,62	691,08
	BSMA	304,46	304,46	109,22	109,22
	TOPLAM	8.137,41	8.137,41	5.527,13	5.549,60
FRANSA	ABKF	236,69	236,69	107,89	107,89
	ASF	185,46	185,46	101,85	130,65
	ATYGF	69,21	69,21	37,65	337,65
	BSMA	6,30	6,30	3,46	3,46
	TOPLAM	497,67	497,67	250,86	279,66
İRLANDA	ABKF	748,60	748,60	568,45	568,45
	ASF	619,31	619,31	539,59	539,76
	ATYGF	332,56	332,56	285,46	285,46
	BSMA	9,19	9,19	5,50	5,50
	TOPLAM	1.709,66	1.709,66	1.398,99	1.399,16
İTALYA	ABKF	2.018,14	2.018,14	1.087,57	1.087,57
	ASF	462,35	462,35	186,02	200,27
	ATYGF	477,78	477,78	251,65	251,65
	BSMA	66,54	66,54	15,99	15,99
	TOPLAM	3.024,80	3.024,80	1.541,22	1.555,47
HOLLANDA	ABKF	24,30	24,30	11,44	11,44
	ASF	8,20	8,20	5,06	5,06
	ATYGF	1,90	1,90	1,55	1,55
	BSMA	2,80	2,80	1,58	1,58
	TOPLAM	37,20	37,20	19,63	19,63
AVUSTURYA	ABKF	19,96	19,96	9,98	9,98
	ASF	5,04	5,04	2,52	2,52
	ATYGF	3,80	3,80	1,90	1,90
	BSMA	0,00	0,00	0,00	0,00
	TOPLAM	28,80	28,80	14,40	14,40
PORTEKİZ	ABKF	2.925,37	2.925,37	2.161,09	2.161,09
	ASF	795,89	795,89	624,37	650,18
	ATYGF	776,14	776,14	419,63	419,63
	BSMA	52,01	52,01	33,14	33,14
	TOPLAM	4.549,40	4.549,40	3.238,23	3.264,05
İNGİLTERE	ABKF	301,24	301,24	169,41	169,41
	ASF	162,11	162,11	104,89	104,89
	ATYGF	59,91	59,91	52,69	52,69
	BSMA	9,06	9,06	4,37	4,37
	TOPLAM	532,32	532,32	331,36	331,36
TOPLAM	ABKF	16.705,60	16.705,60	10.626,76	10.626,76
	ASF	5.780,37	5.780,37	4.007,85	4.084,30
	ATYGF	4.275,75	4.275,75	2.822,01	2.844,47
	BSMA	506,84	506,84	199,28	199,28
	TOPLAM	27.268,56	27.268,56	17.655,89	17.754,80

Kaynak: 7th Annual Report on the Structural Funds (1995), s.275.

(1) Devirler ve Tahsisler Dahil.

(2) Devirler ve Tahsisler Hariç.

b) Kriter 2 : Gerileyen Sanayi Bölgeleri ve Alanları

Kriter 2 kapsamına girecek olan Gerileyen Sanayi Bölgelerini tanımlamak üzere üç temel gösterge kabul edilmiştir. Bunlar;

- işsizlik oranı Topluluk ortalamasının altında olmak,
- sanayide çalışanların yüzde oranı Topluluk ortalamasının üstünde olmak,
- bu iki istihdam kategorisinde gittikçe kötüye gitmek.

Kabul edilen bu göstergelerden ikincisi, Kriter 1 ve 2 kapsamındaki çok yakın bölgeleri, temel gösterge ile yakından ilgili küçük alanları, özellikle işsizliğin çok daha kötüye gitmeye yüz tuttuğu şehir bölgeleri, terkedilmiş sanayi alanları ve balıkçılık sektörünün yeniden yapılandırılmasına yönelik girişimlerden etkilenen bölgeler gibi alanların genişletilmesi imkânını tanımaktadır.

Komisyon Kriter 2 kapsamına dahil olmaya elverişli bölgeleri 1994 yılında tespit etmiştir. Tespit edilen bu listeye, 1995 yılında Topluluğa tam üye olarak katılan Avusturya, Finlandiya ve İsveç'e ait bölgeler ise 1996 yılında ilave edilmiştir. Söz konusu Kriter kapsamına dahil edilen bölgelerde 60.4 milyon insan yaşamakta ve bu kriter çerçevesinde Yapısal Fonlar tarafından sağlanan imkânlardan faydalanmaktadırlar.

Ülkeler itibarıyla Kriter 2 kapsamındaki bölgelere ilişkin liste 24 Mart 1994 tarih ve L81 sayılı Topluluklar Resmi Gazetesinde yayımlanmıştır. 1995 yılında tam üye olan üç ülke ile ilgili bölgeler listesi ise 8 Mart 1995 tarih ve L51 sayılı Topluluklar Resmi Gazetesinde yayımlanmıştır.²⁰

Kriter 2 çerçevesinde gerileyen sanayi bölgeleri ve alanları kapsamında kalan bölgelerin nüfusu Tablo 19'da gösterilmektedir.

Tablo : 19 - Gerileyen Sanayi Bölgeleri ve Alanlarında Yaşayan Nüfus

Ülkeler	Nüfus (Milyon Kişi)	Toplam Nüfusa Oranı (%)
Belçika	1,40	14,0
Danimarka	0,44	8,8
Almanya	7,00	8,8
İspanya	7,90	20,3
Fransa	14,60	25,9
İtalya	6,30	10,8
Lüksemburg	0,13	34,2
Hollanda	2,60	17,3
İngiltere	17,70	31,0
Avusturya	0,637	8,2
Finlandiya	0,787	15,5
İsveç	0,965	11,0
Toplam	60,459	16,4

Kaynak : Structural Funds and Cohesion Fund 1994-99, European Commission, Luxembourg, 1996, s.13.

²⁰ A.g.e. s.13.

Gerileyen sanayi bölgeleri kapsamında en çok nüfusu olan ülke 17.700 bin kişi ile İngiltere'dir. Bu ülkeyi 14.600 bin kişi ile Fransa, 7.900 bin kişi ile İspanya ve 7 milyon kişi ile Almanya izlemektedir. Bu rakamlar da bize, anılan ülkelerin bazı sanayilerinin artık günümüz teknolojileri ile rekabet edemediklerini ve eskiyen sanayilerini değiştirmek veya tasfiye etmek durumunda olduklarını göstermektedir.

Tablo : 20 - Kriter 2 Kapsamında Yapılan Yardımlar (1994-95) (Milyon ECU)

ÜYE ÜLKELER	FON	AYRILAN ÖDENEK		ÖDEMELER	
		1	2	1	2
BELÇİKA	ABKF	49,12	49,12	24,39	24,39
	ASF	8,41	13,04	2,61	4,93
	TOPLAM	57,53	62,16	27,00	29,31
DANİMARKA	ABKF	24,84	24,84	17,77	17,77
	ASF	5,45	5,45	2,23	2,23
	TOPLAM	30,29	30,29	19,99	19,99
ALMANYA	ABKF	198,05	198,05	104,49	104,49
	ASF	88,80	88,80	45,85	51,45
	TOPLAM	286,85	286,85	150,34	156,94
İSPANYA	ABKF	545,10	545,10	395,86	395,86
	ASF	114,11	114,11	52,10	52,10
	TOPLAM	659,21	659,21	447,96	447,96
FRANSA	ABKF	751,68	751,68	326,44	326,44
	ASF	152,71	152,71	93,91	96,85
	TOPLAM	904,39	904,39	420,35	4.213,29
İTALYA	ABKF	329,29	329,29	119,65	119,65
	ASF	60,66	60,66	30,33	30,33
	TOPLAM	299,95	299,95	149,97	149,97
LÜKSEMBURG	ABKF	6,03	6,03	3,01	3,01
	ASF	1,94	1,94	0,97	0,97
	TOPLAM	7,97	7,97	3,99	3,99
HOLLANDA	ABKF	66,95	66,95	33,48	33,48
	ASF	38,07	38,07	19,03	19,03
	TOPLAM	105,02	105,02	52,51	52,51
AVUSTURYA	ABKF	38,91	38,91	13,80	13,80
	ASF	15,24	15,24	7,62	7,62
	TOPLAM	54,15	54,15	21,42	21,42
FİNLANDİYA	ABKF	24,80	24,80	12,40	12,40
	ASF	6,30	6,30	3,15	3,15
	TOPLAM	31,10	31,10	15,55	15,55
İSVEÇ	ABKF	83,22	83,22	26,78	26,78
	ASF	22,56	22,56	11,28	11,28
	TOPLAM	105,78	105,78	38,06	38,06
İNGİLTERE	ABKF	903,52	903,52	297,66	297,66
	ASF	346,53	346,53	213,67	221,20
	TOPLAM	1.250,05	1.250,05	511,33	518,85
TOPLAM	ABKF	2.931,52	2.931,52	1.375,72	502,13
	ASF	860,76	865,39	482,75	1.375,72
	TOPLAM	3.792,28	3.796,91	1.858,47	1.877,84

Kaynak: 7th Annual Report on the Structural Funds (1995), s.276.

(1) Devirler ve Tahsisler Dahil.

(2) Devirler ve Tahsisler Hariç.

Kriter 2 kapsamında, üye ülkeler sadece ABKF ve ASF kaynaklarından faydalanabilmektedirler. ABKF; ASF'ye nazaran daha fazla mali imkânlar sağlamaktadır. Tablo 19'da da görüleceği üzere, bu kriter kapsamında Fonlardan en fazla yardımı İngiltere almaktadır. Bu ülkeyi sırasıyla İspanya, Fransa, Almanya ve İtalya izlemektedir. Adı geçen ülkelerin tamamının Avrupa Birliğinin sanayileşmiş ülkeleri olması kayda değer bir göstergedir. Ancak Kriter 2, zaten yapısı gereği sanayileşmiş ülkelerin kötüye giden sanayi bölgelerine yardım yapmakta olduğundan bu Tabloda (Tablo 20) ilk sıralarda yer alan ülkelerin sanayileşmiş ülkeler olmasını doğal karşılamak gerekmektedir.

c) Kriter 3, 4 ve 5a

Kriter 3, 4 ve 5a genel anlamda tüm Avrupa Birliği ülkelerini kapsayan ve bölgesel olmayan uyum politikalarının öncelik kriterlerini ortaya koymaktadır. Bu nedenle bu kriterlerin çok geniş bir uygulama alanı bulunduğu ifade edilebilir.

Kriter 3 : Uzun dönemde işsizlikle mücadele, emek piyasasından çıkarılan insanların ve gençlerin çalışma hayatına kazandırılması faaliyetleri ve kadın ve erkekler için eşit istihdam imkânlarının teşvik edilmesi konularını kapsamaktadır.

ÜYE ÜLKELER	FON	AYRILAN ÖDENEK		ÖDEMELER	
		1	2	1	2
BELÇİKA	ASF	97,76	97,76	66,42	74,51
DANİMARKA	ASF	85,00	85,00	47,50	74,24
ALMANYA	ASF	307,77	307,77	226,27	234,26
İSPANYA	ASF	426,59	426,59	244,54	244,54
FRANSA	ASF	778,40	778,40	503,68	503,68
İTALYA	ASF	200,47	200,47	100,23	100,23
LÜKSEMBURG	ASF	6,46	6,46	5,09	5,59
HOLLANDA	ASF	282,27	282,27	253,32	253,32
AVUSTURYA	ASF	64,06	64,06	32,03	32,03
FİNLANDİYA	ASF	60,33	60,33	30,17	30,17
İSVEÇ	ASF	73,00	73,00	36,50	36,50
İNGİLTERE	ASF	975,00	975,00	818,57	818,57
TOPLAM	ASF	3.357,11	3.357,11	2.364,33	2.407,64

Kaynak: 7th Annual Report on the Structural Funds (1995), s.277.

(1) Devirler ve Tahsisler Dahil.

(2) Devirler ve Tahsisler Hariç.

Kriter 3 kapsamında ASF üye ülkelere yardım sağlamaktadır. Tablo 21'in incelenmesinden de görüleceği üzere, bu kriter kapsamında, ASF, 818 milyon ECU ile en çok İngiltere'ye mali yardım sağlamıştır. Bu ülkeyi Fransa 503, Hollanda 253, İspanya 244 ve Almanya 234 milyon ECU yardım olarak izlemektedirler. Diğer ülkelerin aldıkları yardımlar ise Tablodan da görüleceği gibi nispeten daha düşüktür.

Kriter 4 : Sanayideki imalat sistemlerinin değişmesi ve değişen sanayilerde çalışanların yeni duruma uyumlarını sağlayacak faaliyetler bu kriter kapsamında tanımlanmaktadır.

Kriter 4 kapsamında, üye ülkeler, sadece ASF'den yardım sağlamaktadır. Fonun iki yıl içinde sağladığı toplam yardım tutarı yaklaşık 190 milyon ECU olup, diğer kriterlerle mukayese edildiğinde oldukça küçük bir meblâğ olduğu görülmektedir. Bu kriter kapsamında Fon en çok yardımı İspanya'ya yapmıştır. Diğer ülkelerin almış olduğu yardımlar ise Tablo 22' de görülmektedir.

Tablo : 22- Kriter 4 Kapsamında Yapılan Yardımlar (1994-95) (Milyon ECU)

ÜYE ÜLKELER	FON	AYRILAN ÖDENEK		ÖDEMELER	
		1	2	1	2
BELÇİKA	ASF	4,63	4,63	2,32	2,32
DANİMARKA	ASF	6,00	6,00	30,00	30,00
ALMANYA	ASF	29,61	29,61	14,81	14,81
İSPANYA	ASF	118,10	118,10	65,83	65,83
FRANSA	ASF	93,39	93,39	47,70	47,70
İTALYA	ASF	60,61	60,61	30,31	30,31
LÜKSEMBURG	ASF	0,53	0,53	0,34	0,34
HOLLANDA	ASF	222,23	222,23	11,12	11,12
AVUSTURYA	ASF	11,70	11,70	5,85	5,85
FİNLANDİYA	ASF	14,83	14,83	7,42	7,42
İSVEÇ	ASF	0,00	0,00	0,00	0,00
TOPLAM	ASF	363,63	363,63	188,68	188,68

Kaynak: 7th Annual Report on the Structural Funds (1995), s.278.

(1) Devirler ve Tahsisler Dahil.

(2) Devirler ve Tahsisler Hariç.

Kriter 5a : OTP reformunun temelindeki tarımsal yapının düzeltilmesini hızlandırıcı faaliyetler ile balıkçılık sektörünün yapısal düzenlemelerinin modernizasyonunun teşvikine yönelik faaliyetler, bu kriter alanında mütalâa edilmektedir.

Tablo : 23 - Kriter 5a Kapsamında Yapılan Yardımlar (Tarım)(1994-95) (Milyon ECU)

ÜYE ÜLKELER	FON	AYRILAN ÖDENEK		ÖDEMELER	
		1	2	1	2
BELÇİKA	ATYGF	53,03	53,03	16,51	16,51
DANİMARKA	ATYGF	38,67	38,67	19,19	19,19
ALMANYA	ATYGF	322,72	322,72	209,82	209,82
İSPANYA	ATYGF	77,41	77,41	55,81	55,81
FRANSA	ATYGF	518,73	518,73	242,97	242,97
İTALYA	ATYGF	117,47	117,47	58,73	58,73
LÜKSEMBURG	ATYGF	12,22	12,22	5,37	5,37
HOLLANDA	ATYGF	25,27	25,27	12,15	12,15
AVUSTURYA	ATYGF	61,50	61,50	30,75	30,75
FİNLANDİYA	ATYGF	61,42	61,42	30,71	30,71
İSVEÇ	ATYGF	13,72	13,72	6,86	6,86
İNGİLTERE	ATYGF	85,16	85,16	41,73	41,73
TOPLAM	ATYGF	1.387,32	1.387,32	730,60	730,60

Kaynak: 7th Annual Report on the Structural Funds (1995), s.279.

(1) Devirler ve Tahsisler Dahil.

(2) Devirler ve Tahsisler Hariç.

Kriter 5a kapsamında üye ülkeler ATYGF-YB VE BSMA'dan yardım almaktadırlar. ATYGF-YB tarım kesimine yönelik projeleri desteklerken, BSMA, adından da anlaşılacağı üzere, Balıkçılık sektörüne yardım sağlamaktadır. Tarım kesimine 1994-95 yıllarında toplam 730 milyon ECU yardım sağlanmış olup, bu yardımın yaklaşık yüzde 62'si Almanya ve Fransa tarafından kullanılmıştır. Geri kalan yardım ise on ülke tarafından paylaşılmıştır (Tablo 23).

BSMA'nın yapmış olduğu yardım miktarı ise iki yılda yaklaşık 150 milyon ECU olup, bu miktarın yaklaşık yarısı iki ülke, Fransa ve Danimarka tarafından kullanılmıştır. Geri kalan yarısı ise kriterden faydalanabilme şartlarını taşıyan diğer Topluluk üyesi ülkeler tarafından kullanılmıştır (Tablo 24).

Tablo : 24 - Kriter 5a Kapsamında Yapılan Yardımlar (Balıkçılık) (1994-95) (Milyon ECU)

ÜYE ÜLKELER	FON	AYRILAN ÖDENEK		ÖDEMELER	
		1	2	1	2
BELÇİKA	BSMA	4,08	4,08	3,33	3,33
DANİMARKA	BSMA	46,59	46,59	30,29	30,29
ALMANYA	BSMA	24,87	24,87	16,13	16,13
İSPANYA	BSMA	39,83	39,83	9,97	9,97
FRANSA	BSMA	63,27	63,27	41,13	41,13
İTALYA	BSMA	44,77	44,77	11,20	11,20
LÜKSEMBURG	BSMA	1,10	1,10	0,11	0,11
HOLLANDA	BSMA	9,16	9,16	6,21	6,21
AVUSTURYA	BSMA	2,00	2,00	0,20	0,20
FİNLANDİYA	BSMA	23,00	23,00	6,90	6,90
İSVEÇ	BSMA	40,00	40,00	12,00	12,00
İNGİLTERE	BSMA	14,78	14,78	11,82	11,82
TOPLAM	BSMA	313,45	313,45	149,28	149,28

Kaynak: 7th Annual Report on the Structural Funds (1995), s.280.

(1) Devirler ve Tahsisler Dahil.

(2) Devirler ve Tahsisler Hariç.

d) Kriter 5b : Kırsal Kesim

Kriter 5b kapsamındaki alanların belirlenmesinde sosyo-ekonomik seviyenin düşüklüğü gibi çok genel bir tanımlama yapılmıştır. Ancak, bu genel tanımlamanın yanı sıra, üç temel faktör dikkate alınmakta ve bu faktörlerin mutlaka ikisinin birlikte olması gerekmektedir. Bu faktörler ;

- istihdamda tarımsal payın yüksekliği,
- tarım gelirlerindeki payın düşük oluşu,
- nüfus yoğunluğunun düşük olması ve/veya anlamlı bir nüfus azalışıdır.

Bu üç temel faktörle tanımlanan Kriter 5b kapsamında olacak bölgelere, bir veya daha fazla sayıdaki ikincil kriterlerle uyum kaydıyla, Kriter 1 kapsamında olmayan ve gelişmişlik seviyesi çok düşük olan küçük alanlarda dahil edilmektedir.²¹

²¹ A.g.e., s.14.

Avrupa Toplulukları Komisyonu 1994 yılında üye ülkelerin bu kriter kapsamına dahil olan bölgelerini tespit etmiştir. 1995 yılı başında Topluluğa tam üye olan Avusturya, Finlandiya ve İsveç ile ilgili tespitlerini de aynı yıl yapmıştır. Söz konusu bölgelerin listeleri 14 Nisan 1994 tarih ve L96 ve 25 Nisan 1995 tarih ve L92 sayılı Topluluklar Resmi Gazetelerinde yayımlanmıştır. Kriter 5b kapsamındaki bölgelerde halen 32.748 bin insan yaşamakta olup, bu rakam toplam Topluluk nüfusunun yaklaşık yüzde 8,8'ine tekabül etmektedir.

Tablo : 25 - Kriter 5b Kapsamındaki Kırsal Bölgelerde Yaşayan Nüfus

Ülkeler	Nüfus (Milyon Kişi)	Toplam Nüfusa Oranı (%)
Belçika	0.448	4,5
Danimarka	0.361	7,0
Almanya	7.823	9,6
İspanya	1.731	4,4
Fransa	9.759	17,3
İtalya	4.828	8,4
Lüksemburg	0.030	7,4
Hollanda	0.800	5,4
İngiltere	2.841	4,9
Avusturya	2.276	28,9
Finlandiya	1.094	21,5
İsveç	0.757	8,6
Toplam	32.748	8,8

Kaynak : Structural Funds and Cohesion Fund 1994-99, European Commission, Luxembourg, 1996, s.14.

Kriter 5b kapsamında üye ülkelere ABKF, ASF ve ATYGF-YB tarafından yardım sağlanmaktadır. 1994 -1995 yıllarında bu üç Fondan yaklaşık 1,2 milyar ECU yardım yapılması planlanmasına karşılık, ancak bu miktarın yüzde 50'si harcanabilmiştir. Topluluk, üye ülkelere ATYGF-YB'den iki yıllık zaman dilimi içinde yaklaşık 300, ASF'den 100 ve ABKF'den ise 260 milyon ECU yardım sağlamıştır.

Topluluk tarafından sağlanan toplam yardımların yüzde 70'ine tekabül eden 460 milyon ECU'lük kısmı üç ülke (Fransa 208, Almanya 134 ve İspanya 118 milyon ECU) tarafından kullanılmıştır. Yüzde 30'u ise kriter çerçevesinde Topluluk yardımlarından faydalanma hakkına sahip diğer dokuz ülke tarafından kullanılmıştır. Ülkelerin Fonlar itibarıyla almış oldukları yardımlar Tablo 26'da gösterilmiştir.

e) Kriter 6 : Çok Düşük Nüfus Yoğunluğu Olan Bölgeler

1995 yılında Topluluğa tam üye olarak katılan üç ülke, Avusturya, Finlandiya ve İsveç'in katılma Antlaşması Kriter 6'nın temel ilkelerini de ortaya koymuştur. Bu ilkeler; yoğunlaşma gerektiren konular ve birbirine çok yakın ve yakın küçük alanların benzer nüfus yoğunluğu ölçüleri ile değerlendirilebilen, kilometrekarede sekiz kişi veya daha az insan yaşayan ve NUTS sınıflamasının ikinci seviyesinde olan uygun veya özel bölgeler olarak tanımlanmaktadır.

Tablo : 26 - Kriter 5b Kapsamında Yapılan Ödemeler (1994-95)

(Milyon ECU)

ÜYE ÜLKELER	FON	AYRILAN ÖDENEK		ÖDEMELER	
		1	2	1	2
BELÇİKA	ABKF	4,82	4,82	2,41	2,41
	ASF	1,55	1,55	0,77	0,77
	ATYGF	2,79	2,79	1,40	1,40
	TOPLAM	9,16	9,16	4,58	4,58
DANİMARKA	ABKF	5,93	5,93	3,74	3,74
	ASF	1,29	1,29	0,64	0,64
	ATYGF	2,57	2,57	1,29	1,29
	TOPLAM	9,79	9,79	5,66	5,66
ALMANYA	ABKF	99,04	99,04	40,32	40,32
	ASF	27,46	27,46	15,44	15,44
	ATYGF	135,24	135,24	78,44	78,44
	TOPLAM	261,74	261,74	134,20	134,20
İSPANYA	ABKF	44,65	44,65	35,72	35,72
	ASF	13,29	13,29	7,21	7,21
	ATYGF	104,15	104,15	75,52	75,52
	TOPLAM	162,09	162,09	118,44	118,44
FRANSA	ABKF	157,11	157,11	83,81	83,81
	ASF	64,71	64,71	35,70	35,70
	ATYGF	151,36	151,36	88,42	88,42
	TOPLAM	373,18	373,18	207,93	207,93
İTALYA	ABKF	43,86	43,86	21,93	21,93
	ASF	14,35	14,35	7,18	7,18
	ATYGF	48,78	48,78	24,39	24,39
	TOPLAM	107,00	107,00	53,50	53,50
LÜKSEMBURG	ABKF	0,43	0,43	0,21	0,21
	ASF	0,11	0,11	0,05	0,05
	ATYGF	0,30	0,30	0,15	0,15
	TOPLAM	0,84	0,84	0,42	0,42
HOLLANDA	ABKF	14,02	14,02	7,40	7,40
	ASF	2,22	2,22	1,11	1,11
	ATYGF	9,37	9,37	4,05	4,05
	TOPLAM	25,61	25,61	12,56	12,56
AVUSTURYA	ABKF	33,34	33,34	16,67	16,67
	ASF	13,68	13,68	6,84	6,84
	ATYGF	31,30	31,30	15,65	15,65
	TOPLAM	78,33	78,33	39,16	39,16
FİNLANDİYA	ABKF	16,03	16,03	7,78	7,78
	ASF	5,18	5,18	2,59	2,59
	ATYGF	11,60	11,60	5,56	5,56
	TOPLAM	32,81	32,81	15,94	15,94
İNGİLTERE	ABKF	66,36	66,36	37,68	37,68
	ASF	36,47	36,47	23,04	23,04
	ATYGF	17,87	17,87	8,93	8,93
	TOPLAM	120,70	120,70	69,45	69,45
TOPLAM	ABKF	485,60	485,60	257,48	257,48
	ASF	180,31	180,31	100,57	100,57
	ATYGF	515,34	515,34	303,81	303,81
	TOPLAM	1.181,25	1.181,25	661,85	661,85

Kaynak: 7th Annual Report on the Structural Funds (1995), s. 281.

(1) Devirler ve Tahsisler Dahil.

(2) Devirler ve Tahsisler Hariç.

Antlaşma, aynı zamanda, 1995-1999 yılları arasında Kriter 2 kapsamında mütalâa edilen bölgeleri de belirlemiştir. Söz konusu kriter kapsamına İsveç ve Finlandiya'nın bazı bölgeleri girmekte olup, bu bölgelerde toplam 1,3 milyon kişi yaşamaktadır. Antlaşmaya göre;

Finlandiya'da, Lapland ve Kainuu idari bölgesi, Pohjois-Karjala ve Etälä-Savo bölgelerinin tamamı ile Pohjois-Savo, Keski Suomi, Keski Pohjonmaa bölgeleri ise kısmen Kriter 6 kapsamına girmektedir.

İsveç'de ise, Jämtlands bölgesinin tamamı ile, Norbotten ve Västerbotten bölgeleri ve bu bölgelerin sahillerinde kalan kısımları, Västernorrlands, Gävleborgs, Koppabergs ve Värmlands bölgeleri kısmen Kriter 6 kapsamındadır.²²

Tablo : 27 - Kriter 6 Kapsamında Kalan Bölgelerde Yaşayan Nüfus

Finlandiya	0.841	16,6
İsveç	0.451	5,0
TOPLAM	1.292	0,4

Kaynak : Structural Funds and Cohesion Fund 1994-99, European Commission, Luxembourg, 1996, p.15.

Kriter 6 kapsamında, İsveç ve Finlandiya'nın nüfus yoğunluğu çok düşük bölgelerine Topluluğun dört Fonundan yardım sağlanmakta olup, İsveç'e toplam 22, Finlandiya'ya ise toplam 40 milyon ECU yardım sağlanmıştır. İsveç'e yardımlar daha ziyade ABKF'den yapılırken, Finlandiya'ya yapılan yardımlar ATYGF-YB'den sağlanmıştır (Tablo 28).

Tablo : 28 - Kriter 6 Kapsamında Yapılan Ödemeler (1994-95) (Milyon ECU)

ÜYE ÜLKELER	FON	AYRILAN ÖDENEK		ÖDEMELER	
		1	2	1	2
FİNLANDİYA	ABKF	22,40	22,40	11,20	11,20
	ASF	21,10	21,10	10,55	10,55
	ATYGF	36,80	36,80	18,40	18,40
	BSMA	0,70	0,70	0,35	0,35
	TOPLAM	81,00	81,00	40,50	40,50
İSVEÇ	ABKF	21,86	21,86	10,93	10,93
	ASF	11,39	11,39	5,70	5,70
	ATYGF	10,94	10,94	5,47	5,47
	BSMA	0,73	0,73	0,37	0,37
	TOPLAM	44,92	44,92	22,46	22,46
TOPLAM	ABKF	44,26	44,26	22,13	22,13
	ASF	32,49	32,49	16,25	16,25
	ATYGF	47,74	47,74	23,87	23,87
	BSMA	1,43	1,43	0,72	0,72
	TOPLAM	125,92	125,92	62,69	62,69

Kaynak: 7th Annual Report on the Structural Funds (1995), s.282.

(1) Devirler ve Tahsisler Dahil.

(2) Devirler ve Tahsisler Hariç.

²² A.g.e.,15.

2. Topluluk İnisyatifi

Komasyon, Topluluk İnisyatiflerinin 1994-1999 yılları arasındaki geleceğine yönelik olarak hazırladığı bir raporu (Green Paper) 1993 yılı Haziran ayında yayınlamıştır. Söz konusu rapor Topluluğun önceliklerini ortaya koymaktadır. Raporun Topluluk organlarında tartışılmasından sonra, Avrupa Parlamentosu (AP), Bölgeler Komitesi, Ekonomik ve Sosyal Komite ve Topluluk İnisyatifleri İdari Komitesinin de görüşleri doğrultusunda, Komasyon, Topluluk İnisyatifleri ile ilgili düzenlemelere son şeklini vermiştir. 15 Haziran 1994 tarihinde sona eren çalışmalar Topluluklar Resmi Gazetesinin 1 Temmuz 1994 tarihli sayısında yayımlanmıştır (OJ C 180). Komasyon tarafından ortaya konulan bu İnisyatiflere 1994-1999 döneminde Yapısal Fonlardan 13.45 milyar ECU kaynak ayrılmış olup, bu miktar Yapısal Fonlara ayrılan toplam Bütçenin yüzde 9'una tekabül etmektedir.²³

Söz konusu kararla Komasyon 14 adet İnisyatif ortaya koymuştur. Bunlar hakkındaki bilgiler özet olarak aşağıda sunulmaktadır.

a) "*Interreg II*" : Sınır Bölgelerinde İşbirliği ve Enerji Şebekesi

Bu program üç alt başlık altında toplanan projelere yönelik olarak mali destek sağlamaktadır. Bu alanlar özetle şöyle belirtilebilir:

- Topluluk içi veya dış sınır bölgelerinde işbirliği programı; üye ülkeler arasındaki veya üçüncü ülkelerle olan sınır bölgelerinde ve temel deniz sahil bölgelerinde bulunan ve NUTS III seviyesindeki idari bölgelerde olmak şartıyla, söz konusu alanların geliştirilmesi, özel kalkınma problemlerinin halledilmesi, milli ekonomilerin bir bütün olarak Toplulukla bütünleştirilmesi, mahalli problemlerin çözümü ve çevrenin korunmasına yönelik projeler söz konusu program tarafından desteklenmektedir.
- Enerji şebekesi; Portekiz ve İspanya arasında doğal gaz iletim hattının gerçekleştirilmesi ve Portekiz ve Yunanistan başta olmak üzere az gelişmiş bölgelerde doğal gazın dağıtımını ile ilgili gerekli alt yapının gerçekleştirilmesinin hızlandırılması, İtalya ve Yunanistan arasında enterkonekte sistemin oluşturulması başta olmak üzere elektrik enerjisinin dağıtımını alanlarındaki faaliyetlere program tarafından mali destek sağlanmaktadır.

Interreg II programları ve projeleri üye ülkelerin ve Topluluğun ortaklaşa finansmanı ile gerçekleştirilmektedir. 1994-1999 döneminde *Interreg II* programına Yapısal Fonlardan toplam 2.9 milyar ECU'lük bir kaynak ayrılmıştır.

²³ Areas of Activity, The Community Initiatives, s.1,
http://www.europa.eu.int/comm/dg16/activity/erdf/erdf2_en.htm, İnternet Belgesi.

Söz konusu projelerin finansmanı için Avrupa Yatırım Bankası (AYB) ve AKÇT kaynaklarından da faydalanmak mümkündür. Topluluk, Interreg II programı için ayrılan 2.9 milyar ECU'nün 2.4 milyar ECU'sünü sınır bölgelerinde işbirliği projelerine, geri kalan 500 milyon ECU'yü ise enerji şebekesi ile ilgili projelere ayırmıştır.

Topluluk, sınır bölgelerinde işbirliği projelerine tahsis edilen 2,4 milyar ECU'nün yaklaşık yüzde 75'nin, Kriter 1 kapsamında kalan Topluluk sınır bölgelerindeki projelere tahsis edilmesine karar vermiştir.

Topluluğun Merkezi ve Doğu Avrupa Ülkeleri ile olan sınır bölgeleri için ayrıca PHARE²⁴ programından da kaynak ayrılmıştır.

b) "*Leader II*"²⁵: Kırsal Kalkınma

Topluluk *Leader II* Programı ile kırsal ekonominin kalkındırılmasına yönelik entegre programlara destek sağlamaktadır. Bu kapsamda Topluluk tarafından tüm ülkeleri kapsayan bir kırsal kalkınma ağı kurulmuştur. Söz konusu ağ çerçevesinde kırsal kalkınma politikaları alanındaki bilgilerin sirkülasyonu, kırsal kalkınma alanında elde edilen deneyimlerin değişimi, know-how gibi konularda üye ülkelere ve üye ülkelerden gelen özel taleplere bilgi sunulmaktadır.

Leader II Programına 1994-1999 yılları arasında 1.4 milyar ECU tutarında bir kaynak ayrılmıştır. Yapısal Fon Bütçelerinden kullanılacak olan bu miktarın 900 milyon ECU'sü Kriter 1 kapsamında kalan bölgelerdeki program ve projelerde kullanılacaktır. *Leader II* Programına Topluluk ile birlikte üye ülkeler de katkıda bulunacak ve proje ve programlar birlikte gerçekleştirilecektir.

c) "*Regis II*" : Çok Uzak Bölgeler

Topluluk, üye ülkeler sınırlarına dahil olan, fakat, coğrafi bakımdan asıl Topluluk topraklarından uzakta olan deniz aşırı bölgelerin ekonomik ve sosyal problemlerinin çözümüne yardımcı olmak amacıyla *Regis II* Programını uygulamaya koymuştur. Programla;

- tarım ve kırsal kalkınma: Topluluk anılan bölgelerde ihracata yönelik ürünler geliştirmek, kendine yeterlilik oranını yükseltmek amacıyla tarımsal ürünleri çeşitlendirmeye yönelik faaliyetleri,
- turizm,
- küçük ve orta boy işletmelerin faaliyetlerinin çeşitlendirilmesi ve modernizasyonu,

²⁴ PHARE : Pologno/Hungrie: Assistance à la Reconstruction des Economies.

²⁵ LEADER : Liaisons Entre Actions de Développement de l'Economie Rurale (Links between actions for the development of the rural economy).

- enerji kaynaklarının mahalli kaynaklardan teminine yönelik faaliyetler ve enerji tasarrufu sağlayacak çalışmalar,
- tábii çevrenin korunması,
- balıkçılığın geliştirilmesi,
- bu bölgelerle Topluluk arasındaki bağların güçlendirilmesi,
- ulaşım ve telekomünikasyon alt yapısının geliştirilmesi,
- komşu ülkelerle işbirliğinin geliştirilmesi ve
- mahalli iş ve istihdam kapasitesinin artırılmasına yönelik faaliyetler desteklenmektedir.

Programlar, Topluluk ve üye ülkeler tarafından birlikte finanse edilmektedir. Topluluk bu alandaki programların desteklenmesi amacıyla 1994-1999 döneminde Yapısal Fonlardan 600 milyon ECU'lük bir kaynak ayırmıştır. Söz konusu programlara ayrıca AYB'den de mali destek sağlamak mümkündür.

d) "*Employment*" : İstihdam ve İnsan Kaynaklarının Geliştirilmesi

Topluluk bu Program çerçevesinde üç alandaki faaliyetlere destek sağlamaktadır. Bu faaliyet alanları şunlardır:

- İstihdam : Kadınlara erkeklerle eşit şartlarda istihdam imkânları sağlayacak faaliyetler;
- Özürlü ve diğer dezavantajlı grupların istihdamının geliştirilmesi;
- Gençlerin emek piyasasına entegre olmalarının geliştirilmesi.

Employment Programı üye ülkeler ve Topluluk tarafından birlikte finanse edilmekte olup, 800 milyon ECU'sü Kriter 1 kapsamında kalan bölgelerde kullanılmak üzere, Yapısal Fonlardan toplam 1,4 milyar ECU kaynak ayrılmıştır. Bu miktarın 370 milyon ECU'sü istihdam, 730 milyon ECU'sü özürlü insanlara yönelik faaliyetlere ve 300 milyon ECU'sü ise gençlere yönelik programların finansmanına ayrılmıştır.

e) "*Adapt*"²⁶ : İşgücünün Endüstriyel Değişikliklere Uyumu

Topluluk, dünyada ve Topluluk içinde meydana gelen endüstriyel değişiklikler nedeniyle işini kaybeden veya kaybetme tehlikesi ile karşı karşıya kalan insanların yeni şartlara uyumunu sağlamaya yönelik faaliyetlere *Adapt* Programı çerçevesinde destek sağlamaktadır. Söz konusu desteği dört kategoride özetlemek mümkündür. Bunlar;

- Endüstriyel değişikliklere işgücünün uyumunu hızlandıran programlar,
- Ticaret, hizmetler ve sanayinin rekabet gücünü artırmaya yönelik faaliyetler,
- İşgücünün geliştirilmesi yoluyla işsizliğin önlenmesi ve

²⁶ ADAPT: Adaptation of the Workforce to Industrial Change.

- Özellikle işgücünün yoğun olduğu alanlarda yeni faaliyetler ve yeni iş alanlarının geliştirilmesinin hızlandırılmasını sağlayacak programlardır.

Adapt Programı kapsamında desteklenen faaliyetler Topluluk ve üye ülkeler tarafından birlikte finanse edilmektedir. Topluluk, *Adapt* Programına 1994-1999 döneminde Yapısal Fon kaynaklarından, 400 milyon ECU'sü Kriter 1 kapsamındaki bölgelerde kullanılmak üzere, toplam 1,4 milyar ECU kaynak ayırmıştır.

f) "*Reacher II*" : Kömür Madenleri Bölgelerinin Ekonomik Dönüşümü

Topluluk, Kriter 1, 2 ve 5b kapsamında kalan ve *NUTS III* seviyesinde idari bölgelerdeki kömür madenlerinde meydana gelen ekonomik değişim programlarını Avrupa Bölgesel Kalkınma Fonu, Avrupa Sosyal Fonu, Avrupa Kömür ve Çelik Topluluğu ve Avrupa Yatırım Bankası kaynaklarından *Reacher II* Programı kapsamında desteklemektedir.

Bu kapsamda Programdan mali destek alınabilmesi için, 1 Ocak 1990 tarihinden sonra, toplam 1000 kişinin işini kaybetmesi, kaybetme tehlikesine maruz kalması veya 1000 kişiye denk olan bir işgücü kaybının meydana gelmesi gerekmektedir.

Topluluk 1994-1997 döneminde Yapısal Fonlardan karşılanmak üzere toplam 400 milyon ECU kaynak ayırmıştır. Ayrıca AKÇT ve AYB kaynaklarından da faydalanmak mümkündür. *Reacher II* Programı kapsamındaki faaliyetlere Toplulukla birlikte üye ülkelerin de mali destek sağlamaları esastır.

g) "*Resider II*" : Çelik Alanlarında Ekonomik Dönüşüm

Topluluk, *Reacher II* Programına benzer bir şekilde çelik sektöründeki değişime de mali destek sağlamakta olup, 1994-1997 yılları arasında ABKF ve ASF kaynaklarından karşılanmak üzere 500 milyon ECU tutarında bir kaynak tahsis etmiştir.

h) "*Konver*" : Savunma Sektöründe Ekonomik Dönüşüm

Topluluk *Reacher II* ve *Resider II* Programlarına benzer bir şekilde savunma sektöründeki değişime de mali destek sağlamakta olup, 1994-1997 yılları arasında ABKF ve ASF kaynaklarından karşılanmak üzere 500 milyon ECU tutarında bir kaynak tahsis etmiştir. Ayrıca AYB kaynaklarından da faydalanmak mümkündür.

i) "*Retex*" : Tekstil Sektöründeki Ekonomik Dönüşüm

Topluluk, başta Doğu Almanya'nın beş eyaletinde olmak üzere tekstil sektörünün çok zor şartlarla karşı karşıya kaldığı bölgelere Kriter 1, 2 ve 5b

kapsamında olmak kaydıyla 1994-1997 döneminde 500 milyon ECU'lük bir mali destek sağlamaktadır.

j) "Textile and Clothing in Portugal"

Topluluk, Portekiz'in dokuma ve giyim sektörünün modernizasyonunu temin etmek amacıyla bu ülkeye 1994-1999 yılları arasında Yapısal Fonlardan 400 milyon ECU tahsis etmiştir. Ayrıca Portekiz bu alanda kullanılmak üzere AYB kaynaklarından da faydalanabilecektir. Program kapsamındaki proje ve faaliyetlere Portekiz hükümetinin de mali destek vermesi, Topluluk yardımının sağlanması için gerekli bir ön koşuldur.

k) "SMEs" :Küçük ve Orta Boy İşletmelerin (KOBİ) Tek Pazara Uyumunu

Topluluk, tek pazarın gerçekleştirilmesinden sonra küçük ve orta boy işletmelerin tek pazara uyumunu temin etmek üzere, gerekli tedbirlerin alınmasına ve bu amaca yönelik programların mali açıdan desteklemesine karar vermiştir. *SMEs* programı kapsamında aşağıda özellikleri açıklanan faaliyetlere mali destek sağlanmaktadır:

- KOBİ'lerin organizasyon ve üretim sistemlerinin geliştirilmesi;
- enerji tasarrufu ve çevre ile ilgili projeler;
- KOBİ'lerle araştırma merkezleri arasında işbirliğinin geliştirilmesi;
- yeni pazarlara girişi temin edecek faaliyetler;
- KOBİ'lere hizmet sağlayan kuruluşlarla işbirliğinin geliştirilmesi;
- KOBİ'ler ile ilgili mesleki eğitimin güçlendirilmesi ve
- KOBİ'lerin mali problemlerine çözüm yollarının geliştirilmesi.

Topluluk, KOBİ'lere yönelik yukarıda belirtilen özelliklere sahip proje ve faaliyetlere 1994-1999 yıllarını kapsayan dönemde Yapısal Fonlardan bir milyar ECU tutarında bir kaynak tahsis etmiştir. Bu kaynağın 800 milyon ECU'sünün Kriter 1 kapsamındaki alanlarda, geri kalan 200 milyon ECU'sünün ise Kriter 2 ve 5b kapsamındaki alanlarda kullanılması kararlaştırılmıştır. KOBİ'lere yönelik bu faaliyetlere, üye ülkeler ile Topluluk birlikte mali destek sağlayacaklardır.

l) "Urban" : Kentsel Alanlar

Topluluk, üye ülkelerin orta büyüklükteki veya büyük kentlerindeki ekonomik, sosyal ve çevre ile ilgili problemlerinin halledilmesine yönelik program ve faaliyetlerin desteklenmesi yoluyla, bu alandaki gelişmelerin hızlandırılmasını amaçlamaktadır. Bu kapsamda özellikle;

- yeni ekonomik faaliyetlerin hızlandırılması,

- bölgede yaşayan insanların işlerinin garanti edilmesine yönelik faaliyetler,
- sosyal, sağlık ve güvenlik şartlarının geliştirilmesi,
- çevre şartlarının ve alt yapının geliştirilmesi ve
- özel işyerlerinin geliştirilmesi ve problemlerin çözümüne yönelik mahalli kapasitenin güçlendirilmesini sağlayacak programlara Topluluk tarafından Yapısal Fon kaynaklarından destek sağlanmaktadır.

Topluluk, Kriter 1 kapsamındaki bölgelerde kullanılmak üzere 400, kriter 2 kapsamındaki alanlarda kullanılmak üzere 200 milyon ECU olmak üzere, 1994-1999 yılları arasında Yapısal Fonlardan toplam 600 milyon ECU ayırmıştır. Ayrıca, AYB ve diğer Topluluk programları *Poverty IV*, *LEONARDO* gibi Programlar ile Uyum Fonundan da faydalanmak mümkündür.

m) Pesca : Balıkçılık Sektörünün Yeniden Yapılandırılması

Balıkçılık sektörünün yeniden yapılandırılması ve uyum problemlerinin halledilmesine yönelik olarak hazırlanan Pesca programı, üye ülkelerin de mali katkıları ile 1994-1999 yıllarını kapsayan dönemde Yapısal Fonlardan 250 milyon ECU'lük bir kaynak kullanma imkânına sahiptir. Program çerçevesinde sağlanan mali imkânların 125 milyon ECU'sü Kriter 1 kapsamında kalan bölgelerde kullanılabilir.

n) Peace : Kuzey İrlanda İçin Barış

Kuzey İrlanda'da barışı tesis etmeye yardım etmek üzere; Kuzey İrlanda ve İrlanda'nın buraya komşu altı idari bölgesini kapsayan Programa, 1995-1997 yıllarını kapsayan dönemde, Yapısal Fonlardan 300 milyon ECU'lük bir kaynak tahsis edilmiştir.

Topluluk inisiyatiflerinin tamamı, Yapısal Fonlara 1994-1999 yıllarını kapsayan dönemde ayrılan toplam ödeneğin yaklaşık yüzde 9'unu kullanmaktadır. Ayrıca, Topluluk inisiyatifi kapsamındaki programlar, özellikle Kriter 1, 2 ve 5b kapsamındaki bölgelere yönelik faaliyetlere yönlendirilmiştir. Topluluk inisiyatiflerine ayrılan mali imkânların ülkeler itibarıyla dağılımı, Tablo 29'da gösterilmiştir.

3. Yapısal Fonlara Sağlanan Mali İmkânlar

Avrupa Birliği Konseyi, Edinburgh'da yaptığı toplantıda, 1994-1999 yılları arasında Topluluğun Yapısal Fonlardan yapacağı harcamalara da bir sınırlama getirmiş ve anılan dönem için, toplam 146.218 milyon ECU tutarında bir ödeneğin ayrılmasına karar vermiştir. Söz konusu tutarın toplam 96.346 milyon ECU'lük bölümünün Kriter 1 kapsamındaki alanlarda kullanılması da ayrıca karara bağlanmıştır. Bu meblağ, toplam Yapısal Fon harcamalarının yüzde 70'ine tekabül etmektedir.

Tablo : 29 - Topluluk İnisiyatifleri Çerçevesinde Üye Ülkelere Sağlanan Mali İmkanlar (Milyon ECU)

	Interreg II	Leader II	Regis II	Employment /Adapt	Reacher II Resider II Konver Retex	SMEs	Urban	Pesca	Peace	TOPLAM
Belçika	104,00	10,20	-	83,80	65,40	12,30	14,10	2,00	-	291,70
Danimarka	19,20	9,90	-	48,30	2,40	2,50	1,50	19,70	-	103,50
Almanya	451,90	206,80	-	454,60	804,60	185,50	115,00	23,30	-	2.241,70
Yunanistan	628,20	162,90	-	103,50	109,90	83,30	51,10	30,70	-	1.169,60
İspanya	688,60	402,70	216,90	738,30	235,40	251,10	189,50	45,60	-	2.768,10
Fransa	268,00	230,50	265,60	473,50	226,50	58,50	70,50	33,50	-	1.626,60
İrlanda	164,70	84,00	-	116,20	9,40	28,80	20,50	6,80	60,00	490,30
İtalya	385,60	326,50	-	616,90	232,20	190,40	135,10	37,00	-	1.923,60
Lüksemburg	3,60	1,20	-	0,60	13,50	0,30	0,50	-	-	19,90
Hollanda	188,00	11,50	-	131,30	51,30	10,30	22,40	12,80	-	427,80
Avusturya	48,82	26,44	-	39,30	9,53	8,74	13,27	-	-	146,10
Portekiz*	352,60	129,40	125,70	66,50	198,50	124,00	49,40	29,10	-	1.075,20
Finlandiya	47,93	28,07	-	55,51	-	10,80	7,66	3,41	-	153,40
İsveç	46,55	16,10	-	36,30	3,26	16,76	4,87	3,97	-	127,80
İngiltere	122,80	77,90	-	514,00	407,00	68,30	121,30	43,30	240,00	1.594,70
Toplam	3.520,40	1.758,70	608,20	3.478,50	2.368,70	1.077,00	816,90	296,40	300,00	14.275,50

* Portekize tekstil sektörü için sağlanan 400 milyon ECU Topluluk bütçesinin Sanayi başlığı altında görüldüğünden toplama dahil edilmemiştir.

Kaynak : Structural Funds and Cohesion Fund 1994-99, European Commission, Luxembourg, 1996, s.25.

Kriter 1, ülkeleri iki gruba ayırmaktadır:

- a) Uyum Fonu mali imkânlarından faydalanabilecek ülkeler: İspanya, Portekiz, Yunanistan ve İrlanda;
- a) Kriter 1 Kapsamındaki diğer bölgeler.

Edinburg Zirvesinde Uyum Fonundan faydalandırılması kararlaştırılan dört ülkenin aynı zamanda Kriter 1 imkânlarından da yararlandırılması kabul edilmiştir. Anılan Zirvede Yapısal Fonlara ayrılan mali imkânların yıllara göre dağılımı Tablo 30' da gösterilmiştir.

Ayrıca, 1995 yılında Topluluğa tam üye olan ülkelerin de Yapısal Fonlardan faydalandırılması katılma antlaşmasında karara bağlandığından, bu ülkelerin anılan Fonlara getirecekleri mali yük de dikkate alınarak Yapısal Fonlara 1995 yılından başlamak üzere toplam 4.747 milyon ECU'lük ek ödenek verilmesi kararlaştırılmıştır. Bu meblağın 184 milyon ECU'sü Kriter 1 kapsamında harcamalara, 741 milyon ECU'sü Kriter 6 kapsamındaki ödeneklere ve kalan kısmı ise diğer Kriterlere tahsis edilmiştir.

Tablo : 30 - Yapısal Fonlara Ayrılan Ödenek (1994-1999) (Milyon ECU)

YILLAR	TOPLAM	Kriter 1
1994	20.135	13.220
1995	22.371	14.332
1996	23.661	15.364
1997	24.975	16.433
1998	26.670	17.859
1999	28.406	19.322
TOPLAM	146.218	96.530

Kaynak : Structural Funds and Cohesion Fund 1994-99, European Commission, Luxembourg, 1996, s.16.

1994-99 yılları arasındaki dönemde Yapısal Fonlara ayrılan ödenekten en büyük payı 34.443 milyon ECU ile İspanya almaktadır. İspanya, bu yardımın yaklaşık 26 milyar ECU'lük kısmını Kriter 1 kapsamındaki yardımlardan, 2,5 milyar ECU'sünü Kriter 2, 2,8 milyar ECU'lük bölümünü Topluluk İnisyatifi ve 1,8 milyar ECU'yü ise Kriter 3 ve 4 kapsamındaki yardımlardan sağlayacaktır.

Anılan dönemde Fonlardan Almanya ve İtalya 21'er milyar ECU ile en fazla pay alan diğer iki ülkedir. Bu ülkelerin alacakları yardımların dağılımı sırasıyla Kriter 1'den 13,6 ve 14,8 milyar ECU, Kriter 2'den 1,6 ve 1,5 milyar ECU, Kriter 3 ve 4'den 1,9 ve 1,7 milyar ECU ve Topluluk İnisyatifinden ise 2,2 ve 1,9 milyar ECU'dür.

Avrupa Birliğinin 1994-99 döneminde Yapısal Fonlara yapmış olduğu yaklaşık 153 milyar ECU'den en az payı, Topluluğun en küçük ülkesi olan Lüksemburg alacaktır. Bu ülkeyi 843 milyon ECU ile Danimarka, 1,3 milyar ECU ile

İsveç, 1,7 milyar ECU ile Finlandiya izlemektedir. Tüm üye ülkelerin aralacakları yardımların dağılımı Tablo 31' de görülmektedir.

Yapısal Fonlara ayrılan yaklaşık 153 milyar ECU'nün Fonlar itibarıyla dağılımına bakacak olursak, en büyük payın yüzde 49,5'lik bir payla Avrupa Bölgesel Kalkınma Fonuna tahsis edildiği görülmektedir. Avrupa Sosyal Fonu ise yüzde 29,9'luk payla ikinci sırada yer almaktadır. Avrupa Tarımsal Yönverme ve Garanti Fonu-Yönverme Bölümü ise yüzde 17,7'lik bir pay almaktadır. Balıkçılık Sektörü için Mali Araçlar ise yüzde 2,9'luk payı ile Yapısal Fonlar içinde en az paya sahip olmuştur (Şekil :1).

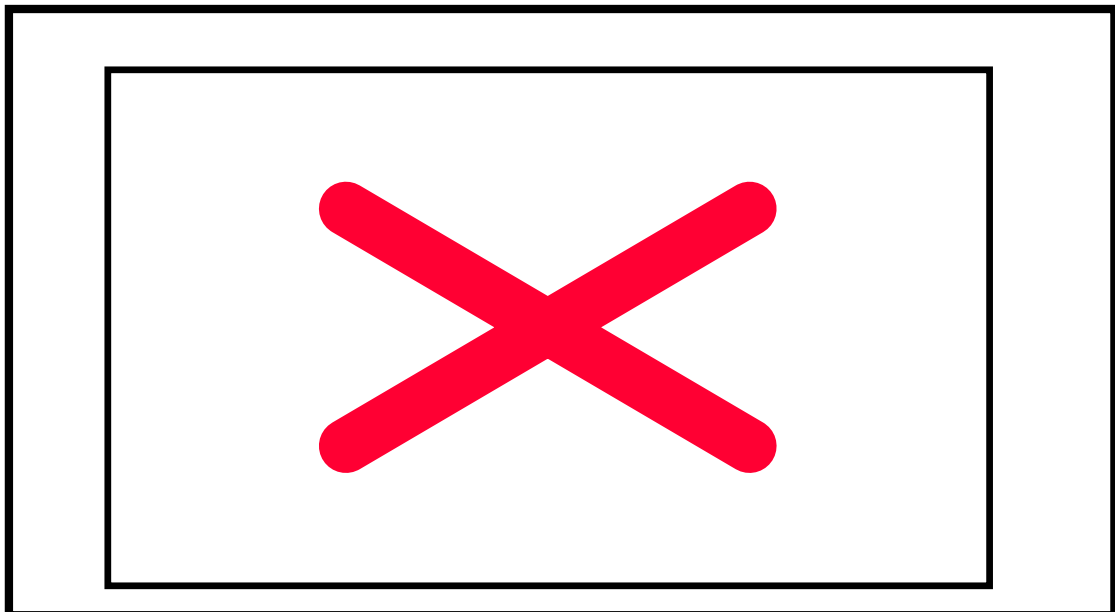
Tablo :31 - Yapısal Fonlardan Ükelere Ayrılan Ödenek (1994-99) (Milyon ECU)

	Kriter 1	Kriter 2	Kriter 3 ve 4	Kriter 5a	Kriter 5b	Kriter 6	Tİ*	Toplam
Belçika	730	342	465	195	77		287	2.096
Danimarka		119	301	267	54		102	843
Almanya	13.640	1.566	1.942	1.143	1.227		2.206	21.724
Yunanistan	13.980						1.151	15.131
İspanya	26.300	2.416	1.843	446	664		2.774	34.443
Fransa	2.190	3.774	3.203	1.933	2.238		1.601	14.938
İrlanda	5.620						483	6.103
İtalya	14.860	1.463	1.715	814	901		1.893	21.646
Lüksemburg		15	23	40	6		20	104
Hollanda	150	650	1.079	165	150		421	2.615
Avusturya	162	99	387	380	403		143	1.574
Portekiz	13.980						1.058	15.038
Finlandiya		179	336	347	190	450	150	1.652
İsveç		157	509	204	135	247	125	1.377
İngiltere	2.360	4.581	3.377	450	817		1.570	13.155
Toplam	93.972	15.360	15.180	6.916	6.862	697	14.051	153.038

Kaynak : DG XVI, Areas of Activity, http://www.europa.eu.int/comm/dg16/activity/erdf/erdf2_en.htm, İnternet Belgesi.

* Tİ=Topluluk İnisyatifi

Şekil : 1 - Yapısal Fonlara Ayrılan Ödenğin Fonlar İtibarıyla Dağılımı (Yüzde)

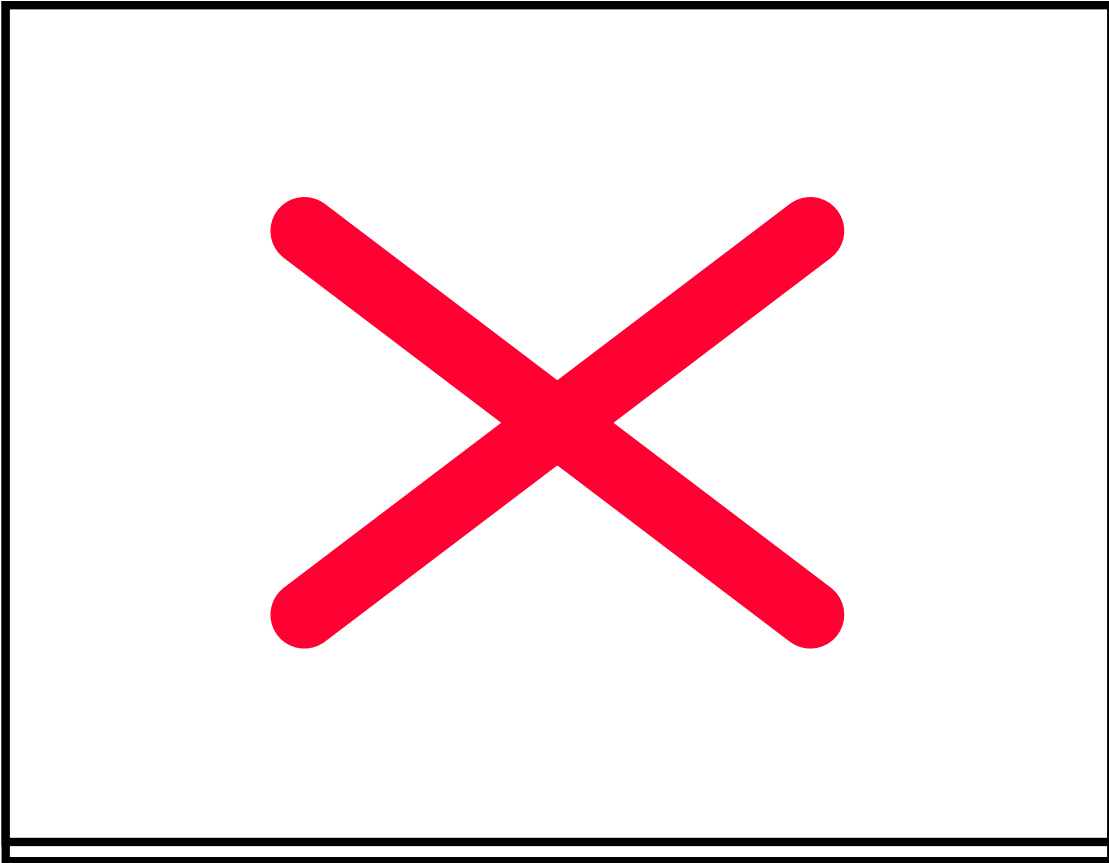

Yapısal Fonlara söz konusu dönemde ayrılan Fonun Kriterler itibarıyla dağılımında, ilk sırayı yüzde 67,6 'lık bir payla Kriter1'in aldığı görülmektedir. Diğer bir ifade ile, Topluluğun, Yapısal Fonlardan yapacağı harcamaların önemli bir bölümünü, GSYİH'sı Topluluk GSYİH'sının yüzde 75'i seviyesinde veya daha düşük olan az gelişmiş bölgelerine ayıracağı anlaşılmaktadır. Topluluğun Yapısal Fonlardan yapacağı harcamaların ikinci önemli harcama alanını ise Gerileyen Sanayi Alanları ve Bölgeleri (Kriter 2) oluşturmaktadır (Yüzde 11,1).

Topluluk iş piyasalarının düzenlenmesine yönelik olarak, Kriter 3 ve 4 kapsamındaki bölgelere, harcamalarının yüzde 10,4'ünü ayırmıştır. Bu harcama kalemlerini, OTP kapsamında tarım piyasalarının düzenlenmesi (Kriter 5a) ve Kırsal Alanların geliştirilmesine (Kriter 5b) yönelik harcamalar takip etmektedir. Yapısal Fonlardan yapılacak harcamalar içinde en düşük harcama kaleminin ise, Topluluğun son üyelerinden olan İsveç ve Finlandiya'nın düşük nüfus yoğunluğu olan bölgelerine (Kriter 6) yönelik yapacağı yardımlar teşkil etmektedir (Şekil 2).

Şekil : 2 - Yapısal Fonlara Ayrılan Ödeneğin Kriterlere Göre Dağılımı

(Yüzde)

4. Yapısal Fonlarda Yapılması Düşünülen Değişiklikler

Topluluk, Yapısal Fonlarda yapılması düşünülen yeni düzenlemelerin Mart 1999'e kadar tamamlanacağını açıklamıştır. 2000-2006 yılları arasında uygulanacak olan yeni düzenlemeler çerçevesinde Yapısal Fonların tâbi olacağı genel kriterler yeniden düzenlenmektedir.

1997 yılı Haziran ayında "Agenda 2000" nin açıklanmasından sonra Avrupa Komisyonu, 2000-2006 yılları arasında sadece Yapısal Fonlardan harcanmak üzere 210 milyar ECU'lük bir kaynağın seçilecek uygun bölgeye tahsis edileceğini açıklamıştır. Komisyon tarafından açıklanan yeni düzenlemeler çerçevesinde halen Yapısal Fonların tâbi olduğu yedi kriter üçe indirilmektedir. Diğer taraftan, Topluluk inisiyatiflerinin sayısı da 15'den üçe düşürülmektedir. Bu da bize, Topluluğun Yapısal Fonlarda köklü reformlar yapmaya niyetli olduğunu göstermektedir. Topluluğun Yapısal Fonlara gelecekteki bakış açısını ortaya koyması bakımından, 2000 yılından itibaren uygulamaya konulması düşünülen Yeni Kriterlerin özelliklerine aşağıda kısaca değinilmiştir.

a) Yeni Kriter 1 : Topluluğun En Fakir Bölgeleri

Yeni reform paketinde üçe düşürülen kriterlerin birincisi Avrupa Birliğinin en fakir bölgelerini tanımlamaktadır. Kriter, fakir bölgelerin alt sınırını Topluluk GSMH'sinin yüzde 75'i olarak kabul etmekte ve daha fakir bölgelerin kriter kapsamında olmasını benimsemektedir. Ayrıca Yapısal Fonlara ayrılan Fonun üçte ikisinin bu kriter kapsamındaki bölgeye tahsisini öngörmektedir. Ancak, bu kriterin iki istisnası vardır. Bunlardan birincisi, Avrupa Birliği Antlaşmasında belirtilen ve GSYİH'si Yeni Kriter 1 tarafından belirlenen yüzde 75 sınırının hemen üzerinde yer almasına rağmen İspanya'nın Kanarya Adaları gibi "Topluluğun en uzak bölgeleri" bu kriter kapsamında mütaala edilecektir. İkinci istisna ise, mevcut Kriter 6 kapsamında bulunan İsveç ve Finlandiya'nın nüfus yoğunluğu çok düşük bölgeleri de, GSYİH'sine bakılmaksızın, Yeni Kriter 1'in kapsamında Yapısal Fon kaynaklarından faydalandırılacaktır.

Yeni Kriter 1 kapsamında, Yapısal Fon kaynaklarından faydalanacak alanların tespiti çalışmalarına, üye ülkeler tarafından devam edilmekte olup, kesin sonuçlara, *EUROSTAT* tarafından 1999 yılında açıklanacak veriler de dikkate alınarak ulaşılabacaktır.

b) Yeni Kriter 2 : Kırsal Gelişme ve Kötüye Giden Sanayi Bölgeleri

Agenda 2000, kırsal gelişme bölgeleri ile kötüye giden sanayi bölgelerini açık bir biçimde ortaya koymamıştır. Yapısal Fonlardan yapılacak harcamaların en az yüzde 13'ünün kırsal gelişme bölgeleri ile kötüye giden sanayi bölgelerine harcanması öngörülmektedir. Komisyon, Kriter 2 kapsamında Fonlardan yararlanacak alanların Topluluğun tamamını kapsayacak ortak bir veri üzerinden belirlenmesi çalışmalarını sürdürmektedir.

Yeni Kriter 2, yardım yapılacak alanları iki kategoriye ayırmaktadır. Bunlar;

- Kötüye Giden Sanayi Bölgeleri,
- Kırsal Gelişme Alanlarıdır.

Kötüye Giden Sanayi Bölgeleri için temel alınan göstergeler; işsizlik oranı, sınai istihdam payı ve azalan sınai istihdam olarak kabul edilmiştir. Bu kıstasların ileride tekrar değiştirilmeyeceği de özellikle ifade edilmektedir. Mevcut Kriter 2, AB nüfusunun yüzde 16,4'ünü kapsamakta iken, yeni Kriter nüfusun yüzde 10'dan daha az bir kısmını kapsayacaktır.

Kırsal Gelişme Alanları (Kriter 5b) için kabul edilen göstergeler ise, tarım alanındaki yüksek işsizlik oranı, düşük tarımsal gelirler ve düşük nüfus yoğunluğu ve giderek azalan nüfus trendi olarak kabul edilmektedir. Bu alanda uygulanmakta olan Kriter 5b, Topluluk nüfusunun yüzde 8,8'ini kapsamakta iken, yeni düzenlemede ancak yüzde 5'ini kapsayacaktır.

Ayrıca, Topluluk nüfusunun yaklaşık yüzde 0,5'ini kapsayan Balıkçılık (Kriter 5a) ile ilgili yardımlar, üye ülkelerin inisiyatifine bırakılmaktadır.

c) **Yeni Kriter 3 : İnsan Kaynakları**

Komisyon, insan kaynaklarına yönelik politikalarını henüz tam olarak netleştirmiş değildir. Ancak, Yapısal Fonlara ayrılan yardım tutarının yüzde 12'sinin bu amaca tahsisini öngörmektedir. Yeni Kriter 3'ün amaçları arasında; iş piyasasının sürekli olarak dışında kalan insanlar ile sanayideki imalat sistemlerinin değişmesi ve değişen sanayilerde çalışanların yeni duruma uyum sağlamalarını öngören mevcut Kriter 3 ve 4'ün hedeflerini birleştirmek suretiyle, bu alandaki dağılımı önlemek de sayılabilir.

Avrupa Toplulukları Komisyonu, bir yandan Yapısal Fonların tâbi olacağı kriterlerde bu şekilde değişikliklere giderken, diğer yandan Yapısal Fonlardan faydalanacak projelerin kontrol, onay ve denetim sistemlerinde de değişiklikler yapmak üzere çalışmalarını sürdürmektedir. Bu alanda yapılması düşünülen başlıca değişiklikler arasında, onay işlemleri üzerindeki Komisyon etkisinin azaltılması, buna karşılık denetim üzerindeki etkililiğin artırılması da bulunmaktadır.

5. Avrupa Tarımsal Yönerme ve Garanti Fonu - Yönerme Bölümü

Bilindiği gibi Topluluk, ilk defa tarım alanında ortak politika geliştirmiştir. 1957 yılında imzalanan Roma Antlaşmasında tarım politikasının temel amaçları ortaya konmuştur. Bu amaçlar Roma Antlaşmasının 39'uncu maddesinde şu şekilde belirtilmektedir:

- i) Teknik ilerlemeyi geliştirerek, tarımsal üretimi rasyonel biçimde artırarak ve üretim faktörlerini, özellikle işgücünü en iyi biçimde kullanarak tarımda verimliliği yükseltmek;
- ii) böylece, özellikle tarımla uğraşanların kişisel gelirlerini artırarak çiftçilerin iyi bir yaşam düzeyine kavuşmasını sağlamak;
- iii) piyasalara istikrar kazandırmak;
- iv) bu ürünlerin arzını güvence altına almak;
- v) ürünlerin tüketiciye uygun fiyatlarla ulaşmasını sağlamak.

Topluluk, Roma Antlaşması ile ana hatları belirlenen OTP'nin finansmanını sağlamak üzere Avrupa Tarımsal Yönverme ve Garanti Fonunu kurmuştur. Fon, tarımsal üretimin desteklenmesini sağlayan Garanti Bölümü ve yapısal düzenlemelere yönelik faaliyetleri destekleyen Yönverme Bölümünden oluşmaktadır.

ATYGF-Yönverme Bölümü, Avrupa Topluluğunu kuran Roma Antlaşmasının 39'uncu maddesinde belirtilen genel ilkeler doğrultusunda, OTP'nin yapısal sorunlarını çözmek amacıyla yapılan yatırımların finansmanına katkıda bulunmaktadır. Fon, yardımlarında, Topluluk tarafından tespit edilmiş kriterler çerçevesinde hareket etmektedir.

ATYGF-Yönverme Bölümü, bir önceki bölümde de belirtildiği gibi, Kriter 1, 5a, 5b ve 6 kapsamında kalan bölgelere doğrudan yardımlar sağlamaktadır. Bu kriterler çerçevesinde Fon tarafından üye ülkelere sağlanan yardımlarda aranan nitelikler aşağıda kısaca izah edilmiştir:

- a) Geri Kalmış Bölgelerin Yapısal Uyumu ve Kırsal Kalkınmanın Teşviki (Kriter 1)

Tarım alanlarının yeniden kazanılması, çeşitlendirilmesi ve desteklenmesi için tarım ve ormancılık yapısının güçlendirilmesi ve kalkındırılması da dahil kırsal çevrede sürdürülebilir bir kalkınmanın gerçekleştirilmesine yönelik olarak ortaya konan ölçüler çerçevesinde Fon, Kriter 1 kapsamında kalan bölgelerdeki tarımsal projelere doğrudan yardımlar sağlamaktadır.

Kriter 1 kapsamında kalan bölgelerdeki tarımsal projelerin Fon yardımlarından faydalanabilmesi için aranan nitelikler ise;

- i) gıda maddeleri dışında kalan üretim de dahil olmak üzere tarımsal üretim potansiyelinin güçlendirilmesi, yönlendirilmesi, çeşitlendirilmesi, yeniden düzenlenmesi ve değiştirilmesi;
- ii) ormancılık ürünleri ve mahalli veya bölgesel tarım ürünleri kalitesinde iyileştirmeler gerçekleştirecek yatırımların teşviki;
- iii) tarım ve ormancılığın kalkındırılması ile ilişkili olmak kaydıyla kırsal alt yapının geliştirilmesi ve kalkındırılması;
- iv) özellikle çiftçilere birden fazla alanda iş yapmalarını sağlayacak iş çeşitlendirme projeleri;
- v) kırsal mirasın korunması ve köylerin geliştirilmesi ve yenilenmesi;

- vi) üye ülkelerin mevzuatı ile de uyumlu olmak kaydıyla, çiftliklerin ve orman işletmelerinin çevrelerinin ve sınır bölgelerinin birbirleri ile bir bütün olarak düzenlenmesi,
- vii) kişisel veya kollektif alanların veya otlakların geliştirilmesi,
- viii) drenaj sistemlerinin geliştirilmesi ve onarılması, genel sulama sistemlerine bağlı olmayan küçük sulama sistemlerinin yapılması, mevcut ana kanallardan ortak sulama sistemlerinin kurulması ve suyun rasyonel kullanımına yönelik olarak küçük su rezervlerinin ve sulama ağlarının geliştirilmesi de dahil sulama ile ilgili her türlü faaliyetler,
- ix) tarımsal işletmelerde konaklama dahil her türlü turizm ve sanat faaliyetlerinin teşviki,
- x) tâbii afetler sonucu tarımsal ve ormancılık potansiyelinin yok olduğu alanların yeniden kazanılması ve tâbii afetlerin yaratılabileceği kötü sonuçları önlemeye yönelik faaliyetler;
- xi) ormanlık alanların işletilmesi;
- xii) tarımsal ve ormancılık alanlarında mesleki eğitimin ve rehberlik servislerinin geliştirilmesidir.

b) OTP'nin Reformu Çerçevesinde Tarımsal Yapının Düzenlenmesi (Kriter 5a)

Topluluk, tarım, ormancılık, balıkçılık ve su ürünleri alanlarına Kriter 5a kapsamında yardımlar sağlamaktadır. Bilindiği üzere Kriter 5a, özellikle OTP reformunun ana yapısına yönelik faaliyetler ile balıkçılık sektörünün yapısal düzenlemelerinde yapılacak reformlar çerçevesindeki faaliyetleri kapsamaktadır. Fon, tüm Topluluğu kapsayan sektörel planlara öncelik vermektedir. Topluluk bu kapsamda öncelikle;

- i) ATYGF- Garanti Bölümünce finanse edilmeyen ve pazar ile üretim arasında yeniden bir denge kurulmasına yönelik piyasaları düzenlemeye yönelik politikalar,
- ii) üretim yapısının yenilenmesi ve geliştirilmesi, çiftliklerin modernizasyonu, genç çiftçilerin işe yerleştirilmesi, dağlık ve tepelik alanlarda telafi edici yardımlar,
- iii) pazarlama ve üretim tekniklerinin geliştirilmesi,
- iv) çiftçilere yönelik üretim ve pazarlama birliklerinin oluşturulması

gibi alanlardaki projelerin finansmanına katkıda bulunmaktadır.

c) Kırsal Kesimin Geliştirilmesi (Kriter 5b)

Fon, coğrafi gelişme seviyesi ile ilişkili olan ve tarımsal yapı problemlerini çözmeye yönelik kırsal gelişme planları ve birbirlerine yakın bölgelerin entegrasyonuna yönelik programlara global yardımlar sağlamaktadır.²⁷

Topluluk, Fon kaynaklarını kullanırken, önceliği mahalli yönetimler veya üye ülkeler tarafından uygulanmakta olan programlar ile bir bütünlük gösteren

²⁷ Council Regulation (EEC) No 2085/93 of 20 July 1993, OJ, No. L 193, 31.7.1993, s.44-47.

projelere vermektedir. Ayrıca, Topluluğun öncelikleri periyodik yayınlarla duyurulmakta ve üretim fazlalığı olan sektörler, hiçbir şekilde öncelik kriterlerinden faydalandırılmamaktadır.

Topluluk yardımlarından özel sektörle birlikte, kooperatif birlikleri de hiçbir ayırımı tâbi tutulmaksızın faydalanabilmektedirler.²⁸

d) Balıkçılık Sektörü için Mali Araçlar (BSMA)

Topluluk 1994 yılından itibaren Balıkçılık sektörüne yönelik olarak Balıkçılık Sektörü için Mali Araçlar (BSMA) adı altında toplanan bir Fon oluşturmuştur. BSMA, sahil bölgelerindeki balıkçılığa yönelik aşağıdaki özelliklere sahip faaliyetleri desteklemektedir²⁹:

- i) Balıkçılık kapasitesinin artırılması ve mevcut ve ulaşılabilir kaynaklar arasında sürekli bir denge oluşturulmasına imkân sağlayacak, balıkçılık kaynaklarının rasyonel ve kalıcı yönetimlerine yönelik uygun ortamlar yaratılması;
- ii) sanayide ekonomik olarak varlığını sürdürebilecek girişimlerin geliştirilmesi ve yapılarının rekabet edebilecek şekilde güçlendirilmesi;
- iii) ürünlerin katma değerlerini ve pazara girişlerinin geliştirmek.

BSMA, yapısal uyum için pilot projeler ve destek çalışmaları gibi teknik yardım ve bilgilendirme projelerine yardım sağlamaktadır.

Topluluk tarafından ortak balıkçılık politikasının ihtiyaçları ile doğrudan ilişkili olmak koşuluyla, BSMA tarafından teknik yardım sağlanmaktadır. Teknik yardım;

- i) balıkçılık kapasitesinin uyumlaştırılması,
- ii) üçüncü ülkeler sularındaki balıkçılık faaliyetlerinin yönlendirilmesi,
- iii) özel sahil ekipmanlarının temin edilmesi gibi balıkçılıkla ilgili faaliyetlerinin izlenmesine yönelik alanlarda yapılmaktadır.

BSMA, aşağıda belirtilen yatırımların ve faaliyetlerin finansmanına katkıda bulunmaktadır:

- i) Mevcut kapasitenin azaltılması,
- ii) balıkçılık filosunun yenilenmesi ve modernizasyonu,
- iii) sahillerde ve iç sularda kültür ürünlerinin geliştirilmesi,
- iv) balıkçılık kaynaklarının korunması veya geliştirilmesi amacıyla sahillerin kullanılması,
- v) pazarlama ve işleme metotlarının geliştirilmesi yoluyla katma değer artırılması,

²⁸ Grants and Loans from the European Union, Part 1, Chapter 3, <http://europa.eu.int/comm/sg/aides/en/p1ch3.htm>, İnternet Belgesi.

²⁹ Council Regulation (EEC) No 2080/93 of 20 July 1993, OJ, No. L 193, 31.7.1993, s.1-4.

vi) balıkçılık ekipmanlarında kalitenin geliştirilmesi konularında sağlanmaktadır.

BSMA ürün kalitesinin geliştirilmesi, hijyenik şartların Topluluk standartlarına yükseltilmesi, çevrenin korunması, işyerlerinde sağlık ve güvenlik kalitesinin yükseltilmesi gibi husuları da dikkate alarak kaynaklarını kullanmaktadır. Şüphesiz mali kaynakların kullanılmasında toplum ihtiyaçları da dikkate alınmaktadır.

ATYGF-Yönverme Bölümü ve BSMA kaynaklarının kullanılabilmesi için üye ülkelerin öncelikle uzun vadeli (üç veya altı yıl) bir plan yapmaları gerekmektedir. Üye ülkelerce hazırlanan bu plan, Topluluklar Komisyonuna sunulmakta ve Komisyonca değerlendirilmektedir. Sunulan projenin Topluluk normlarına ve önceliklerine uygun bulunması halinde Yapısal Fonlardan finansmanına karar verilmektedir. Topluluk, bölgelere göre değişmekle birlikte proje tutarının asgari yüzde 50'sini karşılamakta olup, üye ülkelerin projeye katkılarını şart koşmaktadır.³⁰

6. ATYGF - Yönverme Bölümü Harcamaları

ATYGF-Yönverme Bölümü harcamaları 1982 yılında 638 milyon ECU'lük bir seviyede iken aradan geçen zaman içerisinde her geçen gün büyüyerek 1996 yılında 3,8 milyar ECU'ye ulaşmıştır. Yönverme Bölümü harcamalarının hem Topluluk Bütçesindeki payı, hem de ATYGF Bütçesindeki payı da aynı şekilde genişlemiştir. 1982 yılında ATYGF'nun ancak yüzde 5'i Yönverme Bölümü tarafından kullanılırken, bu oran 1996 yılında reel olarak artarak yüzde 9'a ulaşmıştır.

Yönverme Bölümünün Topluluk Bütçesindeki payı ise yine aynı dönemde yüzde 3'den yüzde 4,5'e yükselmiştir. Şüphesiz bunda, Topluluk tarafından izlenen tarım politikalarının büyük rolü olmuştur.

ATYGF - Yönverme Bölümü harcamalarından en büyük payı Fransa almıştır. Fransa, 1982-1996 yılları arasında toplam 25,2 milyar ECU olan Fon harcamalarının yaklaşık yüzde 17,6'sını, yani 4.456 milyon ECU almıştır.

Anılan dönemde Fransa'yı yüzde 16,1'lik pay ile (4.061 milyon ECU) İspanya izlemiştir. İspanya'nın Fon imkânlarından 1987 yılından itibaren faydalandığı dikkate alınacak olursa, bu ülkenin Fransa'ya oranla daha fazla Fon kaynaklarını kullandığı ortaya çıkmaktadır. Nitekim, İspanya'nın geçiş dönemi kabul edilebilecek 1986-1990 döneminde Fon kaynaklarından daha az oranda faydalandığı, buna mukabil 1991 yılından itibaren 1993 yılı hariç Fon kaynaklarını en çok kullanan ülke olduğu Tablo 32 ve 33'ün incelenmesinden de görülmektedir.

³⁰ Grants and Loans from the European Union Part 1, Chapter 3, <http://europa.eu.int/comm/sg/aides/en/p1ch3.htm>, İnternet Belgesi.

Fon kaynaklarından en çok faydalanan bir diğer ülke ise Almanya olmuştur. Bu ülke 1982-1996 yılları arasında Fon'un yüzde 14,1'lik bölümünü (3.572 milyon ECU) kullanmıştır. Almanya'yı İtalya yüzde 13,1 (3.328 milyon ECU) ve Yunanistan yüzde 11,3'lük (2.848 milyon ECU) payla takip etmektedir.

Tablo : 32 - Avrupa Tarımsal Yönerme ve Garanti Fonu-Yönerme Bölümü Harcamalarının Ülkeler İtibarıyla Dağılımı (Milyon ECU)

Ülkeler	1982	1983	1984	1985	1986	1987	1988	1989	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1982-96
BELÇİKA	17,7	18,1	12,9	12,4	15,5	18,7	17,8	25,5	31,1	11,9	26,3	49,3	42,8	27,8	66,2	394,0
DANİMARKA	20,8	20,5	13,9	13,0	13,9	15,7	13,7	13,9	17,8	16,0	25,0	25,8	64,7	35,8	26,2	336,7
ALMANYA	107,1	107,7	89,3	81,0	105,1	128,3	131,5	123,2	181,5	184,6	242,9	337,4	476,0	556,4	720,9	3.572,9
YUNANİSTAN	14,5	21,9	52,8	83,7	86,2	78,0	133,5	209,2	232,5	225,2	352,3	378,4	332,4	353,8	293,8	2.848,2
İSPANYA						21,2	90,5	165,5	274,8	424,9	568,5	400,0	527,4	643,4	945,3	4.061,5
FRANSA	167,4	182,0	143,9	122,3	176,7	237,2	281,5	187,5	361,9	366,1	462,2	582,8	384,1	358,8	442,3	4.456,7
İRLANDA	84,3	84,1	64,2	73,1	64,2	87,0	81,7	99,5	133,9	156,9	191,4	175,6	129,0	188,2	266,9	1.880,0
İTALYA	125,0	103,0	127,8	175,3	167,0	146,3	199,6	280,3	237,9	210,9	257,3	356,2	328,3	274,1	339,2	3.328,2
LÜKSEMBURG	1,6	0,6	3,9	1,8	2,3	4,5	2,3	3,7	5,5	5,5	6,7	7,9	6,6	2,1	5,2	60,2
HOLLANDA	32,2	32,2	24,8	18,1	17,1	17,1	5,4	18,0	5,7	15,6	14,6	16,7	31,3	13,9	24,2	286,9
AVUSTURYA														48,5	98,2	146,7
PORTEKİZ						28,3	100,2	150,5	245,6	200,1	344,4	279,7	450,0	117,9	349,4	2.266,1
FİNLANDIYA														61,9	57,4	119,3
İSVEÇ														24,7	43,2	67,9
İNGİLTERE	67,6	149,6	113,3	109,4	79,1	80,9	84,5	72,2	96,1	103,2	92,7	103,1	121,3	71,5	102,9	1.447,4
Tanımlanmamış									0,9	-5,4					0,5	-4,0
TOPLAM	638,2	719,7	646,8	690,1	727,1	863,2	1.142,2	1.349,0	1.825,3	1.915,4	2.584,4	2.712,9	2.893,9	2.778,7	3.781,9	25.268,8

KAYNAK : Annual Report Concerning the Financial Year 1991-1996;

The General Budget of the European Union for the Financial Year 1997.

Tablo : 33 - Avrupa Tarımsal Yönerme ve Garanti Fonu-Yönerme Bölümü Harcamalarının Ülkeler İtibarıyla Dağılımı (1982-1996)**(Yüzde)**

Ülkeler	1982	1983	1984	1985	1986	1987	1988	1989	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1982-96
BELÇİKA	2,8	2,5	2,0	1,8	2,1	2,2	1,6	1,9	1,7	0,6	1,0	1,8	1,5	1,0	1,8	1,6
DANİMARKA	3,3	2,8	2,1	1,9	1,9	1,8	1,2	1,0	1,0	0,8	1,0	1,0	2,2	1,3	0,7	1,3
ALMANYA	16,8	15,0	13,8	11,7	14,5	14,9	11,5	9,1	9,9	9,6	9,4	12,4	16,4	20,0	19,1	14,1
YUNANİSTAN	2,3	3,0	8,2	12,1	11,9	9,0	11,7	15,5	12,7	11,8	13,6	13,9	11,5	12,7	7,8	11,3
İSPANYA	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	2,5	7,9	12,3	15,1	22,2	22,0	14,7	18,2	23,2	25,0	16,1
FRANSA	26,2	25,3	22,2	17,7	24,3	27,5	24,6	13,9	19,8	19,1	17,9	21,5	13,3	12,9	11,7	17,6
İRLANDA	13,2	11,7	9,9	10,6	8,8	10,1	7,2	7,4	7,3	8,2	7,4	6,5	4,5	6,8	7,1	7,4
İTALYA	19,6	14,3	19,8	25,4	23,0	16,9	17,5	20,8	13,0	11,0	10,0	13,1	11,3	9,9	9,0	13,2
LÜKSEMBURG	0,3	0,1	0,6	0,3	0,3	0,5	0,2	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,2	0,1	0,1	0,2
HOLLANDA	5,0	4,5	3,8	2,6	2,4	2,0	0,5	1,3	0,3	0,8	0,6	0,6	1,1	0,5	0,6	1,1
AVUSTURYA	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	1,7	2,6	0,6
PORTEKİZ	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	3,3	8,8	11,2	13,5	10,4	13,3	10,3	15,5	4,2	9,2	9,0
FİNLANDIYA	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	2,2	1,5	0,5
İSVEÇ	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,9	1,1	0,3
İNGİLTERE	10,6	20,8	17,5	15,9	10,9	9,4	7,4	5,4	5,3	5,4	3,6	3,8	4,2	2,6	2,7	5,7
Tanımlanmamış	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	-0,3	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
TOPLAM	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

KAYNAK : Tablo 32'deki değerler esas alınarak tarafımızdan hesaplanmıştır.

Fon kaynaklarından en az faydalanan ülke ise, binde 2'lik bir payla Topluluğun en küçük ülkesi Lüksemburg olmuştur. Bu ülkeyi Topluluğa son katılan ülkelerden Finlandiya ve İsveç izlemektedir.

Tablo 32 ve 33'ün incelenmesinden de görüleceği üzere Fon kaynakları, daha ziyade tarımsal ürünler üreten Topluluğun güney ülkeleri İspanya, Fransa ve Yunanistan tarafından kullanılmaktadır. Bu üç ülke, 1982-1996 yıllarını kapsayan dönemde Fon kaynaklarının yaklaşık yarısını kullanmıştır. Geri kalan Fon kaynaklarının kalan yarısı ise 12 ülke tarafından paylaştırılmıştır.

7. Avrupa Bölgesel Kalkınma Fonu

Avrupa Bölgesel Kalkınma Fonu (ABKF) (*The European Regional Development Fund- ERDF*), 724/75 sayılı Konsey Tüzüğü ile 1975 yılında kurulmuştur. Bölgesel Fon, öncelikle üye ülkelerin geri kalmış bölgelerinin kalkınması için gerekli yardımları sağlamaktadır. Üye ülkelerin hangi bölgelerinin Fon yardımlarından faydalanacağı ise ayrıca belirtilmiştir.³¹

Bölgesel Fonun işleyiş ve kuralları, kurulmasından birkaç yıl sonra, 1979 yılında değişikliklere uğramış ve Kota ve Kota Dışı olmak üzere iki bölüme ayrılmıştır. Kota bölümü, Fon kaynaklarının yüzde 95'ine sahip olup, bu bölümün kaynakları üye ülkelerin bölgesel sorunları da dikkate alınarak dağıtılmıştır. Geri kalan yüzde 5'lik bölüm ise, Komisyon tarafından belirlenen birden fazla ülkeyi veya bölgeyi ilgilendiren özel programlar için kullanıma ayrılmıştır.

Edinilen tecrübeler ve ihtiyaçlar da dikkate alınarak Bölgesel Fon ile ilgili 1984 yılında yeni düzenlemeler yapılmıştır. 28 Haziran 1984 tarihli Topluluklar Resmi Gazetesinde yayımlanan 1987/84 sayılı Konsey Tüzüğü ile Fonda önemli değişiklikler gerçekleştirilmiştir. Yapılan yeni düzenlemelerle Fonun Kota ve Kota Dışı bölümleri kaldırılmıştır. Bunun yerini Topluluk tarafından üye ülkeler için belirlenen alt ve üst sınır uygulaması almıştır. Üye ülkeler kendileri için ayrılan alt sınırdan daha aşağı olmamak kaydıyla Fondan yararlanmaktadır.

Topluluk tarafından tespit edilen bu limitler, üye ülkelerin bölgesel farklılıkları, üretim düzeyleri, işsizlik oranları gibi kıstaslar dikkate alınarak belirlenmekte ve her üç yılda bir yeniden değerlendirilmektedir.

Söz konusu Tüzük, ABKF'den dört tür programa mali destek sağlanmasına imkân tanımaktadır:

- Komisyonun inisiyatifi ve üye ülkelerin işbirliği ile hazırlanan ve yüzde 55'lik kısmına kadar Topluluk tarafından finanse edilen Topluluk Programları;
- Üye ülkeler tarafından veya onların kontrolünde hazırlanan ve Komisyonca onaylanan ve Topluluk ve üye ülkelerce birlikte finanse edilen ulusal programlar;

³¹ Şahin, a.g.e., s.89.

- Üye ülkelerin inisiyatifinde hazırlanan projeler;

- 1987/84 sayılı Tüzüğün 15'inci maddesi uyarınca küçük ve orta boy işletmelere yönelik olan ve Topluluktan 100.000.- ECU'ye kadar yardım alabilen yerel potansiyellerin geliştirilmesine yönelik projeler.

1987 yılında Avrupa Tek Senedinin kabul edilmesi ve Roma Antlaşmasına bir maddenin eklenmesi (Madde 130c) ile Avrupa Bölgesel Kalkınma Fonunun amaçları, "geri kalmış bölgelerin gelişmesi ve yapısal bakımdan düzenlenmesine ve gerileyen sanai bölgelerdeki üretimin değiştirilmesine katılım yoluyla, Topluluk içindeki temel bölgesel dengesizliklerin giderilmesine yardımcı olmak"³² şeklinde tanımlanmıştır.

Fon, diğer Yapısal Fonlarda olduğu gibi, yardımlarında Topluluk tarafından tespit edilmiş bulunan kriterler çerçevesinde üye ülkelere yardım sağlamaktadır. Fon yardımlarından Kriter 1, 2, 5b ve 6 kapsamında kalan bölgelerdeki yatırımlar faydalanabilmektedir.

Fon, anılan kriterlerin kapsamında olmak kaydıyla, aşağıda belirtilen özelliklere sahip projelerin finansmanına öncelik vermektedir:

- a) Devamlı istihdam yaratmayı veya devam ettirmeyi sağlayacak verimli yatırımlar;
- b) alt yapı yatırımları;
 - Yapısal Fonların kullanılmasını düzenleyen kriterlerden 1'inci Kriterin kapsamında olmak şartıyla, bölgeler için Trans-Avrupa şebekesi, haberleşme ve enerji alt yapı yatırımları gibi değişebilir alanlarda alt yapı yatırımları da dahil olmak üzere bu bölgelerin yapısal uyumu, kalkındırılması ve ekonomik potansiyellerinin geliştirilmesi,
 - Yapısal Fonların kullanılmasını düzenleyen Kriter 2'nin kapsamında olmak şartıyla, ekonomik faaliyetlerin geliştirilmesi veya canlandırılması için önceden gerekli alt yapının sağlanması veya modernizasyonu için kötüye giden sanayi bölgelerindeki yeni kuşak yatırımlar,
 - Yapısal Fonların kullanılmasını düzenleyen kriterlerden 5(b)'nin kapsamında olmak şartıyla, haberleşme alt yapısı da dahil, tarım alanında iş yaratan ekonomik faaliyetler;
- c) özellikle küçük ve orta boy işletmelerin faaliyetlerini destekleyerek, mahalli potansiyellerin geliştirilmesine yönelik tedbirler;
 - özellikle birçok işletmeye yönelik ortak hizmet, araştırma, pazarlama ve yönetim alanlarında katkı sağlanması,
 - teknoloji transferi için finansman temini,
 - işletmelerin sermaye piyasasına girişinin geliştirilmesi,
 - hiçbir yardım kategorisinden yararlanmayan yatırımlara direk yardımlar,
 - küçük ölçekli alt yapı yatırımlarının gerçekleştirilmesi;

³² Avrupa Topluluklarını Kuran Temel Anlaşmalar (AKÇT, AET, AAET), Cilt 1, DPT, Ankara, Ağustos 1993, s.193.

- d) Yapısal Fonların kullanılmasını düzenleyen kriterlerden 1'inci Kriter kapsamındaki bölgelerde olmak şartıyla, eğitim ve sağlık yatırımları;
- e) bölgesel gelişmeye katkıda bulunacak ve insan kaynaklarını geliştirecek ve işgücü piyasası ile ilişkili araştırma ve geliştirme faaliyetleri;
- f) çevrenin korunmasına katkıda bulunacak alt yapı yatırımları ve bölgesel gelişmeyle ilişkili verimli yatırımlar;
- g) üye ülkelerin sınır bölgelerinin Topluluk seviyesine yükseltilmesine yardımcı olacak faaliyetler.

ABKF, yukarıda genel çerçevesi ortaya konan kuralların yanı sıra, bölgesel planlar, bölgesel işletme programları, yardım planlarının kısmı finansmanı ve global yardımlar şeklinde birçok faaliyetin finansmanına katkıda bulunmaktadır.

ABKF, kurulduğu 1975 yılından günümüze kadar giderek büyüyen bir Bütçeye sahip olmuştur. Kurulduğu 1975 yılında sadece 300 milyon ECU gibi oldukça küçük bir Bütçeye sahipken (Topluluk Bütçesinin yüzde 4,8'i) bu rakam her geçen yıl artmıştır. 1980 yılında Bütçenin yüzde 6,7'sine tekabül eden 1.165 milyon ECU'ye ulaşan Fon Bütçesinin büyüklüğü 1985 yılında 1.610 milyon ECU (Topluluk Bütçesinin 5,8'i) olmuştur.

Özellikle, 1987 yılında Avrupa Tek Senedinin kabul edilmesinden itibaren, ABKF'nin bütçedeki ağırlığı artmaya başlamıştır. Bunda, Topluluk politikalarında meydana gelen iki önemli değişikliğin payı vardır. Bunlardan birincisi, Topluluğun tarım sektörüne ayırdığı kaynakları kısmasıdır. İkincisi ise, anılan tarihten itibaren ülkeler ve bölgeler arasındaki gelişmişlik farklarını azaltmaya yönelik Topluluk politikalarında meydana gelen olumlu gelişmelerdir.

Topluluk tarafından ortaya konan yeni politikalar sonucu Bölgesel Fona ayrılan Bütçe de hızla büyümeye başlamıştır. Nitekim 1990 yılında, Fonun Topluluk Bütçesinden aldığı pay ilk defa yüzde 10'u aşarak 4,5 milyar ECU olmuştur. Fonun Bütçedeki payı takip eden yıllarda da artmaya devam etmiş ve 1995 yılında yüzde 12,8 ve 1996 yılında ise yüzde 13,2'ye ulaşmıştır. Anılan yıllarda Fonun Bütçeden aldığı ödenek miktarı ise sırasıyla 9,6 ve 10,8 milyar ECU'ye ulaşmıştır (Tablo 34 ve 35).

ABKF'den Fonun ilk kurulduğu yıllarda en çok payı İtalya almıştır. 1975-1981 döneminde toplam 5,5 milyar ECU olan Fon harcamalarının yüzde 38'ine tekabül eden 2,1 milyar ECU'lük bölümünü bu ülke kullanmıştır. Anılan dönemde, Fondan en çok pay alan ikinci ülke ise, yüzde 23'lük pay ile, İngiltere olmuştur. İngiltere, söz konusu dönemde, Fon kaynaklarından 1,3 milyar ECU kullanmıştır.

ABKF kaynaklarından ülke büyüklüğü, nüfus ve diğer kriterler dikkate alındığında aslında en büyük payı alan ülkeler İrlanda ve Yunanistan olmuştur. Bu iki ülke Fondan 1975-1981 döneminde sırasıyla yüzde 6 ve 4,5'lik pay almışlar ve sırasıyla, 336 ve 250 milyon ECU kullanmışlardır. Aslında Yunanistan'ın 1981 yılında Topluluğa tam üye olarak katıldığı da dikkate alınacak olursa, yalnızca bir yıl içinde Fondan 250 milyon ECU'lük bir kaynak kullanması, bu ülkeyi gerçekte Fondan en çok yardım alan ülke haline getirmektedir. Almanya ve Fransa ise Fon imkânlarından nispeten daha az faydalanmışlardır.

1982-1987 döneminde ise Fon kaynaklarından miktar olarak en çok kaynağı İtalya kullanmıştır. İtalya bu dönemde Fon kaynaklarının dörtte birinden daha fazlasını yani yüzde 28,7'sine tekabül eden 2.718 milyon ECU'lük bir kaynak kullanmıştır. Anılan dönemde bu ülkeyi yüzde 20,8'lik bir payla İngiltere izlemektedir. İngiltere 1982-87 döneminde Fondan toplam 2.336 milyon ECU almıştır.

Yunanistan ABKF imkânlarından oran ve değer olarak en çok faydalanan üçüncü ülke olmasına karşılık, bu ülkenin diğer Topluluk ülkeleri ile mukayese edilmesi halinde, Fon kaynaklarından yararlanmada birinci ülke olduğu ortaya çıkmaktadır. Yunanistan 1982-87 döneminde ABKF'den toplam 1.496 milyon ECU kullanmak suretiyle Fon Bütçesinin yüzde 14,6'lık kısmını almıştır.

1985 yılında Topluluğa tam üye olarak katılan İspanya'nın durumu da Yunanistan'ı andırmaktadır. Sadece 1986 ve 1987 yıllarında Fon kaynaklarından faydalanmasına karşılık, İspanya, anılan yıllarda Fon Bütçesinin, sırasıyla, yüzde 12,7 ve 13,6'sını kullanmıştır. İspanya Fondan, sadece anılan iki yıl içinde, 660 milyon ECU yardım almıştır.

ABKF'den 1982-87 döneminde önemli ölçüde yardım alan bir başka ülke ise Fransa olmuştur. Fransa anılan dönemde 1.314 milyon ECU ile Fon kaynaklarının yüzde 12,9'unu kullanmıştır. Fon kaynaklarından en az payı ise Topluluğun en küçük ülkesi olan Lüksemburg almıştır (yüzde 0,1).

Avrupa Tek Senedinin kabul edilmesinden itibaren ABKF kaynaklarında da önemli ölçüde artışlar meydana gelmiştir. Topluluk anılan tarihten itibaren ülkeler ve bölgeler arasındaki dengesizlikleri azaltmaya yönelik politikalara daha fazla ağırlık vermeye başlamıştır. Nitekim, 1987 yılından itibaren Fon imkânlarından Topluluğun az gelişmiş ülkeleri olan İspanya, Yunanistan, Portekiz ve İrlanda gibi ülkeler daha fazla pay almaya başlamışlardır.

İlk kurulduğu yıllarda Fon imkânlarının yüzde 40'ını kullanan İtalya'nın Fondan aldığı pay her geçen yıl azalmıştır. İtalya'nın payı, 1982-87 döneminde yüzde 26'ya ve 1988-96 döneminde ise yüzde 18,2'ye gerilemiştir. Bu ülke, Fonun kurulduğu 1975 yılından 1996 yılı sonuna kadar toplam 15.350 milyon ECU kaynak kullanmıştır.

1985 yılında Topluluğa 11'inci üye olarak katılan İspanya'yı Fon kaynaklarını en çok kullanan ülkelerin başında görmekteyiz. Bu ülke, Topluluğa üye olduğu 1985 yılından 1996 yılı sonuna kadar toplam 15.334 milyon ECU kullanmak suretiyle İtalya ile birlikte değer olarak Fon imkânlarından en çok yararlanan ülke olmuştur. İtalya'nın Topluluğu kuran altı ülkeden birisi olduğu ve başlangıcından itibaren Fon imkânlarından faydalandığı dikkate alınacak olursa, İspanya'nın ABKF kaynaklarından en fazla faydalanan ülke olduğu görülmektedir.

Topluluğa 1981 yılında 10'uncu ülke olarak katılan Yunanistan ile 1985 yılında katılan Portekiz ise, katıldıkları tarihten itibaren ABKF kaynaklarından en iyi şekilde faydalanan ülkelerin başında gelmektedirler. Bu ülkelerin nüfusu ve büyüklüğü de dikkate alındığında, Fon kaynaklarını ne derecede iyi kullandıkları ortaya çıkmaktadır. Portekiz Fondan toplam 9.134 milyon ECU, Yunanistan ise 9.120 milyon ECU kaynak kullanmışlardır. Bu ülkelerin faydalandıkları mali imkânların

Fon Bütçesi içindeki payları 1975-1996 döneminde yaklaşık yüzde12,5 olmuştur. Diğer bir ifade ile Topluluğun bu iki küçük ülkesi ABKF imkânlarının yaklaşık dörtte birini kullanmışlardır.

Topluluğun gelişmiş ülkelerinde olan İngiltere ise Fon kaynaklarını kullanma açısından anılan ülkelerin gerisinde kalmakla birlikte Almanya ve Fransa gibi Topluluğun diğer büyük ülkelerinden daha iyi bir konuma sahiptir. İngiltere, Fondan toplam 8.683 milyon ECU tutarında bir kaynak sağlamıştır.

Bütün bu açıklamalardan ve Tablo 34 ve 35in tetkikinden de açıkça görüleceği üzere ABKF kaynaklarından Topluluğun az gelişmiş ülkeleri daha çok faydalanmaktadır. Bu ise tâbii bir sonuçtur. Zira Fonun asıl kuruluş maksadı da Topluluğun nispeten geri kalmış ülkeleri veya bölgeleri arasındaki gelişmişlik farklarını gidermek veya mümkün olduğu kadar azaltmaktır.

ABKF harcamalarından da görülmektedir ki, Topluluk, bu amacın gerçekleştirilmesine yönelik olarak uygulamakta olduğu politikalarda oldukça başarılı olmuştur. Az gelişmiş ülkeler, Fon imkânlarını daha çok kullanmışlar, buna karşılık gelişmiş ülkeler ise Fon kaynaklarını daha az kullanmışlardır. Özellikle 1987 yılında Avrupa Tek Senedinin kabul edilmesi ve buna bağlı olarak Topluluğun uygulamaya koyduğu diğer politikalar da bu sonuca ulaşılmasında etkili olan unsurlar olmuştur.

8. Avrupa Sosyal Fonu

Avrupa Sosyal Fonu, Avrupa Ekonomik Topluluğunu kuran Roma Antlaşması ile kurulan mali organlardan biridir. Roma Antlaşmasınının 123'üncü maddesi "Ortak pazar içinde işçiler için istihdam imkânlarını iyileştirmek ve bu suretle yaşam standardının yükselmesine katkıda bulunmak amacıyla, aşağıda belirlenen hükümlere göre bir Avrupa Sosyal Fonu kurulur. Bu Fonun görevi, Topluluk içinde istihdamı kolaylaştırmak ve işçilerin coğrafi ve mesleki hareketliliğini artırmaktır" demek suretiyle hem Fonun kuruluşunu hem de Fonun görevlerini belirtmiştir.

Antlaşmanının 124'üncü maddesi ise, Fonun Komisyon tarafından yönetileceğini hükme bağlamıştır. Komisyon, bu görevini, bir komisyon üyesinin başkanlığında hükümetler, sendikalar ve işveren kuruluşları temsilcilerinden oluşan bir komitenin yardımı ile yapacaktır. Antlaşma Fonun işleyiş ve çalışma kuralları hakkında ayrıntılı düzenlemeler getirmiştir.

Fon bir üye devletin başvurusu üzerine;

- a) - yeniden mesleki eğitim,
- yeniden yerleşme tazminatları,
vasıtasıyla işçilere verimli olabilecekleri yeni işler sağlanması,
- b) bir teşebbüsün farklı bir üretime yönelmesi sonucunda işi bütünüyle veya kısmen azalan veya geçici olarak işten çıkarılan işçilere, yeniden tam olarak istihdam edilinceye kadar, eski ücret düzeylerini koruyabilmeleri için

Tablo : 34 - Avrupa Bölgesel Kalkınma Fonu Harcamalarının Ülkeler İtibarıyla Dağılımı**(Milyon ECU)**

Ülkeler	1975-81	1982	1983	1984	1985	1986	1987	1982-87	1988	1989	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1987-96	1975-96
BELÇİKA	53,8	10,8	7,0	6,0	12,3	29,5	23,0	88,6	29,6	40,6	43,6	46,4	55,0	28,9	77,9	46,6	70,4	439,0	581,4
DANİMARKA	66,7	14,6	16,7	28,1	7,7	18,9	16,6	102,6	10,1	14,8	18,9	11,3	5,1	6,5	14,8	12,5	3,2	97,2	266,5
ALMANYA	336,7	61,6	45,0	43,9	61,7	92,5	73,4	378,1	96,9	163,8	88,6	94,8	201,9	238,3	726,8	564,7	1.455,4	3.631,2	4.346,0
YUNANİSTAN	250,2	152,3	214,6	216,7	309,0	309,1	293,9	1.495,6	312,6	418,4	543,2	537,2	1.010,7	1.098,8	912,0	1.199,0	1.343,2	7.375,1	9.120,9
İSPANYA						314,3	345,3	659,6	543,5	980,0	1.406,9	1.488,8	1.995,3	1.739,0	1.361,2	3.039,0	2.120,9	14.674,6	15.334,2
FRANSA	784,1	130,0	219,3	201,7	233,2	219,0	311,2	1.314,4	436,3	284,2	331,3	323,2	430,0	532,0	460,8	266,0	637,1	3.700,9	5.799,4
İRLANDA	336,5	93,5	94,5	104,1	118,2	79,3	134,7	624,3	136,9	191,3	250,2	411,9	471,3	528,0	213,3	401,1	366,0	2.970,0	3.930,8
İTALYA	2.119,6	281,8	344,5	435,1	381,1	712,1	563,5	2.718,1	597,4	787,3	910,2	710,8	1.389,3	2.135,2	665,1	1.186,5	2.131,1	10.512,9	15.350,6
LÜKSEMBURG	5,0	0,1	0,0	2,5	0,7	0,1	3,8	7,2	7,4	1,2	0,4	18,3	3,1	2,9	3,0	9,0	0,4	45,7	57,9
HOLLANDA	82,9	3,2	18,1	14,8	16,4	13,1	19,6	85,2	13,3	28,9	32,7	34,6	30,8	36,2	60,0	29,4	42,2	308,1	476,2
AVUSTURYA																40,5	24,6	65,1	65,1
PORTEKİZ						188,8	222,7	411,5	330,7	396,9	451,9	971,2	1.290,3	1.264,5	1.120,7	1.302,7	1.593,8	8.722,7	9.134,2
FİNLANDİYA																31,4	25,4	56,8	56,8
İSVEÇ																37,7	11,7	49,4	49,4
İNGİLTERE	1.258,1	225,1	296,2	297,7	483,9	506,7	526,7	2.336,3	577,8	612,4	464,6	530,1	577,1	550,9	788,6	202,1	784,6	5.088,2	8.682,6
Diğer						0,4	0,6	1,0	0,3	0,3	11,6	1,3	9,1	11,1	6,6	5,5	0,1	45,9	46,9
TOPLAM	5.293,6	973,0	1.255,9	1.350,6	1.624,2	2.483,8	2.535,0	10.222,5	3.092,8	3.920,1	4.554,1	5.179,9	7.469,0	8.172,3	6.410,8	8.373,7	10.610,1	57.782,8	73.298,9

KAYNAK :Court of Auditors, Annual Report Concerning the Financial Year 1991-1996;
The General Budget of the European Union for the Financial Year 1997.

Tablo : 35 - Avrupa Bölgesel Kalkınma Fonu Harcamalarının Ülkeler İtibarıyla Dağılımı**(yüzde)**

Ülkeler	1975-81	1982	1983	1984	1985	1986	1987	1982-87	1988	1989	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1987-96	1975-96
BELÇİKA	1,0	1,1	0,6	0,4	0,8	1,2	0,9	0,9	1,0	1,0	1,0	0,9	0,7	0,4	1,2	0,6	0,7	0,8	0,8
DANİMARKA	1,3	1,5	1,3	2,1	0,5	0,8	0,7	1,0	0,3	0,4	0,4	0,2	0,1	0,1	0,2	0,1	0,0	0,2	0,4
ALMANYA	6,4	6,3	3,6	3,3	3,8	3,7	2,9	3,7	3,1	4,2	1,9	1,8	2,7	2,9	11,3	6,7	13,7	6,3	5,9
YUNANİSTAN	4,7	15,7	17,1	16,0	19,0	12,4	11,6	14,6	10,1	10,7	11,9	10,4	13,5	13,4	14,2	14,3	12,7	12,8	12,4
İSPANYA						12,7	13,6	6,5	17,6	25,0	30,9	28,7	26,7	21,3	21,2	36,3	20,0	25,4	20,9
FRANSA	14,8	13,4	17,5	14,9	14,4	8,8	12,3	12,9	14,1	7,2	7,3	6,2	5,8	6,5	7,2	3,2	6,0	6,4	7,9
İRLANDA	6,4	9,6	7,5	7,7	7,3	3,2	5,3	6,1	4,4	4,9	5,5	8,0	6,3	6,5	3,3	4,8	3,4	5,1	5,4
İTALYA	40,0	29,0	27,4	32,2	23,5	28,7	22,2	26,6	19,3	20,1	20,0	13,7	18,6	26,1	10,4	14,2	20,1	18,2	20,9
LÜKSEMBURG	0,1	0,0	0,0	0,2	0,0	0,0	0,1	0,1	0,2	0,0	0,0	0,4	0,0	0,0	0,0	0,1	0,0	0,1	0,1
HOLLANDA	1,6	0,3	1,4	1,1	1,0	0,5	0,8	0,8	0,4	0,7	0,7	0,7	0,4	0,4	0,9	0,4	0,4	0,5	0,6
AVUSTURYA																0,5	0,2	0,1	0,1
PORTEKİZ						7,6	8,8	4,0	10,7	10,1	9,9	18,7	17,3	15,5	17,5	15,6	15,0	15,1	12,5
FİNLANDİYA																0,4	0,2	0,1	0,1
İSVEÇ																0,5	0,1	0,1	0,1
İNGİLTERE	23,8	23,1	23,6	22,0	29,8	20,4	20,8	22,9	18,7	15,6	10,2	10,2	7,7	6,7	12,3	2,4	7,4	8,8	11,8
Diğer											0,3	0,0	0,1	0,1	0,1	0,1	0,0	0,1	0,1
TOPLAM	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

KAYNAK : Tablo 34'deki değerler esas alınarak tarafımızca hesaplanmıştır.

yardım sağlanması, amacıyla o üye devlet veya kamu hukukuna tâbi bir kuruluş tarafından tahakkuk ettirilen masrafların yüzde 50'sini karşılar.³³

Yeniden mesleki eğitim masraflarının karşılanabilmesi için, işsiz kalanlara yeni bir meslek dışında iş bulamamış olmaları ve yeniden eğitildikleri meslekte en az altı aydır üretken bir şekilde çalışıyor bulunmaları gerekmektedir.

Bir teşebbüsün, faaliyet türünün değişmesi halinde, işçilere yapılacak yardımların verilmesi;

- a) söz konusu işçilerin en az altı aydır bu teşebbüste yeniden tam olarak istihdam ediliyor olmaları,
- b) ilgili hükümetin, söz konusu değişiklik ve finansmanı ile ilgili olarak, teşebbüs tarafından hazırlanmış bir tasarımı daha önceden takdim etmiş olması ve
- c) Komisyonun bu değişiklik tasarısına ön onay vermiş olması şartına bağlıdır (Roma Antlaşması, madde 125).

Fon, Roma Antlaşması ile kendisine verilen bu görevleri yerine getirmek üzere 1960 yılında uygulamaya konulmuştur. Başlangıçta özellikle İtalya ve Hollanda'ya yönelik faaliyetler yapması kararlaştırılmıştır.

İmkânlarının oldukça küçük olması, sadece ilgili devletlerce yapılan harcamaların yüzde 50'sini karşılaması ve yardımların işçilerin en az altı ay çalışmalarından sonra verilmesi gibi sebeplerle, Fonun çalışmasına yönelik eleştiriler artmaya başlamış ve bu eleştiriler sonucu Fonun işleyiş ve çalışma şartları 1971 yılında yeniden düzenlenmiştir. Yapılan düzenlemelerle Fona yeni görevler verilirken, yapısı da değiştirilmiş ve iki bölüme ayrılmıştır.

Fonun birinci bölümü, istihdamın Topluluk politikaları ve tedbirlerinden etkilendiği veya etkilenmesinin muhtemel olduğu zamanlarda ve işgücü piyasasında arz ve talep dengesinin düzeltilmesi için üye devletlerle Topluluğun ortak hareket etmesi gerektiği taktirde mali destek sağlamaktadır. Amaç, tüm Topluluğu etkileyen istihdam dengesizliğini gidermede ortak bir yaklaşım sağlamaktır. Fon, böylelikle milli istihdam politikalarına rehberlik etmekte, onları koordine etmekte ve yeni tedbirler alınmasını sağlamaktadır.

Fonun ikinci bölümü ise, yapısal işsizlik ve gizli işsizlik ile mücadele için uzun vadeli tedbirlerin finansmanına katkıda bulunmaktadır. Bu tedbirler genellikle üye devletlerin daimi politikalarının olduğu alanlarda yapılmaktadır.

Fon, gelişmemiş veya mevcut sanayilerin çökmekte olduğu alanlarda , teknik ilerlemelere ayak uydurmak için işçilerin eğitilmeleri, sakat işçilerin yeniden işe

³³ Avrupa Topluluklarını Kuran Temel Anlaşmalar, s.187,188.

yerleştirilme ve 50 yaşın üzerinde olan yaşlı kişilerin istihdamı gibi konularda üye ülke politikalarını desteklemektedir.³⁴

Fon, Toplulukta ve dünyada meydana gelen şartlar da dikkate alınarak 1977 yılında yeniden düzenlemeye tâbi tutulmuştur. Yeni düzenleme ile gençlere ve kadınlara yönelik programlar ön plana çıkarılmış ve ekonomik kaynakların sınırlı olduğu ülke ve bölgelere kaynakların yönlendirilmesi benimsenmiştir. Ayrıca, Fon kaynaklarının yüzde 50'si Bölgesel Fon kaynaklarının yöneldiği bölgelerdeki projelere ayrılmış ve Grönland, Fransa'nın deniz aşırı bölgeleri, Kuzey İrlanda, Yunanistan gibi özelliği olan bölge ve ülkelere yapılan yardımlarda bu oranın yüzde 10 oranında artırılması kabul edilmiştir.

1977 yılında Fonda yapılan bu değişiklikler ile, ilk defa kaynakların kullanılması esnasında Topluluk Fonları arasında bir illiyet bağı kurulmuş ve bu suretle Fonların etkili hale getirilmesi amaçlanmıştır. Nitekim, 1987 yılında Tek Senetin kabul edilmesinden sonra kabul edilen bir tüzükle, Topluluğun Yapısal Fonları ile Avrupa Yatırım Bankası kaynaklarının kullanılması da yeni esaslara bağlanmıştır.

28 Haziran 1988 tarih ve 2052/88 (EEC) sayılı Tüzükle Yapısal Fonların görevleri, etkileri, birbirleri, Avrupa Yatırım Bankası ve diğer mali araçların işlemleri arasındaki faaliyetlerinin koordinasyonu sağlanmaya çalışılmıştır. Anılan Tüzük, ilk defa Fonların tâbi olacağı genel kurallar hakkında düzenlemeler yapmış ve bunları altı Kriter altında toplamıştır. Ayrıca, Fon harcamalarını da tespit edilen bu Kriterlerle doğrudan ilişkilendirmiştir. Aynı yıl çıkarılan 4255/88 (EEC) sayılı Tüzükle, fon harcamalarını düzenleyen kurallar bu Tüzük ile uygun hale getirilmiştir.

1993 yılında ise söz konusu Tüzük, 2081/93 (EEC) sayılı Tüzükle değiştirilmiştir. Yapılan değişiklikle Yapısal Fonlara ilaveten balıkçılık sektörü için mali araçlar da Yapısal Fonlar kapsamına dahil edilmiş ve Fon harcamalarından yararlanacak projelerde birbirlerini tamamlama ve benzeri hususlara öncelik tanınmıştır.

ASF ile ilgili son düzenleme ise, bütün bu gelişmeler de dikkate alınarak 20 Haziran 1993 tarih ve 2084/93 (EEC) sayılı Tüzükle gerçekleştirilmiştir. Söz konusu Tüzük çerçevesinde, Fon kaynaklarından, Topluluk tarafından belirlenen Kriter 1, 2, 3, 4, 5b ve 6 kapsamında kalmak şartıyla, aşağıda belirtilen özellikleri taşıyan projeler faydalanabilmektedir:

1. Kriter 3 kapsamında kalan bölgelerde olan ve aşağıdaki özellikleri taşıyan projeler birinci önceliğe sahiptir:

- a) Uzun dönemli işsizliğe maruz kalmış işsizlerin mesleki entegrasyonlarına yönelik faaliyetler, özellikle;
 - mesleki eğitim, basit becerilerin geliştirilmesine yönelik eğitim;
 - geçici çalışma yardımları;

³⁴ Şahin, a.g.e., s. 74,75.

- sağlık hizmetlerinin iyileştirilmesi ve yöneticilerin eğitimi de dahil olmak üzere uygun yapıda istihdam ve eğitim faaliyetlerinin geliştirilmesi;
- b) sonunda gençlerin emek piyasasına katılabilecekleri yaşa gelmeleri şartıyla, bir mesleki formasyona yönelik iki yıla kadar veya daha fazla süreli n mesleki eğitim veya mecburi eğitime eř değer mesleki eğitim dahil (a) şıkkında tanımlanan işlemler aracılığı ile gençlerin mesleki entegrasyonunun kolaylaştırılmasına yönelik eğitim faaliyetleri;
- c) (a) şıkkında tanımlanan işlemler aracılığı ile emek piyasasından dışlanan kişilerin entegrasyonuna yardımcı olmaya yönelik faaliyetler;
- d) (a) şıkkında tanımlanan işlemler veya eşzamanlı diğer işlemler aracılığı ile belirli bir süre emek piyasasının dışında kalan kişilerin yeniden emek piyasasına dönüşlerini kolaylaştıran veya özellikle kadınların mesleki gelişmelerinin sağlanmadığı veya daha az temsil edildikleri alanlar başta olmak üzere kadın ve erkekler arasında fırsat eşitliğini geliştirmeye yönelik faaliyetler.

2. Kriter 4 kapsamında olan bölgelerde, sosyal Fon imkânlarından faydalanmak için belirlenen Kriterlerden birden fazlasının kapsamında olan alanlarda ve bütün Toplulukta özellikle endüstriyel değişimler ve üretim sistemlerinde meydana gelen değişiklikler nedeniyle işsizlik tehdidi altında kalan kadın ve erkek işçilerin uyumlarını kolaylaştırmayı öngören faaliyetlerin finansmanına Fon tarafından katkı sağlanmaktadır.

Bu kapsamda yürütülecek faaliyetler, özellikle küçük ve orta boy işletmelerin özel ihtiyaçlarına da cevap verecek nitelikte düzenlenmiş olmalıdır.

3. Kriter 1, 2 ve 5(b) kapsamında kalan bölgelerde olan ve aşağıdaki özellikleri taşıyan projelere Fon kaynaklarından finansman desteği verilmektedir:

- Özellikle erkek ve kadın işçiler için devamlılık gösteren, eğitim ve yönlendirme yoluyla istihdamı artıran ve istihdamda istikrar sağlamaya yönelik faaliyetler; ayrıca küçük ve orta boy işletmelere, işsizlik tehdidi altında bulunan işçilere ve işini kaybedenlere yönelik uygun eğitim sistemlerinin geliştirilmesi faaliyetleri;
- yüksek lisans ve yöneticilerle teknik elemanların eğitimi yoluyla araştırma, bilim ve teknolojik alanlarda insan potansiyelinin yükseltilmesi faaliyetleri.

4. Kriter 1 kapsamındaki bölgelerde olmak ve aşağıdaki özellikleri taşımak şartıyla Fon, yapılan harcamalara mali katkı sağlamaktadır:

- Özellikle ekonomik gelişme veya yeni teknoloji, emek piyasası ile belirgin bir ilişkiye sahip yüksek eğitim sistemleri ve ulusal orta dereceli ve dengi eğitimin finansmanı ve yüksek eğitim tesisleri ve yatırımları veya eğitim merkezleri arasında ilişkileri teşvik yoluyla ğretmen, eğitmen ve idari personelin eğitim ve öğretimlerini güçlendiren ve geliştiren faaliyetler;

- yapısal uyum politikaları ve kalkınmanın gerçekleştirilmesi için mümkün olan yerlerde kamu görevlilerinin eğitimi yoluyla kalkınmaya yardımcı olacak faaliyetler.

ASF, görüldüğü üzere, faaliyet alanlarını büyük çapta doğrudan veya dolaylı olarak istihdama ve istihdam yaratıcı faaliyetlere yoğunlaştırmıştır. Bilindiği üzere Fon, Topluluğun en eski veya bir başka ifade ile birinci Fonudur. 1960 yılında kuruluşundan 1996 yılı sonuna kadar üye ülkelerde gerçekleştirilen pek çok faaliyetin ve projenin finansmanına katkıda bulunmuştur. Fon söz konusu dönemde toplam 51,528 milyon ECU harcama yapmıştır.

Fon harcamalarından ilk yıllarda en büyük payı İtalya almıştır. 1960-81 döneminde İtalya, toplam Fon kaynaklarının yüzde 31'ini kullanmış ve 1.801 milyon ECU almıştır. Anılan dönemde Fon kaynaklarını en çok kullanan ikinci ülke ise İngiltere olmuştur. İngiltere toplam 1.418 milyon ECU ile Fonun yüzde 25'ini kullanmıştır. Görüldüğü üzere bu dönemde sadece bu iki ülke ASF'nun yarısından fazlasını kullanmışlardır.

Fondan söz konusu dönemde Fransa ve Almanya önemli oranlarda faydalanan ülkeler olmuştur. Fransa 968, Almanya ise 644 milyon ECU ile Fon Bütçesinin sırasıyla yüzde 17 ve 11'ni kullanmışlardır. Bu iki ülkeyi İrlanda 416 milyon ECU ile izlemektedir. İrlanda'nın kullandığı bu miktar ASF Bütçesinin yaklaşık yüzde 7'sine tekabül etmektedir. Topluluğun diğer üyelerinin ASF Bütçesinden aldıkları paylar ise yüzde 2'ler civarındadır.

1970 ve 80'li yıllar, İngiltere'de tekstil ve gemi inşa sanayiilerinin çöktüğü ve bu sektörlerde çalışan insanların işsizlikle karşı karşıya kaldığı yıllardır. Bu nedenle İngiltere, özellikle işini kaybeden insanların başka sektörlerde yeniden işe yerleştirilmelerini sağlamak üzere işçilere yeni beceriler ve meslekler edindirme amacıyla eğitim faaliyetlerini yoğunlaştırmıştır. Yapılan bu faaliyetlerin finansmanına ise, faaliyet alanında bulunması nedeniyle ASF katkıda bulunmuştur.

1982-1987 döneminde ise ASF Bütçesinden en büyük parasal desteği İngiltere almıştır. İngiltere bu dönemde Fon Bütçesinin yaklaşık dörtte birini kullanmış ve toplam 2,609 milyon ECU kaynak sağlamıştır.

Anılan dönemde, ASF kaynaklarından en çok faydalanan ikinci ülke ise İtalya olmuştur. İtalya Fon kaynaklarının yüzde 22'sini kullanmak suretiyle yaklaşık 2,210 milyon ECU'luk bir mali imkândan yararlanmıştır. Bu ülkeyi yüzde 15'lik payla Fransa ve yüzde 10'luk payla İrlanda izlemektedir. Söz konusu ülkeler ASF kaynaklarından sırasıyla 1.475 milyon ve 1 milyar ECU tutarında bir kaynak kullanmışlardır.

ASF harcamalarında Topluluğun diğer ülkeleri ise, yukarıda adı geçen ülkelere nispetle daha az oranlarda faydalanmışlardır. Diğer ülkelerin ASF Bütçesinden aldıkları pay yüzde 5'ler seviyesinde olup, 1985 yılında tam üye olarak Topluluğa katılan İspanya'nın 1986 ve 1987 yıllarında Fon Bütçesinden yüzde 7,5 ve 11,5 gibi

paylar alması, bu ülkenin ASF kaynaklarından takip eden yıllarda da önemli ölçüde yararlanacağını göstermektedir.

ASF Bütçesinin hacmi 1987 yılından itibaren diğer Yapısal Fonlarda olduğu gibi reel olarak büyümeye başlamış ve Bütçedeki payı yüzde 5 seviyesinde yüzde 7-7,5 seviyesine yükselmiştir. Burada daha önceki bölümlerde de belirtildiği gibi tarımsal harcamaların Bütçedeki payının nispi olarak azalmasının yanı sıra, Avrupa Tek Senedinin kabulünden sonra Yapısal Fonlara ayrılan kaynakların artırılmasının rolü olmuştur.

1988-1996 döneminde ASF kaynaklarından İspanya en çok faydalanan ülke olmuştur. İspanya anılan dönemde Fon kaynaklarının beşte birine tekabül eden yaklaşık 7,5 milyar ECU kullanmıştır. Bu ülkeyi 5.774 milyon ECU'lük bir kaynak almak suretiyle Fon Bütçesinin yüzde 16'sını kullanan İngiltere izlemektedir.

ASF'nin kurulduğu ilk yıllarda Fondan en çok faydalana İtalya, daha sonraki yıllarda bu konumunu kaybetmiştir. 1988-1996 döneminde İtalya 3.897 milyon ECU kaynak kullanmak suretiyle Fransa'nın gerisinde yer almıştır. Fransa ise aynı dönemde 4,3 milyar ECU'lük bir kullanımla İtalya'nın önüne geçmiştir. Bu ülkelerin Fon Bütçesindeki payları ise yüzde 10,8 ve 11,9 olmuştur.

Topluluk Bütçesine en büyük katkıyı sağlayan Almanya ise ASF Bütçesinin ancak yüzde 9,6'sını alabilmiştir. Almanya, Sovyetler Birliğinin dağılması ve Doğu Almanya ile birleşmesinden sonra ve özellikle 1993 yılından itibaren ASF Bütçesinden daha fazla pay almaya başlamıştır. Kuruluşundan itibaren Fondan aldığı pay hiç bir zaman yüzde 10'u aşmayan Almanya, ilk defa 1994 yılında Fon kaynaklarının yüzde 14'ünü kullanmıştır. Takip eden yıllarda da Almanya'nın ASF Bütçesinden aldığı pay bu seviyelerde seyretmiştir.

Topluluğun iki küçük ülkesi diye nitelendirebileceğimiz Yunanistan ve İrlanda da diğer Topluluk üyesi ülkelerle mukayese edildiğinde nispi olarak Fon kaynaklarından iyi bir şekilde faydalanmışlardır. Bu iki ülke gerek nüfusları, gerekse ekonomik göstergeleri itibarıyla diğer Topluluk üyesi ülkelere daha geride olmalarına rağmen, ASF kaynaklarının yaklaşık yüzde 7'şerlik bölümünü kullanmışlardır.

Bunu dışında kalan Topluluk ülkeleri ise daha az oranlarda Fon kaynaklarından yararlanma imkânı bulmuşlardır. Şüphesiz Fon imkânlarının kullanılmasında üye ülkelerin özellikle işsizlik problemleri ve değişen sanayi yapılarının büyük payı olmaktadır. Bu nedenle Fon kaynaklarından faydalanmada bu problemlere sahip ülkeler ön plana çıkmaktadır.

ASF kaynaklarından üye ülkelerin aldıkları mali kaynakların yıllar itibarıyla dağılımı Tablo 36 ve yıllar itibarıyla yüzde dağılımları ise Tablo 37'de gösterilmektedir.

Tablo : 36 - Avrupa Sosyal Fonu Harcamalarının Ülkeler İtibarıyla Dağılımı**(Milyon ECU)**

Ülkeler	1960-81	1982	1983	1984	1985	1986	1987	1982-87	1988	1989	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1988-96	1960-96
BELÇİKA	125,2	16,8	20,6	52,1	49,4	79,2	56,5	274,6	32,0	32,8	51,8	65,3	88,9	108,9	87,3	73,6	129,2	1.000,9	1.069,6
DANİMARKA	121,3	17,6	14,7	68,7	33,5	80,7	31,7	246,9	34,3	19,1	38,3	45,8	25,5	75,1	38,7	59,2	53,4	389,4	757,6
ALMANYA	644,6	89,9	81,5	63,8	109,8	134,6	131,6	611,2	147,1	151,7	186,4	239,7	326,9	294,8	611,9	645,3	869,8	3.473,6	4.729,4
YUNANİSTAN	29,8	23,5	20,4	71,3	79,0	107,1	151,9	453,2	147,9	217,5	303,2	349,1	258,4	420,2	444,6	253,5	120,4	2.514,8	2.997,8
İSPANYA						174,9	311,5	486,4	407,1	469,8	633,9	697,0	814,6	832,2	660,2	1.135,4	1.789,6	7.439,8	7.926,2
FRANSA	968,2	119,3	140,5	225,7	255,6	328,4	406,1	1.475,6	292,1	327,7	442,9	513,5	549,0	567,6	453,3	501,3	650,7	4.298,1	6.741,9
İRLANDA	415,5	115,0	134,2	131,4	171,6	203,1	247,4	1.002,7	179,6	189,5	204,4	403,8	298,9	384,8	339,8	294,3	306,0	2.601,1	4.019,3
İTALYA	1.801,1	235,1	221,2	368,5	383,5	462,2	539,2	2.209,7	329,7	457,0	419,5	414,5	384,2	915,2	385,8	258,9	332,2	3.897,0	7.907,8
LÜKSEMBURG	2,7	1,1	0,3	0,5	0,6	1,4	1,7	5,6	1,2	1,6	3,4	1,8	2,3	3,1	4,0	4,2	3,9	25,5	33,8
HOLLANDA	125,0	9,0	12,6	14,1	46,0	50,6	52,1	184,4	46,5	56,8	68,8	122,5	73,5	153,0	173,1	151,1	177,5	1.022,8	1.332,2
AVUSTURYA																54,9	93,9	148,8	148,8
PORTEKİZ						109,2	190,5	299,7	202,4	215,7	69,5	379,3	506,0	782,8	260,8	516,5	538,2	3.471,2	3.770,9
FİNLANDİYA																53,9	34,4	88,3	88,3
İSVEÇ																53,5	23,3	76,8	76,8
İNGİLTERE	1.417,9	278,3	244,9	610,2	284,0	596,2	595,1	2.608,7	478,9	536,9	608,3	636,6	676,8	559,4	685,4	678,5	913,4	5.774,2	9.800,8
Diğer											181,5		0,1					181,6	181,6
TOPLAM	5.651,3	905,6	890,9	1.606,3	1.413,0	2.327,6	2.715,3	9.858,7	2.298,8	2.676,1	3.211,9	3.868,9	4.005,1	5.097,1	4.144,9	4.734,1	6.035,9	36.072,8	51.582,8

KAYNAK :Court of Auditors, Annual Report Concerning the Financial Year 1991-1996;
The General Budget of the European Union for the Financial Year 1997.

Tablo : 37 - Avrupa Sosyal Fonu Harcamalarının Ülkeler İtibarıyla Dağılımı**(yüzde)**

Ülkeler	1960-81	1982	1983	1984	1985	1986	1987	1982-87	1988	1989	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1988-96	1960-96
BELÇİKA	2,2	1,9	2,3	3,2	3,5	3,4	2,1	2,8	1,4	1,2	1,6	1,7	2,2	2,1	2,1	1,6	2,1	2,8	2,1
DANİMARKA	2,1	1,9	1,7	4,3	2,4	3,5	1,2	2,5	1,5	0,7	1,2	1,2	0,6	1,5	0,9	1,3	0,9	1,1	1,5
ALMANYA	11,4	9,9	9,1	4,0	7,8	5,8	4,8	6,2	6,4	5,7	5,8	6,2	8,2	5,8	14,8	13,6	14,4	9,6	9,2
YUNANİSTAN	0,5	2,6	2,3	4,4	5,6	4,6	5,6	4,6	6,4	8,1	9,4	9,0	6,5	8,2	10,7	5,4	2,0	7,0	5,8
İSPANYA						7,5	11,5	4,9	17,7	17,6	19,7	18,0	20,3	16,3	15,9	24,0	29,6	20,6	15,4
FRANSA	17,1	13,2	15,8	14,1	18,1	14,1	15,0	15,0	12,7	12,2	13,8	13,3	13,7	11,1	10,9	10,6	10,8	11,9	13,1
İRLANDA	7,4	12,7	15,1	8,2	12,1	8,7	9,1	10,2	7,8	7,1	6,4	10,4	7,5	7,5	8,2	6,2	5,1	7,2	7,8
İTALYA	31,9	26,0	24,8	22,9	27,1	19,9	19,9	22,4	14,3	17,1	13,1	10,7	9,6	18,0	9,3	5,5	5,5	10,8	15,3
LÜKSEMBURG	0,0	0,1	0,0	0,0	0,0	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,0	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
HOLLANDA	2,2	1,0	1,4	0,9	3,3	2,2	1,9	1,9	2,0	2,1	2,1	3,2	1,8	3,0	4,2	3,2	2,9	2,8	2,6
AVUSTURYA																1,2	1,6	0,4	0,3
PORTEKİZ						4,7	7,0	3,0	8,8	8,1	2,2	9,8	12,6	15,4	6,3	10,9	8,9	9,6	7,3
FİNLANDİYA																1,1	0,6	0,2	0,2
İSVEÇ																1,1	0,4	0,2	0,1
İNGİLTERE	25,1	30,7	27,5	38,0	20,1	25,6	21,9	26,5	20,8	20,1	18,9	16,5	16,9	11,0	16,5	14,3	15,1	16,0	19,0
Diğer								0,0			5,7	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,5	0,4
TOPLAM	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

KAYNAK : Tablo 36'daki değerler esas alınarak tarafımızdan hesaplanmıştır.

9. Uyum Fonu

Avrupa Birliğinde üye ülkeler arasında ekonomik ve sosyal uyumun geliştirilmesi büyük önem taşımaktadır. Ekonomik ve sosyal gelişmenin teşvik edilmesi, ülkeler ve bölgeler arasındaki yaşam farklılıklarının ortadan kaldırılması AB'nin başlıca hedefleri arasındadır.

1987 yılında kabul edilen Avrupa Tek Senedinde belli başlı Topluluk politikaları arasında ekonomik ve sosyal uyumun sağlanması hedefi benimsenmiştir. 1992 yılında imzalanan Maastricht Antlaşmasında ise daha da ileri bir adım atılarak ekonomik ve sosyal uyum ile ekonomik ve parasal birliğin oluşturulması arasında doğrudan bir ilişki kurulmuştur. Antlaşmaya, bu amacın gerçekleştirilmesi için bazı kriterler ve takvim de konmuştur.

Topluluğa üye ülkelerin ekonomileri ve ekonomik politikaları arasında yüksek düzeyde bir işbirliği sağlamanın yolu ortak bir para birimi oluşturmaktan geçmektedir. Aynı zamanda, giderek artan yatırımlar ve uyum politikaları sonucunda, Topluluğun nispeten daha fakir ülkelerini, zengin ülkelerini izlemelerine ve onların durumlarına kendilerini uydurmaya yönelmektedir.

Bütün bunlar, Topluluğun nispeten fakir ülkelerini, aradaki açıkları kapatmak yönünde teşvik emekte, bu ülkeleri yeni yatırımlara yönelte, büyüme ve gelişme konusunda onları yönlendirmektedir. Bu hedeflerin gerçekleştirilmesi ise; altyapıların modernleştirilmesini, geliştirilmesini ve büyük çaplı ilave yatırımlar yapılmasını gerekli kılmaktadır.

Diğer yandan, üye ülkeler, Topluluğun ortaya koyduğu başta para birliği olmak üzere ortak hedeflere ulaşabilmek için, Bütçe açıklarını azaltmak ve kamu açıklarını kontrol altında tutmak suretiyle kamu giderlerini kontrol etmek zorundadırlar.

Bir yandan kamu giderlerinin kontrol altında tutulması, diğer yandan gelişmişlik farklarının azaltılmasına yönelik başta alt yapı olmak üzere büyük yatırımların gerçekleştirilmesi gibi birbirleri ile çelişen durumlarla karşı karşıya kalan Topluluğun az gelişmiş ülkelerinin bu darboğazdan çıkmaları, ancak, onlara mali yardım yapılması ile mümkün olacaktır.

Topluluğun en fakir ülkelerinin hızla kalkınmalarını sağlamak ve ülkeler arasındaki gelişmişlik farklılıklarını azaltmak amacıyla hareket eden Topluluk, Maastricht Antlaşması'nda, bu amacın gerçekleştirilmesini kolaylaştırmak için Uyum Fonu adı altında bir fonun kurulmasını hükme bağlamıştır.

Uyum Fonunun kurulmasına ilişkin çalışmalar, Maastricht Antlaşmasından sonra başlamış ve 30 Mart 1993 tarihi EEC 792/93 sayılı Konsey Tüzüğü²⁶ ile ilk adım atılmıştır. Söz konusu Tüzük ile Topluluk mali uyum konusunda mali araçların oluşturulmasını karara bağlamıştır. Topluluk, satın alma gücü paritesi ile kişi başına

²⁶ OJ, No. L 79, 1.4.1993.

Gayri Safi Milli Hasılası (GSMH) Topluluk ortalamasının yüzde 90'ından daha düşük olan ülkelerin, oluşturulan bu mali araçlardan yararlanabileceklerine karar vermiştir.

Söz konusu Konsey Tüzüğü'nün ekinde ise, kişi başına GSMH hesabına göre uyum konusunda oluşturulan mali araçlardan faydalanabilecek ülkeler yer almaktadır. Buna göre oluşturan mali araçların;

- İspanya, yüzde 52 ilâ 58'ini,
- Yunanistan, yüzde 16 ilâ 20'sini,
- Portekiz, yüzde 16 ilâ 20'sini ve
- İrlanda, yüzde 7 ilâ 10'unu kullanabileceklerdir..

Konsey, 16 Mayıs 1994 tarihinde kabul ettiği (EC 1164 / 94) sayılı Tüzük ile Uyum Fonunu³⁴ kurmuştur. Tüzük, Fondan faydalanabilme şartlarını ortaya koymaktadır.

Fondan faydalanmaya ehil olan ülkelerde kamu açığının büyümesi halinde, bu ülkelerden gelecek yeni projelere, Fondan destek sağlanması hiçbir şekilde mümkün değildir. Ancak, kamu açıklarının kontrol altına alınması halinde, ilgili ülkeden gelen talepler, değerlendirmeye alınmaktadır.

Uyum Fonu, kamu veya özel ayırımı yapmaksızın, aşağıda belirtilen özelliklere sahip her türlü projeye mali destek sağlamakta olup, toplam kamu harcamalarının yüzde 80-85'ine kadar kısmını karşılamaktadır.

16 Mayıs 1994 tarihli Konsey Tüzüğü gereğince, Uyum Fonu aşağıdaki projelerin desteklenmesine katkı sağlayacaktır.

a) Çevre Projeleri : Uyum Fonu, Roma Antlaşmasının 130r maddesinde ifadesini bulan Topluluğun çevre ile ilgili politikaları ile 130s maddesinde belirtilen Topluluk politikalarındaki hedeflere ulaşılmasında faydalı olabilecek projelere katkıda bulunmaktadır. Bu kapsamda :

- Çevrenin korunması ve geliştirilmesi,
- insan sağlığının korunması ve
- doğal kaynakların rasyonel kullanımı gibi faaliyetler sayılmaktadır.

Tüzük, içme suyu temini, atık suların arıtılması ve katı atıkların bertaraf edilmesi gibi alanlardaki projelere öncelik tanımaktadır.

b) Ulaşım Alt Yapı Projeleri : Uyum Fonu, üye ülkeler tarafından finanse edilen ve Topluluğun ortak ilgi alanında olan ulaştırma ile ilgili alt yapı yatırımlarının (*Trans-European Transport Network=NET* gibi) finansmanına mali destek sağlamaktadır.

³⁴ OJ, No. L 130, 25.5.1994.

Ulaşım alt yapı projeleri ile çevre projelerine aynı derece değer veren Topluluk, Uyum Fonu kaynaklarının bu iki kategorideki projeler arasında eşit olarak paylaşılması konusunda mutabakata varmıştır.

Fondan faydalanmaya ehil olan ülkeler, projelerini Komisyona sunacaklar ve Komisyona sunulan bu projelerle ilgili inceleme üç ay içinde sonuçlandırılacaktır. Üye ülkeler, Komisyon tarafından onaylanan projelerin, program ve finansman anlaşmalarına uygun olarak gerçekleştirilmesini sağlamakla yükümlüdürler. Ayrıca, söz konusu projeler Komisyon tarafından da belirli aralıklarla kontrol edilmektedir. Komisyon;

- projelerin orta dönemde maliyet/fayda ve/veya maliyet/verimlilik analizlerini yapmak suretiyle ekonomik ve sosyal faydalarını,
- çevre ve ulaşım alt yapı politikaları ile uyumlu olup olmadığını,
- üye ülkelerce ortaya konan önceliklerle projelerin uyumluluğunu ve
- projelerin Topluluk politikaları ve Yapısal Fon faaliyetleri ile uyum içinde olup olmadığını,

kontrol etmek ve anılan husular ile uyumlu olmasını sağlamakla yükümlüdür.

Topluluklar Konseyi, belirtilen bu alanlardaki projelerin finansmanı için Aralık 1992'de Edinburg'da yaptığı toplantıda, 1993 yılından itibaren, yedi yıllık bir dönem için toplam 15.150 milyon ECU'lük bir kaynak ayrılmasına karar vermiştir. Söz konusu kaynağın yıllar itibarıyla dağılımı aşağıdaki gibidir:

- 1993 yılında 1.500 milyon ECU;
- 1994 yılında 1.750 milyon ECU;
- 1995 yılında 2.000 milyon ECU;
- 1996 yılında 2.250 milyon ECU;
- 1997 yılında 2.500 milyon ECU;
- 1998 yılında 2.550 milyon ECU;
- 1999 yılında 2.600 milyon ECU.

Uyum Fonu kaynaklarından en büyük payı, Fonun işleyişini düzenleyen Tüzükte de belirtildiği üzere İspanya almaktadır. 1993-1996 yılları arasında İspanya, toplam 8 milyar ECU tutarındaki Fon harcamalarının yüzde 55'ini kullanmıştır. İspanya tarafından kullanılan 4,4 milyar ECU'nün 2 milyar ECU'sü çevre ile ilgili yatırımların finansmanında, 2,4 milyar ECU'sü ise ulaştırma alt yapısı ile ilgili alanlarda kullanılmıştır.

Yunanistan tarafından kullanılan 1.4 milyar ECU'lük Fon kaynağının yüzde 41'ine tekabül eden 601 milyon ECU'lük bölümü ulaştırma alt yapısı ile ilgili yatırımlara, yüzde 59'una tekabül eden 837 milyon ECU'sü ise çevre ile ilgili alanlarda kullanılmıştır.

Portekiz ise anılan dönemde Fondan, 622 milyon ECU çevre ile alakalı faaliyetlerde, 823 milyon ECU ise ulaştırma alt yapısı konularında olmak üzere toplam 1.445 milyon ECU kullanmıştır.

Fon kaynaklarından yararlanmaya ehil ülkelerden olan İrlanda ise, 321 milyon ECU çevre projelerine, 401 milyon ECU ulaştırma alt yapısı projelerine olmak üzere toplam Fon kaynaklarının yüzde 9'unu teşkil eden 722 milyon ECU tutarında bir kaynak kullanmıştır (Tablo 38).

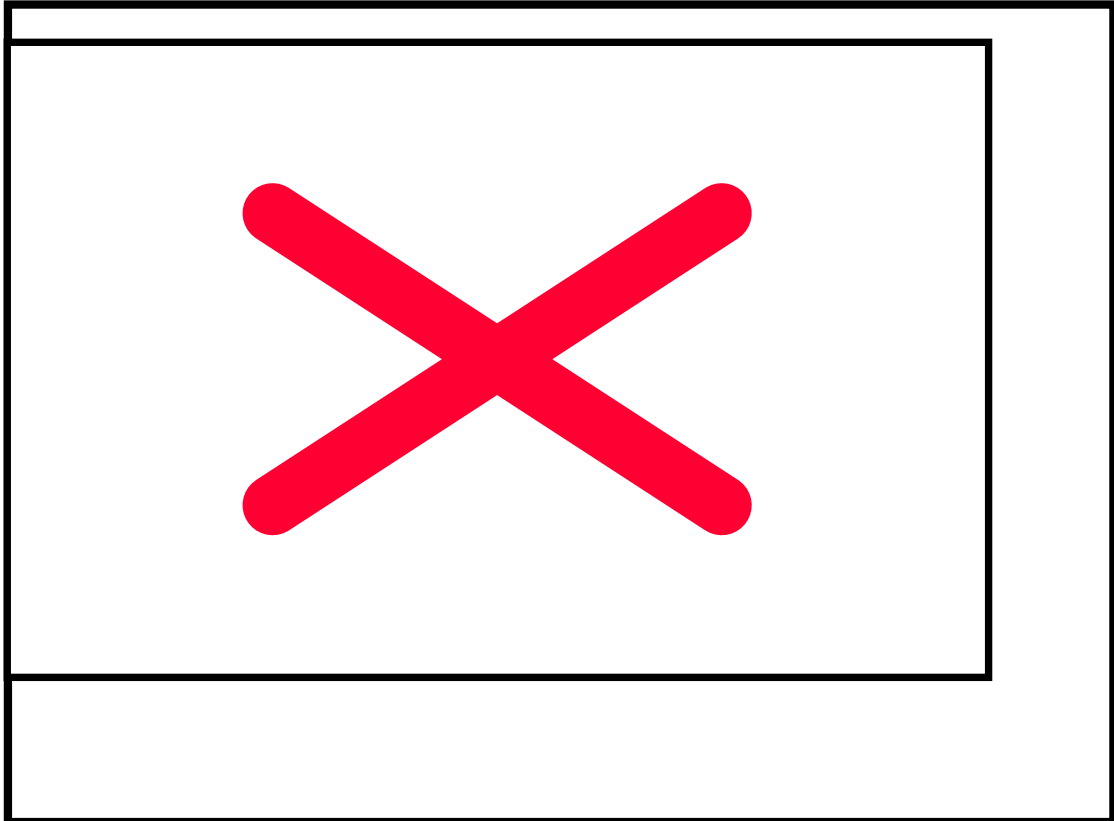
Çevre ile ilgili yapılan harcamaların ülkeler itibarıyla yüzde dağılımı şekil 3'de, ulaştırma alt yapısına yapılan harcamaların yüzde dağılımı ise şekil 4'de gösterilmektedir.

Tablo : 38 - Uyum Fonu Kaynaklarının Ülkeler ve Sektörel Dağılımı (1993-96) (Milyon ECU)

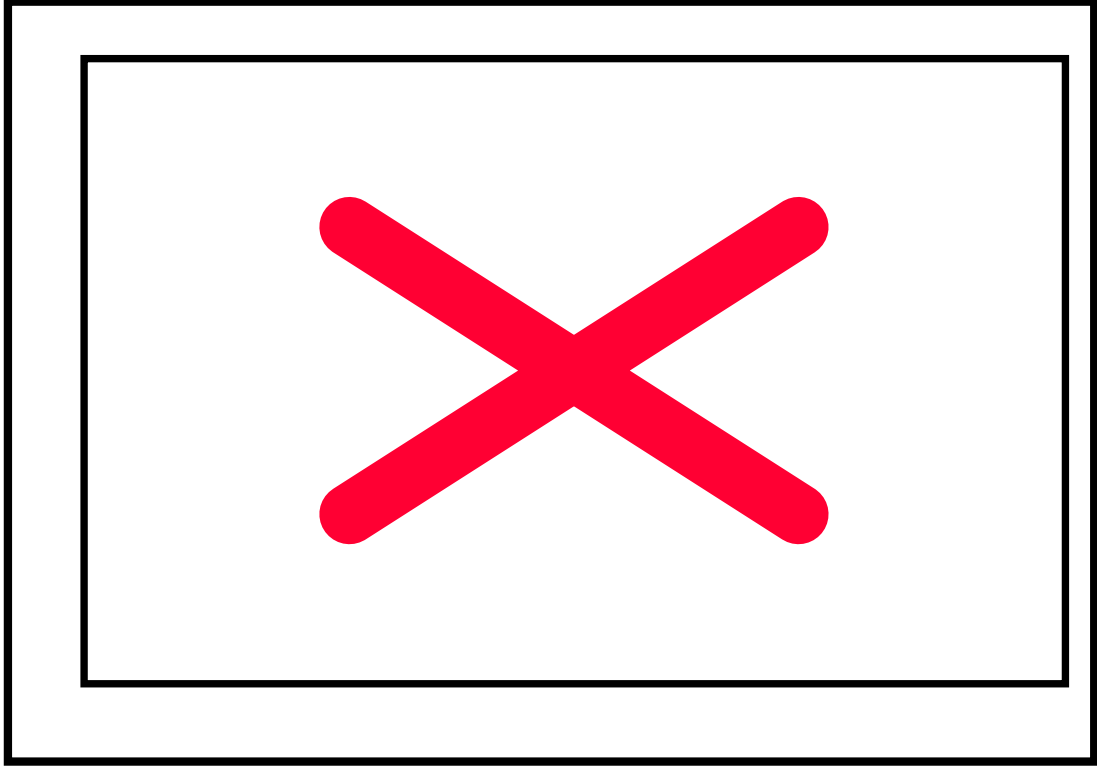
	Çevre		Ulaştırma		TOPLAM	
	Miktar	Yüzde	Miktar	Yüzde	Miktar	Yüzde
İspanya	2.004,0	45,5	2.399,0	54,5	4.403,0	54,9
Yunanistan	837,0	58,2	601,0	41,8	1.438,0	17,9
İrlanda	321,0	44,5	401,0	55,5	722,0	9,0
Portekiz	622,0	43,0	823,0	57,0	1.445,0	18,0
Toplam	3.783,0	47,2	4.225,0	52,8	8.008,0	99,9
Teknik Yardım					5,0	0,1
Genel Toplam	3.783,0	47,2	4.225,0	52,7	8.013,0	100,0

KAYNAK : Cohesion Fund,www.inforegio.org., (internet belgesi).

Şekil 3 : - Çevre ile ilgili Projelere Yapılan Harcamaların Ülkeler İtibarıyla Dağılımı

Şekil : 4 - Ulaştırma Alt Yapısına yapılan Harcamaların Ülkeler İtibarıyla Dağılımı

Uyum Fonu kaynaklarından finanse edilen projeler, İspanya, Portekiz, Yunanistan ve İrlanda'da ulaştırma alt yapısının ve çevrenin geliştirilmesine büyük katkıda bulunmuştur. 1993 yılından itibaren birçok proje Fon kaynakları ile desteklenmiştir. Gerçekleştirilen bu projeler sayesinde birçok kişiye iş alanları açılmış ve ekonomik faaliyetler artmıştır. Fondan yararlanma hakkına sahip dört ülkede Fonun mali desteği ile gerçekleştirilen önemli projeler şunlardır:

a) İspanya;

- Deniz Trafik Kontrol Projesi (VTS),
- Madrid Çevre Yolu,
- Madrid - Barselona - Fransa sınırı arasında hızlı tren hattı,
- Ciutat Vella - Barselona, "Pla Central Del Raval",
- SAICA - Balıkçılık alanlarında kontrol istasyonları şebekesi,
- Sevilla'da Majarabike aks değiştiricisi.

b) Yunanistan;

- Atina içme suyu şebekesinin geliştirilmesi - Evinos Tuneli,
- Gaia ekoloji hizmetleri merkezi,
- Su temini ve taşkın önleme projesi - Livadia,
- Midilli adasına içme suyu temininin geliştirilmesi.

c) Portekiz;

- Algarve'ye su temininin geliştirilmesi,
- Alveilla nehrinin temizlenmesi,
- Lizbon'da Tagus'a yeni bir köprü yapılması,
- Funchal - Maderia için daha iyi bir içme suyu temini,

d) İrlanda ;

- Dublin çevre yolu - Kuzey kavşağı,
- Dublin - Belfast demiryolu hattı,
- Dublin havalimanı kargo kapasitesinin artırılması,
- Roolare Harbour'un kalkındırılması.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

TÜRKİYE' NİN ÜYELİĞİNİN AB BÜTÇESİNE ETKİSİ

I. TÜRKİYE' NİN AB BÜTÇESİNE KATKISI

1. Gümrük Vergileri

1975 yılından itibaren Avrupa Toplulukları Bütçesinin öz kaynaklarından biri haline gelen gümrük vergileri, halen Bütçe gelirleri içinde üçüncü büyük kalemi teşkil etmektedir. Türkiye'nin Avrupa Birliğine tam üye olması halinde, kendi Bütçesinin gelirlerinden birini teşkil eden gümrük vergileri, Türkiye Bütçesi yerine, Topluluk Bütçesinin gelir kalemlerinden biri haline gelecektir.

Bilindiği üzere, Türkiye 1 Ocak 1996 tarihinden itibaren AB ile gümrük birliğini gerçekleştirmiş bulunmakta ve anılan tarihten itibaren üçüncü ülkelere, sanayi ürünleri ithalatında Topluluğun uygulamakta olduğu Ortak Gümrük Tarifesi (OGT) uygulamaktadır. Ayrıca, AB kaynaklı sanayi ürünleri ithalatında ise gümrüklerini tamamen kaldırmıştır.

AB ülkelerinin 1995 ve 1996 yıllarında üçüncü ülkelere yapmış olduğu ithalat ile Türkiye'nin 1996 ve 1997 yıllarında AB dışı ülkelere yapmış olduğu ithalat değerleri ve AB ülkelerinin anılan yıllarda AB Bütçesine yapmış oldukları gümrük vergileri tutarları Tablo 39'da verilmiştir.

AB ülkelerinin, AB Bütçesine ödemiş oldukları gümrük vergisi ile toplam ithalatını birbirlerine oranlamak suretiyle, söz konusu ülkelerin ortalama gümrük vergisi oranları hesaplanmıştır. Aynı şekilde, Topluluğun uygulamakta olduğu ortalama gümrük vergisini de hesaplamak mümkündür. Tablo 39'da da görüleceği üzere, AB üyesi ülkelerin ortalama gümrük vergisi oranları arasında farklılıklar görülmektedir. Bu, söz konusu ülkelerin ithalat yapısından kaynaklanmaktadır.

Türkiye için de benzer bir hesaplama yapmak mümkündür. Ancak, burada hesap tersine işletilmelidir. Topluluk ortalama gümrük vergisi oranı ile Türkiye'nin AB dışındaki ülkelere yapmış olduğu ithalat çarpıldığı zaman bulunacak rakam, Türkiye'nin Topluluk Bütçesine gümrük vergisi nedeniyle yapacağı katkıyı verecektir. Yine Tablo 39'da görüleceği üzere, Türkiye 1996 yılı için AB Bütçesine 461 milyon ECU katkıda bulunacaktır. 1997 yılında ise, Topluluğun 1997 yılı ithalat rakamları belli olmadığından, anılan yıl gümrük vergisi ortalaması hesaplanamamıştır. 1997 yılı için Türkiye ithalatına Topluluğun 1996 yılı gümrük vergisi ortalaması uygulanmak suretiyle hesaplama yapılmıştır.

Türkiye'nin tam üyeliği halinde, yukarıda açıklanan hesaplama yöntemi ile, AB Bütçesine yapması gereken katkı miktarı 1996 yılı için 461, 1997 yılı için ise 536 milyon ECU'dür. İthalatı da dikkate alarak, diğer Topluluk ülkelerinin yaptıkları katkı miktarları ile Türkiye için bulunan rakamları mukayese ettiğimiz zaman, elde edilen sonucun anlamlı olduğu görülmektedir. 1996 yılından 1997 yılına gelindiğinde Türkiye'nin, ithalatında meydana gelen artıştan dolayı ödemesi gereken vergi miktarındaki artış da, bulunan değerlerin doğruluğunu kanıtlayan bir diğer göstergedir.

Tablo : 39 - Türkiye ve AB Üyesi Ülkelerin Üçüncü Ülkelerden İthalatı

Ülkeler	1995			1996		
	İthalat	Gümrük Vergisi*	Gümrük Vergisi	İthalat	Gümrük Vergisi*	Gümrük Vergisi
	(Milyon ECU)	(Milyon ECU)	Oranı (%)	(Milyon ECU)	(Milyon ECU)	Oranı (%)
Belçika- Lüksemburg	34.263,2	1.022,9	2,99	35.635,1	1.006,9	2,83
Danimarka	9.777,5	263,3	2,69	10.333,8	247,0	2,39
Almanya	140.195,9	3.821,7	2,73	143.503,5	3.377,1	2,35
Yunanistan	5.920,7	144,9	2,45	7.822,2	145,9	1,87
İspanya	27.341,4	609,0	2,23	28.788,7	598,6	2,08
Fransa	69.774,6	1.476,9	2,12	34.263,2	1.326,0	3,87
İrlanda	8.746,2	238,3	2,72	9.024,7	215,2	2,38
İtalya	61.638,4	1.096,5	1,78	63.831,2	1.013,4	1,59
Hollanda	52.118,0	1.658,5	3,18	58.230,8	1.574,5	2,70
Avusturya	12.200,9	229,4	1,88	13.823,1	247,1	1,79
Portekiz	6.495,1	127,5	1,96	6.553,4	114,0	1,74
Finlandiya	7.883,3	136,2	1,73	8.596,4	148,9	1,73
İsveç	15.595,5	371,0	2,38	16.567,4	397,1	2,40
İngiltere	92.860,9	2.702,3	2,91	103.568,7	2.657,3	2,57
TOPLAM	544.811,7	13.898,4	2,55	579.990,1	13.069,0	2,25
Türkiye**	20.488,6	461,0	2,25	23.821,9	536,0	2,25***

KAYNAK : Eurostat; DPT; DİE.

* Topluluk Bütçesinde yer alan değerleri ifade etmektedir.

** Türkiye'nin ithalat değerleri 1996 ve 1997 yıllarına aittir.

*** Topluluğun 1996 yılı ortalama gümrük vergisi oranı Türkiye'nin 1997 yılı ithalatına oranlanmıştır.

Ayrıca, Türkiye'nin gelişmekte olan bir ülke olması nedeniyle, diğer Topluluk ülkelerine nazaran ithalatı daha hızlı artmaktadır. Bu ise, önümüzdeki yıllarda, ithalatındaki artış nedeniyle, Türkiye'nin AB Bütçesine yapacağı katkının giderek artacağını ifade etmektedir.

2. Tarım Ürünleri İthalatından Alınan Vergiler

1 Ocak 1971 tarihinden itibaren Bütçenin öz kaynaklarından biri haline gelen ve başlangıçta değişken bir gümrük vergisi niteliğinde olan tarımsal vergiler, Topluluğun üçüncü ülkeler kaynaklı ithalatından alınan ve gümrük vergileri dışında uygulanan vergiler, telafi edici vergiler, ek vergiler ve primlerden oluşmaktadır.

Topluluk Bütçesine üye ülkelerin 1995 ve 1996 yıllarında sağlamış oldukları tarımsal vergiler ile üçüncü ülkelere yapılan tarım ürünleri ithalatı Tablo 40'da gösterilmiştir. Yine aynı tabloda Türkiye'nin 1996 ve 1997 yıllarına ilişkin tarım ürünleri ithalatına da yer verilmiştir.

Bilindiği üzere Türkiye, Topluluğa tam üye olarak katılacak olursa, ithalatta uygulamakta olduğu tarım vergilerinin tamamını da, gümrük vergileri gibi, Topluluk Bütçesine devredecektir. Burada, Türkiye'nin bu kalemden Bütçeye yapacağı mali katkı, yine gümrük vergilerinde uygulanan metotla hesaplanmıştır.

Önce, Topluluk toplam tarım ürünleri ithalatı ile Topluluk Bütçesine üye ülkeler tarafından yapılan ödemeler toplamı birbirlerine oranlanmıştır. Daha sonra Topluluk ortalaması hesabıyla, 1995 yılı için yüzde 1,80 ve 1996 yılı için ise 1,63 olarak bulunan bu oranlar, Türkiye'nin 1996 yılı ve 1997 yılı Topluluk dışı tarım ürünleri ithalatı ile çarpılmak suretiyle Türkiye'nin Bütçeye yapacağı katkı miktarları hesaplanmıştır. Ancak 1997 yılı için Topluluk ithalatı henüz belli olmadığından, anılan yıla ait Türkiye katsayısı olarak 1996 yılı Topluluk katsayısı kullanılmıştır.

Yapılan hesaplamada, Türkiye'nin 1996 yılında tarım vergileri nedeniyle Bütçeye yapacağı katkı 27 milyon ECU, 1997 yılında ise 30 milyon ECU'dür. Bulduğumuz bu rakamlar diğer ülkelerin rakamları ile mukayese edildiğinde, elde edilen değerlerin oldukça anlamlı olduğu görülmektedir.

Burada bir hususa da dikkat etmek gerekmektedir. Topluluk ithalat rakamları her yıl makul bir şekilde artarken, kalkınmakta olan bir ülke olması ve üretim ve tüketimde, ithalat ve ihracatta henüz doyuma ulaşmamış bir ülke olan Türkiye'nin ithalatı her geçen yıl Topluluğa oranla daha hızlı bir şekilde büyümektedir. Bunun anlamı ise, Türkiye'nin ithalatı önümüzdeki yıllarda da Topluluk ithalatına oranla daha hızlı büyüyecek ve dolayısıyla Türkiye tam üye olacak olursa, diğer Topluluk ülkelerine oranla daha fazla Bütçeye katkı sağlayacaktır.

Türkiye'nin Bütçeye bu şekilde katkısının diğer ülkelere nispetle daha da artması, sadece tarım vergilerinde değil, aynı zamanda gümrük vergilerinde de söz konusudur.

Tablo : 40 - Türkiye ve AB Üyesi Ülkelerin Üçüncü Ülkelerden Tarım Ürünleri İthalatı

Ülkeler	1995			1996		
	İthalat	Tarımsal Vergiler	Tarımsal Vergiler	İthalat	Tarımsal Vergiler	Tarımsal Vergiler
	(Milyon ECU)	(Milyon ECU)	Oranı (%)	(Milyon ECU)	(Milyon ECU)	Oranı (%)
Belçika- Lüksemburg	3.248,1	28,5	0,88	3.543,4	35,4	1,00
Danimarka	1.873,4	7,2	0,38	1.979,5	7,4	0,37
Almanya	10.200,8	104,6	1,03	9.893,2	179,6	1,82
Yunanistan	473,7	9,7	2,05	612,0	7,9	1,29
İspanya	4.714,8	137,9	2,92	4.720,4	35,8	0,76
Fransa	5.232,4	49,4	0,94	5.308,8	59,1	1,11
İrlanda	315,4	0,8	0,25	333,7	0,5	0,15
İtalya	4.445,3	91,0	2,05	4.501,1	44,6	0,99
Hollanda	3.543,4	95,5	2,70	6.326,7	133,6	2,11
Avusturya	534,0	7,0	1,31	571,3	12,3	2,15
Portekiz	1.217,8	100,6	8,26	1.319,8	36,3	2,75
Finlandiya	295,8	12,6	4,26	446,3	9,5	2,13
İsveç	1.025,0	11,3	1,10	1.091,5	6,5	0,60
İngiltere	6.926,2	187,7	2,71	7.863,1	241,4	3,07
TOPLAM	46.897,8	844,2	1,80	49.600,8	809,9	1,63
Türkiye*	1.673,3	27,3	1,63	1.860,9	30,3	1,63

* Türkiye için kullanılan değerler 1996 ve 1997 yıllarına aittir.

KAYNAK : Eurastat; DPT; DİE.

3. Şeker ve Glikoz Vergileri

1 Ocak 1971 tarihinden itibaren Topluluk Bütçesinin öz kaynaklarından biri haline gelen şeker ve glikoz vergileri, şeker üreticilerinden alınan vergiler ile depolama vergilerinden meydana gelmektedir. Dolayısıyla, söz konusu vergilerden hangi ülkenin ne kadar ödemesi gerektiği konusu da, ülkelerin yapmakta oldukları üretim miktarı ile doğrudan ilişkilidir.

Tablo 41'de, 1991-1996 yıllarına ilişkin olarak Topluluk üyesi ülkelerle Türkiye'nin yapmış olduğu şeker üretimi görülmektedir. Tabloda ayrıca, AB üyesi ülkelerin aynı yıllarda şeker ve glikoz vergileri olarak Topluluk Bütçesine yapmış oldukları katkı miktarları da yer almaktadır. Tablodan da görüleceği üzere, şeker üretimi yüksek olan ülkelerin Bütçeye yaptıkları ödeme miktarı da yüksek, şeker üretimleri az olan ülkelerin yaptıkları ödemeler ise daha azdır. Bu durum bize şeker üretimi ve ödenen vergiler arasında doğrusal bir ilişki olduğunu göstermektedir.

Türkiye'nin tam üyeliği halinde bu kalemden Topluluk Bütçesine yapması gereken ödeme tutarının hesaplanması için öncelikle üye ülkelerin Bütçeye yaptıkları ödeme tutarları ile üretimleri birbirlerine oranlanmak suretiyle, üretim ile olan bağlantı tespit edilmiştir. Bu tespit her üye ülke için ayrı ayrı yapıldığı gibi, bir bütün olarak Topluluk için de yapılmıştır. Ayrıca 1991-1996 yılları için genel bir ortalama alınmak suretiyle, elde edilen bu rakamların doğruluğu test edilmiştir.

Elde edilen bu kat sayı, daha sonra Türkiye üretimi ile oranlanmış ve Türkiye için anılan yıllarda Topluluğun tam üyesi olması durumunda Bütçeye ödeyeceği şeker ve glikoz vergileri hesaplanmıştır. Yine 1991-1996 yılları için genel bir hesaplama yapılmak suretiyle, yıllar itibarıyla bulunan değerlerin doğruluğu test edilmiştir. Her iki halde de elde edilen rakamların ve değerlerin birbirlerine yakın olması, yapılan hesapların doğruluğunu ortaya koymaktadır.

Türkiye için bulunan değerler ve Türkiye'nin üretim rakamları diğer ülkelerin rakamları ile mukayese edildiğinde, bulunan bu rakamların oldukça anlamlı olduğu görülmektedir. 1991- 1996 yılları arasında, Türkiye eğer AB tam üyesi bir ülke olsaydı, Bütçeye şeker ve glikoz vergileri kaleminden yılda ortalama 100 milyon ECU katkı sağlayacaktı. Türkiye'nin gümrük vergileri ve tarım ürünleri ithalatından alınan vergilerinde gelecek yıllarda Türkiye ithalatında meydana gelecek artışlar nedeniyle Bütçeye katkısı da artmaya devam ederken, şeker üretim rakamlarının optimal düzeye ulaştığı ve anılan dönemde ortalama 1.6 milyon ton civarında olduğu da dikkate alınacak olursa, Türkiye'nin şeker ve glikoz vergilerinden dolayı Bütçeye katkısının gelecek yıllarda da aynı seviyelerde seyredeceği ortaya çıkmaktadır.

TABLO : 41 - AB Ülkelerinin Şeker Üretimleri ve Bütçeye Ödedikleri Şeker Vergileri

Ülkeler	1991			1992			1993			1994			1995			1996			1991-96		
	Üretim		Ödenen	Üretim		Ödenen	Üretim		Ödenen	Üretim		Ödenen	Üretim		Ödenen	Üretim		Ödenen	Üretim		Ödenen
	Miktarı	Vergi	Yüzde	Miktarı	Vergi	Yüzde	Miktarı	Vergi	Yüzde	Miktarı	Vergi	Yüzde	Miktarı	Vergi	Yüzde	Miktarı	Vergi	Yüzde	Miktarı	Vergi	Yüzde
(Bin Ton)	MECU	Oranı	(Bin Ton)	MECU	Oranı	(Bin Ton)	MECU	Oranı	(Bin Ton)	MECU	Oranı	(Bin Ton)	MECU	Oranı	(Bin Ton)	MECU	Oranı	(Bin Ton)	MECU	Oranı	
Fransa	4.615,0	323,3	7,0	4.634,0	301,2	6,5	4.589,0	321,7	7,0	4.227,0	393,7	9,3	4.480,0	375,3	8,4	4.428,0	328,9	7,4	26.973,0	2.044,1	7,6
İtalya	1.458,0	117,2	8,0	1.868,0	102,9	5,5	1.419,0	121,1	8,5	1.492,0	150,4	10,1	1.560,0	130,3	8,4	1.510,0	105,9	7,0	9.307,0	727,8	7,8
İspanya	953,0	60,6	6,4	955,0	41,2	4,3	1.234,0	43,3	3,5	1.118,0	68,6	6,1	970,0	61,0	6,3	1.083,0	57,4	5,3	6.313,0	332,1	5,3
Portekiz	2,0	0,1	5,0	2,0	0,1	5,0	4,0	0,1	2,5	6,0	0,4	6,7	7,0	0,6	8,6	10,0	0,4	4,0	31,0	1,7	5,5
Yunanistan	287,0	17,7	6,2	354,0	11,3	3,2	306,0	18,7	6,1	250,0	24,5	9,8	300,0	14,4	4,8	260,0	12,6	4,8	1.757,0	99,2	5,6
Hollanda	1.232,0	81,2	6,6	1.150,0	69,5	6,0	1.133,0	81,8	7,2	966,0	99,3	10,3	1.044,0	94,1	9,0	975,0	80,0	8,2	6.500,0	505,9	7,8
Belçika	1.030,0	72,0	7,0	893,0	63,5	7,1	1.043,0	71,1	6,8	867,0	90,3	10,4	910,0	85,6	9,4	900,0	73,3	8,1	5.643,0	455,8	8,1
Danimarka	544,0	40,0	7,4	411,0	35,2	8,6	521,0	36,7	7,0	448,0	51,0	11,4	486,0	47,7	9,8	462,0	40,7	8,8	2.872,0	251,3	8,8
Almanya	4.298,0	350,0	8,1	4.049,0	296,0	7,3	4.352,0	339,2	7,8	3.666,0	411,6	11,2	3.803,0	384,7	10,1	3.919,0	332,4	8,5	24.087,0	2.113,9	8,8
İrlanda	226,0	12,6	5,6	223,0	11,4	5,1	177,0	12,5	7,1	213,0	11,9	5,6	214,0	14,3	6,7	211,0	14,0	6,6	1.264,0	76,7	6,1
Avusturya							440,0			391,0			418,0	10,3	2,5	438,0	33,7	7,7	1.687,0	44,0	2,6
Finlandiya							144,0			160,0			157,0	3,6	2,3	156,0	10,3	6,6	617,0	13,9	2,3
İsveç							333,0			339,0			404,0	8,1	2,0	406,0	22,4	5,5	1.482,0	30,5	2,1
İngiltere	1.237,0	66,4	5,4	1.473,0	70,0	4,8	1.433,0	68,9	4,8	1.263,0	80,3	6,4	1.300,0	86,4	6,6	1.250,0	101,5	8,1	7.956,0	473,5	6,0
TOPLAM	15.598,0	1.141,8	7,3	16.831,0	1.002,3	6,0	17.133,0	1.115,1	6,5	15.402,0	1.382,0	9,0	15.958,0	1.316,4	8,2	16.008,0	1.213,5	7,6	96.930,0	7.171,1	7,4
Türkiye	1.582,0	115,5	7,3	1.798,0	107,9	6,0	1.641,0	106,7	6,5	1.737,0	156,3	9,0	1.717,0	140,8	8,2	1.280,0	97,3	7,6	9.755,0	724,4	7,4

KAYNAK : The Agricultural Situation in the European Union, 1991-1996 Reports; DPT; DİE.

4. Katma Değer Vergisi

Topluluk tarafından belirlenen ortak kurallar çerçevesinde tüm üye ülkelerde tek tip olarak belirlenen katma değer vergisinin yüzde biri, 21 Nisan 1970 tarih ve 70/243/CECA, CEE, Euratom sayılı Konsey Kararı ile Bütçenin öz kaynakları arasına dahil edilmiştir. Anılan Karar ile yüzde bir olarak belirlenen KDV oranı, 7 Mayıs 1985 tarih ve 85/257/EEC sayılı Konsey Kararı ile yüzde 1,4'e yükseltilmiştir. 24 Haziran 1998 tarihinde kabul edilen 88/376/EEC, Euratom sayılı Konsey Kararı ile bu oran korunurken, KDV matrahının üye ülkelerin GSMH'nin yüzde 55'ini aşamayacağı hükme bağlanmıştır.

KDV ile ilgili son düzenleme ise, 12 Kasım 1994 tarihinde kabul edilen 94/728/EEC, Euratom sayılı Kararla yapılmıştır. Bu Karar ile, KDV ve GSMH oranlarının, 1995 yılından başlamak üzere, 1999 yılına kadar kademeli olarak sırasıyla yüzde bir ve 50'ye indirilmesi kabul edilmiştir.

Topluluk, üye ülkeler tarafından Bütçeye ödenecek KDV'nin hesaplanmasında iki kıstas kullanmaktadır:

- Topluluk tarafından belirlenen kurallar çerçevesinde, bütün üye ülkeler için tek tip olarak belirlenen KDV matrahı;
- Topluluk ülkeleri için tek tip olarak belirlenen GSMH'nin her yıl için belirlenmiş olan yüzdesi.

Bu kıstaslara göre belirlenen değerlerden küçük olanı üzerinden üye ülkeler KDV katkısını Bütçeye ödemektedir. Diğer bir ifade ile üye ülkelerin KDV nedeniyle Bütçeye yapacakları azami ödeme miktarı, GSMH'lerinin yüzde 52'sine (1997 yılı için) tekabül eden değer için tespit edilen oranı kadardır.

Türkiye de, Topluluğun tam üyesi olması halinde, yukarıda açıklanan metotlarla yapılacak bir hesaplama sonucu elde edilen miktar kadar bir parayı Topluluk Bütçesine ödemek durumundadır. Tablo 42'de AB üyesi ülkelerle Türkiye'nin KDV ve GSMH katkıları nedeniyle Bütçeye yapacakları azami ödemeler görülmektedir.

Tablonun birinci ve dokuzuncu sütunlarında Topluluk tarafından her ülke bakımından 1996 ve 1997 yılları için hesaplanan KDV matrahları yer almaktadır. Bu matrahların hesaplanmasında üye ülkelerin herhangi bir müdahaleleri söz konusu değildir. Tablonun ikinci ve 10'uncu sütunlarında ise, yine Topluluk tarafından hesaplanan üye ülkelerin aynı yıllara ait GSMH rakamları yer almaktadır. Türkiye'nin hisasında yer alan rakamlar ise 1998 yılı Programından alınan değerler esas alınmak suretiyle hesaplanmıştır.

1996 ve 1997 yılları için KDV'nin hesaplanmasında baz olacak değerlerin hesaplanmasında kullanılacak GSMH matrahları, ilgili ülkenin GSMH'sinin belirtilen yıllar için tespit edilen yüzde 55 ve 52 oranlarına tekabül eden miktardır. Bu şekilde elde edilen GSMH matrahı ile KDV matrahları mukayese edildiğinde,

rakamlardan küçük olanı KDV matrahı olarak kabul edilmektedir. Ancak, bu çalışmada ülkelerin ödemeleri gereken azami miktarın bulunabilmesi için, KDV matrahları olarak, GSMH değerleri esas alınmıştır.

1996 ve 1997 yılları için ülkelerin ödemeleri gereken azami KDV miktarı, GSMH matrahının bu yıllara tekabül eden oranı olan 1,4 ve 1,16'sı kadar olacaktır. Bu rakamlar ise Tablomuzun 6 ve 14'üncü sütunlarında yer almaktadır. Burada hemen şunu da belirtmekte yarar vardır: 1996 ve 1997 yıllarında Topluluk, tespit edilmiş olan yüzde 1,4 ve 1,16'luk üst limitler yerine, 1.248 ve 1.053 oranlarını ve daha küçük bir değer olan KDV matrahını kullanmıştır. Bunun bir diğer anlamı ise, üye ülkelerin Bütçeye katkılarının henüz belirlenen limitlerin altında olmasıdır.

Türkiye'nin konumu bu açıdan değerlendirildiğinde, 1996 yılında KDV nedeniyle Topluluk Bütçesine azami katkısı 1.119 milyon ECU, 1997 yılında ise 1.017 milyon ECU olarak hesaplanmıştır.

Türkiye'nin tam üyeliği, bir yandan yukarıda belirtilen ve 1996 ve 1997 yıllarında uygulanan 1.248 ve 1.053 şeklindeki KDV limitlerini daha yukarılara doğru, yani üst limitlere yakın noktalara çekecektir; diğer yandan Türkiye için bulunan ve 1996 ve 1997 yıllarında Bütçeye ödenmesi gereken miktarlarda üst limitler üzerinden bulunmuş değerler olup, gerçekte Türkiye'nin Bütçeye yapacağı KDV katkısı bulunan bu değerlerin bir miktar daha altında olacaktır.

5. Gayri Safi Milli Hasıla Katkısı

GSMH katkısı, 24 Haziran 1988 tarih ve 88/376/EEC, Euratom sayılı Konsey Kararı ile ilk defa Bütçenin öz kaynakları arasına dahil edilmiştir. Söz konusu Karar ile, üye ülkelerin milli gelirlerinin azami yüzde 1,20'si Topluluk Bütçesine devredilecektir. 31 Ekim 1994 tarih ve 94/728/EEC, Euratom sayılı Konsey Kararı ile bu oran 1995 yılından itibaren kademeli bir şekilde artırılmak suretiyle 1999 yılından itibaren yüzde 1,27'ye yükseltilmiştir.

GSMH katkısının hesaplanması, KDV katkısına göre daha basit ve daha kolaydır. Çünkü Topluluk tarafından hesaplanan üye ülkelerin GSMH'lerinin belirlenen oranı Bütçeye devredilecektir. Tablo 42'de üye ülkeler tarafından ödenebilecek azami GSMH katkıları ve uygulanacak oranlar görülmektedir. Ancak, anılan yıllarda azami limitin 1,22 ve 1,24 olmasına karşılık Bütçe uygulamasında, bu oranlar 0,39019 ve 0,46931 olarak gerçekleşmiştir. Ancak, Türkiye'nin tam üyeliği halinde bu oranların uygulanması söz konusu olamayacaktır. Türkiye'nin getirdiği yük de hesaplanmak suretiyle bulunacak giderler dikkate alınarak, daha yüksek bir oran tespit edilecektir.

Türkiye'nin tam üyeliği halinde, diğer Bütçe gelirlerinde olduğu gibi, bu kalemden de Topluluk Bütçesine katkıda bulunması gerekmektedir. 1996 ve 1997 yıllarında Bütçeye GSMH katkısı olarak Türkiye'nin azami 1.773 ve 2.090 milyon ECU katkıda bulunacağı hesaplanmıştır. Bulunan bu değer, azami miktarı ifade etmekte olup, Topluluk tarafından henüz üst limitler uygulanmadığından, Türkiye'nin katkısı, bulunan bu miktardan daha az olacaktır.

Tablo : 42 - Bütçenin Öz kaynaklarından KDV ve GSMH Katkısının Hesaplanması

	1996								1997							
	KDV	GSMH	Yüzde	GSMH'nın KDV	KDV	Ödenecek	GSMH	Ödenecek	KDV	GSMH	Yüzde	GSMH'nın KDV	KDV	Ödenecek	GSMH	Ödenecek
				Matrahına Esas	Oranı	Azami	Oranı	Azami				Oranı	Azami	Matrahına Esas	Oranı	Azami
Ülkeler	Matrahı	GSMH	Oranı	Değeri	Limiti*	KDV Katkısı	Limiti**	Katkısı	Matrahı	GSMH	Oranı	Değeri	Limiti	KDV Katkısı	Limiti**	GSMH Katkısı
Belçika	91.020	217.340	55	119.537	1,4	1.674	1,22	2.652	89.554	220.970	52	114.904	1,16	1.333	1,24	2.740
Danimarka	54.300	135.520	55	74.536	1,4	1.044	1,22	1.653	57.150	141.270	52	73.460	1,16	852	1,24	1.752
Almanya	970.000	1.920.500	55	1.056.275	1,4	14.788	1,22	23.430	991.695	1.931.700	52	1.004.484	1,16	11.652	1,24	23.953
Yunanistan	48.000	95.000	55	52.250	1,4	732	1,22	1.159	49.800	103.300	50	51.650	1,16	599	1,24	1.281
İspanya	210.100	442.000	55	243.100	1,4	3.403	1,22	5.392	229.160	497.030	50	248.515	1,16	2.883	1,24	6.163
Fransa	570.980	1.230.000	55	676.500	1,4	9.471	1,22	15.006	598.420	1.264.130	52	657.348	1,16	7.625	1,24	15.675
İrlanda	25.460	46.020	55	25.311	1,4	354	1,22	561	27.180	47.710	50	23.855	1,16	277	1,24	592
İtalya	357.390	928.370	55	510.604	1,4	7.148	1,22	11.326	358.300	977.900	52	508.508	1,16	5.899	1,24	12.126
Lüksemburg	8.300	14.660	55	8.063	1,4	113	1,22	179	8.510	15.200	52	7.904	1,16	92	1,24	188
Hollanda	146.210	311.500	55	171.325	1,4	2.399	1,22	3.800	152.000	328.100	52	170.612	1,16	1.979	1,24	4.068
Avusturya	87.070	186.500	55	102.575	1,4	1.436	1,22	2.275	91.165	186.217	52	96.833	1,16	1.123	1,24	2.309
Portekiz	50.230	85.720	55	47.146	1,4	660	1,22	1.046	53.029	89.385	50	44.693	1,16	518	1,24	1.108
Finlandiya	41.750	100.060	55	55.033	1,4	770	1,22	1.221	44.510	102.530	52	53.316	1,16	618	1,24	1.271
İsveç	70.130	179.000	55	98.450	1,4	1.378	1,22	2.184	80.263	191.898	52	99.787	1,16	1.158	1,24	2.380
İngiltere	470.000	953.640	55	524.502	1,4	7.343	1,22	11.634	466.000	922.930	52	479.924	1,16	5.567	1,24	11.444
TOPLAM	3.191.840	6.845.830	55	3.765.207	1,4	52.713	1,22	83.519	3.296.736	6.991.908	52	3.635.792	1,16	42.175	1,24	86.700
TÜRKİYE		145.367	55	79.952	1,4	1.119	1,22	1.773		168.575	52	87.659	1,16	1.017	1,24	2.090

Kaynak :AB Bütçesi 1996 ve 1997, OJ L22,29 1.1996 ve OJ L44, 14.2.199, 1998 yılı Programı, DPT, 1977.

* 1996 yılında uygulanması gereken azami KDV oranı 1,40 olmasına karşılık, bütçede 1,248 olarak uygulanmıştır.

1997 yılında uygulanması gereken azami KDV oranı 1,16 olmasına karşılık, bütçede 1,053 olarak uygulanmıştır.

** 1996 yılında GSMH'nın yüzde 1,22 si, 1997 yılında yüzde 1,24'nün Bütçeye devredilmesi gerekirken, Bütçeye GSMH'nin anılan yıllar için sırasıyla 0,39019 ve 0,46931'i devredilmiştir.

II. TÜRKİYE' NİN AB BÜTÇESİNDEN YARARLANMA İMKÂN LARI

Avrupa Birliği Bütçesinin en önemli gider kalemlerini ATYGF-Garanti Bölümü ile Yapısal Fonlar (ABKF, ASF, ATYGF-Yönverme Bölümü ve BSMA) teşkil etmektedir. Türkiye'nin AB'ye tam üye olması halinde, diğer üye ülkeler gibi, Topluluk Bütçesine katkıda bulunacağı gibi, Topluluk Bütçesinden de eşit şartlarda yararlanması sonucu doğacaktır. Diğer bir ifade ile, Topluluk Bütçesinin yaklaşık yüzde 50'sini teşkil eden ATYGF-Garanti Bölümü ile yüzde 32'sini oluşturan Yapısal Fonlardan Türkiye'de faydalanma imkânına kavuşmuş olacaktır.

Topluluğun gerek Garanti Fonundan, gerekse Yapısal Fonlarından faydalanabilmek, büyük çapta sistemin nasıl işlediğini bilmekten geçmektedir. Yani, Topluluk hiçbir üye ülkeye doğrudan yardım yapmamakta ve üye ülkelerin taleplerine göre mali imkânlardan faydalanmalarına imkân sağlamaktadır.

Bu bölümde, Türkiye'nin tam üyeliği halinde, Topluluk Fonlarından (ATYGF-Garanti Bölümü ve Yönverme Bölümü, ASF, ABKF ve BSMA) faydalanma imkânları üzerinde durulacak ve 1995 ve 1996 yıllarına ilişkin veriler dikkate alınarak Türkiye'nin tam üyeliğinin Topluluk Bütçesine getireceği yük hesaplanacaktır.

1. Avrupa Tarımsal Yönverme ve Garanti Fonu-Garanti Bölümü

AB Bütçesinin en büyük gider kalemini teşkil eden Avrupa Tarımsal Yönverme ve Garanti Fonu-Garanti Bölümü (ATYGF-GB), AB ortak piyasa düzenine tâbi tarım ürünlerinin iç piyasa düzenlemelerine yönelik çeşitli müdahaleler için gerekli harcamalar ile, iç ve dış fiyatlar arasındaki farkın telafisi yoluyla Topluluk ürünlerinin dünya pazarlarına ihracatını sağlamaya yönelik iadelerin finansmanına mali destek sağlamaktadır.

AB OTP kapsamında yer alan tarım ürünleri ana başlıklar itibarıyla toplam 20 kalemde toplanmaktadır. OTP kapsamında yer alan tarım ürünleri;

- Tahıllar,
- Şeker,
- Yağlı Tohumlar,
- Şarap,
- Meyve ve Sebzeler,
- Hayvan Yemleri,
- Keten ve Kendir Elyafı,
- Pamuk,
- Patates,
- Süt ve Süt ürünleri,
- Yumurta,
- Büyükbaş hayvanlar,

- Et,
- İpek Böceği,
- Balık,
- Bitkisel yağlar,
- Zeytinyağı,
- Tütün,
- Şerbetçi otu ve
- Tohumluklardır.

OTP kapsamında yer alan bu ürünlere ilişkin Topluluğun önde gelen altı ülkesine ait (Fransa, İtalya, İspanya, Hollanda, Yunanistan ve Portekiz) 1990-1996 yılları üretim verileri ile Türkiye'nin üretim verileri Ek 1'de sunulan Tablolarda görülmektedir. OTP kapsamına dahil ürünlere ilişkin karşılaştırmalı veriler ile altı ülkenin toplam üretimlerinin toplam Topluluk üretimleri içindeki payı EK 2'de yer alan Tablolarda verilmiştir.

Tabloların incelenmesinden de görüleceği üzere, seçilen altı AB ülkesinin üretimleri, toplam Topluluk üretiminin yüzde 70'inin üzerindedir. Bu nedenle anılan ülkelerin üretimleri ile Türkiye'nin üretim miktarları mukayese edilmiştir. Ayrıca, söz konusu ülkeler, Hollanda hariç, Türkiye gibi bir Akdeniz ülkesi olup, ürettikleri tarım ürünleri ile Türkiye'nin üretmiş olduğu tarım ürünleri arasında büyük çapta benzerlikler mevcuttur. Hollanda ise, Topluluğun adeta hayvansal ürünler ve süt ürünleri deposu gibidir. Bu nedenlerle AB'nin bu altı ülkesine ilişkin verilerle Türkiye verileri karşılaştırılmıştır.

ATYGF-GB, bilindiği üzere, tarımsal piyasaları düzenlemeye yönelik müdahaleler ve ihracatta yapılan iadeler olmak üzere iki ana başlık altında tarım ürünlerine destek sağlamaktadır. Bu nedenle burada, konuya bu iki ayrı perspektiften yaklaşılabilecek ve değerlendirilecektir.

a) Tarımsal Piyasaların Düzenlenmesine Yönelik Müdahaleler

ATYGF-GB tarafından Tarımsal Piyasaların Düzenlenmesine Yönelik Müdahaleler (TPDYM) kapsamında 1994-1997 yıllarında ürün bazında yapılan harcamalara ilişkin veriler Tablo 43'de görülmektedir. Tablonun incelenmesinden de görüleceği üzere Fon harcamalarının önemli bir bölümü (ortalama yüzde 75) müdahalelere yapılmaktadır.

TPDYM için yapılan harcamalardan en büyük payı; 1994 yılından itibaren tarla bitkileri olarak tanımlanan tahıllar, yağlı tohumlar, bezelye, tarla baklası ve nadasa bırakılan araziler için yapılan ödemeler almaktadır. 1994 yılında TPDYM kapsamında yapılan toplam 23 milyar ECU tutarındaki harcamaların yüzde 35'ine tekabül eden 11,2 milyar ECU su bu ürünler için harcanmıştır. Söz konusu rakamlar, 1997 yılında ise 32,5 ve 17,6 milyar ECU olarak gerçekleşmiştir.

TPDYM kapsamındaki ikinci büyük payı süt ürünleri almıştır. Süt ürünleri için 1994 yılında 2,3 milyar ECU harcama yapılırken, 1997 yılında bu rakam 2 milyar

ECU'ye gerilemiştir. Süt ürünleri için yapılan ödemelerin yaklaşık üçte biri tereyağının imhası için harcanmıştır.

Dana ve sığır etleri, zeytinyağı ve şeker, ATYGF-GB harcamalarından bu kapsamda önemli ölçüde yardım alan diğer tarım ürünleri olmuştur.

Türkiye'nin OTP kapsamında olan tarım ürünleri üretimleri ile, kısmen üretim kompozisyonları ve yapıları Türkiye'ye benzeyen AB'ye üye Akdeniz ülkeleri, Fransa, İspanya, Portekiz, İtalya ve Yunanistan ile büyük bir hayvansal ürünler üreticisi olan Hollanda'nın üretimleri ve Topluluk toplam üretim verileri ek Tablolarda sunulmuştur.

Türkiye'nin ATYGF-GB'nin TPMYM kapsamında yararlanabileceği mali imkânların hesaplanmasında ekte sunulan Tablolar ile Tablo 43'deki veriler esas alınmıştır. Hesaplama önce Topluluğun her ürün grubu için birim başına (ton) yaptığı ortalama harcama miktarı bulunmuştur. Bulunan bu miktar, Türkiye'nin üretimi ile çarpılmak suretiyle Fondan alabileceği ortalama değer hesaplanmıştır. Bu şekilde yapılan hesaplamada, Türkiye'nin Fondan TPDYM kapsamında yaklaşık 5.400 milyon ECU tutarında bir mali imkândan yararlanacağı ortaya çıkmıştır. Bu hesabın yapılmasında 1990-1996 yılı verileri ve mevcut Topluluk politikaları esas alınmıştır. Ayrıca OTP kurallarının uygulanması halinde Türkiye'nin ürün ve üretim kompozisyonunun değişmeyeceği ve üretiminin artmayacağı varsayılmıştır.

Türkiye'nin anılan kalemden sağlayacağı hesaplanan 5.400 milyon ECU'nün ürün grupları itibarıyla dağılımı şu şekildedir.

- Tarla Bitkileri	2.250 milyon ECU
- Şeker	60 "
- Zeytinyağı	50 "
- Kuru Yemler	200 "
- Meyve ve Sebzeler	520 "
- Şarap	170 "
- Tütün	640 "
- Süt ve Süt Ürünleri	140 "
- Dana ve Sığır Eti	850 "
- Koyun ve Keçi Eti	520 "
TOPLAM	5.400 "

b) Üçüncü Ülkelere Yönelik İhracatta İadeler

AB, OTP çerçevesinde tarım ürünlerinin üçüncü ülkelere ihracatını kolaylaştırmak amacıyla dünya fiyatları ile Topluluk fiyatları arasındaki farkı ihracatta iadeler adı altında ATYGF-GB'den ödemektedir. Ülkelerin bu şekilde Fon imkânlarından yararlanabilmeleri yapacakları ihracat ile doğrudan orantılıdır. Bu nedenle, Türkiye'nin de mevcut üye ülkeler gibi bu imkândan sağlayabileceği mali imkânlar ihracat yapısı ve miktarı ile yakından ilgilidir.

TABLO : 44a - Bazı Ülkelerin OTP Kapsamındaki Tarım Ürünleri İhracatları (1995)

(Bin ECU)

SITC KODU	ÜRÜN ADI	FRANSA	HOLLANDA	İTALYA	YUNANİSTAN	PORTEKİZ	İSPANYA	6 ÜLKE TOPLAMI	AB-15	6 ÜLKE'NİN % PAYI
	TOPLAM 0-9	5.301.274	4.322.522	2.581.577	469.662	165.590	2.460.805	15.301.430	29.518.127	51,84
00	Canlı Hayvanlar	113.971	91.115	18.051	167	616	18.876	242.796	781.742	31,06
01	Et ve Et Ürünleri	806.406	417.927	133.319	30.335	28.015	230.857	1.646.859	3.998.417	41,19
02	Süt ve Yumurta	771.865	1.256.459	203.258	21.657	11.585	135.229	2.400.053	4.621.965	51,93
03	Balık	184.777	240.003	55.721	11.228	45.272	298.215	835.216	1.396.021	59,83
04	Hububat	1.575.112	185.497	770.445	44.966	13.340	297.751	2.887.111	4.836.923	59,69
05	Meyve ve Sebzeler	424.296	720.155	761.270	285.484	45.606	881.075	3.117.886	4.019.426	77,57
06	Şeker, Şeker Ürünleri ve Bal	468.958	213.264	92.336	6.683	4.692	241.055	1.026.988	2.469.141	41,59
07	Kahve, Çay, Kakao, Baharat ve Ür.	333.016	379.107	311.272	43.303	3.497	175.042	1.245.237	2.761.070	45,10
08	Hayvanlar İçin Gıda Maddeleri	156.741	263.025	111.150	10.839	2.498	41.266	585.519	1.465.811	39,95
09	Margarin ve Çeşitli Yenilebilir Ürünler	466.132	555.970	124.755	15.000	10.469	141.439	1.313.765	3.167.611	41,47
11	İçkiler	2.878.829	850.523	720.964	79.153	113.642	361.198	5.004.309	8.213.891	60,92
12	Tütün ve Tütün Mamülleri	74.495	146.248	91.724	194.166	6.712	43.691	557.036	1.184.852	47,01
21	İşlenmemiş Deri, Kösele ve Kürk	49.328	94.049	43.436	8.860	142	22.642	218.457	833.418	26,21
22	Yağlı Tohumlar	44.560	38.497	2.255	5.515	10	1.993	92.830	135.816	68,35
231	Tabii Kauçuk	957	319	4.773	405	251	3.050	9.755	29.348	33,24
24	Mantar, Odun, Kereste	103.103	13.094	93.704	6.938	23.734	32.358	272.931	1.598.039	17,08
261-265+268	Tabii Tekstil Elyafı	115.619	5.865	48.600	155.405	757	24.703	350.949	706.013	49,71
29	Diğer Bitkisel Ürünler	195.085	851.456	134.055	5.740	15.921	69.181	1.271.438	1.951.346	65,16
4	Hayvansal ve Bit. Katı ve Sıvı Yağlar	229.101	396.408	340.770	32.081	95.919	369.949	1.464.228	2.140.071	68,42
592.11+12	Buğday ve Mısır Nişastası	2.299	12.602	2.784	38	0	2.173	19.896	33.326	59,70

KAYNAK : Eurostat.

TABLO : 44b - Bazı Ülkelerin OTP Kapsamındaki Tarım Ürünleri İhracatları (1996)

(Bin ECU)

SITC KODU	ÜRÜN ADI	FRANSA	HOLLANDA	İTALYA	YUNANİSTAN	PORTEKİZ	İSPANYA	6 ÜLKE TOPLAMI	AB-15	6 ÜLKE'NİN % PAYI
	TOPLAM 0-9	5.837.419	4.065.577	2.875.581	545.576	188.682	2.473.344	15.986.179	30.866.923	51,79
OO	Canlı Hayvanlar	130.077	82.919	14.061	128	722	14.296	242.203	750.902	32,25
O1	Et ve Et Ürünleri	883.239	496.073	163.592	17.595	24.411	261.065	1.845.975	4.168.094	44,29
O2	Süt ve Yumurta	991.111	1.018.300	244.735	22.668	15.008	145.413	2.437.235	4.578.168	53,24
O3	Balık	190.801	216.156	68.971	18.003	43.614	287.286	824.831	1.450.887	56,85
O4	Hububat	1.518.163	249.106	933.932	69.418	26.204	257.787	3.054.610	5.735.779	53,26
O5	Meyve ve Sebzeler	448.993	715.682	792.775	346.848	51.693	848.397	3.204.388	4.150.591	77,20
O6	Şeker, Şeker Ürünleri ve Bal	546.103	168.862	85.212	6.617	3.799	241.379	1.051.972	2.205.779	47,69
O7	Kahve, Çay, Kakao, Baharat ve Ür.	265.556	374.364	306.436	29.731	4.406	177.429	1.157.922	2.830.631	40,91
O8	Hayvanlar İçin Gıda Maddeleri	167.991	241.624	109.092	12.060	3.266	50.138	584.171	1.465.233	39,87
O9	Margarin ve Çeşitli Yenilebilir Ür.	695.385	502.491	156.775	22.508	15.559	190.154	1.582.872	3.530.859	44,83
11	İçkiler	3.006.039	957.428	811.427	86.601	139.071	410.349	5.410.915	8.647.925	62,57
12	Tütün ve Tütün Mamülleri	87.245	186.861	109.373	287.954	8.040	41.926	721.399	1.670.401	43,19
21	İşlenmemiş Deri, Kösele ve Kürk	48.880	92.151	45.826	11.047	19	28.723	226.646	1.011.741	22,40
22	Yağlı Tohumlar	68.185	36.965	2.841	6.256	13	3.313	117.573	200.330	58,69
231	Tabii Kauçuk	1.035	304	2.352	92	253	1.892	5.928	32.697	18,13
24	Mantar, Odun, Kereste	106.272	11.588	97.905	5.999	29.144	31.452	282.360	1.588.925	17,77
261-265+268	Tabii Tekstil Elyafı	93.085	5.419	42.736	237.578	1.215	37.127	417.160	707.749	58,94
29	Diğer Bitkisel Ürünler	208.509	817.831	161.372	7.889	14.761	58.464	1.268.826	2.010.925	63,10
4	Hayvansal ve Bit. Katı ve Sıvı Yağlar	189.381	261.879	484.689	34.167	100.892	342.920	1.413.928	2.026.125	69,78
592.11+12	Buğday ve Mısır Nişastası	1.549	16.948	1.874	16	5	2.478	22.870	39.550	57,83

KAYNAK : Eurostat.

TABLO : 44c - SITC Kodlarına Göre Türkiye'nin OTP Kapsamındaki Tarımsal Ürünler İhracatı (Bin ECU)

SITC KODU	ÜRÜN ADI	TOPLAM İHRACAT		AB'YE İHRACAT				DİĞER ÜLKELER			
		1996	1997	1996		1997		1996		1997	
				DEĞER	% PAYI	DEĞER	% PAYI	DEĞER	% PAYI	DEĞER	% PAYI
00	Canlı Hayvanlar	66.920	72.935	1.133	1,7	1.745	2,4	65.787	98,3	71.190	97,6
01	Et ve Et Ürünleri	21.416	23.414	4.760	22,2	3.689	15,8	16.655	77,8	19.725	84,2
02	Süt ve Yumurta	28.998	45.772	3	0,0	3.706	8,1	28.995	100,0	42.067	91,9
03	Balık	257.166	109.913	63.726	24,8	88.763	80,8	193.440	75,2	21.151	19,2
04	Hububat	399.655	561.277	14.944	3,7	15.619	2,8	384.712	96,3	545.658	97,2
05	Meyve ve Sebzeler	1.747.475	2.174.856	1.104.666	63,2	1.357.671	62,4	642.809	36,8	817.184	37,6
06	Şeker, Şeker Ürünleri ve Bal	166.196	237.694	18.364	11,0	27.971	11,8	147.832	89,0	209.722	88,2
07	Kahve, Çay, Kakao, Baharat ve Ür.	113.663	150.104	18.069	15,9	24.713	16,5	95.594	84,1	125.392	83,5
08	Hayvanlar İçin Gıda Maddeleri	11.473	6.702	996	8,7	1.098	16,4	10.477	91,3	5.604	83,6
09	Margarin ve Çeşitli Yenilebilir Ür.	167.442	212.282	8.965	5,4	11.564	5,4	158.477	94,6	200.718	94,6
11	İçkiler	82.532	69.548	12.460	15,1	15.420	22,2	70.073	84,9	54.128	77,8
12	Tütün ve Tütün Mamülleri	502.138	602.047	12.460	2,5	15.420	2,6	489.679	97,5	586.626	97,4
21	İşlenmemiş Deri, Kösele ve Kürk	3.298	2.477	2.018	61,2	1.101	44,4	1.280	38,8	1.377	55,6
22	Yağlı Tohumlar	18.204	26.153	12.436	68,3	12.372	47,3	5.768	31,7	13.782	52,7
231	Tabii Kauçuk	223	161	6	2,8	117	72,5	217	97,2	44	27,5
24	Mantar, Odun, Kereste	13.800	27.111	1.619	11,7	3.994	14,7	12.181	88,3	23.117	85,3
261-265+268	Tabii Tekstil Elyafı	143.169	105.876	85.747	59,9	67.715	64,0	57.422	40,1	38.161	36,0
29	Diğer Bitkisel Ürünler	61.103	71.979	53.634	87,8	63.309	88,0	7.469	12,2	8.670	12,0
4	Hayvansal ve Bit. Katı ve Sıvı Yağlar	182.493	239.399	37.004	20,3	43.295	18,1	145.490	79,7	196.104	81,9
592,11+12	Buğday ve Mısır Nişastası	0	0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0
OTP KAPSAMINDAKİ TARIM ÜRÜNLERİ İHRACATI		3.987.364	4.739.701	1.453.008	36,4	1.759.281	37,1	2.534.356	63,6	2.980.420	62,9
TÜRKİYENİN TOPLAM İHRACATI		18.084.149	22.931.430	8.973.714	49,6	10.683.419	46,6	9.110.435	50,4	12.248.011	53,4

KAYNAK : DPT; DİE.

Tablo 44a, 44b ve 44c'de Türkiye'nin üçüncü ülkelere yapmış olduğu tarım ürünleri ihracatı görülmektedir. Tablo 43 ve 44a, 44b ve 44c'deki veriler birlikte değerlendirildiğinde, Türkiye'nin ihracatta iadeler kaleminde ATYGF-GB'den yılda ortalama 800 milyon ECU tutarında bir mali destek elde edebileceği hesaplanmıştır.

Bunların dışında AB tarafından tarım ürünleri piyasasında yapılan spesifik harcamalardan da, Türkiye'nin yılda 200 milyon ECU'lük bir kaynak temin etmesi söz konusudur. Sonuç olarak, Türkiye'nin ATYGF-GB'den yılda ortalama 6.400 milyon ECU'lük kaynak sağlaması mümkün görünmektedir.

Bulunan bu rakam, toplam üretim değerleri ve Fon harcamaları ile global olarak yeniden hesaplanmış ve benzer bir sonuca ulaşılmıştır. Ayrıca, Topluluk üyesi diğer ülkelerin, özellikle Fransa, Yunanistan, İspanya, Portekiz, İtalya ve Hollanda'nın Fondan aldıkları miktarlarla da mukayese edilmek suretiyle, rakamlar bir defa daha test edilmiştir. Bütün bu hesaplamalardan sonra, Türkiye için yapılan hesaplardan elde edilen ortalama 6.400 milyon ECU'nun gerçekçi bir sonuç olduğu kabul edilmiştir.

2. Yapısal Fonlar

AB, üye ülkeler arasındaki gelişmişlik farklarını ortadan kaldırmak, hayat standardını yükseltmek ve ülke ekonomileri arasında daha sıkı bir işbirliği meydana getirmek amacıyla Yapısal Fonlar (ABKF, ASF, ATYGF-YB, BSMA ve Uyum Fonu) adı verilen ve bir kısmı Topluluğun kuruluşundan itibaren çalışmaya başlayan bazı Fonlar kurmuştur. Zaman zaman işleyiş ve işlevlerinde değişikliklere uğrayan Yapısal Fonların faaliyetleri, giderek birbirlerini tamamlayan ve bütünleyen bir yapıya kavuşmaktadır. Nitekim, yapılan düzenlemelerle, Fonların tâbi olacağı, temel kıstaslar yedi ana başlık altında toplanmıştır. Önümüzdeki yıllarda ise, bu kıstaslar daha da azaltılmak suretiyle (üçte indirilmektedir) dağınıklığın ve kaynak israfının önlenmesi hedeflenmektedir.

Türkiye, AB'ye tam üye olması durumunda, Topluluk Yapısal Fonlarından, diğer ülkeler gibi belirlenen kıstaslar çerçevesinde faydalanabilecektir. Türkiye ile ilgili bir hesaplama yapabilmek için, öncelikle, Türkiye'nin Topluluk tarafından tespit edilen ve Yapısal Fon harcamalarına baz teşkil eden Kriterler çerçevesinde bir değerlendirmesini yapmak gerekmektedir.

Tablo 45'de, Türkiye ve AB üyesi ülkelere ilişkin temel göstergeler yer almaktadır. Bu araştırmanın üçüncü bölümünde belirtilen ve Yapısal Fon harcamalarında esas alınan Kriterlerin uygulandığı Topluluk bölgeleri ve alanları, Tablomuzda yer alan bu göstergeler ışığında tespit edilmektedir.

Kriter 1, son üç yılın Gayri Safi Yurt İçi Hasılası (GSYİH) ortalaması, Topluluk ortalamasının %75'inden daha düşük olan az gelişmiş bölgeleri kapsamakta olup, Yapısal Fonlardan (ABKF, ASF, ATYGF-YB, BSMA) bu Kriter kapsamında kalan bölgeler büyük ölçüde faydalanamaktadır.

Tablo : 45 - Temel Ekonomik Göstergeler (1997)

ÜLKELER	YÜZÖLÇÜ	NÜFUS	GSMH	GSYİH	KİLŞİ BAŞINA	KİŞİ BAŞINA	ENFLASYON	İŞSİZLİK	İSTİHDAM	SİVİL	DIŞ	
	MÜ				MİLLİ GELİR	GSYİH						TİCARET
	(Km2)				(1000)	(MECU)						(MECU)
BELÇİKA	30.518,0	10.172,2	189.928	170.820	18.675	16.796	1,5	9,2	3.791	4.188	9.408,8	
DANİMARKA	43.091,1	5.275,1	99.705	124.740	18.901	23.647	2	6,1	2.618	2.815	4.555,2	
ALMANYA	356.974,0	82.027,7	1.469.772	1.467.960	17.918	17.896	1,5	9,7	35.634	39.083	53.873,8	
YUNANİSTAN	131.957,0	10.485,0	117.463	74.720	11.203	7.126	5,4	8,9	3.868	4.282	-12.278,3	
İSPANYA	505.990,0	39.298,6	514.065	437.330	13.081	11.128	1,5	20,8	12.342	15.872	-8.913,6	
FRANSA	543.965,4	58.493,9	1.065.466	1.032.740	18.215	17.656	1,3	12,4	22.186	25.342	10.687,0	
İRLANDA	70.285,1	3.642,8	50.158	56.220	13.769	15.433	1,2	10,2	1.303	1.481	10.759,6	
İTALYA	301.322,7	57.464,4	978.274	929.580	17.024	16.177	1,9	12,0	20.013	22.788	34.690,0	
LÜKSEMBURG	2.586,4	418,3	11.160	10.390	26.679	24.839	1,4	3,7	165	171	*	
HOLLANDA	41.526,0	15.562,2	267.265	263.990	17.714	16.964	1,9	5,2	6.533	7.407	9.875,1	
AVUSTURYA	83.858,0	8.067,8	150.142	146.340	18.610	18.139	1,2	4,4	3.617	3.819	-8.767,7	
PORTEKİZ	91.905,0	9.935,0	115.922	59.420	11.668	5.981	1,9	6,8	4.431	4.780	-8.119,5	
FİNLANDİYA	388.145,0	5.132,3	77.900	111.920	15.196	21.807	1,2	14,0	2.040	2.445	7.640,5	
İSVEÇ	449.964,0	8.844,5	144.015	191.380	16.283	21.638	1,9	10,2	3.984	4.409	14.270,4	
İNGİLTERE	244.101,0	58.873,4	977.063	870.550	16.596	14.787	1,9	7,1	26.058	28.515	-22.685,4	
AB	3.286.191,7	373.691,1	6.228.389	5.948.100	16.733	15.917	1,7	10,8	148.584	167.397	94.999,0	
TÜRKİYE	779.000,0	62.610,0	172.767	169.554	2.759	2.708	78,7	13,0	19.453	22.359	-19.762,0	
TÜRKİYE+AB	4.065.191,7	436.301,1	6.401.156	6.117.654	14.671	14.022	3,8**	10,9	168.037	189.756	75.237,0	

* Lüksemburg'a ait veriler Belçika ile birlikte verilmiştir.

** Enflasyon ekonomik büyüklükler ile ağırlandırılmak suretiyle hesaplanmıştır.

KAYNAK : EUROSTAT;

Basic Statistics of the European Union, 1996;

Temel Ekonomik Göstergeler, DPT, Nisan 1997.

AB'nin ortalama GSYİH'sı 1997 yılında kişi başına 15.917 ECU'dür. Türkiye'nin tam üyeliği halinde bu rakam 14.022 ECU olmaktadır. Kriter 1 kapsamında Yapısal Fonlardan faydalanabilecek bölgelerin tespit edilmesinde ise bu değerlerin yüzde 75'i alınmaktadır. Bu miktarların yüzde 75'i ise mevcut Topluluk için 10.938 ECU, Türkiye'nin tam üyeliği halinde ise 10.517 ECU olup, Türkiye'de kişi başına GSYİH'nin en yüksek olduğu Kocaeli ili (yaklaşık 7.000 ECU) dahi bu rakamın altında kalmaktadır. Dolayısıyla Türkiye'nin tamamı, Kriter 1 çerçevesinde Yapısal Fon harcamalarından faydalanabilecektir. Buna karşılık, şu anda Kriter 1 kapsamında Yapısal Fon imkânlarından faydalanmakta olan üye ülkelerin bazı bölgeleri, Yapısal Fon harcamalarından Kriter 1 kapsamında faydalanma imkânını kaybedecektir.

Bu değerlendirmeler ışığında, Kriter 1 kapsamındaki bölgelerde halen Topluluk nüfusunun yüzde 25'ine tekabül eden 92 milyon insan yaşarken, Türkiye'nin tam üyeliği ile 63 milyon artarak 155 milyonun üzerine çıkacaktır. Diğer bir ifade ile Topluluk nüfusunun yaklaşık yüzde 33'ü Kriter 1 kapsamındaki bölgelerde yaşayacaktır. Bu ise bu bölgelerde yaşayan nüfusun yaklaşık yüzde 70 oranında artması demektir.

Üçüncü bölümde incelenen Kriter1 ile ilgili Tablo 31'e yeniden göz atılacak olursa, bunun mevcut üyeler açısından ne kadar önemli olduğu anlaşılacaktır. Çünkü, 1994-1999 yıllarını kapsayan dönemde Yapısal Fonlara ayrılan 153 milyar ECU'nün yüzde 61'ine tekabül eden 94 milyar ECU'sü Kriter 1 kapsamında kalan Topluluk bölgelerine harcanmakta olup bu kapsamda en büyük payı İspanya almaktadır. Şüphesiz, Türkiye'nin tam üyeliği başta İspanya olmak üzere Yunanistan ve Portekiz gibi Topluluğun nispeten az gelişmiş ülkelerinin pastadan aldıkları payın küçülmesine neden olacaktır.

Kriter 2 kapsamında Topluluk Yapısal Fonlarından faydalanan Gerileyen Sanayi Bölgeleri ise üç temel gösterge ile tanımlanmaktadır. Bunlar ;

- işsizlik oranı Topluluk ortalamasının altında olmak,
- sanayide çalışanların yüzde oranı Topluluk ortalamasının üstünde olmak,
- bu iki istihdam kategorisinde gittikçe kötüye gitmektir.

Tanımdan da görüleceği üzere, Topluluğun ilk sanayileşen ülkeleri, İngiltere, Almanya, Fransa ve İtalya bu kriter kapsamında Topluluk Yapısal Fonlarından daha fazla faydalanmaktadır. Türkiye ise yukarıda açıklanan göstergeler ışığında değerlendirildiğinde, ilk sanayi kuşaklarının olduğu iller olan İstanbul, Kocaeli, Bursa, Adana, Kırıkkale ve son zamanlarda giderek değişim içine giren Zonguldak illeri Kriter 2 kapsamına girebilecek olan alanlar olarak görülmektedir.

Kriter 2 kapsamında kalan bölgelerde halen Topluluk nüfusunun yüzde 16'sına tekabül eden yaklaşık 60 milyon insan yaşamaktadır. Türkiye'nin katılımı ile bu rakam yüzde 18'lik bir artışla 75 milyona ulaşmış olacaktır.

Kriter 3; uzun dönemde işsizlikle mücadele, emek piyasasından çıkarılan insanların ve gençlerin çalışma hayatına kazandırılması faaliyetleri ve kadın ve erkekler için eşit istihdam imkânlarının teşvik edilmesi konularını kapsamaktadır.

Kriter 4; Sanayideki imalat sistemlerinin değişmesi ve değişen sanayilerde çalışanların yeni duruma uyumlarını sağlayacak faaliyetleri, bu Kriter kapsamında tanımlanmaktadır.

Kriter 5a; OTP reformunun temelindeki tarımsal yapının düzeltilmesini hızlandırıcı faaliyetler ile balıkçılık sektörünün yapısal düzenlemelerinin modernizasyonunun teşvikine yönelik faaliyetler, bu Kriter alanında mütalâa edilmektedir.

Kriter 3, 4 ve 5a kapsamında görüleceği üzere bir bölge veya bölgeler değil, ekonominin ve ülkenin tamamına yönelik faaliyetler söz konusu olmaktadır. Dolayısıyla Türkiye, tam üyeliği ile ülkemizdeki işgücünün ve özellikle kadınların ve gençlerin eğitimi, değişen sanayilerde ortaya çıkan işsizlerin yeniden bir meslek sahibi olmaları için eğitimi, tarımsal yapının iyileştirilmesi ve balıkçılık sektörünün modernizasyonu gibi alanlarda Yapısal Fonlardan yararlanma imkânına kavuşacaktır.

Kriter 5b kapsamındaki alanların belirlenmesinde sosyo-ekonomik seviyenin düşüklüğü gibi çok genel bir tanımlama yapılmıştır. Ancak, bu genel tanımlamanın yanı sıra, üç temel faktör dikkate alınmakta ve bu faktörlerin mutlaka ikisinin birlikte olması gerekmektedir. Bu faktörler ;

- istihdamda tarımsal payın yüksekliği,
- tarım gelirlerindeki payın düşük oluşu,
- nüfus yoğunluğunun düşük olması ve/veya anlamlı bir nüfus azalışıdır.

Kriter 5b, görüleceği üzere, tarım ve kırsal kesime yönelik bir tanımlama getirmekte olup, halen Topluluk nüfusunun yüzde 8.8'i, yaklaşık 33 milyon insan bu kapsamda kalan bölge ve alanlarda yaşamaktadır. Kriterin isteği şartlar Türkiye'ye uygulandığında ülkemizin, Doğu ve Güney-Doğu Anadolu, ve Doğu-Karadeniz Bölgelerinin tamamı ile İç Anadolu ve Ege bölgesinin bir kısmının Kriter 5b kapsamındaki bölgelerde kalacağı görülmektedir.

Türkiye tam üyelik halinde yukarıda kısaca belirtilen Kriterler ışığında Topluluk Yapısal Fonlarından faydalanabileceği gibi, Topluluk tarafından üye ülkelerle işbirliği halinde geliştirilen ve çoğu zaman birden fazla ülkeyi ilgilendiren Topluluk İnisiyatifi kaleminden yapılan harcamalardan da faydalanma imkânına sahip olacaktır.

Bir önceki bölümde geniş bir şekilde izah edilen Topluluk İnisiyatifi adı altında toplanan Topluluk harcamalarına ana başlıklar itibarıyla kısaca bakacak olursak;

- Interreg II : Sınır Bölgelerinde İşbirliği ve Enerji Şebekesi,
- Leader II : Kırsal Kalkınma,
- Regis II : Çok Uzak Bölgeler,

- Employment : İstihdam ve İnsan Kaynaklarının Geliştirilmesi,
- Adapt : İşgücünün Endüstriyel Değişikliklere Uyumu,
- Reacher II : Kömür Madenleri Bölgelerinin Ekonomik Dönüşümü,
- Resider II : Çelik Alanlarında Ekonomik Dönüşüm,
- Konver : Savunma Sektöründe Ekonomik Dönüşüm,
- Retex : Tekstil Sektöründeki Ekonomik Dönüşüm,
- Textile and Clothing in Portugal ,
- SMEs : Küçük ve Orta Boy İşletmelerin (KOBİ) Tek Pazara Uyumu,
- Urban : Kentsel Alanlar,
- Pesca : Balıkçılık Sektörünün Yeniden Yapılandırılması,
- Peace : Kuzey İrlanda İçin Barış programlarından oluştuğunu hatırlarız.

Yukarıda ana başlıklar itibarıyla açıklanan ve Topluluk İnisyatifi olarak adlandırılan bu faaliyet alanlarından; Portekiz için geliştirilen Tekstil ve Giyim sektöründeki modernizasyona yönelik programla, Topluluğun daha ziyade eski sömürgelerinden kalan, özellikle Fransa ve İspanya'ya ait, mesafe bakımından çok uzak olan ve denizaşırı bölgeler olarak tanımlanabilen çok uzak bölgelerine yönelik programı ve Kuzey İrlanda'da barışı gerçekleştirmek amacıyla uygulanan Peace programı dışında kalan mevcut Topluluk İnisyatiflerinden Türkiye'nin büyük ölçüde faydalanabileceği görülmektedir.

Topluluk İnisyatifleri programlarından desteklenen bu projeler, mali imkânlarını Topluluk Yapısal Fonlarından temin etmekte olup, Avrupa Yatırım Bankası kredilerinden de ayrıca faydalanabilmektedirler.

Topluluk, Yapısal Fonları tarafından finanse edilecek ve desteklenecek projelerin tespitinde uygulanmakta olan Kriterlere bu şekilde kısaca göz attıktan sonra, bu bölümde, Türkiye'nin Yapısal Fonlardan yararlanma imkanları ayrı ayrı değerlendirilecektir.

a) Avrupa Tarımsal Yönverme ve Garanti Fonu - Yönverme Bölümü

ATYGF-Yönverme Bölümü, Avrupa Topluluğunu kuran Roma Antlaşmasının 39'uncu maddesinde belirtilen genel ilkeler doğrultusunda, OTP'nin yapısal sorunlarını çözmek amacıyla yapılan yatırımların finansmanına katkıda bulunmaktadır. Fon, yardımlarında, Topluluk tarafından tespit edilmiş kriterler çerçevesinde hareket etmektedir.

ATYGF-Yönverme Bölümü, bir önceki bölümde de belirtildiği gibi, Kriter 1, 5a, 5b ve 6 kapsamında kalan bölgelere doğrudan yardımlar sağlamaktadır. Bu Kriterler çerçevesinde Fon tarafından üye ülkelere sağlanan yardımlarda aranan nitelikler şunlardır:

- Geri Kalmış Bölgelerin Yapısal Uyumu ve Kırsal Kalkınmanın Teşviki (Kriter 1);
- OTP'nin Reformu Çerçevesinde Tarımsal Yapının Düzenlenmesi (Kriter 5a);
- Kırsal Kesimin Geliştirilmesi (Kriter 5b);

- Balıkçılık Sektörü için Mali Araçlar (BSMA).

Görüldüğü gibi ATYGF-YB, Türkiye'nin ihtiyaç duyduğu her alandaki faaliyetleri finanse etmektedir. Türkiye'nin sahip olduğu tarımsal potansiyel ve tarım işletmelerinin yapısı dikkate alındığında bu mali imkânların ne kadar büyük önem taşıdığı görülmektedir.

ATYGF - YB harcamalarının 1996 yılında 4 milyar ECU'ye ulaşmış olması, Topluluk Bütçesindeki payının her geçen yıl artması ve ATYGF Bütçesindeki payının büyümesi, yapısal problemleri olan Türk tarımı açısından fevkalâde önem taşımaktadır.

ATYGF - Yönverme Bölümü harcamalarından en büyük payı mevcut üye ülkelerden Fransa almaktadır. Fransa, 1982-1996 yılları arasında toplam 25,2 milyar ECU olan Fon harcamalarının, yaklaşık yüzde 17,6'sını, yani 4.456 milyon ECU almıştır.

Fon kaynaklarından faydalanmada Fransa'yı yüzde 16,1'lik pay ile (4.061 milyon ECU) İspanya izlemektedir.. İspanya'nın Fon imkânlarından 1987 yılından itibaren faydalandığı dikkate alınacak olursa, Fransa'ya oranla daha fazla Fon kaynaklarını kullandığı ortaya çıkmaktadır. Nitekim İspanya, geçiş dönemi kabul edilebilecek 1986-1990 döneminde Fon kaynaklarından daha az oranda faydalanmış, buna mukabil 1991 yılından itibaren 1993 yılı hariç Fon kaynaklarını en çok kullanan ülke olmuştur.

Fon kaynaklarından en çok faydalanan bir diğer ülke ise Almanya olmuştur. Bu ülke 1982-1996 yılları arasında Fon'un yüzde 14,1'lik bölümünü (3.572 milyon ECU) kullanmıştır. Almanya'yı İtalya yüzde 13,1 (3.328 milyon ECU) ve Yunanistan yüzde 11,3'lük (2.848 milyon ECU) payla takip etmektedir.

ATYGF-YB harcamalarından, görüldüğü gibi, daha ziyade tarımla uğraşan Topluluk ülkeleri, hattâ Topluluğun Akdeniz ülkeleri faydalanmışlardır. Türkiye'nin de bir Akdeniz ülkesi olması ve benzer ürünler üretmesinin yanı sıra, tarımsal yapısı Topluluğun mevcut ülkelerine kıyasla daha fazla ıslahata ve dönüşüme ihtiyacı vardır. Bu nedenle, mevcut üye ülkelerden daha fazla Fon imkânlarından faydalanma şansına sahiptir. Nitekim, 1985 yılında tam üye olarak Topluluğa katılan İspanya'nın Fon kaynaklarını kullanmada Fransa'nın önüne geçmesi bunun bir göstergesidir.

Tarımsal yapının yeniden düzenlenmesi ve mevcut yapının geliştirilmesi, ihtiyaç sahibi ülkeler için önem taşımaktadır. Tarımsal yapı problemlerini çözmüş veya tarımsal faaliyetleri az olan bir ülkenin Fon kaynaklarından faydalanması imkânları da kısıtlı olacaktır. İhtiyaç sahibi ülkenin tarımsal potansiyeli ve tarımsal yapısındaki bozukluklar, Fon kaynaklarının kullanılmasında etkili olan iki unsurdur.

Türkiye'nin durumu mevcut ülkelerle mukayese edildiğinde her iki alanda da büyük çapta ihtiyaç sahibi bir ülke olduğu görülmektedir. Bu nedenlerle, Türkiye'nin tam üyeliği halinde ATYGF-YB harcamalarından en çok faydalanan ülke olan İspanya'nın yerini alacağı kesindir. Bunun bir başka anlamı ise, Türkiye'nin Fon

harcamalarından İspanya'nın her yıl aldığı yaklaşık 1 milyar ECU'den daha fazla kaynak sağlayacaktır.

Tarımsal yapısı ve potansiyelinin de dikkate alınması halinde, Türkiye, Fon kaynaklarından İspanya'nın aldığı miktar kadar değil, daha fazlasını alacaktır. Ancak, Fonun kaynakları da dikkate alındığında bu miktarın 1,5 milyar ECU'den daha fazla olmayacağı görülecektir. Sonuç olarak, Türkiye ATYGF-YB'den 1 ilâ 1,5 milyar ECU arasında bir mâli imkân kullanabilecektir.

b) Avrupa Bölgesel Kalkınma Fonu

Avrupa Bölgesel Kalkınma Fonu (ABKF) 1975 yılında kurulmuştur. Fonun amaçları, geri kalmış bölgelerin gelişmesi ve yapısal bakımdan düzenlenmesine ve gerileyen sınai bölgelerdeki üretimin değiştirilmesine katılım yoluyla, Topluluk içindeki temel bölgesel dengesizliklerin giderilmesine yardımcı olmak şeklinde özetlenebilir.

Fonun işleyiş ve kuralları, 1979 yılında değişikliklere uğramış ve Kota ve Kota Dışı olmak üzere iki bölüme ayrılmıştır. Kota bölümü, Fon kaynaklarının yüzde 95'ine sahip olup, bu bölümün kaynakları üye ülkelerin bölgesel sorunları da dikkate alınarak dağıtılmıştır. Geri kalan yüzde 5'lik bölüm ise, Komisyon tarafından belirlenen birden fazla ülkeyi veya bölgeyi ilgilendiren özel programlar için kullanıma ayrılmıştır.

Bölgesel Fon ile ilgili 1984 yılında yapılan düzenlemelerle, Fonun kota ve kota dışı bölümleri kaldırılmıştır. Bunun yerini Topluluk tarafından üye ülkeler için belirlenen alt ve üst sınır uygulaması almıştır. Üye ülkeler kendileri için ayrılan alt sınırdan daha aşağı olmamak kaydıyla Fondan yararlanmaktadır.

Topluluk tarafından tespit edilen bu limitler, üye ülkelerin bölgesel farklılıkları, üretim düzeyleri, işsizlik oranları gibi kıstaslar dikkate alınarak belirlenmekte ve her üç yılda bir yeniden değerlendirilmektedir.

Bilindiği üzere Topluluk, ABKF aracılığı ile dört tür programa mali destek sağlamaktadır:

- Komisyonun inisiyatifi ve üye ülkelerin işbirliği ile hazırlanan ve yüzde 55'lik kısmına kadar Topluluk tarafından finanse edilen Topluluk Programları;
- Üye ülkeler tarafından veya onların kontrolünde hazırlanan ve Komisyonca onaylanan ve Topluluk ve üye ülkelerce birlikte finanse edilen ulusal programlar;
- Üye ülkelerin inisiyatifinde hazırlanan projeler;
- Küçük ve orta boy işletmelere yönelik olan ve Topluluktan 100.000 ECU'ye kadar yardım alabilen yerel potansiyellerin geliştirilmesine yönelik projeler.

Fon, diğ er Yapısal Fonlarda oldu ğ u gibi, yardımlarında Topluluk tarafından tespit edilmiş bulunan Kriterler çerçevesinde üye ülkelere yardım sağlamaktadır. Fon yardımlarından Kriter 1, 2, 5b ve 6 kapsamında kalan bölgelerdeki yatırımlar faydalanabilmektedir.

Fon, anılan kriterlerin kapsamında olmak kaydıyla aşağıda belirtilen özelliklere sahip projelerin finansmanına öncelik vermektedir:

- Devamlı istihdam yaratmayı veya devam ettirmeyi sağlayacak verimli yatırımlar;
- alt yapı yatırımları;
- özellikle küçük ve orta boy işletmelerin faaliyetlerini destekleyecek, mahalli potansiyellerin geliştirilmesine yönelik tedbirler;
- Yapısal Fonların kullanılmasını düzenleyen kriterlerden Kriter 1'in kapsamındaki bölgelerde olmak şartıyla eğitim ve sağlık yatırımları;
- bölgesel gelişmeye katkıda bulunacak ve insan kaynaklarını geliştirecek ve işgücü piyasası ile ilişkili araştırma ve geliştirme faaliyetleri;
- çevrenin korunmasına katkıda bulunacak alt yapı yatırımları ve bölgesel gelişmeyle ilişkili verimli yatırımlar;
- üye ülkelerin sınır bölgelerinin Topluluk seviyesine yükseltilmesine yardımcı olacak faaliyetler.

ABKF, yukarıda genel çerçevesi ortaya konan kuralların yanı sıra, bölgesel planlar, bölgesel işletme programları, yardım planlarının kısmî finansmanı ve global yardımlar şeklinde birçok faaliyetin finansmanına katkıda bulunmaktadır.

Avrupa Tek Senedinin kabul edilmesinden itibaren ABKF kaynaklarında da önemli ölçüde artışlar meydana gelmiştir. Topluluk anılan tarihten itibaren ülkeler ve bölgeler arasındaki dengesizlikleri azaltmaya yönelik politikalara daha fazla ağırlık vermeye başlamıştır. Nitekim, 1987 yılından itibaren Fon imkânlarından Topluluğun az gelişmiş ülkeleri olan İspanya, Yunanistan, Portekiz ve İrlanda gibi ülkeler daha fazla pay almaya başlamışlardır.

1985 yılında Topluluğa 11'inci üye olarak katılan İspanya'yı Fon kaynaklarını en çok kullanan ülkelerin başında görmekteyiz. Bu ülke Topluluğa üye olduğu 1985 yılından 1996 yılı sonuna kadar toplam 15.334 milyon ECU kullanmak suretiyle İtalya ile birlikte değer olarak en çok kaynak kullanan ülke olmuştur.

Topluluğa 1981 yılında 10'uncu ülke olarak katılan Yunanistan ile 1985 yılında katılan Portekiz ise, katıldıkları tarihten itibaren ABKF kaynaklarından en iyi şekilde faydalanan ülkelerin başında gelmektedirler. ABKF kaynaklarından Topluluğun az gelişmiş ülkeleri daha çok faydalanmaktadır. Bu ise tâbii bir sonuçtur. Zira Fonun asıl kuruluş maksadı da Topluluğun nispeten geri kalmış ülkeleri veya bölgeleri arasındaki gelişmişlik farklarını gidermek veya mümkün olduğu kadar azaltmaktır.

ABKF harcamalarından da görülmektedir ki, Topluluk, bu amacın gerçekleştirilmesine yönelik olarak uygulamakta olduğu politikalarda oldukça başarılı

olmuştur. Az gelişmiş ülkeler, Fon imkânlarını daha çok kullanmışlar, buna karşılık gelişmiş ülkeler Fon kaynaklarını daha az kullanmışlardır. Özellikle 1987 yılında Avrupa Tek Senedinin kabul edilmesi ve buna bağlı olarak Topluluğun uygulamaya koyduğu diğer politikalar da bu sonuca ulaşılmasında etkili olan unsurlar olmuştur.

Türkiye, tam üyeliği gerçekleştiği takdirde, ABKF imkânlarından en çok faydalanan ülkeler arasında olacaktır. Gerek Fonun kaynaklarının kullanılmasında esas alınan Kriterler, gerekse ülkeler için kabul edilen alt ve üst limitler açısından Türkiye, mevcut Topluluk ülkelerine oranla daha avantajlı, diğer bir deyişle daha az gelişmiş bir ülke olması nedeniyle, Fon kaynaklarından en çok yararlanacak ülke konumunda olacaktır.

ABKF kaynaklarından en çok faydalanan ülkelerden İtalya'nın Fondaki alt ve üst limitleri yüzde 21,62 ilâ 28,79 dur. Fon kaynaklarını en çok kullanan ikinci ülke olan İspanya için bu pay oranları sırasıyla 17,97 ve 23,93'dür. Bu ülkelerin ekonomik ve sosyal göstergeleri, özellikle İspanya, diğer Topluluk ülkelerine oranla, Türkiye'ye daha yakın olduğundan, yapılacak hesaplamada anılan ülkelerin Fon içindeki alt ve üst limitleri dikkate alınmıştır.

Türkiye'nin tam üyeliği halinde, Topluluk tarafından uygulanmakta olan alt ve üst limitler yeniden tespit edilecektir. Türkiye'nin tamamı Kriter 1 kapsamında olduğundan, ülkemizin tamamı ABKF mali imkânlarından faydalanabilecektir. Kriter 2, ve 5b kapsamında kalan bölgelerde Türkiye, yine Fon imkânlarından yararlanabilecektir. Bu şartlar altında Türkiye'nin Fondan alabileceği kaynaklara esas olacak alt ve üst limitler yüzde 17,72 ilâ 23,42 arasında olacaktır. İtalya ve İspanya'nın limitleri ise, yaklaşık yüzde 20 oranında azalarak, yüzde 17,30 ilâ 20,03 ve 14,38 ilâ 19,14 olarak yeniden belirlenmiş olacaktır.

Türkiye'nin Fon kaynaklarından faydalanma limitleri bu şekilde belirlendiğinde ise, ABKF Bütçesine yıllık ortalama 2.300 milyon ECU yük getirecektir. Başka bir ifade ile Türkiye Fon kaynaklarından yılda 2.300 milyon ECU kullanma imkânına kavuşmuş olacaktır.

c) Avrupa Sosyal Fonu

Avrupa Sosyal Fonu (ASF), Avrupa Ekonomik Topluluğunu kuran Roma Antlaşması ile kurulan mali araçlardan biridir. Roma Antlaşmasınının 123. maddesi "Ortak pazar içinde işçiler için istihdam imkânlarını iyileştirmek ve bu suretle yaşam standardının yükselmesine katkıda bulunmak amacıyla, aşağıda belirlenen hükümlere göre bir Avrupa Sosyal Fonu kurulur. Bu Fonun görevi, Topluluk içinde istihdamı kolaylaştırmak ve işçilerin coğrafi ve mesleki hareketliliğini artırmaktır" demek suretiyle hem Fonun kuruluşunu, hem de Fonun görevlerini belirtmiştir.

Antlaşmanının 124'üncü maddesi ise, Fonun Komisyon tarafından yönetileceğini hükme bağlamıştır. Komisyon, bu görevini, bir Komisyon üyesinin başkanlığında hükümetler, sendikalar ve işveren kuruluşları temsilcilerinden oluşan bir komitenin yardımı ile yapacaktır.

ASF ile ilgili zaman zaman düzenlemeler yapılmıştır. Son düzenleme ise geçirilen tecrübeler ve ülkelerin de talepleri dikkate alınarak 1993 yılında gerçekleştirilmiştir. Söz konusu düzenleme ile Fon kaynaklarından faydalanmada, Topluluk tarafından belirlenen Kriterler (Kriter 1, 2, 3, 4, 5b ve 6) esas alınacak ve projelerde aşağıdaki özellikler aranacaktır:

1. Kriter 3 kapsamında kalan bölgelerde olan ve aşağıdaki özellikleri taşıyan projeler birinci önceliğe sahiptir:

- Uzun dönemli işsizliğe maruz kalmış işsizlerin mesleki entegrasyonlarına yönelik faaliyetler;
- mesleki eğitim;
- emek piyasasından dışlanan kişilerin entegrasyonuna yardımcı olmaya yönelik faaliyetler;
- belirli bir süre emek piyasasının dışında kalan kişilerin yeniden emek piyasasına dönüşlerini kolaylaştıran veya kadın ve erkekler arasında fırsat eşitliğini geliştirmeye yönelik faaliyetler.

2. KOBİ'lerin ihtiyaçlarına cevap vermek üzere endüstriyel değişimler ve üretim sistemlerinde meydana gelen değişiklikler nedeniyle işsizlik tehdidi altında kalan kadın ve erkek işçilerin uyumlarını kolaylaştırmayı öngören faaliyetler;

3. Kriter 1, 2 ve 5(b) kapsamında kalan bölgelerde, özellikle erkek ve kadın işçiler için devamlılık gösteren, eğitim ve yönlendirme yoluyla istihdamı artıran ve istihdamda istikrar sağlamaya yönelik faaliyetler;

4. Kriter 1 kapsamındaki bölgelerde öğretmen, eğitimci ve idari personelin eğitim ve öğretimlerini güçlendiren ve geliştiren faaliyetler ile kamu görevlilerinin eğitimine yönelik faaliyetler.

ASF, görüldüğü üzere, faaliyet alanlarını büyük çapta doğrudan veya dolaylı olarak istihdama ve istihdam yaratıcı faaliyetlere yoğunlaştırmıştır. Dolayısıyla, Fon kaynaklarından da istihdam problemleri olan ülkeler daha fazla faydalanmışlardır. Bir yandan gençlerin, kadınların bir meslek sahibi kılınmaları suretiyle istihdam imkânlarının geliştirilmesine yönelik faaliyetleri destekleyen Fon, diğer yandan da endüstrilerdeki değişim veya endüstrilerde meydana gelen darboğazlar nedeniyle işsiz kalanların bir meslek sahibi olmalarını sağlayacak faaliyetlere destek olmaktadır.

Nitekim, ASF kaynaklarından son yıllarda en çok faydalanan ülke İspanya olmuştur. İspanya anılan dönemde Fon kaynaklarının beşte birine tekabül eden yaklaşık 7,5 milyar ECU kullanmıştır. Bu ülkeyi 5.774 milyon ECU'lük bir kaynak almak suretiyle Fon Bütçesinin yüzde 16'sını kullanan İngiltere izlemektedir. Almanya, Sovyetler Birliğinin dağılması ve Doğu Almanya ile birleşmesinden sonra ve özellikle 1993 yılından itibaren ASF Bütçesinden daha fazla pay almaya başlamıştır.

Tam üyeliği halinde, sahip olduğu nüfusu ve işsiz genç ve kadınların sayısı nedeniyle, Türkiye'nin, Fon kaynaklarından büyük çapta faydalanma imkânı olacaktır. Her şeyden önce, ASF kaynaklarından faydalanabilmek, ilgili ülkenin Topluluk

normlarına uygun projeler hazırlaması ve hazırlamış olduğu projeleri uygulayabilme kapasitesine bağlıdır. Bu açıdan Türkiye'nin kendisini çok iyi hazırlaması ve organize etmesi fevkalade önem taşımaktadır. Aksi takdirde, kullanabileceği Fon kaynaklarından faydalanabilmesi mümkün değildir.

Türkiye'nin bu konudaki her şeyinin Topluluk normlarına uygun olarak uygulayabileceğini varsaydığımızda, özellikle genç ve kadın nüfusun eğitimi alanlarında Fon imkânlarından geniş ölçüde destek sağlayabilecektir. Topluluk ülkelerinden İspanya, İngiltere ve iki Almanya'nın birleşmesinden sonra ortaya çıkan yeni Almanya gibi ülkelerle Türkiye mukayese edildiğinde, Türkiye'nin de en az bu ülkeler seviyesinde bir kaynak kullanması söz konusudur. Yani, Türkiye'nin tam üyeliği ASF Bütçesine yaklaşık 750 milyon ECU'lük bir yük getirecektir.

d) Uyum Fonu

Topluluğun en fakir ülkelerinin hızla kalkınmalarını sağlamak ve ülkeler arasındaki gelişmişlik farklılıklarını azaltmak amacıyla hareket eden Topluluk, Maastricht Antlaşmasında bu amacın gerçekleştirilmesini kolaylaştırmak için uyum Fonunun kurulmasını kararlaştırmıştır.

Topluluk, satın alma gücü paritesine göre kişi başına Gayri Safi Milli Hasılası (GSMH) Topluluk ortalamasını yüzde 90'ından daha düşük olan ülkelerin, oluşturulan bu mali araçlardan yararlanabilmelerini karar vermiştir.

Söz konusu Karar ile, oluşturulan bu mali araçlardan faydalanabilecek ülkeler ve Fondan alabilecekleri paylar da belirlenmiştir. Buna göre Fonun;

- İspanya, yüzde 52 ilâ 58'ini,
- Yunanistan, yüzde 16 ilâ 20'sini,
- Portekiz, yüzde 16 ilâ 20'sini ve
- İrlanda, yüzde 7 ilâ 10'unu kullanabileceklerdir..

Fondan faydalanmaya ehil olan bu ülkelerin Fon kaynaklarından yararlanabilmeleri için kamu açıklarının küçülmesi gerekmektedir. Aksi takdirde, bu ülkelerden gelecek projelere, kaynak tahsis edilmeyecektir. Ancak, kamu açıklarının kontrol altına alınması halinde, ilgili ülkeden gelen talepler değerlendirmeye alınmaktadır.

Uyum Fonu, kamu veya özel ayırımı yapmaksızın, Çevre (çevrenin korunması ve geliştirilmesi, insan sağlığının korunması, doğal kaynakların rasyonel kullanımı içme suyu temini, atık suların arıtılması ve katı atıkların bertaraf edilmesi) ve Ulaşım Alt Yapıları Projelerine (Trans-European Transport Network=NET gibi) mali destek sağlamakta olup, toplam kamu harcamalarının yüzde 80-85'ine kadar kısmını karşılamaktadır.

Belirtilen bu alanlardaki projelerin finansmanı amacıyla yedi yıllık bir dönem için toplam 15.150 milyon ECU'lük bir kaynak ayrılmıştır

Uyum Fonu kaynaklarından en büyük payı, İspanya almaktadır. Bu ülkeyi Yunanistan izlemektedir. Portekiz ile İrlanda ise, Fon kaynaklarından daha az oranda faydalanmışlardır.

Uyum Fonu kaynaklarından finanse edilen projeler, İspanya, Portekiz, Yunanistan ve İrlanda'da ulaştırma alt yapısının ve çevrenin geliştirilmesine katkıda bulunmuştur. 1993 yılından itibaren birçok proje Fon kaynakları ile desteklenmiştir. Gerçekleştirilen bu projeler sayesinde birçok kişiye iş alanları açılmış ve ekonomik aktiviteler artmıştır.

Türkiye, Topluluğun tam üyesi olsa idi hiç şüphesiz Uyum Fonundan faydalanan ülkelerden biri olacaktı. Satın alma gücü paritesi ile kişi başına GSMH'si, Topluluk ortalamasının yüzde 90'ından daha düşük olması Türkiye'ye bu hakkı sağlamaktadır. Diğer taraftan Türkiye'nin tam üyeliği ile satın alma paritesi ile kişi başına Topluluk GSMH'si ortalaması daha düşük bir seviyede olacağından, İspanya, Fon kaynaklarından faydalanan ülkelerden birisi olmaktan çıkacaktır. Dolayısıyla Fon kaynaklarının dağılımında Türkiye, İspanya'nın yerini alacak ve yılda ortalama 1.500 milyon ECU'lük kaynağı Fondan temin edecektir.

Ancak, Topluluk, muhtemelen Türkiye'nin tam üyeliği halinde, İspanya'nın da Uyum Fonundan faydalanmasını temin edecek bir düzenlemeye gidecektir. Bu takdirde, Fon kaynaklarının artırılması ve Fonun ülkeler arasındaki paylaşımı yeniden düzenlenecektir. Her halükârda, Türkiye'nin Fondan alabileceği kaynak değişmeyecek, buna karşılık başta İspanya olmak üzere, Fondan yararlanan mevcut ülkelerin alacakları kaynak miktarında bir miktar azalma olacaktır.

SONUÇ

Avrupa Topluluğu ile bir ortaklık yaratan Ankara Anlaşmasının imzalandığı 1963 yılından günümüze kadar dünyada, Türkiye'de ve Avrupa Birliğinde ekonomik, sosyal ve siyasal alanlarda önemli değişiklikler meydana gelmiş, uluslararası ekonomik ilişkiler yeni boyutlar kazanmıştır.

Altı üyeli bir Topluluk ile başlayan Türkiye - AB ilişkileri, 1973 yılında İngiltere, İrlanda ve Danimarka'nın, 1981 yılında Yunanistan'ın, 1986 yılında İspanya ve Portekiz'in ve 1995 yılında Avusturya, İsveç ve Finlandiya'nın katılımı ile bugün 15 üyeli bir AB ile sürdürülmek durumundadır.

1986 yılında başlayan GATT Uruguay Turu görüşmelerinin 1993 yılında anlaşmayla sonuçlanması ve 1 Ocak 1995 tarihinde Dünya Ticaret Örgütü'nün (DTÖ) kurulması ile, uluslararası ticareti düzenleyen yeni bir yapı ortaya çıkmıştır. DTÖ düzeyinde uluslararası düzenlemeler, imalat sanayi ürünlerinin yanı sıra, tarım ürünleri, hizmetler, fikri mülkiyet hakları, ticaretle ilgili yatırım tedbirleri ve ticaret politikalarını gözden geçirme mekanizmalarını da içine alan geniş kapsama sahip hale gelmiştir.

Uruguay Turu sonucu, Sübvansiyonlar ve Telafi Edici Vergiler, Ticarete Teknik Engeller, İthal Lisansları Prosedürü, Devlet Alımları, Gümrük Değerleme ve Anti-Damping Kodları DTÖ kapsamına alınmıştır. Ayrıca, Uluslararası Tekstil Ticaretini düzenleyen Tekstil Ticareti Anlaşmasının 1 Ocak 2005 tarihinden itibaren yürürlükten kaldırılması kabul edilmiştir.

Uruguay Turu sonrasında sanayi ürünleri ithalatına uygulanan vergiler dört yıl içinde ortalama yüzde 34 oranında kademeli olarak indirilecek, tarım ürünleri ithalatında uygulanmakta olan vergilerde ise, 6 ilâ 10 yıl arasında, Gelişmiş Ülkeler yüzde 20, Gelişmekte Olan Ülkeler ise yüzde 13 oranında indirim yapacaktır. Ayrıca, tarım ürünleri ihracatında uygulanmakta olan sübvansiyonlar da azaltılacaktır.

Sovyetler Birliğinin dağılması ile Avrupa siyasi haritasında meydana gelen gelişmeler sonucu, iki Almanya birleşmiş ve daha güçlü ve büyük bir Almanya AB'deki yerini almıştır.

Eski Doğu Bloku ülkelerinin Rusya'nın etki alanından çıkmaları ve AB'ye tam üye olmak için yapmış oldukları müracatın AB'ce olumlu karşılanması ile AB'nin doğuya doğru genişlemesi süreci başlamıştır. Nitekim, AB Komisyonu 16 Temmuz 1997 tarihinde yayınladığı Gündem 2000 başlıklı raporunda 10 Merkezî ve Doğu Avrupa ülkesi ile Kıbrıs'ın genişleme sürecine dahil edilmesini önermiş, Bakanlar Konseyince de Polonya, Macaristan, Çek Cumhuriyeti, Slovenya, Estonya ve Kıbrıs ile tam üyelik müzakerelerinin başlatılması kararlaştırılmıştır.

Türkiye - AB ilişkilerinde de önemli gelişmeler yaşanmıştır. 1 Ocak 1973 tarihinde yürürlüğe giren Katma Protokol ile düzenlenen ve sanayi ürünlerinde taraflar arasındaki gümrük vergilerinin tedrici bir şekilde kaldırılmasını öngören Geçiş Dönemi, 6 Mart 1995 tarihli ve 1/95 sayılı Ortaklık Konseyi Kararı ile 1 Ocak 1996 tarihinde tamamlanmış ve Türkiye ile AB arasında gümrük birliği sağlanmıştır.

Türkiye'nin AB'ye yapmış olduğu tam üyelik müracaatının askıya alınmasından sonra taraflar arasında sürdürülen görüşmelerden bugüne kadar Türkiye'yi tatmin edecek bir sonuç alınamamıştır. Bu noktaya gelmesinde şüphesiz AB'nin Türkiye'ye karşı sürdürmekte olduğu olumsuz tavrın rolü büyüktür. AB'nin bu tavrının gerekçeleri arasında, ortaya konan siyasî mülâhazaların yanı sıra, açıkça ifade edilmemekle birlikte, işçilerin serbest dolaşımı ile Türkiye'nin tam üyeliğinin AB Bütçesine getireceği malî yükün büyük rolü bulunmaktadır.

Bu nedenle, bu araştırmada Türkiye'nin tam üyeliğinin AB Bütçesine yapacağı etkiler üzerinde durulmuştur. Bilindiği üzere, AB Bütçesinin kendi öz kaynakları olup, bu kaynaklardan elde ettiği mali imkânları AB'nin ortak politikaları doğrultusunda üye ülkelere aktarılmaktadır. Türkiye de tam üye olarak AB içerisinde yerini aldığı zaman AB'nin bu sistemine dahil olacak ve Bütçesine katkıda bulunacağı gibi, Bütçe kaynaklarından da faydalanacaktır.

Tam üyelik halinde Türkiye, Bütçenin özkaynaklarını teşkil eden gümrük vergisi, tarım ürünleri ithalatından alınan vergiler, şeker üzerinden alınan vergiler ile Topluluk tarafından tespit edilen ortak metotlarla hesaplanan ve GSMH'sının yüzde 55'ini aşmamak kaydıyla katma değer vergisinin yüzde 1'ini ve GSMH katkı payı olarak GSMH'sının yüzde 1,27'sini Topluluk Bütçesine devredecektir.

1996 ve 1997 yılı verileri baz alınarak yapılan hesaplama göre, Türkiye, Topluluk Bütçesine, yılda ortalama, gümrük vergisi olarak 550 milyon ECU, tarım ürünleri ithalatından alınan vergiler kaleminden 30 milyon ECU, şeker ve glikoz vergileri kaleminden 100 milyon ECU, katma değer vergisi kaleminden 1.050 milyon ECU ve GSMH katkısı olarak 2.100 milyon ECU olmak üzere toplam 3.830 milyon ECU katkıda bulunacaktır.

Türkiye'nin AB'ye tam üyeliği, bir yandan Bütçe giderlerine bu şekilde katkısını zorunlu kılarken, diğer yandan AB Bütçesinden yararlanma imkânlarının da yolunu açmaktadır. Bütçenin en büyük gider kalemlerini teşkil eden ATYGF-GB kaynakları ile Yapısal Fon imkânlarından, Türkiye, önemli ölçüde yararlanacaktır.

Türkiye'nin gerek ATYGF-GB, gerekse Yapısal Fon kaynaklarından temin edeceği mali imkânların hacmi, AB'nin yapısını iyi tanıması ve AB standartlarında projeler üretmesi ile doğrudan ilişkilidir. Türkiye'nin kendisini en iyi şekilde hazırladığı varsayımında, Bütçe imkânlarından elde edebileceği kaynakların, yıldan yıla farklılıklar göstermesine rağmen, ortalama olarak, yılda; ATYBF-GB'den 6.400 milyon ECU, Yapısal Fonlardan 5.750 milyon ECU (ATYGF-YB'den 1.200 milyon ECU, ABKF'dan 2.300 milyon ECU, ASF'dan 750 milyon ECU ve Uyum Fonundan 1.500 milyon ECU) olmak üzere toplam 12.150 milyon ECU'ya ulaşması mümkündür.

Tablo : 46 -Türkiye'nin Tam Üyeliğinin AB Bütçesine Etkileri (Milyon ECU)

Türkiye'nin AB Bütçesine Katkısı		Türkiye'nin AB Bütçesinden Faydalanma İmkanları	
Gümrük Vergisi	550	ATYGF-GB	6.400
Tarım Vergileri	30	Yapısal Fonlar	5.750
Şeker ve Glikoz Vergisi	100	<i>ATYGF-YB</i>	<i>1.200</i>
Katma Değer Vergisi	1.050	<i>ABKF</i>	<i>2.300</i>
GSMH Katkısı	2.100	<i>ASF</i>	<i>750</i>
		<i>Uyum Fonu</i>	<i>1.500</i>
TOPLAM	3.830	TOPLAM	12.150

Görüldüğü üzere, Türkiye AB'ye tam üye olarak katılacak olursa, 1996 ve 1997 yılı verileri esas alınarak yapılan bu hesaplama göre her yıl ortalama net olarak 8.320 milyon ECU'lük bir parasal kaynağa kavuşmuş olacaktır. Üstelik bu parayı hiçbir ülkenin veya Avrupa Parlamentosunun kısıtlaması olmaksızın kullanabilecektir.

Türkiye ile AB arasında gümrük birliğinin işlemeye başlamasını düzenleyen, 1/95 sayılı Ortaklık Konseyi Kararına ek olarak AB tarafından yayınlanan Mâli Deklarasyonla Türkiye'ye 5 yıllık bir dönem için verilmesi taahhüt edilen, ancak bazı ülkeler ve Avrupa Parlamentosunun çeşitli engellemeleri nedeniyle, bugüne kadar çok az bir kısmı kullanılabilen toplam 2.800 milyon ECU ile mukayese edildiğinde, Türkiye'nin kullanamadığı imkânların önemi daha iyi görülmektedir.

AB'ye 1981 yılında tam üye olarak katılan Yunanistan, 1997 yılına kadar AB'den toplam 34.686 milyon ECU net kaynak transfer etmiştir. Diğer bir ifade ile Yunanistan 15 yıl süreyle, yılda ortalama olarak, AB'den 2.312 milyon ECU tutarında kaynak kullanmıştır. Yunanistan 15 yıllık kaynak transferinin ortalaması böyle olmakla birlikte, yıllar itibarıyla dağılımına bakıldığında, her yıl, bir önceki yıla göre daha fazla mali imkândan faydalanmıştır. Örneğin, AB'den 1990 yılında 2,5 milyar ECU alan Yunanistan, 1995 yılında 3,5 ve 1996 yılında ise 4 milyar ECU'den daha fazla kaynak kullanmıştır.

İspanya, AB'ye tam üye olarak katıldığı 1986 yılından 1997 yılına kadar geçen 11 yıllık süre içerisinde AB'den toplam 27.044 milyon ECU net kaynak transfer etmiştir. İspanya'nın kullanmış olduğu bu miktarın yıllık ortalaması ise 2.458 milyon ECU'ye tekabül etmektedir. Buna karşılık, özellikle son yıllarda İspanya AB Bütçesinden daha fazla faydalanmaya başlamıştır. Nitekim, 1994 yılında 3 milyar ECU kaynak kullanmışken, 1995 ve 1996 yıllarında bu miktarın 6,5 milyar ECU'yü aştığı görülmektedir.

Portekiz'in durumu da İspanya ve Yunanistan'dan farklı değildir. İspanya ile birlikte 1986 yılında AB'ye tam üye olarak katılan Portekiz, 11 yıllık bir süre zarfında AB'den toplam 15.139 milyon ECU net kaynak transferinde bulunmuştur. Portekiz de AB Bütçesinden her geçen yıl daha fazla miktarlarda olmak üzere faydalanmaktadır.

Bu üç ülkenin AB Bütçesinden almış oldukları payın her geçen yıl artmasında şüphesiz, Topluluğun artan mali imkanlarının olduğu kadar izlemekte olduğu politikaların da rolü büyüktür.

AB, özellikle 1985 yılında Avrupa Tek Senedinin kabulünden itibaren bölgesel ve yapısal politikalara ağırlık vermeye başlamış ve tarımsal politikalara ayırdığı kaynaklarda kısıtlamalara gitmeye başlamıştır. Bu politikaların uygulamaya konmasında, Topluluğun sanayileşmiş kuzey ülkelerinin etkisi olduğu kadar, dış dünyadan gelen, özellikle ABD ve Kanada, baskıların da büyük rolü olmuştur. Nitekim, tarım ürünlerinin DTÖ kapsamına alınması ile tarıma verilen desteğin giderek azaltılmasının kararlaştırılması, AB'nin tarım politikalarında da reforma gitmesini önemli ölçüde kolaylaştırmıştır..

Türkiye'nin AB'ye tam üye olarak katılmasının AB Bütçesine getireceği yükün yaklaşık 8 milyar ECU civarında olduğu, on Merkezi ve Doğu Avrupa Ülkesinin getireceği malî yükün ise 10 ilâ 12 milyar ECU civarında olduğu dikkate alındığında, AB'nin genişlemede yaptığı tercihin nedenlerini anlamak daha kolaylaşmaktadır.

Türkiye'nin, 1998 yılında ihtiyaç duyduğu dış kaynak miktarının ortalama 8 ilâ 10 milyar ABD Doları civarında olduğu dikkate alınacak olursa, AB üyeliğinin getireceği bu mali imkânın, ülkemiz açısından ne kadar önemli olduğu bir kez daha görülmektedir. Bu nedenlerle, Türkiye'nin AB ile ilişkilerinde, tam üyelik hedefine ulaştıracak politikaları geliştirmesi ve ısrarlı bir şekilde uygulamasının önemi açıkça görülmektedir.

EKLER

EK TABLO : 1a - Fransa'nın OTP Kapsamına Dahil Ürünler Üretimi (Bin Ton)

	Ürünler	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996
1	Tahıllar	54.887,0	60.307,0	60.450,0	55.708,0	53.525,0	52.957,0	62.488,0
1.1	Buğday	33.312,0	34.483,0	32.508,0	29.324,0	30.653,0	30.969,0	35.946,0
1.1.1	Sert Buğday	31.417,0	32.004,0	30.613,0	28.427,0	29.602,0	29.931,0	..
1.1.2	Durum Buğdayı	1.895,0	2.479,0	1.895,0	897,0	1.051,0	1.038,0	..
1.2	Çavdar	236,0	216,0	208,0	189,0	176,0	196,0	219,0
1.3	Arpa	10.020,0	10.651,0	10.476,0	8.995,0	7.637,0	7.737,0	9.463,0
1.4	Yulaf	1.103,0	1.025,0	948,0	929,0	891,0	863,0	623,0
1.5	Mısır	9.291,0	12.787,0	14.886,0	14.966,0	13.040,0	12.349,0	14.449,0
1.6	Pirinç	124,0	116,0	122,0	125,0	127,0	130,0	116,0
1.7	Darı
2	Şeker	4.615,0	4.294,0	4.589,0	4.227,0	4.480,0	4.428,0	..
3	Yağlı Tohumlar	4.597,0	4.918,0	4.048,0	3.354,0	4.434,0	5.024,0	..
3.1	Ayçiçek	2.410,0	2.498,0	2.129,0	1.643,0	2.363,0	2.215,0	..
3.2	Soya	247,0	150,0	66,0	140,0	266,0	282,0	..
3.3	Kolza	1.940,0	2.270,0	1.853,0	1.571,0	1.805,0	2.527,0	..
3.4	Keten
4	Şarap	60.508,0	63.940,0	70.055,0	63.256,0	52.059,0	53.325,0	..
5	Meyve ve Sebzeler
5.1	Taze Meyve ve Sebzeler
5.1.1	Meyveler	3.460,0	2.471,0	4.216,0	3.414,0	3.820,0
5.1.1.1	Elma	1.915,0	1.290,0	2.411,0	2.079,0	2.166,0	2.073,0	2.455,0
5.1.1.2	Armut	331,0	226,0	393,0	251,0	343,0	316,0	..
5.1.1.3	Şeftali	357,0	282,0	349,0	277,0	331,0	336,0	..
5.1.1.4	Nektarin	134,0	125,0	181,0	134,0	197,0	204,0	..
5.1.1.5	Üzüm	125,0	70,0	84,0	100,0	95,0	128,0	..
5.1.1.6	Kayısı	110,0	107,0	167,0	78,0	155,0	103,0	159,8
5.1.2	Turunçgiller	23,0	32,0	24,0	33,0	26,0	25,0	..
5.1.2.1	Portakal	2,0	2,0	2,0	2,0	1,0	1,0	..
5.1.2.2	Limon	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6
5.1.2.3	Mandalin	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
5.1.2.4	Clementines	20,0	29,0	20,0	29,0	22,0	21,0	..
5.1.2.5	Satsuma
5.1.2.6	Diğer Turunçgiller
5.1.3	Sebzeler	5.484,0	5.807,0	5.601,0	5.713,0	5.832,0	6.018,0	..
5.1.3.1	Karabahar	450,0	575,0	505,0	576,0	529,0	567,0	..
5.1.3.2	Domates	841,0	812,0	777,0	756,0	799,0	803,0	..
5.1.3.3	Patlıcan	23,0	24,0	24,0	25,0	27,0	27,0	..
5.2	İşlenmiş Meyve ve Sebzeler
6	Hayvan Yemleri	8.656,0	7.719,0	8.069,0	9.031,0	8.194,0	6.865,0	..
6.1	Bezelye/T.Fasülyesi/Bakla	7.362,0	6.370,0	6.575,0	7.616,0	6.854,0	5.558,0	..
6.2	Kuru Yemler	1.294,0	1.349,0	1.494,0	1.415,0	1.340,0	1.307,0	..
7	Keten ve Kendir Elyafı	100,0	55,3	31,6	69,0	70,0	89,2	..
8	Pamuk	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	..
9	Patates	4.665,0	5.344,0	6.676,0	5.801,0	5.434,0	5.839,0	..
10	Süt ve Süt Ürünleri
10.1	Süt (Mandıra ineklerinden üretilen)	26.285,0	25.759,0	25.315,0	25.049,0	25.285,0	25.413,0	25.668,0
10.2	Süt Tozu	278,0	338,0	304,0	307,0	336,0	306,0	..
10.3	Süt Tozu (Yağsız)	549,0	426,0	373,0	360,0	360,0	377,0	..
10.4	Yoğunlaştırılmış Süt	70,0	76,0	77,0	64,0	52,0	48,0	..
10.5	Peynir	1.439,0	1.471,0	1.413,0	1.442,0	1.475,0	1.490,0	1.576,0
10.6	Tereyağı	532,0	490,0	460,0	445,0	443,0	454,0	469,0
11	Yumurta	902,0	928,0	932,0	938,0	1.007,0	1.026,0	1.017,0
12	Büyükbaş Hayvanlar (Bin Baş)	21.394,0	21.390,0	20.970,0	20.329,0	20.099,0	20.524,0	20.662,0
13	Et	3.744,0	5.996,0	6.019,0	6.025,0	6.111,0	6.312,0	6.325,0
13.1	Sığır ve Dana Eti	1.750,0	1.860,0	1.877,0	1.704,0	1.627,0	1.686,0	1.685,0
13.2	Domuz Eti	1.871,0	1.918,0	1.903,0	2.034,0	2.125,0	2.144,0	2.160,0
13.3	Kümes Hayvanları Eti	1.665,0	1.780,0	1.865,0	1.875,0	1.991,0	2.080,0	2.027,0
13.4	Koyun ve Keçi Eti	177,0	169,0	156,0	156,0	147,0	147,0	149,0
14	İpek Böceği (Kg)	1.784,0	1.238,0	1.187,0	1.504,0	1.123,0	1.390,0	..
15	Balık	864,0	817,0	817,0	830,0
16	Bitkisel Yağlar	1.099,6	1.144,4	1.207,7	1.003,9	1.120,2	1.224,1	1.238,3
17	Zeytinyağı	2,3	3,4	1,8	2,4	2,4	2,2	2,1
18	Tütün (ton)	28.408,0	30.476,0	24.282,0	26.056,0	26.989,0	27.301,0	..
19	Şerbetçi Out	785,0	735,0	914,0	1.071,0	1.105,0	1.104,0	..
20	Tohumluklar	181,0	160,7	119,6	138,3	115,5	110,9	..

.. Bilgi temin edilememiştir.

Not : Bold ve İtalic olarak gösterilen değerler FAO' nun internetteki <http://apps.fao.org/lim500/nph-wrap.pl> adresinden temin edilmiştir.

Kaynak :FAO, EUROSTAT ve CAP MONITOR 1995, p.6-23,24,25,26,27,28,29,30,31,32.

EK TABLO : 1b - İtalya'nın OTP Kapsamına Dahil Ürünler Üretimi (Bin Ton)

	Ürünler	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996
1	Tahıllar	16.074,0	17.807,0	18.620,0	18.640,0	17.609,0	18.709,0	20.527,0
1.1	Buğday	8.048,0	9.289,0	8.939,0	8.171,0	8.038,0	8.230,0	8.191,0
1.1.1	Sert Buğday	4.419,0	4.256,0	4.610,0	4.096,0	3.896,0	4.093,0	..
1.1.2	Durum Buğdayı	3.629,0	5.033,0	4.329,0	4.075,0	4.142,0	4.137,0	..
1.2	Çavdar	21,0	20,0	23,0	23,0	20,0	21,0	31,0
1.3	Arpa	1.709,0	1.774,0	1.742,0	1.634,0	1.467,0	1.450,0	1.405,0
1.4	Yulaf	307,0	358,0	333,0	367,0	351,0	534,0	580,0
1.5	Mısır	5.864,0	6.208,0	7.394,0	8.029,0	7.483,0	8.474,0	8.172,0
1.6	Pirinç	1.438,0	1.278,0	1.228,0	1.331,0	1.301,0	1.374,0	1.424,0
1.7	Darı
2	Şeker	1.458,0	1.528,0	1.419,0	1.492,0	1.491,0	1.510,0	..
3	Yağlı Tohumlar	2.270,0	1.784,0	1.373,0	792,0	1.126,0	1.218,0	..
3.1	Ayçiçek	403,0	348,0	260,0	248,0	487,0	553,0	..
3.2	Soya	1.823,0	1.401,0	1.099,0	536,0	611,0	588,0	..
3.3	Kolza	44,0	35,0	14,0	8,0	28,0	77,0	..
3.4	Keten
4	Şarap	59.727,0	54.266,0	61.690,0	68.086,0	626.068,0	58.776,0	..
5	Meyve ve Sebzeler
5.1	Taze Meyve ve Sebzeler
5.1.1	Meyveler	7.223,0	6.839,0	8.620,0	7.679,0	7.949,0
5.1.1.1	Elma	2.050,0	1.830,0	2.394,0	2.143,0	2.223,0	1.947,0	1.940,0
5.1.1.2	Armut	968,0	706,0	1.138,0	916,0	970,0	987,0	..
5.1.1.3	Şeftali	1.214,0	1.002,0	1.289,0	1.167,0	1.220,0
5.1.1.4	Nektarin	506,0	403,0	603,0	474,0	530,0
5.1.1.5	Üzüm	1.080,0	1.411,0	1.678,0	1.573,0	1.471,0
5.1.1.6	Kayısı	185,0	156,0	175,0	164,0	180,0	104,7	104,7
5.1.2	Turunçgiller	2.830,0	2.824,0	3.400,0	2.728,0	2.931,0
5.1.2.1	Portakal	1.761,0	1.642,0	2.112,0	1.591,0	1.871,0
5.1.2.2	Limon	637,0	713,0	746,0	765,0	576,0	544,8	544,8
5.1.2.3	Mandalin	184,0	183,0	194,0	167,0	152,0
5.1.2.4	Clementines	206,0	245,0	305,0	174,0	315,0
5.1.2.5	Satsuma
5.1.2.6	Diğer Turunçgiller	34,0	34,0	43,0	31,0	17,0
5.1.3	Sebzeler	12.246,0	12.928,0	12.542,0	12.143,0	12.485,0
5.1.3.1	Karabahar	550,0	632,0	638,0	613,0	638,0	675,0	..
5.1.3.2	Domates	5.469,0	5.798,0	5.483,0	5.157,0	5.575,0	4.860,0	..
5.1.3.3	Patlıcan	271,0	296,0	303,0	308,0	305,0
5.2	İşlenmiş Meyve ve Sebzeler
6	Hayvan Yemleri	713,0	846,0	890,0	717,0	863,0	652,0	..
6.1	Bezelye/T.Fasülyesi/Bakla	298,0	431,0	362,0	191,0	256,0	126,0	..
6.2	Kuru Yemler	415,0	415,0	528,0	526,0	607,0	526,0	..
7	Keten ve Kendir Elyafı
8	Pamuk
9	Patates	2.479,0	2.227,0	2.498,0	2.026,0	2.013,0	2.108,0	..
10	Süt ve Süt Ürünleri
10.1	Süt (Mandıra ineklerinden üretilen)	10.856,0	10.982,0	10.315,0	10.035,0	10.055,0	10.273,0	10.673,8
10.2	Süt Tozu	3,0	3,0	3,0	8,0	0,0	1,0	..
10.3	Süt Tozu (Yağsız)
10.4	Yoğunlaştırılmış Süt	0,0	1,0	1,0	0,0	0,0	0,0	..
10.5	Peynir	593,0	817,0	836,0	816,0	839,0	857,0	783,7
10.6	Tereyağı	101,0	102,0	100,0	93,0	92,0	87,0	94,0
11	Yumurta	597,0	648,0	665,0	642,0	630,0	655,0	680,0
12	Büyükbaş Hayvanlar (Bin Baş)	8.858,0	8.235,0	8.087,0	7.703,0	7.561,0	7.272,0	7.128,0
13	Et	3.947,6	3.962,5	4.029,4	4.029,4	3.994,8	3.982,8	4.071,8
13.1	Siğır ve Dana Eti	1.165,0	1.182,0	1.218,0	1.188,0	1.173,0	1.181,0	1.185,0
13.2	Domuz Eti	1.333,0	1.333,0	1.328,0	1.371,0	1.347,0	1.346,0	1.430,0
13.3	Kümes Hayvanları Eti	1.100,0	1.114,0	1.095,0	1.086,0	1.092,0	1.131,0	1.090,8
13.4	Koyun ve Keçi Eti	..	58,0	59,0	59,0	55,0	54,0	76,5
14	İpek Böceği (Kg)	10.031,0	4.301,0	13.447,0	21.741,0	5.966,0	15.047,0	..
15	Balık	525,0	553,0	557,0	553,0
16	Bitkisel Yağlar	858,7	1.537,2	1.135,7	1.241,3	1.225,2	1.353,4	1.238,8
17	Zeytinyağı	148,0	650,0	410,0	550,0	458,7	646,0	514,0
18	Tütün (ton)	214.848,0	193.848,0	151.056,0	132.308,0	125.956,0	130.444,0	..
19	Şerbetçi Out
20	Tohumluklar	76,2	63,2	67,1	66,0	92,8	72,0	..

.. Bilgi temin edilememiştir.

Not : Bold ve İtalik olarak gösterilen değerler FAO' nun internetteki <http://apps.fao.org/lim500/nph-wrap.pl> adresinden temin edilmiştir.

Kaynak :FAO, EUROSTAT ve CAP MONITOR 1995, p.6-23,24,25,26,27,28,29,30,31,32.

EK TABLO : 1c - İspanya'nın OTP Kapsamına Dahil Ürünler Üretimi (Bin Ton)

	Ürünler	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996
1	Tahıllar	18.194,0	18.646,0	13.945,0	16.996,0	14.832,0	11.125,0	22.516,0
1.1	Buğday	4.573,0	5.393,0	4.357,0	5.002,0	4.303,0	2.958,0	6.001,8
1.1.1	Sert Buğday	4.250,0	4.254,0	3.078,0	4.260,0	3.295,0	2.566,0	..
1.1.2	Durum Buğdayı	323,0	1.139,0	1.279,0	742,0	1.008,0	392,0	..
1.2	Çavdar	267,0	242,0	234,0	306,0	223,0	174,0	272,0
1.3	Arpa	9.382,0	9.141,0	6.105,0	9.520,0	7.416,0	5.194,0	10.660,0
1.4	Yulaf	512,0	410,0	313,0	405,0	414,0	241,0	656,8
1.5	Mısır	3.041,0	3.182,0	2.757,0	1.699,0	2.344,0	2.539,0	3.996,0
1.6	Pirinç	569,0	582,0	528,0	310,0	385,0	334,0	817,0
1.7	Darı	0,7	0,9	1,0	0,2	1,4	0,3	0,3
2	Şeker	953,0	955,0	1.234,0	1.116,0	1.120,0	1.083,0	..
3	Yağlı Tohumlar	1.386,0	1.067,0	1.389,0	1.232,0	1.115,0	636,0	..
3.1	Ayçiçek	1.314,0	1.036,0	1.343,0	1.217,0	1.049,0	578,0	..
3.2	Soya	42,0	10,0	33,0	3,0	11,0	1,0	..
3.3	Kolza	30,0	21,0	13,0	12,0	55,0	57,0	..
3.4	Keten
4	Şarap	21.276,0	38.658,0	33.103,0	34.032,0	26.495,0	20.574,0	..
5	Meyve ve Sebzeler
5.1	Taze Meyve ve Sebzeler
5.1.1	Meyveler	3.843,0	3.821,0	5.031,0	4.363,0	4.264,0
5.1.1.1	Elma	635,0	459,0	1.069,0	837,0	751,0	781,0	811,0
5.1.1.2	Armut	449,0	387,0	602,0	475,0	579,0	469,0	..
5.1.1.3	Şeftali	559,0	673,0	867,0	857,0	871,0	657,0	..
5.1.1.4	Nektarin	70,0	55,0	157,0	157,0
5.1.1.5	Üzüm	423,0	472,0	429,0	349,0	301,0	392,0	..
5.1.1.6	Kayısı	120,0	207,0	199,0	210,0	200,0	143,0	193,6
5.1.2	Turunçgiller	4.831,0	4.585,0	5.240,0	4.777,0	5.076,0
5.1.2.1	Portakal	2.590,0	2.651,0	2.926,0	2.510,0	2.698,0	2.440,0	..
5.1.2.2	Limon	630,0	555,0	743,0	611,0	546,0	438,0	436,0
5.1.2.3	Mandalin	58,0	67,0	121,0	135,0	171,0	150,0	..
5.1.2.4	Clementines	1.109,0	904,0	1.027,0	1.072,0	1.249,0	1.095,0	..
5.1.2.5	Satsuma	408,0	478,0	374,0	424,0	365,0	320,0	..
5.1.2.6	Diğer Turunçgiller	15,0	15,0	49,0	25,0	48,0
5.1.3	Sebzeler	11.496,0	10.601,0	10.457,0	10.183,0	10.554,0
5.1.3.1	Karabahar	272,0	278,0	302,0	275,0	288,0	315,0	..
5.1.3.2	Domates	3.160,0	2.665,0	2.647,0	2.806,0	3.062,0	2.706,0	..
5.1.3.3	Patlıcan	153,0	140,0	136,0	137,0	118,0
5.2	İşlenmiş Meyve ve Sebzeler
6	Hayvan Yemleri	591,0	808,0	1.103,0	1.435,0	1.415,0	1.273,0	..
6.1	Bezelye/T.Fasülyesi/Bakla	12,0	14,0	22,0	22,0	15,0	12,0	..
6.2	Kuru Yemler	579,0	794,0	1.081,0	1.413,0	1.400,0	1.261,0	..
7	Keten ve Kendir Elyafı
8	Pamuk	79,0	79,0	70,0	31,0	45,0	34,0	..
9	Patates	5.342,0	5.179,0	5.181,0	3.977,0	4.058,0	4.194,0	..
10	Süt ve Süt Ürünleri
10.1	Süt (Mandıra ineklerinden üretilen)	..	6.619,0	6.143,0	6.030,0	5.656,0	5.801,0	6.000,0
10.2	Süt Tozu	278,0	21,0	13,0	12,0	10,0	13,0	..
10.3	Süt Tozu (Yağsız)	45,0	30,0	23,0	15,0	12,0	20,0	..
10.4	Yoğunlaştırılmış Süt	37,0	41,0	42,0	48,0	38,0	46,0	..
10.5	Peynir	142,0	139,0	227,0	227,0	239,0	273,0	111,0
10.6	Tereyağı	45,0	38,0	29,0	25,0	19,0	25,0	16,0
11	Yumurta	668,0	641,0	602,0	602,0	609,0	649,0	697,0
12	Büyükbaş Hayvanlar (Bin Baş)	5.312,0	5.104,0	5.046,0	4.961,0	5.001,0	5.237,0	5.432,0
13	Et	3.467,0	3.603,0	3.651,0	3.765,0	3.824,0	3.992,0	3.800,0
13.1	Siğır ve Dana Eti	504,0	504,0	535,0	485,0	472,0	508,0	485,0
13.2	Domuz Eti	1.780,0	1.869,0	1.912,0	2.081,0	2.102,0	2.175,0	2.100,0
13.3	Kümes Hayvanları Eti	834,0	880,0	858,0	821,0	866,0	889,0	857,0
13.4	Koyun ve Keçi Eti	223,0	232,0	235,0	225,0	238,0	240,0	232,0
14	İpek Böceği (Kg)
15	Balık	1.400,0	1.320,0	1.330,0	1.290,0
16	Bitkisel Yağlar	1.621,7	1.573,7	1.707,5	1.565,9	1.570,0	1.373,8	1845,585
17	Zeytinyağı	700,0	610,0	636,0	588,0	583,0	356,0	552,0
18	Tütün (ton)	43.087,0	45.945,0	44.006,0	40.745,0	42.090,0	42.091,0	..
19	Şerbetçi Out	2.122,0	1.920,0	1.277,0	2.093,0	2.068,0	1.692,0	..
20	Tohumluklar	54,0	54,0	35,1	34,0	30,9	23,9	..

.. Bilgi temin edilememiştir.

Not : Bold ve İtalik olarak gösterilen değerler FAO' nun internetteki <http://apps.fao.org/lim500/nph-wrap.pl> adresinden temin edilmiştir.

Kaynak :FAO, EUROSTAT ve CAP MONITOR 1995, p.6-23,24,25,26,27,28,29,30,31,32.

EK TABLO : 1d - Portekiz'in OTP Kapsamına Dahil Ürünler Üretimi (Bin Ton)

Ürünler	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996
1 Tahıllar	1.229,0	1.240,0	1.091,0	1.314,0	1.447,0	1.169,0	1.599,0
1.1 Buğday	298,0	307,0	270,0	422,0	469,0	370,0	432,0
1.1.1 Sert Buğday	268,0	277,0	240,0	400,0	427,0	343,0	..
1.1.2 Durum Buğdayı	30,0	30,0	30,0	22,0	42,0	27,0	..
1.2 Çavdar	86,0	70,0	80,0	65,0	64,0	35,0	245,0
1.3 Arpa	79,0	80,0	54,0	99,0	96,0	58,0	58,0
1.4 Yulaf	72,0	80,0	45,0	76,0	79,0	62,0	66,0
1.5 Mısır	673,0	658,0	550,0	568,0	669,0	597,0	800,0
1.6 Pirinç	148,0	160,0	97,0	76,0	139,0	131,0	137,0
1.7 Darı	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
2 Şeker	2,0	2,0	4,0	6,0	5,0	10,0	..
3 Yağlı Tohumlar	61,0	35,0	61,0	78,0	103,0	57,0	..
3.1 Ayçiçek	61,0	35,0	61,0	78,0	103,0	57,0	..
3.2 Soya
3.3 Kolza
3.4 Ketan
4 Şarap	7.890,0	11.351,0	9.893,0	7.771,0	4.871,0	6.521,0	..
5 Meyve ve Sebzeler
5.1 Taze Meyve ve Sebzeler	3.284,4	3.122,3	3.300,5	3.258,0	947,6	272,6	301,3
5.1.1 Meyveler	591,0	593,0	673,0	616,0	581,0	235,0	260,0
5.1.1.1 Elma	178,0	260,0	281,0	264,0	212,0
5.1.1.2 Armut	94,0	94,0	101,0	96,0	117,0
5.1.1.3 Şeftali	71,0	86,0	86,0	92,0	90,0
5.1.1.4 Nektarin	..	20,0	22,0	19,0
5.1.1.5 Üzüm	55,0	55,0	53,0	50,0	53,0
5.1.1.6 Kayısı	5,0	8,0	5,0	4,0	5,0
5.1.2 Turunçgiller	145,0	147,0	221,0	217,0	243,0	2,0	2,0
5.1.2.1 Portakal	101,0	95,0	177,0	173,0	189,0
5.1.2.2 Limon	19,0	20,0	11,0	10,0	11,0	11,0	11,0
5.1.2.3 Mandalin	24,0	20,0	33,0	32,0	42,0	42,0	..
5.1.2.4 Clementines
5.1.2.5 Satsuma
5.1.2.6 Diğer Turunçgiller	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
5.1.3 Sebzeler	2.120,0	1.975,0	1.976,0	2.000,0	0,0	0,0	0,0
5.1.3.1 Karnabahar	20,0	20,0	20,0	22,0	..	9,0	..
5.1.3.2 Domates	1.005,0	915,0	640,0	509,0	879,0
5.1.3.3 Patlıcan
5.2 İşlenmiş Meyve ve Sebzeler
6 Hayvan Yemleri	30,0	30,0	14,0	33,0	4,0	6,0	..
6.1 Bezelye/T.Fasülyesi/Bakla	30,0	30,0	14,0	30,0	2,0	5,0	..
6.2 Kuru Yemler	0,0	0,0	0,0	3,0	2,0	1,0	..
7 Ketan ve Kendir Elyafı	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	..
8 Pamuk	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	..
9 Patates	1.132,0	939,0	1.500,0	1.373,0	1.306,0	1.436,0	..
10 Süt ve Süt Ürünleri	1.942,6	1.845,8	1.895,3	2.035,0	1.722,2
10.1 Süt (Mandıra ineklerinden üretilen)	1.548,0	1.737,0	1.681,0	1.587,0	1.638,0	1.760,0	1.500,0
10.2 Süt Tozu	6,0	8,0	8,0	7,0	7,0	7,0	..
10.3 Süt Tozu (Yağsız)	15,0	12,0	12,0	10,0	10,0	12,0	..
10.4 Yoğunlaştırılmış Süt	1,0	1,0	0,0	0,0	1,0	0,0	..
10.5 Peynir	44,0	47,0	48,0	57,0	50,0	52,0	46,0
10.6 Tereyağı	15,0	16,0	17,0	17,0	17,0	19,0	19,6
11 Yumurta	95,0	98,0	103,0	103,0	110,0	121,0	105,0
12 Büyükbaş Hayvanlar (Bin Baş)	1.335,0	1.340,0	1.381,0	1.345,0	1.323,0	1.330,0	1.317,0
13 Et	565,1	581,7	588,7	641,7	642,5	636,9	625,7
13.1 Sığır ve Dana Eti	115,0	126,0	123,0	115,0	94,0	104,0	94,0
13.2 Domuz Eti	250,0	263,0	265,0	307,0	321,0	310,0	308,0
13.3 Kümes Hayvanları Eti	185,0	190,0	217,0	216,0	226,0	237,0	185,0
13.4 Koyun ve Keçi Eti	28,0	30,0	27,0	26,0	27,0	30,0	27,0
14 İpek Böceği (Kg)
15 Balık	322,0	326,0	300,0	274,0
16 Bitkisel Yağlar	331,7	359,5	299,2	294,5	290,4	340,3	304,9
17 Zeytinyağı	20,0	35,0	17,1	27,5	29,2	46,0	32,0
18 Tütün (ton)	4.834,0	5.450,0	4.355,0	2.527,0	4.812,0	4.850,0	..
19 Şerbetçi Out	171,0	162,0	2,0	39,0	97,0	127,0	..
20 Tohumluklar	2,3	5,4	0,0	1,2	0,9	0,0	..

.. Bilgi temin edilememiştir.

Not : Bold ve İtalik olarak gösterilen değerler FAO'nun internetteki <http://apps.fao.org/lim500/nph-wrap.pl> adresinden temin edilmiştir.

Kaynak :FAO, EUROSTAT ve CAP MONITOR 1995, p.6-23,24,25,26,27,28,29,30,31,32.

EK TABLO :1e - Yunanistan'ın OTP Kapsamına Dahil Ürünler Üretimi (Bin Ton)

	Ürünler	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996
1	Tahıllar	4.482,0	6.130,0	4.946,0	4.776,0	4.790,0	3.866,0	4.371,0
1.1	Buğday	1.939,0	3.227,0	2.344,0	2.143,0	2.419,0	1.960,0	1.841,0
1.1.1	Sert Buğday	703,0	924,0	899,0	895,0	838,0	756,0	..
1.1.2	Durum Buğdayı	1.236,0	2.303,0	1.445,0	1.248,0	1.581,0	1.204,0	..
1.2	Çavdar	36,0	50,0	42,0	42,0	41,0	34,0	39,0
1.3	Arpa	312,0	465,0	436,0	415,0	432,0	346,0	359,0
1.4	Yulaf	61,0	80,0	73,0	75,0	82,0	84,0	96,0
1.5	Mısır	2.313,0	2.306,0	2.048,0	2.099,0	1.814,0	1.440,0	1.814,0
1.6	Pirinç	95,0	89,0	110,0	137,0	174,0	207,0	220,0
1.7	Darı
2	Şeker	287,0	290,0	306,0	250,0	287,0	260,0	..
3	Yağlı Tohumlar	51,0	40,0	47,0	23,0	31,0	28,0	..
3.1	Ayçiçek	30,0	30,0	44,0	23,0	31,0	28,0	..
3.2	Soya	21,0	10,0	3,0	0,0	0,0	0,0	..
3.3	Kolza
3.4	Keten
4	Şarap	4.531,0	3.525,0	4.782,0	4.050,0	3.378,0	3.051,0	..
5	Meyve ve Sebzeler
5.1	Taze Meyve ve Sebzeler
5.1.1	Meyveler	2.380,0	2.480,0	2.300,0	2.206,0	2.318,0
5.1.1.1	Elma	348,0	300,0	397,0	331,0	329,0	330,0	290,0
5.1.1.2	Armut	107,0	95,0	92,0	78,0	76,0	60,0	..
5.1.1.3	Şeftali	700,0	741,0	987,0	961,0	1.084,0	697,0	..
5.1.1.4	Nektarin	56,0	80,0	150,0	122,0	142,0	96,0	..
5.1.1.5	Üzüm	205,0	290,0	256,0	304,0	306,0	258,0	..
5.1.1.6	Kayısı	113,0	65,0	92,0	88,0	79,0	47,0	55,0
5.1.2	Turuncgiller	1.160,0	1.170,0	1.222,0	1.098,0	1.116,0
5.1.2.1	Portakal	886,0	880,0	1.005,0	879,0	875,0	820,0	..
5.1.2.2	Limon	171,0	170,0	119,0	137,0	141,0	135,0	125,0
5.1.2.3	Mandalin	53,0	52,0	40,0	31,0	58,0	56,0	..
5.1.2.4	Clementines	35,0	34,0	44,0	34,0	25,0	24,0	..
5.1.2.5	Satsuma	5,0	5,0	4,0	5,0	4,0	4,0	..
5.1.2.6	Diğer Turuncgiller	4,0	4,0	11,0	11,0	13,0
5.1.3	Sebzeler	3.800,0	3.850,0	3.781,0	4.012,0	4.151,0
5.1.3.1	Karnabahar	56,0	57,0	61,0	67,0	65,0	67,0	..
5.1.3.2	Domates	1.893,0	1.890,0	1.669,0	1.813,0	1.861,0	1.891,0	..
5.1.3.3	Patlıcan	62,0	63,0	80,0	78,0	83,0	78,0	..
5.2	İşlenmiş Meyve ve Sebzeler	27,0	34,0	50,0	58,0	62,0	58,0	..
6	Hayvan Yemleri	15,0	20,0	28,0	36,0	47,0	46,0	..
6.1	Bezelye/T.Fasülyesi/Bakla	12,0	14,0	22,0	22,0	15,0	12,0	..
6.2	Kuru Yemler
7	Keten ve Kendir Elyafı
8	Pamuk	211,0	207,0	242,0	315,0	387,0
9	Patates	1.100,0	1.004,0	980,0	1.021,0	1.097,0	1.113,0	..
10	Süt ve Süt Ürünleri
10.1	Süt (Mandıra ineklerinden üretilen)	717,0	711,0	731,0	747,0	769,0	750,0	690,0
10.2	Süt Tozu	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	..
10.3	Süt Tozu (Yağsız)	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	..
10.4	Yoğunlaştırılmış Süt	..	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	..
10.5	Peynir	108,0	94,0	98,0	110,0	127,0	135,0	38,0
10.6	Tereyağı	2,0	1,0	2,0	2,0	2,0	2,0	5,0
11	Yumurta	128,0	123,0	124,0	122,0	121,0	122,0	126,0
12	Büyükbaş Hayvanlar (Bin Baş)	690,0	687,0	631,0	629,0	608,0	520,0	550,0
13	Et	532,6	531,7	520,6	509,1	508,5	502,9	508,0
13.1	Sığır ve Dana Eti	..	81,0	79,0	76,0	75,0	70,0	74,0
13.2	Domuz Eti	147,0	153,0	153,0	147,0	145,0	142,0	143,0
13.3	Kümes Hayvanları Eti	160,0	160,0	175,0	170,0	172,0	174,0	146,4
13.4	Koyun ve Keçi Eti	128,0	124,0	129,0	125,0	124,0	135,0	131,0
14	İpek Böceği (Kg)	35.116,0	30.829,0	25.055,0	29.000,0	30.000,0	22.000,0	..
15	Balık	146,0	157,0	179,0	200,0
16	Bitkisel Yağlar	365,8	563,3	489,8	428,2	574,9	503,3	479,0
17	Zeytinyağı	170,9	430,1	314,4	323,2	389,9	367,0	305,0
18	Tütün (ton)	120.949,0	145.942,0	173.586,0	130.754,0	119.344,0	120.125,0	..
19	Şerbetçi Out
20	Tohumluklar	5,9	8,2	7,7	6,6	0,9	2,7	..

.. Bilgi temin edilememiştir.

Not : Bold ve İtalik olarak gösterilen değerler FAO' nun internetteki <http://apps.fao.org/lim500/nph-wrap.pl> adresinden temin edilmiştir.

Kaynak :FAO, EUROSTAT ve CAP MONITOR 1995, p.6-23,24,25,26,27,28,29,30,31,32.

EK TABLO : 1f - Hollanda'nın OTP Kapsamına Dahil Ürünler Üretimi (Bin Ton)

Ürünler	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996
1 Tahıllar	1.359,0	1.265,0	1.378,0	1.508,0	1.401,0	1.585,0	1.659,0
1.1 Buğday	1.076,0	994,0	1.017,0	1.035,0	981,0	1.167,0	1.268,9
1.1.1 Sert Buğday	1.076,0	994,0	1.017,0	1.035,0	981,0	1.167,0	..
1.1.2 Durum Buğdayı
1.2 Çavdar	36,0	34,0	34,0	41,0	27,0	42,0	38,2
1.3 Arpa	219,0	238,0	204,0	252,0	228,0	252,0	234,8
1.4 Yulaf	17,0	18,0	19,0	30,0	28,0	15,0	10,7
1.5 Mısır	..	16,0	63,0	95,0	83,0	95,0	87,2
1.6 Pirinç
1.7 Darı
2 Şeker	1.232,0	985,0	1.133,0	967,0	988,0	975,0	..
3 Yağlı Tohumlar	25,0	21,0	13,0	7,0	4,0	5,0	0,0
3.1 Ayçiçek
3.2 Soya
3.3 Kolza	25,0	21,0	13,0	7,0	4,0	5,0	..
3.4 Ketan
4 Şarap (1000 hl)
5 Meyve ve Sebzeler
5.1 Taze Meyve ve Sebzeler
5.1.1 Meyveler	559,0	351,0	706,0	789,0	705,0
5.1.1.1 Elma	431,0	223,0	570,0	597,0	530,0	535,0	490,0
5.1.1.2 Armut	90,0	96,0	101,0	150,0	135,0	181,0	..
5.1.1.3 Şeftali	-	-	-	-	-	-	-
5.1.1.4 Nektarin	-	-	-	-	-	-	-
5.1.1.5 Üzüm	..	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
5.1.1.6 Kayısı	-	-	-	-	-	-	-
5.1.2 Turunçgiller	-	-	-	-	-	-	-
5.1.2.1 Portakal	-	-	-	-	-	-	-
5.1.2.2 Limon	-	-	-	-	-	-	-
5.1.2.3 Mandalin	-	-	-	-	-	-	-
5.1.2.4 Clementines	-	-	-	-	-	-	-
5.1.2.5 Satsuma	-	-	-	-	-	-	-
5.1.2.6 Diğer Turunçgiller	-	-	-	-	-	-	-
5.1.3 Sebzeler	3.479,0	3.612,0	3.881,0	3.760,0	3.643,0
5.1.3.1 Karnıbahar	57,0	58,0	66,0	60,0	62,0
5.1.3.2 Domates	650,0	636,0	652,0	607,0	561,0
5.1.3.3 Patlıcan	27,0	30,0	29,0	35,0	34,0
5.2 İşlenmiş Meyve ve Sebzeler
6 Hayvan Yemleri	397,0	316,0	327,0	329,0	297,0	245,0	..
6.1 Bezelye/T.Fasülyesi/Bakla	152,0	83,0	60,0	38,0	47,0	24,0	..
6.2 Kuru Yemler	245,0	233,0	267,0	291,0	250,0	221,0	..
7 Ketan ve Kendir Elyafı	6,6	5,2	2,4	3,9	5,8	7,3	..
8 Pamuk	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	..
9 Patates	7.036,0	6.949,0	7.641,0	7.699,0	7.088,0	7.340,0	..
10 Süt ve Süt Ürünleri
10.1 Süt (Mandıra ineklerinden üretilen)	11.285,0	11.047,0	10.901,0	10.951,0	10.963,0	11.295,0	11.188,0
10.2 Süt Tozu	210,0	212,0	163,0	179,0	164,0	147,0	..
10.3 Süt Tozu (Yağsız)	74,0	63,0	61,0	68,0	51,0	47,0	..
10.4 Yoğunlaştırılmış Süt	404,0	406,0	386,0	374,0	340,0	352,0	..
10.5 Peynir	597,0	616,0	640,0	640,0	660,0	691,0	688,0
10.6 Tereyağı	215,0	204,0	199,0	194,0	184,0	184,0	125,0
11 Yumurta	652,0	652,0	630,0	618,0	623,0	601,0	592,8
12 Büyükbaş Hayvanlar (Bin Baş)	4.731,0	4.830,0	4.876,0	4.794,0	4.629,0	4.588,0	4.558,0
13 Et	2.667,7	2.732,2	2.758,2	2.901,9	2.855,9	2.823,5	2.869,9
13.1 Sığır ve Dana Eti	521,0	623,0	635,0	611,0	604,0	580,0	580,0
13.2 Domuz Eti	1.662,0	1.591,0	1.585,0	1.747,0	1.673,0	1.622,0	1.619,0
13.3 Kümes Hayvanları Eti	520,0	548,0	574,0	575,0	587,0	610,0	651,4
13.4 Koyun ve Keçi Eti	30,0	31,0	28,0	29,0	26,0	22,0	18,5
14 İpek Böceği (Kg)
15 Balık	460,0	444,0	439,0	487,0
16 Bitkisel Yağlar	1.403,0	1.408,6	1.506,6	1.545,9	1.541,6	1.661,7	1.671,2
17 Zeytinyağı	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
18 Tütün (ton)	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
19 Şerbetçi Out	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
20 Tohumluklar	60,5	46,8	33,4	40,7	25,4	31,6	..

.. Bilgi temin edilememiştir.

Not : Bold ve İtalik olarak gösterilen değerler FAO' nun internetteki <http://apps.fao.org/lim500/nph-wrap.pl> adresinden temin edilmiştir.

Kaynak :FAO, EUROSTAT ve CAP MONITOR 1995, p.6-23,24,25,26,27,28,29,30,31,32.

EK TABLO : 1g - Türkiye'nin OTP Kapsamına Dahil Ürünler Üretimi (Bin Ton)

Ürünler	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996*
1 Tahıllar	30.201	31.147,7	29.157,3	31.659,0	27.014,4	28.181,9	29.341,0
1.1 Buğday	20.000	24.400,0	19.300,0	21.000,0	17.500,0	18.000,0	18.500,0
1.2 Çavdar	240	256,0	230,0	235,0	195,0	240,0	245,0
1.3 Arpa	7.300	7.800,0	6.900,0	7.500,0	7.000,0	7.500,0	8.000,0
1.4 Yulaf	270	255,0	240,0	245,0	230,0	250,0	275,0
1.5 Mısır	2.100	2.180,0	2.225,0	2.500,0	1.850,0	1.900,0	2.000,0
1.6 Pirinç	138	120,0	129,0	135,0	120,0	150,0	168,0
1.7 Darı	6	5,0	4,0	4,0	4,0	6,0	6,0
2 Şeker	1.582	1.798,0	1.641,0	1.737,0	1.717,0	1.280,0	1.832,0
3 Yağlı Tohumlar	2.181	1.934,0	2.061,0	1.882,0	1.859,0	2.367,0	941,0
3.1 Ayçiçek	860	800,0	950,0	815,0	740,0	900,0	780,0
3.2 Soya	162	110,0	95,0	63,0	70,0	75,0	50,0
3.3 Kolza	2	1,0	1,0	0,0	0,0	0,0	0,0
3.4 Keten	2	1,0	1,0	0,0	1,0	0,0	0,0
4 Şarap (Milyon Litre)	34	31,0	34,0	37,0	33,0	34,0	38,0
5 Meyve ve Sebzeler
5.1 Taze Meyve ve Sebzeler
5.1.1 Meyveler	10.798,0
5.1.1.1 Elma	1.900	1.900,0	2.100,0	2.080,0	2.095,0	2.100,0	2.200,0
5.1.1.2 Armut	413	403,0	420,0	420,0	410,0	410,0	415,0
5.1.1.3 Şeftali	350	350,0	370,0	370,0	375,0	340,0	360,0
5.1.1.4 Nektarin	-	-	-	-	-	-	-
5.1.1.5 Üzüm	3.500	3.600,0	3.450,0	3.700,0	3.450,0	3.550,0	3.700,0
5.1.1.6 Kayısı	240	276,0	320,0	230,0	400,0	250,0	206,0
5.1.2 Turunçgiller	1.474	1.696,0	1.674,0	1.737,0	1.878,0	1.782,0	1.820,0
5.1.2.1 Portakal	735	830,0	820,0	840,0	920,0	842,0	890,0
5.1.2.2 Limon	357	429,0	420,0	440,0	470,0	418,0	401,0
5.1.2.3 Mandalina	345	390,0	390,0	405,0	430,0	453,0	450,0
5.1.2.4 Clementines	-	-	-	-	-	-	-
5.1.2.5 Satsuma	-	-	-	-	-	-	-
5.1.2.6 Diğer Turunçgiller	37	47	44	52	58	69	79
5.1.3 Sebzeler	16.457	17.438,0	17.468,0	16.819,0	17.779,0	18.944,0	20.216,0
5.1.3.1 Karnabahar	68	68,0	70,0	75,0	78,0	80,0	85,0
5.1.3.2 Domates	6.000	6.200,0	6.450,0	6.150,0	6.350,0	7.250,0	7.200,0
5.1.3.3 Patlıcan	735	750,0	750,0	750,0	810,0	750,0	850,0
5.2 İşlenmiş Meyve ve Sebzeler
6 Hayvan Yemleri	2.694	2.411,0	1.984,0	2.323,0	2.541,0	3.018,0	3.171,0
6.1 Bezelye/T.Fasülyesi/Bakla
6.2 Kuru Yemler
7 Keten ve Kendir Elyafı	4	4,0	4,0	4,0	3,0	2,0	4,0
8 Pamuk	655	559,0	574,0	602,0	628,0	851,0	792,0
9 Patates	4.300	4.600,0	4.600,0	4.650,0	4.350,0	4.750,0	4.950,0
10 Süt ve Süt Ürünleri
10.1 Süt	7.960	8.617,0	8.715,0	8.904,0	9.129,0	9.275,0	9.133,0
10.2 Süt Tozu	0	0,0	1,0	1,0	0,0	1,0	0,0
10.3 Süt Tozu (Yağsız)	2	1,0	4,0	4,0	3,0	4,0	0,0
10.4 Yoğunlaştırılmış Süt
10.5 Peynir	26	27,0	30,0	30,0	25,0	30,0	31,0
10.6 Tereyağı	3	4,0	4,0	5,0	5,0	6,0	6,0
11 Yumurta (Bin Adet)	7.699	7.668,0	8.215,0	10.006,0	9.845,0	10.269,0	9.787,0
12 Büyükbaş Hayvanlar (Bin Baş)	11.377	11.973,0	11.951,0	11.910,0	11.901,0	11.789,0	11.886,0
13 Et	726	680,0	687,0	682,0	743,0	716,0	802,0
13.1 Sığır ve Dana Eti	213	171,0	152,0	155,0	161,0	150,0	146,0
13.2 Domuz Eti	0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
13.3 Kümes Hayvanları Eti	6	42,0	86,0	95,0	116,0	151,0	239,0
13.4 Koyun ve Keçi Eti	507	467,0	449,0	432,0	466,0	415,0	417,0
14 İpek Böceği	2	1,0	1,0	1,0	1,0	0,0	0,0
15 Balık	385,0	365,0	454,0	551,0	..	649,0	549,0
16 Bitkisel Yağlar	1.143	1.296,0	1.247,0	1.317,0	1.143,0	1.320,0	1.369,0
17 Zeytinyağı	21	29,0	21,0	33,0	29,0	30,0	23,0
18 Tütün	296	241,0	334,0	339,0	187,0	204,0	232,0
19 Şerbetçi out	0	0,0	0,0	2,0	1,0	1,0	1,0
20 Tohumluklar

.. Bilgi temin edilememiştir.

Not : Bold ve İtalik olarak gösterilen değerler FAO' nun internetteki <http://apps.fao.org/lim500/nph-wrap.pl> adresinden temin edilmiştir.

* 1996 yılı verileri geçicidir.

KAYNAK : DPT, Temel Ekonomik Göstergeler; DIE, Tarımsal Yapı ve Üretim, 1993.

KAYNAKÇA :

- Begg, Iain; *Reform of the Structural Funds after 1999*, University of Pittsburgh, <http://www.pitt.edu/~wesnews/epp/begg.htm>, İnternet Belgesi.
- Ertuğrul, Dr. Cemil, *Dünya Tarım Politikalarında Ortaya Çıkan Gelişmeler Karşısında Türk Tarımı*, Yayınlanmamış Uzmanlık Tezi, DPT, Ankara, 1995.
- *European Report*, No.2282, January 14, 1998.
- Şahin, Ragıp, *Avrupa Topluluklarında Bütçe ve Fon Akışları, Katılma Halinde Konunun Türkiye Açısından Değerlendirilmesi*, Yayınlanmamış Uzmanlık Tezi, DPT, Ankara, 1983.
- *CAP Monitor*, London, 1996.

Court of Auditors :

- *Annual Report Concerning the Financial Year 1991-1996*.

Devlet İstatistik Enstitüsü :

- *Dış Ticaret İstatistikleri*, 1991-1996.
- *İller İtibariyle Gayri Safi Yurt İçi Hasıla*, <http://www.die.gov.tr/TURKISH/SONIST/GSYIH/260997.htm>, İnternet Belgesi.
- *Tarımsal Yapı ve Üretim*, 1990-1995.
- *Türkiye İstatistik Yıllığı*, 1990-1996.
- *Üretim Verileri*, <http://www.gopher://gauss.bsb.die.gov.tr.:70/00/...üretim>. İnternet Belgesi.

Devlet Planlama Teşkilatı :

- *1991-1997 Yılları Programları*
- *Ekonomik ve Sosyal Göstergeler (1950-1998)*, Ankara, Aralık 1998.
- *İller ve Bölgeler İtibariyle Çeşitli Göstergeler*, Ankara, Kasım 1997.
- *Temel Ekonomik Göstergeler, Çeşitli Sayılar*.
- *Uluslararası Ekonomik Göstergeler*, 1994-1997.
- *Avrupa Topluluklarını Kuran Temel Anlaşmalar (AKÇT, AET, AAET), Cilt 1, 2*, Ankara, Ağustos 1993.

Eurostat:

- *Basic Statistics of the European Union*, 1991-1996.
- *Eurostatistics, Data for Short-term Economic Analysis*, Çeşitli sayıları.
- *Intra and Extra EU Trade, 12-97, CD*.

FAO :

- *Üretim Verileri*, FAOSTAT Database Results, <http://www.Apps.fao.org/lim500/nph-wrap.pl?Production>, İnternet Belgesi.

The European Commission:

- *Areas of Activity, Available Funds*, http://www.europa.eu.int/comm/dg16/activty/erdf/erdf3_en.htm, İnternet Belgesi.
- *Available Funding*, <http://www.europa.eu.int/en/comm/dg16/cohesion/guide.htm>, İnternet Belgesi.
- *DG VI Measures Under the Different Objectives of the Structural Funds*, [/http://www.europa.eu.int/en/comm/dg06/rur/region.htm](http://www.europa.eu.int/en/comm/dg06/rur/region.htm), İnternet Belgesi.
- *DG XIV, Fisheries, Fact Sheets on the Common Fisheries Policies*, <http://www.europa.eu.int/en/comm/dg14/fiches>, İnternet Belgesi.
- *European Social Fund: 1996 Innovative Projects*, <http://www.europa.eu.int/rapid/cgi/>, İnternet Belgesi.
- *Instrument of the Common Agricultural Policy*, <http://www.europa.eu.int/pol/agr/en/instcape.htm>, İnternet Belgesi.
- *The Agricultural Situation in the European Union, Annual Report, 1990-1996*.
- *The Chosion Fund*, <http://www.europa.eu.int/en/comm/dg16/cohesion/cohehome.htm>, İnternet Belgesi.
- *The Chosion Fund*, <http://www.europa.eu.int/en/comm/dg16/cohesion/funds.htm>, İnternet Belgesi.
- *The Cohesion Fund : at a Glance*, [wysiwyg://95/http://www.inforegio.org/wbpro/prorf/cf_en.htm](http://www.inforegio.org/wbpro/prorf/cf_en.htm), İnternet Belgesi.
- *The Community Financing System*, <http://www.europa.eu.int/en/eupol/budget.htm>, İnternet Belgesi.
- *The European Agricultural Guidance and Guarentee Fund (EAGGF)*, [wysiwyg://center.1.88/http://www.inforegio.org/wbpro/prord/prords/prdsc_en.htm](http://www.inforegio.org/wbpro/prord/prords/prdsc_en.htm), İnternet Belgesi.
- *The European Social Fund*, [/http://www.europa.eu.int/en/comm/dg05/esf/esf_hom.htm](http://www.europa.eu.int/en/comm/dg05/esf/esf_hom.htm), İnternet Belgesi.
- *The Financial Instrument for Fisheries Guidance (FIFG)*, [wysiwyg://center.1.88/http://www.inforegio.org/wbpro/prord/prords/prdsd_en.htm](http://www.inforegio.org/wbpro/prord/prords/prdsd_en.htm), İnternet Belgesi.
- *Areas of Activity, The Community Initiatives*, http://www.europa.eu.int/comm/dg16/activity/erdf/erdf2_en.htm, İnternet Belgesi,
- *DG XVI, Areas of Activity, The European Regional Development Fund*, http://www.europa.eu.int/comm/dg16/activty/erdf/erdf2_en.htm, İnternet Belgesi.
- *Grants and Loans from the European Union*, <http://www.europa.eu.int/comm/sg/aides/en/>, İnternet Belgesi.
- *7th Annual Report on the Structural Funds 1995*.
- *Structural Funds and Cohesion Fund 1994-99*, Luxemburg, 1996.
- *Cohesion Fund*, <http://www.inforegio.org/> İnternet belgesi.
- *A Future for European Agriculture*, Brussels, 1985.
- *Financing of the CAP in 1996, The EAGGF Guarantee Section*, <http://www.europa.eu.int/comm/dg06/fin/financing.htm>, İnternet belgesi.

- *Fisheries, Structural Measures to Assist the Ffishing and Aquaculture (1994-1999)- Luxembuourg*, <http://www.europa.eu.int>, İnternet Belgesi.
- *Grants and Loans From the European Union*, Brussels, 1997.
- *The General Butget of the European Union for the Financial Year 1991-1997*.
- *The Perspectives for the Common Agricultural Policy: Green Paper*, Brussels, 1985.
- *Structural Funds, Introduction*, <http://www.mac.ul.ie/EuMac/Structural.htm>, İnternet Belgesi.
- *Council Decision of 24 June 1988 Concerning Budgetary Discipline (88/377/EEC)*, Official Journal of the European Communities, Brussels, 15.7.1988, L 185.
- *Council Regulation (EEC) No 2080/93 of 20 July 1993*, OJ No L 193, 31.7.1993.
- *Council Regulation (EEC) No 2085/93 of 20 July 1993*, OJ No L 193, 31.7.1993.
- Court of Auditors, *Annual Report Concerning the Financial Year, 1991-1996*.
- *Official Journal of the European Communities*, No L 94, 28.4.1970, L 216, 5.8.1978, L 185, 15.7.1988, L 79, 1.4.1993, No L 130, 25.5.1994, L 22, 27.1.1994, L 293, 12.11.1994.

Bu çalışma, Devlet Planlama Teşkilatının görüşlerini yansıtmaz. Sorumluluğu yazarına aittir. Yayın ve referans olarak kullanılması Devlet Planlama Teşkilatının iznini gerektirmez; internet adresi belirtilerek yayın ve referans olarak kullanılabilir. Bu e-kitap, <http://ekutup.dpt.gov.tr/ab/> adresindedir.